ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ:
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :-
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

www.sikhbookclub.com

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ :
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟਰੱਸਟ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

www.sikhbookclub.com

ਸਭ ਹੱਕ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਫਰਵਰੀ ੧੯੮੮

ਦੂਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੨

ਤੀਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੮

ਚੌਥੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦ ਦਸੰਬਰ ੨੦੦੩

ਭੇਟਾ : ੧੫੦/- ਰੁਪਏ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪੁਸਤਕ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ :

੧. ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

੨. ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ
ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੩. ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼
ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੪. JAS MUSICAL LIMITED
108-A, The Broadway
South Hall, Middlesex,
UBI 1QF, U.K.

ਛਾਪਕ : ਨਿਉ ਗਿਆਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਦਿੱਲੀ।

ਸੂਚੀ-ਪੱਤ੍ਰ

(ੳ) ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ — ੧

(ਅ) ਨਾਦ, ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ, ਸਪਤਕ, ਠਾਟ, ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ, ਪੂਰਵਾਂਗ-ਉਤ੍ਰਾਂਗ, ਜਾਤੀ ਆਦਿ ਦਾ ਵੇਰਵਾ — ੩

(ੲ) ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ — ੧੦

(ਸ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਆਦਿ — ੧੨

(ਹ) ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ, ਪਥ-ਪਰਹੇਜ਼ ਆਦਿ — ੧੫

(ਕ) ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਤਾਲ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ — ੧੮

(ਖ) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰ-ਸਰਗਮ — ੨੨

੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ — ੨੩

੨. ਰਾਗ ਆਸਾ — ੪੯

੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ — ੮੧

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ — ੧੦੭

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ — ੧੩੭

੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ) — ੧੭੧

੭. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ — ੧੯੫

੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ — ੨੧੩

੯. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ — ੨੩੯

੧੦. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ — ੨੫੯

੧੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ — ੨੮੧

੧੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ — ੩੦੭

੧੩. ਰਾਗ ਕਾਫੀ — ੩੨੭

੧੪. ਰਾਗ ਦੇਸ — ੩੪੭

SIKHBOOKCLUB.COM

ਧੰਨਵਾਦ !

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਗਏ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ - ਵਿਦੇਸ਼ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਬਤੌਰੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ (ਵਾਜਾ-ਜੌੜੀ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਭੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਹੌਕਲੈਂਡ (ਨਿਯੂ ਜੀਲੈਂਡ) ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਹਰਿ-ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਿੱਤ-ਨੇਮੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਜੀ ਦਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ) ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਕ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਦਾਸ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੀ ਸਨੇਹੀ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਨ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

 www.sikhbookclub.com

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਵੇਲੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਅਨੇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਜਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖੋਂ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕਲਾ ਪੱਖ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ) ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਹ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਐਸੀ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਉਸ ਦਾ ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਬਲਾ-ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਜੋੜੀ ਦੇ ਬੋਲ) ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣਾਂ ਲਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਅਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੱਖੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਰਣਨ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ

 www.sikhbookclub.com

ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਦਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗੀ।

Faculty of Music & Fine Arts,
Delhi University, Mall Road,
Delhi—110007.

ਡਾ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਤਲ

ਮਿਤੀ 15-2-1988

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ) ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ" ਨੇ ਸੰਨ ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੋ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ੧੯੩੦ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਸਿੱਖਦਿਆਂ ਸਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਲਗ-ਭਗ ਸਵਾ ਸੌ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਭੰਡਾਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਸਰ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਉਂਜ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਐਸੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੰਗੀਤ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਖੋਜ-ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਹੋਵੇ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ) ਤਾਨਾਂ ਆਦਿ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਤੇ ਪੜਤਾਲਾਂ ਹੋਵਣ। ਪਰ ਐਸੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ, ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ, ਤਾਲ-ਠੇਕੇ, ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਆਦਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਰ ਇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ-ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ੨੨੫ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ੨੨ ਚੋਣਵੀਆਂ

ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ੨੪੭ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ (ਸਿਲੇਬਸ) ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੀ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਾਸ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਤਹਿ-ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਨ-ਹਿਤ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਲਾਘਾ-ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
੨੯ ਜਨਵਰੀ, ੧੯੯੮

ਦਾਸ—
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਗਿਆਨੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਆਪ ਜੀ ਕਈ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ 'ਸਰੰਦਾ' ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

 www.sikhbookclub.com

ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ

ਗਾਉਣਾ, ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਨੱਚਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੱਚਣਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸੱਭਤਾ ਜੋ ਅਨੇਕ ਅੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਅਭਿਆਸ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਰਾਹੀਂ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀਆਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ

ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ :—

(੧) ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, (੨) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰਾਂਤ, ਮੈਸੂਰ ਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ, ਮੈਸੂਰ ਅਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ

੧. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ-ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਹਨ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲਾਪ-ਤਾਨ ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੪. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਯ-ਜਨਕ (ਠਾਟ ਰਾਗ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ

੧. ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਮੰਨੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਰਾਗ ਤੇ ਤਾਲ ਵੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ। ਭਾਵ—ਦੱਖਣੀ ਰਾਗ ਉੱਤਰੀ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

੪. ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਗੀਤ) ਕੰਡ, ਤੇਲਗੂ, ਤਾਮਿਲ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ, ਮਾਰਵਾੜੀ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਦੋਹਾਂ ਪੱਧਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ. ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਫਰਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੁੱਧ ਰੇ, ਧਾ, ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਰੇ, ਧਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ, ਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਗਾ, ਨੀ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੁਰ	ਕਰਨਾਟਕੀ (ਦੱਖਣੀ) ਸੁਰ
੧. ਸਾ (ਅਚੱਲ)	ਸਾ (ਅਚੱਲ)
੨. ਕੋਮਲ ਰੇ	ਸੁੱਧ ਰੇ
੩. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ	ਚਾਰ ਸ੍ਰੁਤੀ ਰੇ ਯਾ ਸੁੱਧ ਗਾ
੪. ਕੋਮਲ ਗਾ	ਖਟ ਸ੍ਰੁਤੀ ਰੇ, ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ
੫. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਗਾ	ਅੰਤਰ ਗਾ
੬. ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਮਾ
੭. ਤੀਵਰ ਮਾ	ਪ੍ਰਤੀ ਮਾ
੮. ਪਾ (ਅਚੱਲ)	ਪਾ (ਅਚੱਲ)
੯. ਕੋਮਲ ਧਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ
੧੦. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਧਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਸੁੱਧ ਨੀ
੧੧. ਕੋਮਲ ਨੀ	ਖਟ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਕੈਸ਼ਿਕ ਨੀ
੧੨. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਨੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਸੁਰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਚੇ ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ । ਭਾਵ, ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—ਸੁੱਧ ਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਸ੍ਰੁਤੀ ਰੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁੱਧ ਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸੁੱਧ ਗਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤਰ ਗਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਗਵਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਗਿਆਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :—

 www.sikhbookclub.com

ਨਾਦ—ਸ਼ਬਦ, ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਧੁਨੀ। ਭਾਵ, ਜੋ ਵਾਯੂ ਤੇ ਅਗਨੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—ਆਹਤ ਨਾਦ ਅਤੇ ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ।

ਆਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਗੜ ਜਾਂ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ।

ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂ-ਸ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸੰਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਹਤ ਨਾਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹਨ :—

ਰੂਪ ਭੇਦ, ਜਾਤੀ ਭੇਦ ਤੇ ਸਥਾਨ ਭੇਦ।

ਰੂਪ ਭੇਦ—ਇਕ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਤਕ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਹੌਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੂਰ ਤਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰੂਪ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸਿਤਾਰ, ਸਾਰੰਗੀ, ਵੀਣਾ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ, ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਜਾਤੀ-ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸਥਾਨ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ, ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ) ਘਟ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਖਿਆ ਵਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰਤੀ—ਸੁਰ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਭਾਗ ਸੁਰਤੀ। ਭਾਵ—ਉਹ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਠਹਿਰਾਉ ਹੋਵੇ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਣਾ ਜਾਂ ਸਾਰੰਗੀ ਸਾਜ਼ ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ—ਉਹ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਵੇ, ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਸੱਤ ਸੁਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਵ—ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਣ, ਮੀਂਡ ਜਾਂ ਸੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆ ਜਾਵੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰੁਕੇ ਉਹ ਸੁਰ। ਜਿਵੇਂ—ਸਿਟਾਰ ਜਾਂ ਵੀਣਾ ਦੇ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇਗੀ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਟਿਕੇਗੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਰ ਕਹਾਂਗੇ।

www.sikhbookclub.com

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਸੁਰਤੀ ਨੰਬਰ	ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਰ-ਨਾਮ	ਸੁਰਤਿ ਸੰਖਯਾ ਵਾਚਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ
੦	ਕਛੌਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਸੁਧ ਸਾ	੨੪੦
੧	ਤੀਵਰਾ	...	...	...	੨੫੨ ੬੮/੮੧
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ	ਲਘੂ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਰੇ	੨੫੩ ੧/੮
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੁ	ਕੋਮਲ ਰੇ	੨੫੬
੩	ਮੰਦਾ		ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਰੇ	ਤੀਵਰ ਰੇ	੨੬੬ ੨/੩
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਰੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਰੇ	੨੭੦
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਗੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੪ ੪/੯
੬	ਰਜਨੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਗੁ	ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੮
੭	ਰਤਿਕਾ	ਸੁੱਧ ਰੇ	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗਾ	ਤੀਵਰ ਗਾ	੩੦੩
	...	...	ਸੰਕੀ : ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਗਾ	੩੦੩ ੧੧/੨੭
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	...	...	...	੩੦੩ ੩/੪
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	ਸੁੱਧ ਗਾ	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ	ਕੋਮਲ ਮਾ	੩੨੦
੧੦	ਵਰਜਿਕਾ	...	...	...	(੩੨੪)
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਣੀ	ਅੰਤਰ ਗਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ	ਤੀਵਰ ਮਾਂ	੩੩੭ ੧/੨
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਚਾ: ਸੁ: ਮੰ	ਤੀਵਰਤਰ ਮਾਂ	੩੪੧ ੧/੩
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	...	...	...	੩੫੫ ੫/੯
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	੩੬੦
੧੪	ਕਛਿਤੀ (ਕਸ਼ਿਤੀ)	...	...	...	੩੭੯ ੭/੨੭
੧੫	ਰੱਤਕਾ (ਰਕਤਾ)	...	ਲਘੂ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਧਾ	੩੭੯ ੧੧/੧੬
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੁ	ਕੋਮਲ ਧਾ	੩੮੪
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	...	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰ ਧਾ	੪੦੦
੧੭	ਆਲਾਪਿਨੀ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰਤਰ ਧਾ	੪੦੫
੧੮	ਮਦੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਨੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੨੬ ੨/੩
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਨੁ	ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੩੨
੨੦	ਰਮਯਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਨੀ	ਤੀਵਰ ਨੀ	੪੪੦
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਤ੍ਰਿਸੁਰਿਕ ਨੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਨੀ	੪੫੫ ੧/੯
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	...	...	...	੪੫੫ ੫/੮
੨੨	ਕਛੌਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਸਾਂ	ਸੁੱਧ ਸਾਂ:ਤਾ:ਸ:	੪੮੦

www.sikhbookclub.com

੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ੧੨ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਨੰ:	ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ	ਸੁਰ ਨਾਮ	ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ)
੧	ਤੀਵਰਾ	ਸਾ (ਅਚਲ)	੨੪੦
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	...	...
੩	ਮੰਦਾ	ਰੁ (ਕੋਮਲ)	੨੫੪ $\frac{੨}{੧੭}$
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	...	...
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	ਰੇ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੨੭੦
੬	ਰੰਜਨੀ	...	...
੭	ਰਤਿਕਾ	ਗੁ (ਕੋਮਲ)	੨੮੮
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	ਗਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੩੦੧ $\frac{੧੭}{੪੩}$
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	...	...
੧੦	ਵਜ੍ਰਿਕਾ	ਮ (ਸ਼ੁੱਧ)	੩੨੦
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਿਣੀ	...	...
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	ਮੱ (ਤੀਵਰ)	੩੩੮ $\frac{੧੪}{੧੭}$
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	...	...
੧੪	ਕਸ਼ਿਤੀ	ਪ (ਅਚਲ)	੩੬੦
੧੫	ਰਕਤਾ	...	...
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	ਧੁ (ਕੋਮਲ)	੩੮੧ $\frac{੩}{੧੭}$
੧੭	ਅਲਾਪਨੀ		...
੧੮	ਮਦੰਤੀ	ਧਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੦੫
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	...
੨੦	ਰਮਯਾ	ਨੁ (ਕੋਮਲ)	੪੩੨
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	ਨੀ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੫੨ $\frac{੪}{੪੩}$
੨੨	ਕਸ਼ੋਭਣੀ	...	...

ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ਚੈਵ, ਖੜਜ ਮੱਧਮ ਪੰਚਮਾ: ।
ਦ੍ਵੌ ਦ੍ਵੌ ਨਿਖਾਦ ਗੰਧਾਰੌ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਤ੍ਰੀ ਰਿਖਭ ਧੈਵਤੋ ॥

ਭਾਵ—ਖੜਜ, ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਚਾਰ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਖਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਸੁਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਖਭ, ਧੈਵਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ।

 www.sikhbookclub.com

ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਨਿਯਮ

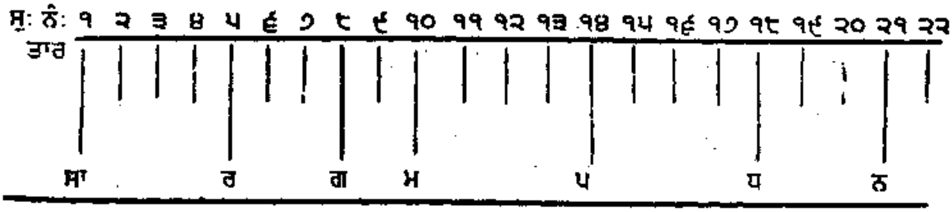

ਸਪਤਕ—ਖੜਜ, ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਪੰਚਮ, ਧੈਵਤ, ਨਿਖਾਦ

ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਪਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਹਨ :—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ, ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ।

ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ—ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਧੀਮਾਂ, ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਹੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰ ਰ੍ ਗ੍ ਮ੍ ਆਦਿ। ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਸਪਤਕ—ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਬਹੁਤ ਹੌਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਆਦਮੀ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤਮਈ ਤਰਜ਼ਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੰਠ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਰ ਸਪਤਕ—ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ (ਤੇਜ਼) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਦੁਗੁਣਾ ਉੱਚਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਤਾਲੂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਉਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਆਦਿ।

ਅਚੱਲ ਸੁਰ—ਜੋ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਭਾਵ—ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹਨ ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ।

ਚੱਲ ਸੁਰ—ਉਹ ਸੁਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲੇ (ਹਿਲੇ) ਅਥਵਾ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਉਤਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਚੱਲ ਸੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਪੰਜ ਹਨ—ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ। ਪਰ—ਰੇ, ਗਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ

 www.sikhbookclub.com

ਹਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਕੋਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰੁ ਗੁ ਧੁ ਨੁ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਮਲ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟੀ ਲਕੀਰ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੱਧਮ ਤੀਵਰ ਦੇ ਉਤੇ ਇੰਜ ਮੱ, ਖੜੀ ਡੰਡੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਚਲ-ਅਚੱਲ ਕੁੱਲ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਨਿਸ਼ਾਨ) ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਕੋਮਲ ਅਤਿ ਕੋਮਲ, ਤੀਵਰ, ਤੀਵਰਤਰ ਤੇ ਤੀਵਰਤਮ ਸੁਰ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਗਾਅ ਕੇ ਜਾਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਹੀ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਨਕ-ਜਨਯ ਠਾਟ—ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਤਕ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ (ਥਾਟ) ਅਤੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਨੌਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਠਾਟ ਨੂੰ ਜਨਕ ਠਾਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਠ ਤੇ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਨਯ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ।

੨. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਠਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

੩. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੱਤ ਸੁਰ ਨੰਬਰਵਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕਰਮਵਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕੋ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

੪. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਸਾ ਤੋਂ ਨੀ ਤਕ ਨੰਬਰਵਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਠਾਟ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ (ਦੱਖਣੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟਮਖੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ੭੨ ਬਹਾਤੱਰ ਠਾਟ (ਜਨਕ ਮੇਲ) ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ੩੬ ਠਾਟ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟ ਮਖੀ ਦੇ ੭੨ ਮੇਲ ਠਾਟਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਲ ੩੬ ਠਾਟ ਐਸੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੱਤੀਹ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਠਾਟ ਐਸੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਬਾਕੀ ਦੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦਸ ਠਾਟ ਇਹ ਹਨ :—
੧. ਬਿਲਾਵਲ, ੨. ਕਲਿਆਨ, ੩. ਖਮਾਜ, ੪. ਕਾਫੀ,

੫. ਆਸਾਵਰੀ, ੬. ਭੈਰਵੀ, ੭. ਟੋਡੀ, ੮. ਭੈਰਉ, ੯. ਪੂਰਵੀ, ੧੦. ਮਾਰਵਾ।

ਰਾਗ—ਗਾਉਣ, ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਚਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ। ਰਾਗ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਗਮਕ, ਮੀਂਡ, ਸੂਤ ਆਦਿ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
੨. ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
੩. ਰਾਗ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਠਾਟ (ਮੇਲ) ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੪. ਰਾਗ ਵਿਚ ਘਟੋ-ਘਟ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਘਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
੫. ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਾ (ਖੜਜ) ਸੁਰ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਭੀ ਇਕੋ ਸਾਥ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਇਹ ਰਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਹੜਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਤੋਂ ਘਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਲਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ। ਇਹ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸ ਮ, ਸ ਪ, ਰ ਪ, ਰ ਧ, ਗ ਧ, ਗ ਨ, ਮ ਸਂ, ਪ ਸਂ, ਇੰਜ ਇਹੋ ਸੁਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਗ, ਰ ਮ, ਗ ਪ, ਮ ਧ ਜਾਂ ਪ ਨ, ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰ ਅਨਵਾਦੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮਝੋ।

ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਿਗੜੇ। ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਵਰਜਤ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਗ੍ਰਹਿ, ਅੰਸ, ਨਿਆਸ, ਅਪਨਿਆਸ ਆਦਿ। ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਥੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

www.sikhbookclub.com

ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ—ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਉਤਰਾਈ। ਜਦੋਂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੋਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੁਰ ਵਜਾਈਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰੋਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ-ਉਤ੍ਰਾਂਗ—ਪੂਰਵ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ। ਭਾਵ ਇਕੋ ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸਾਂ, ਇਹ ਦੂਜਾ ਭਾਗ। ਇੰਜ ਖੜਜ ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਤਕ ਪੂਰਵਾਂਗ ਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤਕ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ, ਪੂਰੀਆ, ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਆਦਿ।

ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਬਸੰਤ, ਬਹਾਰ, ਸੋਹਣੀ, ਅਡਾਣਾ ਆਦਿ। ਉਂਜ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ—ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਰਮੁੱਖ ਜਾਤਾਂ ਹਨ—ਓਡਵ, ਖਾਡਵ ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਦੋ ਦੋ ਜਾਤਾਂ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਨੌਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤ੍ਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਓਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹੋਣ ਉਸ ਨੂੰ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਛੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਾਤਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ :—ਓਡਵ-ਖਾਡਵ, ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ। ਖਾਡਵ-ਓਡਵ, ਖਾਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ-ਓਡਵ, ਸੰਪੂਰਣ-ਖਾਡਵ।

ਨੋਟ :—ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

 www.sikhbookclub.com

ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ, ਟੇਢਾ-ਮੇਢਾ, ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ, ਹੱਥ-ਪੈਰ ਜਾਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਐਸੇ ਦੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੀਰਤਨ (ਗਾਉਣਾ) ਤਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਜਾਂ ਉਸਤਤਿ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨ ਪਰਧਾਨਾ ।. ਗੁਰਮੁਖ ਜਪੀਐ ਲਾਇ ਧਿਆਨਾ ॥

ਜ਼ਾਂ ਤਹਾਂ ਬੈਕੁੰਠ ਜਿਹ ਕੀਰਤਨ ਤੇਰਾ, ਤੂ ਆਪੇ ਸਰਧਾ ਲਾਇ ॥

ਸੋ. ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁਖ ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਗਾਇਕ) ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :—

ਗੁਣ

੧. **ਰਕਤੰ**—ਹਰ ਇਕ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਾਣਾ (ਕੀਰਤਨ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. **ਪੂਰਣ**—ਸੁਰ, ਸੁਰਤੀ, ਛੰਦ, ਪਦ, ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਗਾਉਣਾ।

੩. **ਅਲੰਕ੍ਰਿਤੰ**—ਭਾਵ ਹਿਰਦਾ, ਕੰਠ ਅਤੇ ਮਸਤਕ (ਸਿਰ) ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਠੀਕ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੪. **ਪ੍ਰਸੰਨੰ**—ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣਾ।

੫. **ਵਯਕਤੰ**—ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ (ਸ਼ਬਦ) ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਵਯਾਕਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

੬. **ਵਿਕਰੁਸ਼ਟੰ**—ਭਾਵ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਅੱਖਰਾਂ) ਦਾ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੭. **ਸ਼ਲੱਕਸ਼ਣੰ**—ਲਯਕਾਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ।

੮. **ਸਮੰ**—ਸਮ (ਗੁਰ) ਆਦਿ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੇਣਾ।

੯. ਸੁਕੁਮਾਰੰ—ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੋਮਲਤਾ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਵਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨਾ ।

੧੦. ਮਧੁਰੰ—ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ (ਗਾਉਣ) ਵਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ, ਭਾਵ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰ, ਐਸਾ ਸੁਰੀਲਾ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੋਤੇ (ਸੰਗਤ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਹਾਲੋ-ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਣ।

ਅਵਗੁਣ

੧. ਸੰਦੱਸ਼ਟ—ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਭੀਚ (ਘੁਟ) ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੨. ਉਧ੍ਰਿਸ਼ਟ—ਬੇਰਸ (ਫਿੱਕਾ) ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖਣ ਵਾਲਾ ।

੩. ਭੀਤ—ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਬ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੪. ਸੰਕਿਤ—ਬੇਅਰਥ ਜਾਂ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੫. ਕੰਪਿਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕੰਪਨ ਹੋਵੇ । ਭਾਵ ਸੁਰ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਥ੍ਰਰਾਏ, ਸੁਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਟਿਕ ਸਕੇ ।

੬. ਕਰਾਲੀ—ਭਯੰਕਰ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮੂੰਹ ਫਾੜ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੭. ਕਾਕੀ—ਕਾਂ (ਕ੍ਰਾਕ) ਵਰਗੀ ਭੱਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੮. ਵਿਕਲ—ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧ-ਘਟ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੯. ਕਰਭ—ਊਂਠ ਵਾਂਗ ਗਰਦਨ ਅਕੜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੧੦. ਝੋਂਬਕ—ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਨੂੰ ਫੁਲਾ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੧੧. ਪ੍ਰਸਾਰੀ – ਹੱਥ-ਪੈਰ ਪਟਕ ਕੇ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ।

੧੨. ਵਿਰਸ—ਬੇਰਸਾ ਜਾਂ ਬੇਸੁਰਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

੧੩. ਅਪਸ੍ਵਰ—ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ ।

੧੪. ਅਵਯੱਕਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਣੇ ਵਿਚ ਅੱਖਰ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ।

੧੫. ਸਥਾਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟ—ਜਿਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਠੀਕ ਥਾਂ ਤੇ ਨਾ ਲੱਗੇ । ਭਾਵ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰ ਤੇ ਠੀਕ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ ।

੧੬. ਵਿਸ਼ਮਹਾਤਮ —ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੭. ਤਾਲਹੀਨਸ਼ਬ—ਤਾਲ ਵਿਚ ਨਾ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਲਯ-ਤਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬੇਤਾਲ ਹੀ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

੧੮. ਅਨਵਿਧਾਨ—ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਯੋਗ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

ਨੋਟ :—ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਰਮੇਂ (ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ) ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੁਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ—ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕੰਠ-ਨਲੀ (ਆਵਾਜ਼) ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਰਦਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵੇਰ ਸੁਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੁਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗ ਸਕੇ ਉਥੋਂ ਤਕ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹੋ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ਼ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਨਾ ਹਾਨੀ-ਕਾਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਥੋੜਾ-ਥੋੜਾ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗਰਮ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨਾ। ਸੋ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਅੰਗ ਵਧਦੇ ਹਨ ਤਿਵੇਂ ਕੰਠ-ਨਲੀ ਦਾ ਭੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਆਜ਼

ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਸਗੋਂ ਰਿਆਜ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸੋਜ਼ ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਵਡਭਾਗੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—ਸੁੰਦਰਤਾ, ਸੁਰੀਲਾ ਕੰਠ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਮਨੁਖ ਦੇ ਪਾਸ ਸੁੰਦਰ ਗਲਾ ਨਹੀਂ ! ਜੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ !! ਜੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ !!! ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਤੇ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਲਗਨ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ (ਰੱਬੀ-ਸ਼ਕਤੀ) ਜ਼ਰੂਰ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੀ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਈ ਐਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਕੰਠ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਭਾਵ, ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲ ਤਕ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ (ਠੁਮਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ।

ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੰਗੀਤਾਂਜਲੀ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਮੇਰਾ ਬਾਲ-ਕੰਠ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਆਉਣ ਤੇ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨਾ ਕੁਰੱਖ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਗਾਉਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ, ਇਸਰਾਜ ਤੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਾਥ ਹੀ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰ: ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਜੀ 'ਪਲੁਸਕਰ' ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਪਾਸ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਹੋਏ ਰਾਹ ਤੇ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੰਠ ਵਿਚ ਰਸ ਹੈ ਉਹ ਉਸੇ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ।" ਸੋ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਰਿਆਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੱਦਾ ਤੇ ਬੇਸੁਰਾ ਗਲਾ ਭੀ ਸੁਰੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧੁਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ—ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ 'ਬਾਸ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ'। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਭੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ 'ਕੋਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ'। 'ਬਾਸ' ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰ ਵਾਜੇ ਦੇ (ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ) ਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਵਾਜੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਸੁਰ। ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ' ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

'ਬਾਸ' ਅਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ 'ਬੈਰੀਟੋਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰ 'ਬਾਸ' ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਉੱਚਾ ਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਤੋਂ ਕੁਝ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆ ਦੀ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਲਈ ਤੀਜੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਅਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤਕ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਇਕ 'ਮੇਟਾ ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹਿਣਗੇ।

ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਨਿੱਤ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਰਸ ਆਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) ਲਗ-ਭਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਚ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੋ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਨਪੂਰਾ ਮਿਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਉਹ ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਾਰ ਉਤਾਰ (ਢਿੱਲੇ ਕਰ) ਕੇ ਸਟੀਲ ਦੇ ਇਕ ਤਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚਾ-ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲਾ ਲੈਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਤਾਨਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਇਕਤਾਰਾ ਜਾਂ ਸੁਰੀਲੇ ਵਾਜੇ (ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ) ਦਾ ਸੁਰ ਵਜਾ ਕੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਰਿਆਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੈਠਕ-ਆਸਨ—ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਆਸਨ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੀਰ ਆਸਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿੱਧ ਆਸਨ, ਪਰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨੀਏ ਲਈ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਬੈਠਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਖੜਜ-ਅਭਿਆਸ—ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਹੋਵੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਆਵਾਜ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇ ਜਾਓ, ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੇ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਤਕ ਸੁਰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਗਾਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਤਰਨੋ ਰੁਕ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਕਾਯਮ ਕਰ ਕੇ ਉਸੇ ਸੁਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰੋ। ਘਟੋ-ਘਟ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫਿਰ ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ ਸਾ—ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਸੁਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮੱਧ-ਸਪਤਕ ਤੇ ਆ ਜਾਓ। ਇਥੇ ਥੋੜਾ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ—ਨੀ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ ਸਾ—

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਬਿਲੰਬਿੱਤ ਲਯ ਤੋਂ ਮੱਧ-ਲਯ ਅਤੇ ਮੱਧ ਲਯ ਤੋਂ ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਤਕ ਰਿਆਜ਼ ਕਰੋ। ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਆ, ਈ, ਊ, ਓ ਅਖਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਭੀ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਨੰਬਰ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਲੇ ਅਤੇ ਫੇਫੜਾਂ ਤੇ, ਸੁਵਾਸ ਨਲੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਵਾਜ਼ ਗੰਭ-ਗੰਭੀਰ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਸੁਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਅਤੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ। ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਭੀ ਗਲੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਆਵਾਜ਼ ਸਹਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਲੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਮਧੁਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ (ਗਾਯਕ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਰ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ :—

ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ—ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪਾ, ਧ, ਨੀ, ਸਂ; ਸਂ, ਨ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ, ਸਾ।

੧. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸਂ; ਸਂਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ।

੨. ਸਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰਸ।

੩. ਸਰਗਮ, ਰਗਮਪ, ਗਮਪਧ, ਮਪਧਨ, ਪਧਨਸਂ; ਸਂਨਧਪ, ਨਧਪਮ, ਧਪਮਗ, ਪਮਗਰ, ਮਗਰਸ।

੪. ਸਰ, ਸਰਗ, ਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨ, ਸਂਨਧ, ਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰ, ਗਰਸ।

੫. ਸਰਗਰ, ਰਗਮਗ, ਗਮਪਮ, ਮਪਧਪ, ਪਧਨਧ, ਧਨਸਂਨ, ਨਸਂਰਂਸਂ, ਸਂਨਧਨ, ਨਧਪਧ, ਧਪਮਪ, ਪਮਗਮ, ਮਗਰਗ, ਗਰਸਰ।

੬. ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ, ਮਪਧ, ਪਧਪ, ਪਧਨ ਧਨਧ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨਸਂ, ਸਂਨਧ, ਨਧਨ, ਨਧਪ, ਧਪਧ, ਧਪਮ, ਪਮਪ, ਪਮਗ, ਮਗਮ, ਮਗਰ, ਗਰਗ, ਗਰਸ।

੭. ਸਨ੍ਹਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸਂਨ, ਰਂਸਂਗਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਨਧਸਂਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ, ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ।

 www.sikhbookclub.com

੮. ਰਸਨਸ, ਗਰਸਰ, ਮਗਰਗ, ਪਮਗਮ, ਧਪਮਪ, ਨਧਪਧ, ਸੰਨਧਨ, ਰੰਸੰਨਸੰ, ਨਧਪਧ, ਪਮਗਮ, ਗਰਸੰਰ ।

੯. ਸਰਸ, ਸਰਗਰਸ, ਸਰਗਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਨਧਪਮਗਰਸ—ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਮੰਪੰ—ਮੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ ।

੧੦. ਸਨਸਰ, ਸਨਧਨਸਰਗਰ, ਸਨਧਪਧਨਸਰਗਮਗਰ, ਸਨਧਪਮਪਧਨਸਰਗਮਪ-ਮਗਰ, ਸਨਧਪਮਗਮਪਧਨਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰ, ਸਨਧਪਮਗਰਗਮਪਧਨ ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰ, ਸਨਧਪਮਗਰਸਰਗਮਪਧਨਸਰਗਮਪਧਨਸੰਨਧਪ-ਮਗਰ ।

ਇੰਜ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹੋ ਠੀਕ ਹਨ ।

ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀ ਇਕ ਡਲੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਣ, ਇਸ ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੇਗਾ । ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਬਾਦ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਇਕ ਚੱਮਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਜਾਂ ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀ ਲੈਣ, ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਬਦਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਘਿਸ ਕੇ ਕੋਸੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਘੰਟਾ ਭਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ।

ਪੱਥ-ਪਰਹੇਜ਼—ਸੁਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੋਵੇਂ ਆਰੋਗ ਰਹਿਣ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਰੋਗ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਬਤਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

ਸੁਰ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਜ਼ੁਕਾਮ-ਸਰਦੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹਾਂ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁਰਾਣਾ । ਸਾਧਾਰਣ ਜ਼ੁਕਾਮ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਦਵਾ ਦੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਕਈ ਵੇਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਬਿਗੜ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫੌਰਨ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ—੧. ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਯੂ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਦੀ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਛਾਤੀ ਤੇ ਗਲਾ ਗਰਮ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. ਗਰਮ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਹਰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੩. ਰਾਤੀਂ ਬਾਹਰ ਤ੍ਰੇਲ (ਓਸ) ਵਿਚ ਸੌਣ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੪. ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ (ਬਰਫ) ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਠੰਡੀ ਚੀਜ਼ ਖ਼ਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਦਾ ਇਲਾਜ—ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਗੋਲੀਆਂ ਆਦਿ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਠੀਕ ਇਲਾਜ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਨ। ਇਕ ਹੈ—ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਸਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕ ਨਾਸ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਨਾਸ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ—ਨੱਕ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੇਤੀ ਫੇਰਨੀ। ਭਾਵ, ਸੂਤ ਦੀ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਲਗ-ਭਗ ਡੂਢ ਫੁਟ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਨਾਸ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਨੇਤੀ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਰ ਨੱਕ ਚੋਂ ਕੱਢੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਉਹ ਸਰਦੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਗਰਮੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਚੰਗੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਸਰੀਰ ਰਿਸ਼ਟ-ਪੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਭੋਜਨ ਛਕੇ, ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪੁਚਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ, ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਦੇਸੀ ਘਿਓ, ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ, (ਸਰਦਾਈ) ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਪੱਕੇ ਫਲ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ। ਸੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਸਰੀਰ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

 www.sikhbookclub.com

ਸੁਰ-ਲਿੱਪੀ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਤਿੰਨ ਸਪਤ ਸ਼ੁਧ-ਸੁਰ	ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਸ̣ ਰ̣ ਗ̣ ਪ̣ ਧ̣ ਨ̣	ਮੱਧ-ਸਪਤਕ ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਨ	ਤਾਰ-ਸਪਤਕ ਸ̇ ਰ̇ ਗ̇ ਪ̇ ਧ̇ ਨ̇
ਕੋਮਲ, ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ	ਰ̱̣ ਗ̱̣ ਮ̣́ ਧ̱̣ ਨ̱̣	ਰ̱ ਗ̱ ਮ́ ਧ̱ ਨ̱	ਰ̱̇ ਗ̱̇ ਮ̇́ ਧ̱̇ ਨ̱̇

ਪ — — —
ਰੇ ઽ ઽ ઽ — ਪਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤਿੰਨ ਡੈਸ਼ ਹਨ, ਇੰਜ ਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਹੋਏ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੇ ਡੈਸ਼ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਹੇਠਲਾ ਅੱਖਰ ਉਤਨੇ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

× ੦ ੨ ੩ — ਜੋੜੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮ (ਗੁਰ) ਜਿਥੋਂ ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਖਾਲੀ ੦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਕ ਦੋ ਤਿੰਨ ਅੱਗੇ ਤਾਲੀਆਂ ਹਨ।

* * ਸ —
* * * * — ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਤੇ ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਸਿਰਫ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰ ਗ
ਗ —, ਮ, — ਉਤਲੀ ਸੁਰ ਛੋਹ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਵਜਾਓ ਜਾਂ ਗਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਣ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਣ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਮ) — ਉਤਲੀ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਵਜਾਓ, ਪਮਗਮ, ਜਾਂ ਰਸਨ̣ਸ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਗਮਕ' ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਧਪ, ਮ (under a bracket)
ਪਾ ઽ ઽ — ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅੱਧੇ ਮਾਤਰੇ ਵਿਚ 'ਧਪ' ਤੇ ਅੱਧੇ ਵਿਚ 'ਮਾ', ਹੇਠਾਂ ਪਾ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਗਾਓ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਇੰਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਧਪ,ਮ- ਜਾਂ ਪਮ,ਗ-।

ਤਾਲ-ਠੇਕੇ

ਦਾਦਰਾ

ਤਾਲੀ	×			੦		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬

ਢਾਈ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਤਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾ
ਦੂਜਾ ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਰੂਪਕ ਜਾਂ ਗੀਤ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਕੇ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ
ਤੀਜਾ ,,	ਧੀਂ	ऽ	ਤਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਕਹਿਰਵਾ

ਤਾਲੀ	×				੦			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਦੂਕਾ ,,	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮

ਮੱਤ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੩			
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯

ਝਪ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੦		੩		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਤਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ
ਤੀਜਾ ,,	ਧਾ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਕਿੜ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

www.sikhbookclub.com

ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਸੂਲ-ਸੂਲਫਾਕਤਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੩		੦	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

ਭਾਨ-ਮਤੀ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ

ਤਾਲੀ	×				੨		੩		੪		
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਜਗਪਾਲ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰਕ	ਨਗ	ਥੂੰ	ਨਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਚਾਰ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

SIKHBOOKCLUB.COM

ਧੱਕਾ (ਇਕ-ਤਾਲਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਬਿਲੰ: ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ
ਦਰੁੱਤ: ,,	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

ਜੈਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨				੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩

ਚੰਚਲ (ਦੀਪਚੰਦੀ)

ਤਾਲੀ	×			੨				੦			੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਤੀਂ	ऽ	ਤਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਧੀਂ	ऽ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਤਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

 www.sikhbookclub.com

ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲਾ

ਤਾਲੀ	×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਕੜ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਫਰੋਦੱਸਤ

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੩		੪			੫		
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕੜਧਿੰ	ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕੜਧਿੰ	ਨਗ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਿੰ	ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਿੰ	ਨਗ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਧਮਾਰ

ਤਾਲੀ	×					੨		੦			੩			
ਠੇਕਾ	ਤਾ	ਧੀਂ	ऽਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਾਗੇ	ਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਕੇ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਤਿ	ਟ	ਤਾ	ऽ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਸਵਾਰੀ ਪੰਜ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×			੨				੩				੪		੫	
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ऽਤਾ	ऽਕ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਧਿੱਤ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧੇ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫

ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਬਿਲੰਬਿਤ-ਲਯ)

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਤਾ	ਤਾ	ऽਤੀਂ	ऽਗ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਧਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਕੜਧੀ	ऽਕੜ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਨਾਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤੀਂ	ਤਾ	ਕੜਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤੀਂ	ਧਾ	ਕੜਧੀਂ	ऽਕੜ	ਧੀਂ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੭	੬	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

ਛੋਟੀ-ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਤਾ	ਤਾ	ऽਤਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

www.sikhbookclub.com

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਸੁਰ-ਸਰਗਮ

੧. ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪ, ਧ, ਨ, ਸੰ । ਸੰ, ਨ, ਧ, ਪ, ਮ, ਗ, ਰ, ਸ ।

੨. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸੰ । ਸੰਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ ।

੩. ਸਰ ਗ, ਰਗ ਮ, ਗਮ ਪ, ਮਪ ਧ, ਪਧ ਨ, ਧਨ ਸੰ । ਸੰਨ ਧ, ਨਧ ਪ, ਧਪ ਮ, ਪਮ ਗ, ਮਗ ਰ, ਗਰ ਸ ।

੪. ਸਰ ਗਮ, ਰਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਧ, ਮਪ ਧਨ, ਪਧ ਨਸੰ । ਸੰਨ ਧਪ, ਨਧ ਪਮ, ਧਪ ਮਗ, ਪਮ ਗਰ, ਮਗ ਰਸ ।

੫. ਸਰ ਗਰ, ਰਗ ਮਗ, ਗਮ ਪਮ, ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨਧ, ਧਨ ਸੰਨ, ਨਸੰ ਰੰਸੰ । ਸੰਨ ਧਨ, ਨਧ ਪਧ, ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗਮ, ਮਗ ਰਗ, ਗਰ ਸਰ ।

੬. ਸਰਸ, ਰਗਰ, ਗਮਗ, ਮਪਮ, ਪਧਪ, ਧਨਧ, ਨਸੰਨ, ਸੰਰੰਸੰ । ਨਧਨ, ਧਪਧ, ਪਮਪ, ਮਗਮ, ਗਰਗ, ਰਸਰ ।

੭. ਸਰਸ ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ ਮਪਧ, ਪਧਪ ਪਧਨ, ਧਨਧ ਧਨਸੰ । ਸੰਨਸੰ ਸੰਨਧ, ਨਧਨ ਨਧਪ, ਧਪਧ ਧਪਮ, ਪਮਪ ਪਮਗ ਮਗਮ ਮਗਰ, ਗਰਗ ਗਰਸ ।

੮. ਸਨ਼ਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸੰਨ, ਰੰਸੰਗੰਰੰ, ਸੰਨਰੰਸੰ, ਨਧਸੰਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ ।

ਨੋਟ :—ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਗਮਾਂ ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਠ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ।

ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪—ਧਾ ਦੀ ਤਕ ਧੀਂ ।

੧.	×				×				×				×			
	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
੨.	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸੰ	ਸੰਧ	ਨਪ	ਧਮ	ਪਗ	ਮਰ	ਗਸ				
੩.	ਸਰ	ਗ,	ਰਗ	ਮ	ਗਮ	ਪ,	ਮਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ,	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧ,	ਨਧ	ਪ
	ਧਪ	ਮ,	ਪਮ	ਗ	ਮਗ	ਰ,	ਗਰ	ਸ								
੪.	ਸਰ	ਗਮ,	ਰਗ	ਮਪ,	ਗਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਧਨ,	ਪਧ	ਨਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ,	ਨਧ	ਪਮ,	ਧਪ	ਮਗ,
	ਪਮ	ਗਰ,	ਮਗ	ਰਸ												
੫.	ਸਨ਼	ਰਸ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਪਮ	ਧਪ,	ਨਧ	ਸੰਨ,	ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰ,	ਸੰਨ	ਰੰਸੰ,	ਨਧ	ਸੰਨ,	ਧਪ	ਨਧ,
	ਪਮ	ਧਪ,	ਮਗ	ਪਮ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਰਸ	ਗਰ,								

ਬੈਂਡ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ—ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪

×				×				×				×			
ਸ	ਗ	ਸ	ਗ	ਸਗ	ਰਸ	ਨ਼	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਗ	ਸ	ਗ
ਸਰ	ਗਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ,	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਮ	ਰ	—,	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ

ਵਾਦੀ—ਧ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਗ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮਧਮ' ਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਨਿਖਾਦ' ਦੁਰਬਲ ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

੧. ਸ, ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ । ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਮਗ, ਰ ਸ ।

ਮ
੨. ਸ, ਰ ਗ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ । ਸਂ ਨਧ, ਪਮ, ਗ, ਰ, ਸ ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

ਨ
੧. ਸ, ਰ ਸ, ਗ ਰ, ਗ ਪ, ਧ; ਨ ਧ, ਨ ਸਂ । ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਸ ।

ਬਿਲਾਵਲ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ । ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲੀ, ਵੇਲਾਵਲੀ, ਬੇਲਾਵਲ ਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਰਾਗ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਵੀ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—ਚਤੁਰਦੰਡਿਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੁਰਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ । ਪਰ "ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ" ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਕੋਈ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਦੋ ਵਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਵਿਵੋਧ, ਸੰਗੀਤ-ਦਰਪਣ ਤੇ ਲੱਕਸ਼ ਸੰਗੀਤ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ "ਸੰਕਰਾ ਭਰਣ" ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ । ਹਾਂ, ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ "ਰਾਗ-ਵਿਵੋਧ" ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੱਸੇ ਹਨ—੧. ਸੰਪੂਰਣ ਬੇਲਾਵਲੀ ਤੇ ੨. ਓਡਵ ਬੇਲਾਵਲੀ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਤੇ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੀ ਹੈ । ਓਡਵ-ਜਾਤੀ ਵਿਚ 'ਰੇ ਪਾ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ, ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ "ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ" ਆਖਦੇ ਹਨ । ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਅਲਹੀਯਾ-ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਵਖੋ-ਵਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ, ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਧਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਠਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ

www.sikhbookclub.com

ਆਰੋਹ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਪੰਚਮ' ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਈ ਭੀ "ਗੰਧਾਰ-ਪੰਚਮ" ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਨ

ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਗਰ, ਗਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਜਾਂ ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸਂ। ਇਹ ਤਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਨ "ਪ ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਲਗਾ ਕੇ ਮੀਂਡ ਨਾਲ ਰਿਖਭ ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰਿਖਭ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ 'ਧ-ਮ' ਤੇ 'ਧ-ਗ' ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੰਪਿਤ ਅਤੇ ਨਿਖਾਦ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ "ਧੈਵਤ ਤੇ ਮੂਰਛਨਾ" ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜੋ ਸੁਰ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਆਵੇ, ਫਿਰ ਘਟ ਤੇ ਵਧ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗੇ ਉਸ ਸੁਰ ਦੇ ਹਿਲਣ ਨੂੰ ਮੂਰਛਨਾ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।*

ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਖਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗਾ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਦੀ ਧੈਵਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਵੀ ਲਗਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਹਮਰੀ, ਛਾਇਆ ਨਟ ਆਦਿ। ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨਾ ਲਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਤਾਰ ਖੜਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤਾਰ ਖੜਜ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਅਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਲਿਆਣ ਠਾਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਖੇੜੇ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਨੰਦ-ਮੰਗਲ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ—ਸ ਨ਼ਧ਼, ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਰਸ—ਸਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

ਗ ਨ ਮ ਨ ਨ ਮ

੨. ਸ—ਰਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗ, ਰ,

ਨ ਨ ਨ

ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਪ, ਧ, ਸੰ- ਧ, ਪਮਗ, ਪਧ, ਧ-ਗਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

*ਮੂਰਛਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ "ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ" ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵੇਖੋ।

www.sikhbookclub.com

ਨ ਨ ਮ ਨ
੩. ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਧ, ਸਂ ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ,

ਨ ਨ ਨ
ਨਧ, ਨਸਂ—ਧ, ਗ, ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਸਂਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਰਂ,

ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਸਂਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ— ।

ਨ ਨ ਗਂ ਨ
੪. ਗਰਗਮਪ, ਧ, ਪ, ਨਧਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਧ, ਪ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਰਂਗਂ,ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਧ,

ਗਂ ਮਂ ਨ ਗ ਗ ਮ
ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂਮਂਗਂ, ਰਂਗਂਪਂਮਂਗਂ, ਰਂ, ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਮ, ਗ ਰ,

ਗਂ ਮਂ ਮ
ਸ—ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸਂ—ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਪਂ, ਮਂਗਂ, ਰਂ ਸਂ-ਸਂ—ਧ-ਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ— ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨੂੰ ਭੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—"ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ; ਸਂ, ਧ, ਨੁਪ, ਜਾਂ ਸਂ; ਨੁਧ ਪ" ਆਦਿ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ
੧. ਸ—ਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਰਸ, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ— ।

ਗ ਮ ਗ ਮ
੨. ਸ—ਗ, ਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਸ—

ਗ ਮ ਨ਼ ਗ ਪ
ਰਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਧ਼ ਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਰ, ਗ, ਪਮਗ, ਗਪਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ— ।

ਗ ਨ ਪ ਗ ਮ
੩. ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਗਪਧ—ਨੁਪ, ਧ-ਗ, ਰਗਪ—ਮਗ, ਰ, ਰਸ—

ਪ ਗ ਗ
ਸਰਗਮਗ, ਗਪਧਨੁਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪ, ਧ; ਨੁਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਰਸ—ਸਗ, ਮਗ, ਰ,

ਪ ਗ
ਗਮਗਪ, ਧਨੁਧ, ਗਪਧ, ਨੁਪ, ਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਧ-ਮਗ, ਰਗਮਰ ਰਸ— ।

ਗ ਨ ਨ ਗ ਪ ਨ
੪. ਸ—ਰਗਮਗਪ, ਧ, ਧਪਮਗ, ਧ, ਮਗ, ਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧਧਪ,

ਗ ਮ ਨ
ਧਪ, ਧਨੁਧ, ਨੁਪਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਰਸ—ਪ,ਪ, ਧ,ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਨੁਪ, ਮਗਪ ਧੇ,

ਗ ਪ ਨ
ਨਧਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਧ, ਪਮਗ, ਗਪ ਧ; ਪ, ਨਧਨਸਂ—

ਨ ਨ ਗ
ਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਪਮਗਰਗਪ ਧ, ਨਸਂ—ਧ, ਨੁਪ, ਰਗਪਮਗ, ਮਰ, ਰਸ— ।

ਨ
੫. ਪ—ਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਸਂ, ਧ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਸਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਨਧ,

ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਨ ਧ ਨ
ਨਧਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਰਂ, ਰਂਸਂ—ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਪਂਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਧ, ਨਸਂ—ਨੁਪਮਗ, ਧ,

ਪ ਗ ਨ ਨ ਗ ਗਂ
ਪਮਗ, ਗਪਧ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਰਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਰਂਸਂ—ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਪਂ,

ਨ ਨ ਧ ਗ ਮ
ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਧ, ਧਪਮਗ, ਨੁਧ, ਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ,ਸ— ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਰ ਗ ਰ ਮ	ਗ ਰ ਸ ਰ		
੧.	ਚ ਰ ਨ ਕ	ਮ ਲ ਪੂ ਭ	ਸਰ ਗਮ ਪਧ ਨਸਂ,	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਸਰ ਗਪ ਧਨ ਸਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੩.	ਚ ਰ ਨ ਕ	ਸਰ ਗਰ ਗਮ ਪਮ	ਪਧ ਨਧ ਨਸਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੪.	ਚ ਰ ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼ ਸਰ ਗਮ ਪਧ	ਸਂਨ ਧਪ ਧਨ ਸਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੫.	ਰਗ ਮਗ, ਮਪ ਮਗ,	ਮਪ ਧਪ ਮਗ, ਮਪ	ਧਨ ਧਪ ਮਗ, ਮਪ	ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ
੬.	ਚ ਰ ਨ ਕ	ਮ ਲ ਪੂ ਭ	ਕੇ ऽ ਨਿ ਤ	ਧਿਆ ऽ ਸਰ ਗ,ਰ
	ਗਮ, ਗਮ ਪ,ਮ ਪਧ,	ਪਧ ਨ,ਧ ਨਸਂ, ਸਂਨ	ਧ,ਨ ਧਪ, ਧਪ ਮ,ਪ	ਮਗ, ਮਗ ਰ,ਗ ਰਸ
੭.	ਚ ਰ ਨ ਕ	ਮ ਲ ਪੂ ਭ	ਕੇ ऽ ਨਿ ਤ	ਸਰ ਗਮ, ਰਗ ਮਪ
	ਗਮ ਪਧ, ਮਪ ਧਨ,	ਪਧ ਨਸਂ, ਸਂਨ ਧਪ,	ਨਧ ਪਮ, ਧਪ ਮਗ	ਪਮ ਗਰ, ਮਗ ਰਸ
੮.	ਚ ਰ ਨ ਕ	ਮ ਲ ਪੂ ਭ	ਕੇ ऽ ਨਿ ਤ	ਧਿਆ ऽ ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼
	ਧ਼ਨ਼ ਸਰ, ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼ ਸਰ ਗਰ ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼ ਧ਼ਨ਼ ਸਰ ਗਮ	ਗਰ ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼ ਧ਼ਨ਼
	ਸਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ	ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼ ਧ਼ਨ਼ ਸਰ	ਗਮ ਪਧ ਪਮ ਗਰ	ਸਨ਼ ਧ਼ਪ਼ ਧ਼ਨ਼ ਸਰ
	ਗਮ ਪਧ ਨਧ ਪਮ	ਗਰ ਸਨ ਧ਼ਪ਼ ਧ਼ਨ਼	ਸਰ ਗਮ ਪਧ ਨਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	—	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ								
੧.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸੰ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਸੰਨ	ਧਧ,
	ਨਧ	ਪਪ,	ਧਪ	ਮਮ,	ਪਮ	ਗਗ,	ਮਗ	ਰਰ,	ਗਰ	ਸਸ,	ਗਰ	ਮਗ	ਪਮ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ
੫.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਧਨ	ਸੰ,ਧ	ਨਸੰ,	ਧਨ
	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਨ
੬.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ
	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਪੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਨ
੭.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਸੰਨ	ਧਨ,	ਨਧ	ਪਧ,	ਧਪ	ਮਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਮਗ	ਰਗ
	ਗਰ	ਸਰ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਸਰ	ਗਰ	ਰਗ	ਮਗ	ਗਮ	ਪਮ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਧ	ਨਧ	ਧਨ	ਸੰਨ
੮.	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ,	ਨਧ
	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਮ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਪ	ਨਧ	ਨਸੰ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਪ		ਸੰ		ਪ											
	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ								
੧.	ਮ	ਨ	ਬੇ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਦਯਾ	ਲ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗ.	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ	ਧਧ
	ਪਮ	ਗ,	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗ.	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਗਪ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ,	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ,
	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ,	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ੍ਹ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

੬.	ਸਰ ਗਗ ਰਗ ਪਪ	ਗਪ ਧਧ ਪਧ ਨਨ	ਧਨ ਸਂਸਂ ਨਸਂ ਰਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਗਂ ਮਂਮਂ
	ਰਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ	ਸਂਨ ਸਂਸਂ ਨਧ ਨਨ	ਧਪ ਧਧ ਪਮ ਪਪ	ਮਗ ਮਮ ਗਰ ਗਗ
੭.	• • • •	• • • •	ਗਗ ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ	ਰਸ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ
	ਧਧ ਧਮ, ਗਂਗਂ ਰਂਗਂ	ਗਂ,ਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ, ਰਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਰਂ,ਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਨ,	ਨਨ ਧਨ ਨ,ਧ ਨਨ
	ਧਪ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ	ਧਧ ਪਮ, ਪਪ ਮਪ	ਪ,ਮ ਪਪ ਮਗ, ਗਗ	ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ ਰਸ
੮.	ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸਂਰਂ
	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸਂਰਂ	ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ ਪ — —	ਧਨ ਧ ਨ ਨ		
੧.	ਜੀ ਅ ऽ ऽ	ਜੰऽ ਤ ਸ ਭ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਰ ਗਪ ਧਨੁ ਧਧ
੨.	• • • •	• • ਧਨ ਸਂਨ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੩.	ਧਨ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ,	ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ	ਧਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ
੪.	• • • •	• • • •	• • • •	ਗਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ
	ਸਂਸਂ ਨਨ ਧਧ ਪਪ	ਮਮ ਗਗ ਰਰ ਸਸ	ਰਗ ਪਪ ਗਪ ਧਧ	ਪਧ ਨਨ ਧਨ ਸਂਸਂ
੫.	• • • •	• • • •	ਧਨ ਸਂ,ਧ ਨਸਂ ਧਨ	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਧਨ
	ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਸਰ	ਗਰ ਗਮ ਗਰ ਗਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਧਨ ਸਂ
੬.	ਰਂਗਂ ਮਂ,ਰਂ ਗਂਮਂ ਰਂਸਂ,	ਧਨ ਸਂ,ਧ ਨਸ ਧਪ	ਰਗ ਮ,ਰ ਗਮ ਰਸ,	ਸਰ ਗਰ ਗਮ ਗਰ
	ਗਪ ਧਧ ਧਨ ਸਂਨ	ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ	ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸਂ
੭.	• • • •	ਸਂਰਂ ਸਂ,ਨ ਸਂਨ ਧਨੁ	ਧ,ਪ ਧਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਮਗ ਰਗ ਰ,ਸ ਰਸ,
	ਸਰ ਰਗ ਗਪ ਧਧ	ਧਨ ਨਸਂ ਸਂਰਂ ਰਂਗਂ	ਪਂਪਂ ਮਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਧ	ਪਮ ਗਰ ਗਪ ਧਨ
	ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਸਰ	ਗਪ ਧਨ ਸਂ ਗਪ	ਧਨ ਸਂ ਗਪ ਧਨ

 www.sikhbookclub.com

੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਵਨ ਸੰਜੋਗ ਮਿਲਉ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ॥
ਪਲੁ ਪਲੁ ਨਿਮਖ ਸਦਾ ਹਰਿ ਜਪਨੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਿਤ ਧਿਆਵਉ ॥
ਕਵਨ ਸੁਮਤਿ ਜਿਤੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਾਵਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਬਿਸਰੁ ਨ ਕਾਹੂ ਬੇਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

○				੩				×				੨			
ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	—	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਉ	ऽ
						ਨ									
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ਤ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

○				੩				×				੨			
ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੰ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਮਿ	ਲਉ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ
						ਨ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਲ	ਪ	ਲ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੈ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ)

੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			○		੩		
ਪ									
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ
							ਮ		
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

							ਨ		
ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ऽ	ਤ
							ਸੰ		
ਨ	ਧੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਮ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ	ਨ						
ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸੰ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ਮਿ
							ਸੰ		
ਨਧ	ਨ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਲਉ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੈ	ऽ	ऽ
ਪ									
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਪ	ਲ	ਪ	ऽ	ਲ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ऽ	ਸ
ਨ							ਨ	ਨ	
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ
ਦਾ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੈ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨੁ ਮੰਦਰੁ ਤਨੁ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰੁ ਘਟ ਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ ॥
ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ ॥੧॥
ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਦਇਆਲ ਸੇਤੀ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਪੀਰ ਪਰਾਈ ॥
ਹਮ ਨਾਹੀ ਚਿੰਤ ਪਰਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ॥
ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਿਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਤੁਮ੍ਾਰੀ ॥੨॥
ਸਿਖ ਮਤਿ ਸਭ ਬੁਧਿ ਤੁਮਾਰੀ ਮੰਦਿਰ ਛਾਵਾ ਤੇਰੇ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਤੇਰੇ ॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਬ ਚਿੰਤ ਤੁਧੁ ਪਾਸੇ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਚੰਗਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸੇ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ		ਸਂ		ਪ				ਮ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਬੇ	ਧਿ	ਆ	S	ਦਇਆ	ਲ	ਸੇ	ਤੀS	ਮੇ	ਰੀS	ਮਾ	S	ਈ	S
ਨ਼								ਸ		ਸ		ਸ			
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼	—
ਕਉ	S	ਨ	S	ਜਾ	S	ਨੈ	S	ਪੀ	S	ਰ	ਪ	ਰਾ	S	ਈ	S
ਪ				ਪ		ਨ									
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਹ	ਮ	ਨਾS	ਹੀ	ਚਿੰ	S	ਤ	ਪ	ਰਾS	SS	SS	SS	SS	SS	ਈS	SS

ਅੰਤਰਾ

				ਧ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਮ	ਨ	ਮੰ	S	ਦ	ਰ	ਤ	ਨ	ਵੇ	S	ਸ	ਕ	ਲੰ	S	ਦ	ਰ
								ਸਂ				ਸਂ	ਨ਼		
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	(ਸਂ)	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	S	ਤੀ	S	ਰ	ਥ	ਨਾਂ	S	S	S	S	S	ਵਾ	S
ਨ															
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ਼ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	S	ਕ	ਸ	ਬS	ਦ	ਮੇS	ਰੈS	ਪ੍ਰਾ	SS	ਨ	ਬS	ਸ	ਤ	ਹੈ	S
ਪ				ਪ											
ਗ	—	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਬਾ	S	ਹੁS	ੜ	ਜ	ਨ	ਮ	ਨS	ਆS	SS	SS	SS	SS	SS	ਵਾS	SS

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਸੁਲਤਾਨ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥
ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥
ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ ।੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ ॥
ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ ।।੨॥

www.sikhbookclub.com

ਕਿਆ ਹਉ ਕਥੀ ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਥੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥੩॥
ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨੁ ਤਾਈ ॥
ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਤੇ	ਰੇ	ਗੁ	ऽ	ਨ
				ਨ											
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	—	ਪ
ਗਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਦੇ	ਹਿ	ऽ	ਬੁ	ਝਾ	ऽऽ	ਈ,	ਜੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ
				ਮ											
ਧ	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ					
ਸ	ਚ	ਮਹਿ	ऽ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਈ					

ਅੰਤਰਾ

×				੨				੦				੩			
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਭੂ	ਸੁ	ਲ	ਤਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਆ	ऽ
								ਸਂ							
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	—	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ਕ	ਵ	ਨ	ਵ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਧ							ਮ							
—	ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤੁ	ਦੇ	ਹਿ	ऽ	ਸੁ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
	ਗ					ਨ									
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ					
ਮੈ	ਮੂ	ਰ	ਖ	ਕ	ਹਿ	ਣ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ,					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ ॥
ਸੀਲੁ ਧਰਮੁ ਜਪੁ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਨੀ ਹਉ ਅਭਿਮਾਨ ਟੇਢ ਪਗਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

www.sikhbookclub.com

ਅਮਰ ਜਾਨਿ ਸੰਚੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਾਚੀ ਗਗਰੀ ॥
ਜਿਨਹਿ ਨਿਵਾਜਿ ਸਾਜਿ ਹਮ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰਿ ਅਵਰ ਲਗਰੀ ॥੧॥
ਸੰਧਿਕ ਤੋਹਿ ਸਾਧ ਨਹੀ ਕਹੀਅਉ ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਤੁਮਰੀ ਪਗਰੀ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ ॥੨॥
(ਬਿਲਾਵਲੁ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੮੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਗ															
ਪ	—	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਰਾ	ऽ	ਖऽ	ਲੇ	ਹੁ	ऽ	ਹ	ਮ	ਤੇ	ऽ	ਬਿ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
ਸੀ	ऽ	ਲ	ਧऽ	ਰ	ਮ	ਜ	ਪ	ਭऽ	ਗऽ	ਤ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ
		ਗ								ਨ					
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਹਉ	ऽ	ਅ	ਭਿ	ਮਾऽ	ऽ	ਨ	ਟੇ	ऽ	ਢ	ਪ	ਗ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਜਾऽ	ऽ	ਨ	ਸੈਂ	ऽ	ਚੀ	ऽऽ	ਇ	ਹ	ਕਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਨ															
ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਇ	ਹ	ਮਿऽ	ਥਿ	ਆ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਚੀ	ऽऽ	ਗऽ	ਗऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬, ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ॥
ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਾਪ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਬਿਨਾਸੇ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭ ਨਾਸੇ ॥੧॥
ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਾਨਕਿ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
										ਗ					
—	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ	ਧ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
S	ਸਾਂ	ਤ	ਪਾ	ਈ	S	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	S	ਰੇ	S
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
S,	ਸੁਖ	ਉ	ਪ	ਜੇS	SS	ਵਾ	ਜੇ	ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	S	ਰੇ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
	ਤਾ	ਪ	ਪਾ	S	ਪ	ਸੰ	S	ਤਾ	S	ਪ	ਬਿ	ਨਾS	S	ਸੇ	S
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
S	ਹਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਕਿ	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਸ	ਭ	ਨਾ	S	ਸੇ	S

੭. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ. ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਕਬਹੁ ਨ ਬਿਸਾਰਹੁ ॥
ਉਰਿ ਲਾਗਹੁ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬੀਚਾਰਹੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਬਿਰਦ ਤੁਮ੍ਹਾਰੋ ਹਮਰੇ ਦੋਖ ਰਿਦੈ ਮਤ ਧਾਰਹੁ ॥
ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਧਨੁ ਸੁਖੁ ਤੁਮਹੀ ਹਉਮੈ ਪਟਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਜਾਰਹੁ ॥੧॥
ਜਲ ਬਿਹੂਨ ਮੀਨ ਕਤ ਜੀਵਨ ਦੂਧ ਬਿਨਾ ਰਹਨੁ ਕਤ ਬਾਰੋ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਿਆਸ ਚਰਨ ਕਮਲਨੁ ਕੀ ਪੇਖਿ ਦਰਸੁ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖ ਸਾਰੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਗ
															ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਨੇ	ਸੇS	ਵ	ਕ	ਕਉ	S	S	S	ੳ	S	S	S	S	S	S	ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨੇ	ਸੇS	ਵ	ਕ	ਕਉ	S	S	S	ਕਬ	ਹੁ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	S	ਰਹੁ	SS
ਗ	ਮ	ਧ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੑ	ਗ	ਮੑ	ਰ
ਉ	ਰ	ਲਾ	SS	ਗਹੁ	S	ਸੁਆ	S	ਮੀS	SS	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	S	ਰੇ	S
		ਗ													
ਸ	—	ਮ	ਗ	ਧ	—	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗਮਰ	ਗ
ਪੂ	S	ਰ	ਬ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਗੋS	ਬਿੰ	S	ਦ	ਬੀ	ਚਾ	S	ਰਹੁSS,	ਆਪ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ
ਪ	ਤਿ	ਤS	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਿ	ਰS	ਦ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੋS	SS
		ਗ		ਪ		ਨ									
ਗ	ਮ	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਗਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗ
ਹ	ਮ	ਰੇ	S	ਦੋ	S	ਖ	ਰਿ	ਦੇS	SS	ਮS	ਤS	ਧਾS	SS	ਰਹੁ,	ਆਪ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੮. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦਾਸ ਤੇਰੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਰਿਦ ਕਰਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੋਖਨ ਕੋ ਨਾਸੁ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਾ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਗੁਣ ਤਾਸੁ ॥
ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬੰਧਪ ਤੂਹੈ ਤੂ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ ਜਾ ਕੋ ਨਿਰਮਲ ਜਾਸੁ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੧੮)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਮ	—
			ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਨਾS	S	S	ਮ	S	S	S
ਗ	—	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	—	—	ਮ	ਗ	ਗ
S	S	S	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਰ	ਹਉ	S	S	S	ਜ	ਬ
ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	—	—	ਸ	—	—	—
ਲ	ਗ	S	S	S	ਘ	ਟ	ਸਾ	S	S	ਸ	S	S	S
—	—	—											
S	S	S											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨ	—	—	—
			ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	S	ਕਾ	S	S	S
ਧ	ਪ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—	—	ਸੰ	ਨ
S	S	S	ਆ	S	S	ਸ	ਰਾ	S	S	S	S	ਪ੍ਰ	ਭ

ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	—	—	ਧ	—
ਧੁ	ਰ	ਖ	ऽ	ऽ	ਕੁ	ਟ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ

—	—	—	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਭੂਲੇ ਮਾਰਗੁ ਜਿਨਹਿ ਬਤਾਇਆ ॥ ਐਸਾ ਗੁਰੁ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਸਿਮਰਿ ਮਨਾ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ ॥
ਬਸਿ ਰਹੇ ਹਿਰਦੈ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪਿਆਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨਾ ॥ ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ ਮੁਕਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਨਾ ॥੨॥
ਦੁਖ ਸੁਖ ਕਰਤ ਜਨਮਿ ਫੁਨਿ ਮੂਆ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰਿ ਆਸ੍ਰਮੁ ਦੀਆ ॥੩॥
ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਬੂਡਤ ਸੰਸਾਰਾ ॥ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਪਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੩)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸ	ਸ	-ਰ	ਸਨ੍ਹ	ਸ	ਸ	ਗਮ	ਮਧ	-ਧ	ਧਮ	ਖ	—
ਸਿਮ	ਰ	ऽਮ	ਨਾऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ਮऽ	ऽਚਿ	ਤਾऽ	ਰੇ	ऽ
ਗ											
ਰ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮਧ	ਪਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	—
ਬਸ	ਰ	ਹੇ	ਹਿਰ	ਦੈऽ	ਗੁਰ	ਚਰ	ਨऽ	ऽਪਿ	ਆ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਰੰਸਂ	ਸਂ	—
ਭੂ	ਲੇ	ऽ	ਮਾ	ਰ	ਗ	ਜਿ	ਨਹਿ	ऽਬ	ਤਾऽ	ਇਆ	ऽ
ਨ	ਨ					ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸਂ	—	ਧਨੁ	ਧਧ	ਪਧ
ਐ	ਸਾ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਵਡ	ਭਾ	ਗੀ	ऽ	ਪਾऽ	ਇਆ,	ਵਡ
ਮ											
ਗ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—						
ਭਾ	ਗੀ	ऽ	ਪਾ	ਇਆ	ऽ	ਸਿਮਰ	ਮਨਾ	—			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ,.ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਸਹਜ ਧਿਆਨੇ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮਨੁ ਮਾਨੇ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਬਉਰਾਨੇ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਰਹੀਐ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਪਛਾਨੇ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਦਰਸਨ ਕੈਸੇ ਜੀਵਉ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਅਰਾ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਖਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰੈ ਹਉ ਮਰਉ ਦੁਖਾਲੀ ॥
ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਜਪਉ ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥
ਸਦ ਬੈਰਾਗਨਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਹਾਲੀ ॥
ਅਬ ਜਾਨੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥੨॥
ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਹੀਐ ਗੁਰ ਭਾਇ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਦੇਇ ਦਿਖਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਰਣੀ ਕਿਆ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਮੇਟਿ ਚਲੈ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇ ॥੩॥
ਮਨਮੁਖੁ ਵਿਛੁੜੈ ਖੋਟੀ ਰਾਸਿ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਮਿਲੈ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੬)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

x		0		2		3		0	
ਧ		ਨ							
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਬਿ	ਨ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਕੈ	ਸੇ	S	S
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਮਾ	S	ਈ	S	S	S
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	S	S	S
ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	S	ਖਿ	ਨ	S	S
ਗ									
ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੂ	S	ਝ	ਬੁ	ਝਾ	ਈ

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਗੁ	ਰ	ਬS	ਚ	ਨੀ	S	ਮ	ਨ	S	S
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ਸ	ਹ	ਜ	ਧਿ	ਆS	S	ਨੈ	S	S	S
ਗ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੈ	S	ਰੰ	S	ਗ	S	S	ਰ
ਮਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਤਾS	S	ਮ	ਨ	ਮਾ	S	ਨੈ	S	S	S

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਰਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪).

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਆ	S	ਦ	S	ਜਿ	ਸ	ਕੋ	S	ਇ	ਨ	ਜਾ	ਣੈ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਨੰ	S	ਤ	ਅ	ਨਾS	SS	ਦS	SS;
ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	S	ਚ	ਧ	ਰ	S	ਧਿਆ	S	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨਿ	ਤਹਿ	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	S	ਦS	ਬ	ਖਾS	SS	ਣੈS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	—	ਧਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਰੰ	S	ਕਾS	S	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	S	ਰ	S

ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਧ	ਧ
ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ	ਦੂ	ਸ	ਰ	ਕੋਂ	ऽ	ਈ	ऽ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ
ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ਝੂ	ਣ	ਸ	ऽ	ਮ	ਰ	ऽ	ਥ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਤ	ਰ	ਨ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਪੂ	ਭ	ਸੌऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਰੰਗਾ ॥
ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੂਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ ॥
ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੋਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੪)

ਅਸਥਾਈ*

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਰੰ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਮੈਂ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ਧੀ	ऽऽ	ਰਉ
ਮ									ਸ		
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਦੇ	ऽ	ऽ	ਖ	ऽ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,
ਨ਼					ਗ						
ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ	—	—	ਗ	—	—
*	*	*	ਤੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ
ਮ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੁ	ऽ	ਹੀ	ਵ	ਸਹਿ	ऽ	ਸਾ	ਧ'	ਕੈ
			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਸੰ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਮੈ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ਧੀ	ऽऽ	ਰਉ

*ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਾ: ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ।

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

			ਪਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	—
			ਖਿऽ	ਠ	ਮਹਿ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
			ਨ			ਸਂ					
ਸਂ	—	—	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	—
*	*	*	ਨਿ	ਵਾ	ਜੋऽ	ਠਾ	ऽ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ
ਪ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ਠੀ	ਕ	ਕੀ	ऽ	ਟ	ਤੇ	ਕ	ਰੈ	ਰਾ
			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਜੀ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਮੈ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ਧੀ	ऽऽ	ਰਉ

—ਦੇਖ ਤੂ—

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ			ਨ								
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਸਾਂ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਾ	ਈ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ
ਮ						ਮ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਸ	ਤਿ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	—	—	ਨਧ	—	ਨ
ਸੁ	ਖ	ऽ	ਉ	ऽ	ਪ	ਜੇ	ऽ	ऽ	ਬਾऽ	ऽ	ਜੇ
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ
ਅ	ਨ	ऽ	ਹ	ऽ	ਦ	ਤੂ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	—	—	ਧ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਸੰ
ਨ						ਸਂ				ਨ	
ਧ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਪ
ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਪ			ਗਂ			ਗਂ					
ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਤ	ऽ	ਕਿ	ऽ	ਲ
ਨ									ਨ	ਨ	
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	—	ਧ	ਧ	ਨ
ਵਿ	ਖ	ऽ	ਸ਼	ऽ	ਭ	ਨਾ		ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਪੁਸਤਕ ਪੰਨਾ ੩੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਾਰਨੋ ॥
ਹਰਿ ਭਰਿਪੁਰੇ ਰਹਿਆ ॥ ਜਲਿ ਥਲੇ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ॥
ਨਿਤ ਗਾਈਐ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੀਆ ਹੈ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨਹਾਰਾ ॥
ਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ ਹੈ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ ॥ ਹਰਿ ਕੀਈ ਹਮਾਰੀ ਸਫਲ ਜਾਤਾ ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰਿ ਆਸਾ ॥ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸਾ ॥
ਵਿਚਿ ਆਸਾ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸੀ ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪਾਸੀ ॥
ਕੋਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਵਨੋ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗਿ ਲਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੪, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋ	ऽ	ਲਹੁ	ऽ	ਭਈ	ਆ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਹਰਿ
			ਨ								
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	[illegible]	ਗ	ਤ	ਤਾ	ऽ	ਰ	ਨੋ	ऽ	ऽ

ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਭ	ਰ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਆ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ
ਜ	ऽ	ਲ	ਥ	ऽ	ਲ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
		ਨ									
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਤ	ਗਾਈ	ਐ	ੳ	ਰਿ	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰ	ਨੋ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਇਕ ਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਗ			ਧ										
ਪ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਹੈ	ऽ	ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	ਮਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ਜ	ਨ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਆ	ੲ	ਹ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਇਕ ਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਰ	ਭੈ	ऽ	ਟਿਆ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ऽ	ਤ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਈ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਪ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—
ਮਿ	ਲ	ਸੰ	ਗS	ਤੀ	S	S	S	S	S
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਮ	S	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਂ	ਮ	ਕ	S	ਰ	S	ਆ	S	ਸਾ	S
								ਸਂ							
ਸਂ	ਨਧ	—	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	—
*	ਭਾS	S	ਉ	ਦੂ	S	ਜਾ	S	ਬਿ	ਨ	ਸ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਾ	S
								ਨ							
—	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
*	ਵਿ	S	ਚ	ਆ	S	ਸਾ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਸੀ	S
	ਗ							ਮ							
—	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਸੋ	S	S	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	S	ਸੀ	S

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੂਲਫਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਕੋ	ਈ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੇਂ	S	S	S	S	S
ਸਂ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜ	S	ਨ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	S	S,
								ਤ੍ਰਿ	ਸ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਪ	ਗ	ਲਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫: ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ, ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ ॥
ਉੜੀਨੀ ਉੜੀਨੀ ਉੜੀਨੀ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਰਨਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਚਰਨ ਸੀਸੁ ਧਰਿ ॥
ਲਾਲਨੁ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥
ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨ ਬਾਤ ਕਹਉ, ਸਗਰੋ
ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ ॥
ਤਬ ਰਸ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ॥ ਆਨਦ ਰੂਪ ਧਿਆਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੁਆਰੈ ਆਇਓ ॥ ਤਉ ਮੈ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੋਹਨ ਰੂਪੁ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੁਹਾਵੈ ॥
ਸਭ ਮੇਰੀ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਨੀ ॥ ਅਬ ਮੈ ਸਹਿਜ ਸਮਾਨੀ ॥
ਮੀਠੀ ਪਿਰਹਿ ਕਹਾਨੀ ॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥
(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ				
											ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
											ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਵੈ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
*	ਹਾ	ਰ	ਕ	ਜ	ਰ	ਬਸ	ਤ੍ਰ	ਅ	ਭ	ਰ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨੇ	ऽ,
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਉ	ੜੀ	ਨੀ	ਉ	ੜੀ	ऽ	ਨੀ	ਉ	ੜੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਕ	ਬ	ਘ	ਰ
ਨ															
ਸਂ	—	ਨ	—	ਸ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਪ	—	ਨ		
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹਨ ਨੀਦ...		

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੨		੩		੪	
ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਨ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽ	ਸ	ਧ	ऽ	ਰ
ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਮੌ	ऽ	ਹਿ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਕ	ਥ	ਘ	ਰ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਕ	ਥ	ਘ	ਰ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੌ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਦ...

ਸੰਚਾਰੀ, ਸੂਲਫਾਕ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ऽ	ਸ	ਹੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—
ਮਿ	ਲ	ਨ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਕ	ਹਉ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਸ	ਗ	ਰੇ	ਅ	ਹੰ	ਮਿ	ਟਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਤਉ
ਸ·	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਘ	ਰ	ਹੀ	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤਬ	ਰ	ਸ	ਮੌ	ऽ	ਗ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਆ	ਨ	ਦ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੂਆ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ

ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਦ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਤਿੰ: ਦੀ)

×			2				0			3			
ਸ	—	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	—	ਗਮ	—	—	ਗ
*	*	*	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ਨ	ਰੂ	ऽ	ऽ	ਪऽ	ऽ	ऽ	ਦਿ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਖਾ	ऽ	ਵੈ,	*	*	*	*	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ
ਧ	—	ਪ	ਧ	—	—	ਨ਼	ਧ	—	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਨੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸੰ	—	—	ਰੰ
*	*	*	ਸ	ਭ	ਮੋ	ਰੀ	ਤਿ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੁ
ਨ	ਸੰ	—	—	—	—	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ
ਝਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੈ	ऽ
ਧ	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਧ	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਸ	ਹ	ऽ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਗੰ	—	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ
*	*	*	ਮੀ	ऽ	ਠੀ	ऽ	ਪਿ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ	—	—	ਸੰ	—	—	—	ਸੰ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ

ਅਗੋਂ ਤਿੰਨਤਾਲ

ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਲਾਂ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਦ...

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। —ਕਰਤਾ

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੬. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ—ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਰੀ ਅਹੰ ਜਾਇ ਦਰਸਨ ਪਾਵਤ ਹੇ ॥
ਰਾਚਹੁ ਨਾਥ ਹੀ ਸਹਾਈ ਸੰਤਨਾ ਅਬ ਚਰਨ ਗਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਹੇ ਮਨ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਵੈ ਚਰਨਾਵੈ
ਚਰਨਾਵੈ ਉਲਝਿਓ ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਕਮਲ ਜਿਉ ॥
ਅਨ ਰਸ ਨਹੀ ਚਾਹੈ ਏਕੈ ਹਰਿ ਲਾਹੈ ॥੧॥
ਅਨ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਰਿਖ ਤੇ ਛੂਟੀਐ ॥ ਮਨ ਹਰਿ ਰਸ ਘੂਟੀਐ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂ ਉਲਟੀਐ ॥
ਅਨ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਚਰਨ ਹੇ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੋ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਅ	ਹੰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵऽ	ਤ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਰਾ	ਖਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਅ	ਬ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ	ਹੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ਵੈ
ਨ		ਨ						ਸਂ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਧ
ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ
ਉ	ਲ	ਝਿਓ	ऽ	ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਦ	ਕ
				ਨ		ਨ					
ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਲ	ਜਿ	ਉ	ਅ	ਨ	ਰ	ਸ	ਨ	ਹੀ	ਚਾ	ਹੈ
ਗ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਲਾ	ऽ	ਹੈ	ऽ

ਮੋਰੀਆ ऽ...

www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਦੀ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ਼	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਅ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਟੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਰਿ	ਖ	ਤੇ	ऽ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				੨				੦				੩			
*	ਪ	—	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
*	ਮ	ऽ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸ	ਘੂ	ऽ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਉऽ	ਲ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਥਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਭਾਵ—ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ।

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਅ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ऽ	ਨ	ਨ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਗੋਂ ਮੋਰੀ ਅਹੈ ਜਾਇ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਦੁਰਬਲ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨਧ, ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।

ਇਹ ਇਕ 'ਦੇਸੀ ਰਾਗ' ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ (ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਲੋਕ 'ਧੁਨ' ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਬੜੇ ਬੜੇ ਬਿਖੜੇ 'ਤਾਲਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) 'ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਸੋਦਰ ਦੀ ਧੁਨ' ਇਸੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਿਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੂਤ ਤਾਰ

ਰਂ ਨ ਪ ਨ

ਸਪਤਕ ਦਾ ਖੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ—"ਪਧਸਂਰਂ ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਧ, ਮ; ਪਧ ਸਂ" ਜਾਂ ਸ ਰ ਮ, ਪ ਧ ਸਂ, ਧ,

ਪ ਰ

ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਰਗ ਸ—" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਣੇ ਰਾਗੀ ਨਿਖਾਦ ਤੇ

ਪ ਸਂ ਨ

ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—"ਪਧ ਮ, ਗਮਪ, ਧਨੁਧਪ ਮ; ਪਧ ਸਂ—ਸਂਰਗੁ, ਰਂ, ਸਂ,

ਧ ਨ

ਨ, ਧਪ, ਧ, ਸਂ–" ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਸੂਝਵਾਨ ਰਾਗੀ ਅਜੇ ਭੀ 'ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ' ਦਾ ਅੰਗ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ 'ਭੂਪ-ਕਲਿਆਨ' ਵਾਂਗ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।*

---

*ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਲ-ਗੱਡ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ।

ਆਸਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਇਕ 'ਮਾਂਝ' ਰਾਗ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਿਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ (ਮਾਰਵਾੜ) ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ 'ਆਸਾ' ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਨ਼ ਰ ਰ
੧. ਸ—ਰਸ, ਸਰਗ ਸ਼—ਧ਼, ਪ਼, ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ—ਸਰ, ਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ ਪ
੨. ਸ—ਰਮ, ਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸਰਮ; ਪ, ਮਗਰ ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪਧ, ਮ—ਪ, ਮਗਰਸ,
ਰ ਰ ਰ
ਗਰਗ ਸ—ਧ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ, ਰ਼ਮਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ
੩. ਸ—ਰਮਪਧ, ਪਮ—ਮਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮ, ਪਧਨ਼ਧ; ਪਮ—ਪਮਗਰਸ, ਸਗਰਗ ਸ—
ਨ ਪ ਰ
ਸ, ਰਮਪਧਸਂ—ਧ, ਮ—ਮਪਧਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨ਼ਧਪਮ—ਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਪਨ਼ਧਨ਼ਪਧਮਪਮ—
ਰ
ਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਨ ਪ ਧ ਨ
੪. ਸ—ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸਂ—ਸਂਨਧਪਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸਂ, ਰਂਸਂ, ਧ, ਮ, ਰਮਪਧਸਂ, ਧ, ਮ; ਪ, ਧ, ਸਂ—
ਰ ਰਂ
ਸਂਨਧ, ਪਮ, ਪਧ ਮਪ ਮਗਰ ਸਰਗਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮਪਧਸਂ—ਸਂ ਧ, ਮ, ਪਧਸਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਸਂਨਧਪਮ,
ਰਂ ਨ ਪ ਰ ਰ
ਪਧਸਂਰਂਸਂ—ਪਧਸਂਰਂਗਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਸਰਮਪਧ ਮ, ਗਰਗ ਸ—ਸ,
ਰਂ ਰ ਰ ਰ
ਰਮਪਧਸਂ—ਪਧਸਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਸਂਨਧਪਮ; ਪ, ਮਗਰ, ਰਸ ਗ ਸ, ਮਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਰਂ
੫. ਸ—ਰਮਪਧਸਂ—ਧ, ਮ; ਪਧਸਂ—ਧਸਂਰਂਸਂ, ਸਂਨਧ, ਪਧਸਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਸਂਨਧਪਮ; ਪਧਸਂ, ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਧਨ
ਰਂ ਰਂ ਰਂ
ਪਧ ਮ; ਪਧਸਂ—ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਰਂਮਂ; ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਪਂ, ਮਂਗਂਰਂ, ਸਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਸਂਨਧਪਮ, ਪਧਸਂ—
ਰਂ ਨ ਪ ਰਂ ਰਂ
ਪਧਸਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਧ, ਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸਂ—ਸਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਗਂ, ਰਂਗਂਸਂ, ਮਂ, ਗਂਰਂ, ਰਂਸਂ ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ – ਸਂਰਂਗਂ,
ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਨ ਪ ਰ
ਰਂ ਸਂ ਨ ਧਪ, ਧ, ਸਂ—ਸਂ ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸਂ, ਨਧ਼ਪਮ, ਰਮਪਧਸਂ,
ਰਂ ਰਂ ਨ ਪ ਰ
ਸਂਨਧਪਮ, ਪਧਸਂਰਂਗਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਪਂ, ਮਂਗਂਰਂਸਂ, ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ—ਧ, ਮ, ਪਮਗਰ, ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸਂ--

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਗ															
	ਰ	—	ਮ	ਮ਼	ਪ	—	ਧ	ਪਧ								
੧.	ਚੋ	ऽ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਬਿ	ਰऽ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਧ਼ਸ	ਰਮ	ਗਰ	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਗ,
	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਤ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਤੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਥ	ਧਪ
	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੭.	.	.	.	.	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਮ	ਗਰ.	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਪਮ–
	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ–
	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਗਸ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

	*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ								
੧.	*	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੇ	ऽ	ਦ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੨.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ
	ਸੰ,	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੌ	ऽ	ਦ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ
੩.	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ,	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਮ਼ਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੪.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਸੰ.ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ,	ਧਨ	ਧ਼,ਧ	ਨਧ	ਪਮ,
	ਮਪ	ਮ,ਮ	ਪਮ	ਮਗ,	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ,	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ
੫.	ਨਧ,	.	.	.	.	.	.	.	ਧਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਸ,	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,
	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ਼ਗ	ਰਸ,	ਮੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

www.sikhbookclub.com

੬.	ਰਮ,	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਸੰ	ਸੰਰ.
	ਧਪ,	ਨਨ	ਨਧ	ਪਮ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਗ,	ਪਪ	ਪਮ	ਗਰ	ਮਮ	ਮਗ	ਰਸ,	ਧ਼ਸ	ਗਰ	ਮਗ
	ਪਮ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਮ,ਮ	ਪਪ	ਪਧ	ਧ,ਧ	ਸੰਸੰ,
੭.	ਸੰਰੰ	ਗੰ,ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਰੰ,	ਪਧ	ਸੰ,ਪ	ਧਸੰ	ਨਧ,	ਮਪ	ਧ,ਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ
	ਗਗ	ਰ,ਗ	ਗਤ	ਸਰ	ਧਧ	ਪ,ਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਸੰਸੰ	ਧ,ਸੰ	ਸੰਧ	ਪਧ	ਗੰਗੰ	ਰੰ,ਗੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਚੰਦਨ ਕਾ ਬਿਰਵਾ ਭਲਾ ਬੇੜ੍ਹਿਓ ਢਾਕ ਪਲਾਸ ॥
ਓਇ ਭੀ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜੁ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ॥੧੧॥

(ਸਲੋਕ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੬੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਚੰ	਽	ਦ	ਨ	ਕਾ	਽	ਬਿ	ਰ਽	ਵਾ	਽	਽	ਭ	ਲਾ਽	਽਽	਽਽	਽਽
—	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
਽	ਬੇ	਽	ੜ੍ਹਿਓ	ਢਾ	਽	ਕ	ਪ	ਲਾ	਽	਽	਽	਽ਸ	ਕ	ਬੀ	਽ਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	਽	ਦ	ਨ	ਹੋ	਽	ਇ	ਰ	ਹੇ	਽	਽	਽
—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਗੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
਽	ਬ	ਸੇ	ਜੁ	ਚੰ	਽	ਦ	ਨ	ਪਾ	਽	਽	਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽ਸ

੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਹਾ ਭਇਓ ਜਉ ਤਨੁ ਭਇਓ ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ॥
ਪ੍ਰੇਮੁ ਜਾਇ ਤਉ ਡਰਪੈ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੧॥
ਤੁਝਹਿ ਚਰਨ ਅਰਬਿੰਦ ਭਵਨ ਮਨੁ ॥
ਪਾਨ ਕਰਤ ਪਾਇਓ ਪਾਇਓ ਰਾਮਈਆ ਧਨੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਪਤਿ ਬਿਪਤਿ ਪਟਲ ਮਾਇਆ ਧਨੁ ॥
ਤਾ ਮਹਿ ਮਗਨ ਹੋਤ ਨ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੨॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਜੇਵਰੀ ਬਾਧਿਓ ਤੇਰੋ ਜਨ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਛੂਟਿਬੋ ਕਵਨ ਗੁਨ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਤੂ	ਝਹਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਅ	ਰ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਭ	ਵ	ਨ	ਮ	ਨ
—	ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ
ऽ	ਪਾऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧऽ	ਨ
—	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ऽ	ਪਾ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

												ਰੰ			
	ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ
	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਜਉ	ऽ	ਤ	ਨ	ਭ	ਇਓ	ਛਿ	ਨ	ਛਿ	ਨ
ਧਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽऽ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਜਾ	ਇ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਡ	ਰ	ਪੈ	ਤੇ	ਰੋ	ऽ	ਜ	ਨ
—	ਧ	ਧ	ਪ												
ऽ,	ਤੂ	ਝਹਿ	ਚਰਨ												

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥੧॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥੨॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇ ਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਏਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨ ਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥੪॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ
						ਛੂ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ऽ	ਹੈ
ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	—	ਧ
ਏ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾऽ	ਗ	ਤਾऽ	ऽ	ਹੈ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦੇ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ऽ	ਹੈ
ਸ	ਸ	—	—	—	—										
ਦੇ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

											ਨ				
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	—
						ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ
ਜੀ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਸ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਕਊ	ऽ	ऽ
											ਨ				
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋਂ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਨਿ	ऽ	ਰ
ਪ	ਧ	—	ਪ	—	—	ਪ	—	ਪ							
ਜੀ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਛੂ	ऽ	ਲੀ							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਚਾਰਿ ਬਰਨ ਚਉਹਾ ਕੇ ਮਰਦਨ ਖਟੁ ਦਰਸਨ ਕਰ ਤਲੀ ਰੇ ॥
ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸਰੂਪ ਸਿਆਨੇ ਪੰਚਹੁ ਹੀ ਮੋਹਿ ਛਲੀ ਰੇ ॥੧॥
ਜਿਨਿ ਮਿਲਿ ਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੂਰਬੀਰ ਐਸੋ ਕਉਨੁ ਬਲੀ ਰੇ ॥
ਜਿਨਿ ਪੰਚ ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰਿ ਗੁਦਾਰੇ ਸੋ ਪੂਰਾ ਇਹ ਕਲੀ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

 www.sikhbookclub.com

ਵਡੀ ਕੋਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਜਨਿ ਨਿਰਦਲਿਆ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੈ ਝਲੀ ਰੇ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਗ			
						ਸ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਮ
						ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਬ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪੰ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਜਿ	ਨ	ਪੰ	ਚ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਰੇਂ	—	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਦਾ	ਰ	ऽ	ਗੁ	ਦਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹ	ਕ
ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹऽ	ਕ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪੰ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ	ਐਸੋ ..									

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਪਉੜੀ ॥ ਤਿਥੈ ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਜਿਥੈ ਕੋਇ ਨਾਹਿ ॥
ਓਥੈ ਤੇਰੀ ਰਖ ਅਗਨੀ ਉਦਰ ਮਾਹਿ ॥
ਸੁਣਿ ਕੈ ਜਮ ਕੇ ਦੂਤ ਨਾਇ ਤੇਰੈ ਛਡਿ ਜਾਹਿ ॥
ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਅਸਗਾਹੁ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਾਰਿ ਪਾਹਿ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਲਗੀ ਪਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੇਇ ਖਾਹਿ ॥
ਕਲਿ ਮਹਿ ਏਹੋ ਪੁੰਨੁ ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਗਾਹਿ ॥
ਸਭਸੈ ਨੋ ਕਿਰਪਾਲੁ ਸਮ੍ਹਾਲੇ ਸਾਹਿ ਸਾਹਿ ॥
ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨ ਜਾਇ ਜਿ ਆਵੈ ਤੁਧੁ ਆਹਿ ॥ ੯ ॥

(ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੬੧)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ
						ਕ	ਲ	ਮਹਿ	ऽऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	—	—	—	—	ਮ	—	ਮ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਨ
ਪੁੰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਗੁ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਵਿੰ	ऽ	ਦ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਤਿ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਸ	ऽ	ਮऽ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਰ	ਥ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਓ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ
ਰ	ਖ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਗ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ, ਕਲ ਮਹਿ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ, ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥੧॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥੩॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ ਧ̣	—	ਸ	ਰ	—	ਗਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ
						ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਰ	—	—	—	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਰ	—	ਗਤ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ	—	—	—	—	ਸ	ਸ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਗ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ,	*	*	*	ਹ	ਰਿ	ਅ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ਨ
ਗ਼ ਰ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ
ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਮ	ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਰ—						
ਪ	ਰਿਓ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ऽਸ,	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ੍ਰਤਿਓ...						

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ
									ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	ऽ
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	ऽ	ਕਾ	ऽ
ਪ															
ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ							
ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	—	—	ਧ	—	ਸੰ	—	ਨਧ
						ਪ੍ਰ	ਭ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ऽऽ
ਸੰ	—	—	—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ
ਤ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲੈ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	—	ਨ	ਧ	—	—	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ऽ	ऽ	ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਖ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ—						
ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ,	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪਰਿਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
												ਸ	ਧ਼	ਮ	ਧ
												ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਗ	—	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ਸ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—	—												
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	—ਧ ਨ ਜਾਨਾ...											

ਅੰਤਰਾ

								ਗ							
	ਸ	ਸ	ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ
	ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਪ.	ਡ	ਪਾ	ਲੈ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ऽ	ਸਾ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਲੈ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਖ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—													
ਰਾ	ऽ	ਧ ਨ ਜਾਨਾ ..													

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਟਿਯੂਨ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੮. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੁਮ ਚੰਦਨ ਹਮ ਇਰੰਡ ਬਾਪੁਰੇ ਸੰਗਿ ਤੁਮਾਰੇ ਬਾਸਾ ॥
ਨੀਚ ਰੂਖ ਤੇ ਊਚ ਭਏ ਹੈ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਨਿਵਾਸਾ ॥੧॥
ਮਾਧਉ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਰਨਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਹਮ ਅਉਗਨ ਤੁਮ੍ਹ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਮਖਤੂਲ ਸੁਪੇਦ ਸਪੀਅਲ ਹਮ ਬਪੁਰੇ ਜਸ ਕੀਰਾ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਮਖੀਰਾ ॥੨॥
ਜਾਤੀ ਓਛਾ ਪਾਤੀ ਓਛਾ,ਓਛਾ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਕੀਨੀ੍ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਚਮਾਰਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०		ਪ	ਧ
														ਮਾ	ऽ
ਧ	ਸ	—	—	—	—	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਪ	ਮ
ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ

ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਸ	ਰ	ਨ	ਤੂ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਮ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
ऽ	ਅਉ	ਗ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸ	ਤ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—		
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਗ	ਸ	ਨ	ਤੂ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਨ
	ਤੁ	ਮ	ਚੰ	ਦ	ਨ	ਹ	ਮ	ਇੰ	ਰ	ਤ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ਰੇऽ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—	—	—
ऽ	ਸੰ	ਗ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਨੀ	ਚ	ਰੂ	ऽ	ਖ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ਚ	ਭ	ਏ	ऽ	ਹੈ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
ऽ	ਗੰ	ਧ	ਸੁ	ਗੰ	ऽ	ਧ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸਤਿ ਸੰ:	

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉਣੁ ਉਪਾਇ ਧਰੀ ਸਭ ਧਰਤੀ ਜਲ ਅਗਨੀ ਕਾ ਬੰਧੁ ਕੀਆ ॥
ਅੰਧੁਲੈ ਦਹਸਿਰਿ ਮੂੰਡੁ ਕਟਾਇਆ ਰਾਵਣੁ ਮਾਰਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੧॥
ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਜਾਇ ॥
ਤੂੰ ਸਰਬੇ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਉਪਾਇ ਜੁਗਤਿ ਹਥਿ ਕੀਨੀ ਕਾਲੀ ਨਥਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥
ਕਿਸੁ ਤੂ ਪੁਰਖੁ ਜੋਰੂ ਕਉਣ ਕਹੀਐ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ॥੨॥
ਨਾਲਿ ਕੁਟੰਬੁ ਸਾਥਿ ਵਰਦਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਭਾਲਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਗਇਆ ॥
ਆਗੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਤਾ ਕਾ ਕੰਸੁ ਛੇਦਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੩॥
ਰਤਨ ਉਪਾਇ ਧਰੇ ਖੀਰੁ ਮਥਿਆ ਹੋਰਿ ਭਖਲਾਏ ਜਿ ਅਸੀ ਕੀਆ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਛਪੈ ਕਿਉ ਛਪਿਆ ਏਕੀ ਏਕੀ ਵੰਡਿ ਦੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੦)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○		ਧ	—
														ਕਿਆ	S
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	S	S	S	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	S	ਖੀ	S	ਜਾ	ਇ,	ਕਿਆ	S
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	S	S	S	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	S	ਖੀ	S	ਜਾ	S	ਇ	S
ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਤੂੰ	ਸ	ਰ	ਬੇ	ਪੂ	S	ਰ	ਰਹਿ	ਆS	S	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਇ,	ਕਿਆ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—
	ਪਉ	ਣ	ਉ	ਪਾ	S	ਇ	ਧ	ਰੀ	S	ਸ	ਭ	ਧS	ਰ	ਤੀ	S
—	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—
S	ਜਲ	ਅ	ਗ	ਨੀ	S	ਕਾ	S	ਬੰ	S	ਧ	ਕੀ	ਆ	S	S	S
—	ਧ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—
S	ਅੰ	ਧ	ਲੈ	ਦ	ਹ	ਸਿ	ਰ	ਮੂੰ	S	ਡ	ਕ	ਟਾ	S	ਇਆ	S
—	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
S	ਰਾ	ਵ	ਣ	ਮਾ	S	ਰ	S	ਕਿਆ	ਵ	ਡਾ	ਭ	ਇਆ	S,	ਕਿਆ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਦੂਜਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਤੂੰ ਸਾਜਨੁ ਸੰਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਕਾਹੇ ਜੀਅ ਡਰਾਹੀ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ਆਸਾ ॥
ਬੈਠਤ ਊਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਤੂੰ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਵਿਕਰਾਲਾ ॥
ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲਾ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੮)

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
ਸਸ	ਸ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟऽ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਬੈ	ਠ	ਤ	ਊ	ਠ	ਤ	ਸੋ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ਗ	ਤ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਵਿਸ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਸ	ਗਿ	ਰਾ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਪ	ਗ								
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓਟ ਤੂ...								

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਤੁਝ	ਬਿ	ਨ	ਅਵ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਮੈ	ऽ	ਦੂ	ਜਾ	ऽ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	—	—	—
ਤੂੰ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨऽ	ਮਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਜ	ਨ	ਸੈਂ	ਗੀ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਰਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	—
ਕਾऽ	ਹੇ	ऽ	ਜੀ	ਅ	ੜ	ਰਾ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਾਵਤੁ ਰਲੀਆ ਜੋਬਨਿ ਬਲੀਆ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਮਾਟੀ ਸੰਗਿ ਰਲੀਆ ॥੧॥
ਕਾਨ ਕੁੰਡਲੀਆ ਬਸਤ੍ਰ ਓਢਲੀਆ ॥
ਸੇਜ ਸੁਖਲਈਆ ਮਨਿ ਗਰਬਲੀਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਲੈ ਕੁੰਚਰੀਆ ਸਿਰਿ ਕਨਿਕ ਛਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਲੇ ਧਰਨਿ ਗਡਲੀਆ ॥੨॥

ਰੂਪ ਸੁੰਦਰੀਆ ਅਨਿਕ ਇਸਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਰਸ ਬਿਨੁ ਸਭਿ ਸੁਆਦ ਫਿਕਰੀਆ ॥੩॥
ਮਾਇਆ ਛਲੀਆ ਬਿਕਾਰ ਬਿਖਲੀਆ ॥
ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਦਇਆਲੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ
ਧਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਜੋ	ऽ	ਬ	ਨ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ
ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਟੀ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਕਾ	ऽ	ਨ	ਕੁੰ	ਡ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਬ	ऽਸ	ਤ੍ਰ	ਓ	ਢ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਖ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਮ	ਨ	ਗ	ਰ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਤੁ ਪਿਛੈ ਰੀ ਮਾਈ ॥ ਗੁਰੁ ਲਾਗੋ ਚੇਲੇ ਕੀ ਪਾਈ ॥੧॥
ਏਕੁ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ ॥ ਦੇਖਤ ਸਿੰਘੁ ਚਰਾਵਤ ਗਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਲ ਕੀ ਮਛੁਲੀ ਤਰਵਰਿ ਬਿਆਈ ॥ ਦੇਖਤ ਕੁਤਰਾ ਲੈ ਗਈ ਬਿਲਾਈ ॥੨॥
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਊਪਰਿ ਸੂਲਾ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਪੇਡ ਲਗੇ ਫਲ ਫੂਲਾ ॥ ੩ ॥
ਘੋਰੈ ਚਰਿ ਭੈਸ ਚਰਾਵਨ ਜਾਈ ॥ ਬਾਹਰਿ ਬੈਲੁ ਗੋਨਿ ਘਰਿ ਆਈ ॥੪॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਜੁ ਇਸ ਪਦ ਬੂਝੈ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਤਿਸੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੂਝੈ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	—	ਮ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	ਧ
ਏ	ऽ	ਕ	ਅ	ਚੰ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ਤੁ	ਮ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਦੇ	ऽ	ਖ	ਤ	ਸਿੰ	ऽ	ਘ	ऽ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਪ	ਹਿ	ਲਾਂ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਪਿ
ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਛੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਗੁ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚੇ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਲੇ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਤੁ ਅਪਰਾਧ ਕਰਤ ਹੈ ਜੇਤੇ ॥
ਜਨਨੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਤੇਤੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮਈਆ ਹਉ ਬਾਰਿਕੁ ਤੇਰਾ ॥
ਕਾਹੇ ਨ ਖੰਡਸਿ ਅਵਗਨੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਪ ਕਰੇ ਕਰਿ ਧਾਇਆ ॥
ਤਾ ਭੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਮਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਚਿੰਤ ਭਵਨਿ ਮਨੁ ਪਰਿਓ ਹਮਾਰਾ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਦੇਹਿ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਸਦਾ ਸਰੀਰਾ ॥
ਸਹਜਿ ਸਹਜਿ ਗੁਨ ਰਵੈ ਕਬੀਰਾ ॥ ੪ ॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਰ		
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	—	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽऽ	ਮਈ	ऽऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ऽ
					ਗ				
ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਬਾ	ऽ	ਰਿऽ	ऽऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ,
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਨ	ਖਂ	ऽ	ਡ	ऽ	ਸ
					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਅ	ਵऽ	ਗੁऽ	ऽऽ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੁ	ਤ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਕ
ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਜੇ	ऽऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ;
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਜ	ਨ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ

 www.sikhbookclub.com

					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰ
ਰਾ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸ	ਤੇ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮਈਆ..

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅਗੋਂ "ਏਕ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ" ਵਾਲੀ ਟਿਯਨ ਤੇ ਗਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਮੱਤਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥
ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥ ॥੧॥
ਚੁਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥
ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥
ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟ ਪਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥
ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥
ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥ ੪ ॥ (ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੩			
	ਨ				ਮ			ਰ
ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਮ	–ਪ	ਗਗ	ਰਸ	ਗਰ,ਗ	ਸ
ਚੁਕਾ	ऽਨਿ	ਹੋऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਖੀ	ऽਸ	ਹੇऽऽ	ਰੀ,
ਰਰ	ਮਮ	ਪਪ	–,ਧਨ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰਨਧਪ
ਭਰ	ਮਗ	ਇਆ	ऽਗੁऽ	ऽਰ	ਪਿਰ	ਸੰਗ	ਮੇऽऽऽ	ਰੀऽऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	—	ਸੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰਨਧਪ
ਦੂ	ਖਘ	ਨੋ	ਜਬ	ऽ	ਹੋऽ	ਤੇ	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ,
			ਰੰ					
ਗੰਗੰ	ਗੰਰੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਪ,ਧ,	ਸੰਨਧਪ	ਮਗਰਸ
ਅਬ	ਮਸ	ਲਤਿ	ਮੋਹਿ	ऽऽ	ਮਿਲੀ	ऽऽ,ਹ,	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਕੇ ਲਾਓ ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਓਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਨਿਕ ਮਾਣਿਕ ਗਜ ਮੋਤੀਅਨ ਲਾਲਨ ਨਹ ਨਾਹ ਨਹੀ ॥੧॥
ਰਾਜ ਨ ਭਾਗ ਨ ਹੁਕਮ ਨ ਸਾਦਨ ॥ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਨ ਚਾਹੀ ॥੨॥
ਚਰਨਨ ਸਰਨਨ ਸੰਤਨ ਬੰਦਨ ॥ ਸੁਖੋ ਸੁਖੁ ਪਾਹੀ ॥
ਨਾਨਕ ਤਪਤਿ ਹਰੀ ॥ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
									ਸ	—	ਰ
									ਓ	ਙ	ਹਾ
ਗਰ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਪ੍ਰੇਙ	ਙਙ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ਙਙ	ਪ੍ਰੇ	ਙ	ਮ	ਪਿ	ਰ	ਙ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ			
ਪ੍ਰੇ	ਙ	ਙ	ਙ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ਙ	ਙ			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਾਂਸਂ
ਕਨਿ	ਕ	ਮਾ	ਣਿਕ	ਗ	ਜ	ਮੋ	ਤੀ	ਅ	ਨ	ਲਾ	ਲ ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ਼	ਪ
ਨਹ	ਙ	ਨਾ	ਹਙ	ਙ	ਨ	ਹੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਰਾ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ਗ	ਨ	ਹੁਕ	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਦ	ਨ
ਧ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਕਿ	ਛ	ਕਿ	ਛ	ਨ	ਚਾ	ਹੀ	ਙ	ਙ,	ਓ	ਙ	ਹਾ—
											ਪ੍ਰੇਮ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ.	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚਰ	ਨ	ਨ	ਸਰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਬੰ	ਦ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੁ	ਖੋ	ਸੁ	ਖਙ	ਙ	ਪਾ	ਹੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	—	—	—	ਧ	ਧ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਤਪ	ਤ	ਹ	ਰੀS	S	S	S	ਮਿ	ਲੈ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਪ੍ਰੇ	S	S	S	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	S	S,	ੳ	S	ਹਾ

ਪ੍ਰੇਮ...

੧੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦੇਇ ਮੁਹਾਰ ਲਗਾਮੁ ਪਹਿਰਾਵਉ ॥ ਸਗਲ ਤ ਜੀਨੁ ਗਗਨ ਦਉਰਾਵਉ ॥੧॥
ਅਪਨੈ ਬੀਚਾਰਿ ਅਸਵਾਰੀ ਕੀਜੈ ॥
ਸਹਜ ਕੈ ਪਾਵੜੈ ਪਗੁ ਧਰਿ ਲੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਚਲੁ ਰੇ ਬੈਕੁੰਠ ਤੁਝਹਿ ਲੇ ਤਾਰਉ ॥ ਹਿਚਹਿ ਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਉ ॥੨॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਭਲੇ ਅਸਵਾਰਾ ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਤੇ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰਾ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	—	ਧਪ	ਪ	ਧ
*	*	ਚ	ਲ,	ਚ	ਲ	ਰੇ	S	S	ਬੈS	ਕੁੰ	S
ਪ ਮ	—	—	ਪ	ਮਗ	—	ਰ	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਰ ਸ	—
ਠ	S	S	ਤੁ	ਝਹਿ	S	ਲੇ	S	ਤਾS	S	ਰਉ	S;
ਸ	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	--	ਮੰ	ਧ	ਪ	—
ਹਿ	ਚਹਿ	S	S	S	ਤ	ਪ੍ਰੇ	S	S	ਮ	ਕੇ	S
ਪ	ਧ	(ਪ)	—	—	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਚਾ	S	ਬੁ	S	S	ਕ	ਮਾ	S	ਰਉ	S	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਪ	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਦੇ	ਇ	S	S	S	ਮੁ	ਹਾ	S	ਰ	S	S	ਲ
ਪ	—	ਧ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	—
ਗਾ	S	ਮ	S	S	ਪਹਿ	ਰਾ	SSS	ਵਉ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ ਧ	—	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਪ ਮ	—	—	ਪ
ਸ	ਗ	S	ਲ	S	ਤ	ਜੀS	S	ਨ	S	S	S

www.sikhbookclub.com

								ਰ			
ਮਗ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	—	—
ਗऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ऽ	ਦਉ	ਰਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥੧॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥੨॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥੩॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰਗ	ਗ	ਰਗ	ਧ̣ਸ	ਸ	ਨ̣	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਸਂ	—
ਰਾ	ऽऽ	ਮ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਕਲ	ਮਹਿ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ;
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ਟਹਿ	ऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਕ	ਪਕ	ੜਹਿ	ऽ
			ਨ			ਧ					
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਠ	ਗ	ਣ	ਕਉ	ऽ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕਾ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ਹੀ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਨਾ	ਹੀ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਨਾ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਤ	ਕਾ	ਢऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ऽ

									ਨ		
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	–ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ
ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ਕ	ਭ	ਰਿS	Sਸ	ਟ	ਹੋ	ਏ	S
			ਨ			ਧ					
ਨ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਭੂ	S	ਥ	ਤਾ	S	ਇਵ	ਜ	S	S	ਗ	S	S

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੮. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਚਾਈਆ ਹਭ ਕਹੀਦਾ ਮਿਤ੍ਰੁ ॥
ਹਭੇ ਜਾਣਨਿ ਆਪਣਾ ਕਹੀ ਨ ਠਾਹੇ ਚਿਤੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
							ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ਡਾ
										ਧ	
ਧੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ
ਚਾ	ਈ	ਆਂ	S	S	ਹ	ਭ	ਕ	ਹੀ	S	ਦਾ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ					
ਮਿ	S	ਤ	S	S	S	S					

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ
						ਹ	ਭੇ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰੰ	ਸੰ
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	S	S,	ਹ	ਭੇ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਰੰ	—
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	ਕ	ਹੀ	S	ਨ	ਠਾ	S	ਹੇ	S
ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਚਿ	SS	ਤ	S	S	S	SS,	ਸS	ਜ	ਨ	ਮੈ	ਡਾ

ਚਾਈਆ...

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥
ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥
ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥
ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥
ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਗ										
			ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ
			ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ
—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧਮ	ਗਰ	ਸ	ਪ	ਧ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਤੂੰऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਮ	—	—	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
			ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਰਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੇ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ऽ	ਹਿऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ	ਕਵਨ ਬ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ
ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ—ਜਪੁ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਧ	—	ਪਮ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ,ਰ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਏ	ऽ	ਕਓ	ਕਾ	ऽऽ	ऽऽਰ	ਸ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਮ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਕ	ਰ	ਤਾ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਨਿ	ऽ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ऽ
ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ
ਨਿ	ऽ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ऽ	ਲऽ	ਮੂ	ਰ	ਤਅ
ਨ	ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਜੂ	ਨੀ	ਸੈऽ	ਭੰऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦ

www.sikhbookclub.com

੨੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੰਤਿਆ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ ਜਮਕਾਲੁ ॥
ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੁਖੀ ਹੋਇ ਅੰਤੇ ਮਿਲੈ ਗੋਪਾਲੁ ॥ ੧ ॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
							ਰਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਪਧ
							ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਧਧ
ਕਾ	S	SS	SS	SS	SS	Sਲ;	ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
			ਸਂ										
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਨ	—	ਧ	-ਧ	ਧ	ਧ	ਧਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	-ਧ
ਕਾ	S	SS	S	S	S	Sਲ	ਹਰਿ	ਹ	Sਰਿ	ਨਾ	S	ਮ	Sਜ
ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਪਂ	SS	Sਤਿ	ਆ	SS	SS	SS							

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਪ	-ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
							ਨਾ	ਨ	Sਕ	ਮ	ਨ	ਤ	ਨ
ਰਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂ	-ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	-ਰਂ
ਸੁ	ਖੀS	SS	ਹੋ	SS	S	ਇ	ਅੰ	ਤੇ	S	ਮਿ	ਲੈ	S	Sਗੋ
ਸਂ	—	-ਨ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਸ							
ਪਾ	S	SS	S	SS	SS	Sਲ,	ਕਛੁ ਨ...						

ਨੋਟ :—ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੨੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
						ਸਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
						ਐਸੋ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽਬ
ਸੰ	—	—	ਨ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਬ,	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਬ
ਸੰਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਲੀ	ਰੇ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ,	ਐਸੋ							

ਅੰਤਰਾ

							ਰੰਰੰ	ਸੰ	-ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨਪ
							ਜਿਨ	ਮਿ	ऽਲ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽऽ
ਸੰ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧਸੰ	ਰੰਗੰ
ऽ	ऽ	ऽ	ਪੰ	ऽ	ऽ	ਥ	ਸੂ	ਰ	ऽ	ਬੀ	ਰ	ਹਾਂਜੀ	ਮੋਰੇ
ਰੰ	ਰੰ												
ਗੰ	ਸੰ	—	ਨ	—	ਧ	—	ਪਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਪਿਆ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਸੰऽ	ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਕ
ਸੰਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ	ਰ						
ਲੀऽ	ਰੇ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਐਸੋ	ਕਉ ..						

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ੪ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗੋਂ ਸ਼ਬਦ 'ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ' ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ।

੨੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਿ ਚੀਨਸੀ ਆਸਾ ਤੇ ਨ ਭਾਵਸੀ ॥
ਰਾਮਾ ਭਗਤਹ ਚੇਤੀਅਲੇ ਅਚਿੰਤ ਮਨੁ ਰਾਖਸੀ ॥੧॥
ਕੈਸੇ ਮਨ ਤਰਹਿਗਾ ਰੇ, ਸੰਸਾਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬਿਖੈ ਕੋ ਬਨਾ ॥
ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ ਦੇਖਿ ਕੈ ਭੂਲਾ ਰੇ ਮਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਛੀਪੇ ਕੇ ਘਰਿ ਜਨਮੁ ਦੈਲਾ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਭੈਲਾ ॥
ਸੰਤਹ ਕੈ ਪਰਸਾਦਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਭੇਟੁਲਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੫)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
									ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
									ਕੈ	ਸੇ	ਮ	ऽ	ਨ
ਗ ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਧ
ਤ	ਰਹਿ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇ;	ਸੰ	ਸਾ	ऽਰ	ਸਾऽ	ਗਾऽ
ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ
ਰ	ਬਿऽ	ਥੋऽ	ਕੋऽ	ऽਬ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਝੂ	ਠੀ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਇਆ
ਮ	ਪਧ	ਨ	ਨਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ					
ਦੇ	ऽਖ	ਕੈ	ਭੂऽ	ਲਾऽ	ਰੇऽ	ऽਮ	ਨਾ	ऽऽ					

ਅੰਤਰਾ

									ਪ	ਪਧ	ਪਧ	ਸੰ	-ਧੰ
									ਪਾ	ਰ,ਬ੍ਰਹ	ਮਜੇ	ਚੀ	ऽਨ
									ਛੀ	ਪੇਕੇ	ਘਾऽ	ਜਨ	ਮਦੇ
ਸੰ	ਪ	ਪ	ਧਸੰ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਪਧ
ਸੀ	ਆ	ਸਾ	ਤੇऽ	ਨਾ	ਭਾऽ	ऽਵ	ਸੀऽ	ऽऽ,	ਰਾऽ	ਮਾऽ	ਭਗ	ਤਹ	ਚੇਤੀ
ਲਾ	ਗੁਰ	ਉਪ	ਦੇऽ	ਸ	ਭੈऽ	ऽऽ	ਲਾऽ	ऽऽ,	ਸੋऽ	ਤਹ	ਕੋऽ	ਪਤ	ਸਾऽ
ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ					
ਅਲੋ	ऽਅ	ਚਿੰਤ	ਮਨ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸੀ,	ਕੰਸੇ...				
ਦऽ	ऽਨਾ	ਮਾऽ	ਹਰਿ	ਭੋऽ	ऽऽ	ਟऽ	ऽऽ	ਲਾ,	ਕੰਸ...				

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ।

੨੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਬਾਪਾਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਨਾਏ ॥
ਸਾਧ ਸੰਤ ਮਨਾਏ ਪ੍ਰਿਅ ਪਾਏ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪੰਚ ਨਾਦ ਤੂਰ ਬਜਾਏ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਿਰਪਾ ਪਾਏ ਸਹਜਾਏ ਦਰਸਾਏ ਅਬ ਰਾਤਿਆ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿਉ ॥
ਸੰਤ ਸੇਵਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਥ ਰੰਗੁ ਲਾਲਨ ਲਾਏ ॥੧॥
ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਮਨਿ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਰਹਸਾਏ ਨਹੀ ਆਏ ਸਹਜਾਏ ਮਨਿ ਨਿਧਾਨੁ ਪਾਏ ॥
ਸਭ ਤਜੀ ਮਨੈ ਕੀ ਕਾਮ ਕਰਾ ॥
ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਭਇਆ ਮਨਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਸ ਲਾਗੀ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨੋ ਦਿਖਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਬਤਾਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਸਰਣਿ ਆਏ ਗਲਿ ਲਾਏ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰ. ੪੦੮)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਸ
													ਬਾ
													ਰ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਰਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ
					ਰ								
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਧ	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਗੁ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
		ਨ	ਪ				ਮ						
ਸਂ	—	ਧ	ਮ	—	—	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸਾ
ਪੰ	ऽ	ਚ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ਤੂ	ਰ	ਬ	ਜਾ	ऽ	ਏ,	ਬ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ
ਰਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਅ	ਬ	ਰਾ	ऽ	ਤਿਆ	ऽ	ਗੋऽ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਸਿ	ਉ,
ਰਂਗਂ	—	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੈਂऽ	ऽ	ਤ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਬ
ਨਧ	—	ਪ	ਮਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨੇऽ	ऽ	ਗ	ਲਾऽ	ਲ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਨ਼	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਗੁ	ਰऽ	ਗਿਆ	ਨ	ਮਨ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾ	ਏ	ऽ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	—
ਰ	ਹ	ਸਾ	ਏ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਏ	ऽ

ਫਿਰ ਦੂਬਾਰਾ ਗੁਗ...

SIKHBOOKCLUB.COM

ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ
ਸ	ਹ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਨਿ	ਧਾ
ਧਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ
ऽऽ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜੀ
ਰੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—
ਮ	ਨੈ	ऽ	ਕੀ	ਕਾऽ	ऽਮ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ

ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		०		੨		०		੩		੪	
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਮਨ
ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪਧ	ਪ	—	—
ਬ	ਹੁ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਸ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ,
ਧ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਸੰ	—	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨੋ	ऽ	ਦਿ	ਖਾऽ	ऽ	ਵਹੁ
ਨ	—	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧਪ	—	—
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਤੁ	ਮ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੀ	ऽ	ਨ	ਸ	ਰ	ਣ	ਆ	ऽ	ਏ
ਗ	—	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਗ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਚਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੈ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਟਾਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਤਿਆਗੁ ॥ ਮਨਿ ਸਿਮਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਹਰਿ ਭਜਨ ਸਫਲ ਕਾਮ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹ ਵਿਕਾਰ ਮਿਥਿਆ ਜਪਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ॥
ਮਨ ਸੰਤਨਾ ਕੈ ਚਰਨਿ ਲਾਗੁ ॥੧॥
ਪ੍ਰਭ ਗੋਪਾਲ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹਰਿ ਚਰਣ ਸਿਮਰ ਜਾਗੁ ॥
ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਭਾਗੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧ	ਲੋਂ	ऽ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ
ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮऽ	ਨ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ਮ;
ਰ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧਨ	ਪ	ਧ
ਹ	ਰ	ऽ	ਭ	ਜ	ਸ	ਫ	ਲ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਮ

ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਤਜ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ
ਜ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਰਾऽ	ਮ	ਮ	ਨ
ਸਂ	—	ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਕੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ਗ	ऽ

ਕ ਮ ਕ੍ਰੋਧ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰ—ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਦੀ	ऽऽ	ਨ	ਦਯਾ	ऽ	ਲ
ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਪऽ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਣ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਗ
										ऽਗੇ	ਕਰ
ਨ											
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪੂऽ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਗ

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ...

੨੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਖ ਸੋਗ ਬੈਰਾਗ ਅਨੰਦੀ ਖੇਲੁ ਰੀ ਦਿਖਾਇਓ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਭੈ ਨਿਰਭੈ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਉਠਿ ਧਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਰਸ ਭੋਗਨ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਤਜਿ ਜਾਇਓ ॥੧॥
ਖਿਨਹੂੰ ਜੋਗ ਤਾਪ ਬਹੁ ਪੂਜਾ ਖਿਨਹੂ ਭਰਮਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਕਿਰਪਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਇਓ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ	ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹ	ਰ	ऽऽ	ਖ	ਸੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਬੈ
ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਗ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-ਪ
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽऽ
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਸੂਲ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	ਪ਼	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਭੈ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭੈ	ऽ	ऽ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਉ	ਠ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਰ	ਸ	*	*	ਭੋ	ਗ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਤ	ਜਿ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਹਰਿ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੂਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
*	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਣਾ	ऽ	ਪ	ਬ	ਹੁ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
—	ਧ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਖਿ	ऽ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਝ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ,
*	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਠਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

(ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਆਸਾ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਆਸਾਵਰੀ	ਸਮਾਂ— ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਗੁ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼— ਪ ਗੁ ਤੇ ਧੁ ਗੁ ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ ਮ ਪ ਧੁ, ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ, ਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁ ਮਪ ਗੁ, ਰ ਸ ।

ਆਸਾਵਰੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ । ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖੇ ਸੰਗੀਤ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜਾ-ਬਹੁਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ, ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਪਹਿਲਾਂ ਭੈਰਉ ਠਾਟ (ਰਾਗ-ਵਰਗ) ਵਿਚ ਸੀ । ਭਾਵ, ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਸਨ । ਫਿਰ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਤੀਵਰ (ਕਾਫੀ ਠਾਟ) ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਤੋਂ 'ਧਾ' ਕੋਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ (ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ) ਵਿਚ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਗਾ ਧਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਹਨ, ਇੰਜ ਇਹ (ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ) ਹੋ ਗਿਆ । ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਇਸੇ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਭੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਸੌਵੀਰੀ, ਸੌਵੀਰ, ਸਾਵੇਰੀ, ਸਾਵਰੀ ਤੇ ਆਸਾਵਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਹਨ । ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਆਸਾਵਰੀ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਵਿਚ ਸੀ । ਜਿਵੇਂ ਆਸਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਆਸਾਵਰੀ ਭੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ—(੧) ਕੋਮਲ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ (੨) ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ । ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ 'ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ' ਦਾ ਹੀ ਵਰਣਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਸੀ । ਸੰਨ ੧੭੧੯ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਰੰਗੀਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ (ਖਯਾਲ-ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਭੀ ਆਸਾਵਰੀ ਵਾਂਗ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਾਇਕੀ 'ਤਾਨ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਤਾਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਉਥੇ ਸੁਰ ਦਾ ਥੋੜਾ ਰੂਪ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ । ਇਹੋ ਵੀਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

 www.sikhbookclub.com

ਪੰਜਾਬ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ 'ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ' ਵਾਲੀ ਆਸਾਵਰੀ ਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਯਕ ਜਾਂ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ-ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਹ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ, ਜਾਤੀ, ਓਡਗ-ਸੰਪੂਰਣ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗਾ-ਨੀ, ਵਰਜਿਤ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਉਦਯ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ "ਨੁਸੰ, ਨੁਸੰਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਖੜਜ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਮਪਧੁਮਪਗੁ" ਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਰਮਪ ਧੁ ਪ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਚਲੰਤ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ "ਰਮਪਧੁਸੰ, ਮਪਧੁਸੰ, ਦੀ ਥਾਂ ਰਮਪਧੁਨੁਸੰ, ਪਧੁਨੁਸੰ, ਮਪਨੁਸੰ" ਇੰਜ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਉਤੇ ਮੱਧਮ ਦੀ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਉਤੇ ਨਿਖਾਦ ਦੀ ਮੀਂਡ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਤੇ ਕਰੁਣਾ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨੁ ਨੁ ਮ ਮ ਨੁ ਮੰ ਸ
੧. ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪ ਗੁ—ਰਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗੁ—ਰਸ।

ਨੁ ਨੁ. ਮ ਨੁ
੨. ਸ, ਰਗੁਰਸ, ਰ ਧੁ—ਪੁ, ਧੁ, ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਸਨੁਧੁ, ਪੁ, ਮੁਪੁ

ਨੁ.
ਧੁਸ—ਰਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਸ ਨੁ
੩. ਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ,

ਮ ਨੁ ਨੁ ਸ ਨੁ
ਸੰ—ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ; ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—

ਨੁ ਮ ਨੁ ਸ
ਨੁਸੰਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਸੰ, ਨੁਧੁ, ਪ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ
੪. ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਸੰਰੰ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਸੰ ਧੁ, ਪ, ਰੰ ਸੰਨੁਧੁ,

ਨੁ ਨੁ ਮ ਸੰ
ਪ, ਧੁ ਧੁ, ਸੰ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਸ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਸੰ,

ਸ ਨ ਨੁ
ਨ੍ਹਧੁ, ਪ, ਰਂ, ਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ,

ਨੁ ਨੁ ਮ ਨੁ
ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ,ਸ—ਸ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਗੁ,
ਰ,ਸ— ।

ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧੁ, ਧੁਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਧੁ,

ਸ ਨੁ
ਸਂ, ਰਂ,ਸਂਨੁਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ; ਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ,

ਮ ਪ ਨੁ
ਪ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂ ਨੁਧੁ, ਪ, ਸਂ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ,

ਸ ਨੁ ਨੁ ਸ
ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਧੁ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁ, ਗੁ, ਰ, ਸ—
ਸ, ਰਮਪਧੁਮਪ ਸਂ,ਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ— ।

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਭਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

	੩				×				੨				੦			
	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ								
੧.	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੋ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੪.	. ਰਸ,	. ਰਮ	. ਪਮ	. ਗੁਤ.	. ਮਪ	. ਨੁਧੁ	. ਪਮ,	. ਪਧੁ	. ਸਂਨ	. ਧੁਪ,	. ਰਂਗੁਂ	. ਰਂਸਂ	. ਨੁਧੁ	. ਪਮ	ਸਤ ਗੁਰ	ਮਗੁ ਸ
੫.	. ਰਗੁ	. ਸਰ,	. ਮਪ	. ਧੁ,ਪ	. ਪਧੁ	. ਮਪ,	. ਨੁਸਂ	. ਰਂ,ਨੁ	. ਸਂਰਂ	. ਨੁਸਂ,	. ਰਂਗੁਂ	. ਰਂਸਂ	. ਨੁਧੁ	. ਪਮ	ਸਰ ਗੁਰ	ਗੁ,ਸ ਸ
੬.	.	.	.	.	ਰਰ	ਸਨੁ	ਧੁਪ,	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ,	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਗੁਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ,
	ਸਗੁ	ਰਸ,	ਰਮ	ਗੁਰ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਧੁਸਂ	ਨੁਧੁ	ਸਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਮਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੭.	ਸਰ ਰਮ	ਮਪ ਪਧੁ	ਧੁਧੁ ਸਂਰਂ	ਧਮ ਸਂਨੁ	ਗੁ, ਧੁਧੁ	ਰਮ ਪਮ	ਪਨੁ ਗੁ,	ਧੁਧੁ ਰਮ,	ਪਮ ਪਧੁ	ਗੁ, ਸਂਰਂ	ਰੰਮ ਗੁਂਰਂ	ਪਧੁ ਸਂਨੁ	ਸਂਨ ਧੁਧੁ	ਧੁਧੁ ਪਮ	ਪਮ ਗੁਰ	ਗੁ, ਸਂ

www.sikhbookclub.com

੮.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਰਰ	ਸਨੁ
	ਧੁਪ,	ਪਪ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ
	ਮੰਮੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ								
੧.	ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਕੈ	ऽ	ਮ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ
੨.	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ
੩.	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਮ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਪ
੪.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਧੁ	ਸੰਸੰ
੫.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ,ਰੰ
	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰ,ਗੁ	ਗੁਰ	ਸਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੬.	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੭.	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਤ	ਸ,	ਸੰਸੰ	ਨੁ;ਸੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਤ	ਸ,	ਗੁੰਗੁੰ
	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ,
੮.	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਰੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਸੰਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ,	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ,	ਪਮ
	ਪਮ	ਗੁਤ,	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਗੁਰ	ਗੁਰ	ਸਨੁ,	ਸਰ	ਰਮ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਧੁਸੰ	ਸੰਰੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰਮੰ,

www.sikhbookclub.com

੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ; ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਾਮੁ ਬਤਾਵਹੁ ਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ
ਜੈਸੇ ਕਰਹਲੁ ਬੇਲਿ ਰੀਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰਾ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗ ਬਿਰਕਤੁ ਭਇਓ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਮੀਤ ਕੈ ਤਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਅਲਿ ਕਮਲਾ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ॥੧॥
ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਜਗਦੀਸੁਰ ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਿ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ਹਰਿ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਹੋਤ ਹੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਨਿਮਖ ਦਿਖਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
					ਨੁ										
				ਪ	ਧੁ	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
				ਮਾ	ਈ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ਮऽ	ऽऽ	ऽਰਾ	ऽਮ	ऽਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਤ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਗੁਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਤਾ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ;	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੋ	ऽ	ऽਪ੍ਰੀ	ऽਤ	ऽਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽਮ	ऽਬ
					ਨੁ										
ਨੁਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਧਪੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
ਤਾऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ਮऽ	ऽऽ	ऽਰਾ	ऽਮ	ऽਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਰ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	—						
ਤਾ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੋਂ	ऽ	ऽ						

ਅੰਤਰਾ

													ਨੁ		
										ਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	-ਨੁ	ਧੁ
										ਹਉ	ਹਰਿ	ਬਿਨ	ਖਿਨ	ऽਪ	ऽ
					ਮਂ		ਮਂ						ਨੁ		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗੁਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	—	ਸਂ	ਮਮ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	-ਨੁ	ਧੁ
ਲ	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਹਉ	ਹਰਿ	ਖਿਖ	ਖਿਨ	ऽਪ	ऽ

www.sikhbookclub.com

					ਮਂ		ਸਂ						ਮ ਰ		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗੂਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ ਸ	ਰਮ	-ਮ
ਲ	S	S	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉਿS	SS	SS	SS	SS	ਜੈਸੇ	ਕਰ	ਹਲ	ਬੇS	Sਲ	Sਰੀ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਰ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਗੁਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਭਾ	ਈ	S,	ਰੀS	ਮਾS	ਈS	Sਮੋ	ਰੇਂ	S	Sਪ੍ਰੀ	Sਤ	Sਮ	ਰਾS	SS	Sਮ	Sਬ
					ਨੁ										
ਨੁਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮਪ								
ਭਾS	ਵਹੁ	S	ਰੀS	ਮਾS	ਈS	Sਮੋ	Sਰੇਂ	ਪ੍ਰੀ...							

੨. ਨੋਟ—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
												ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੇ
ਨੁ								ਮ							
ਧੁ	—	ਪ	ਧ	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ	ਰਾ	S	ਮS	ਬS	ਤਾ	S	ਵਹੁ	ਰੀ;	ਮਾ	S	ਈ	ਹਉ
ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਪ	ਲ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕਉ	S	ਜੈ	ਸੇ
								ਨੁ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪਮ	ਗੁਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਹ	ਲ	ਬੇS	S	ਲ	ਰੀ	ਭਾ	S	ਈS	SSS,	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰਾ	S	ਮ	ਨ	ਬੈ	S	ਰਾ	S	ਗ	ਬਿਰ	ਕ	ਤ	ਭ	ਇਓ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਹ	S	ਰ	S	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਮੀS	S	ਤ	ਕੈ	ਤਾ	S	ਈ	S

www.sikhbookclub.com

				ਨੁ								ਮ			
ਸਂ	ਝਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਜੈ	ਸੈ	ਅ	ਲਿ	ਕਮ	ਲਾ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਸਾऽ	ਕੈ	ਤੈ	ਸੇ	ਮੋਹਿ
				ਸਂ						ਨੁ		ਮ			
ਸ	ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਪ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਨ	ਜ਼ਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ,	ਮਾ	ਈ	ਸੋ	ਰੇ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਇਸੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਜੋ ਮਾਗਉ ਸੋ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨਾ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂੰ ਧਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥
ਹਮਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਤਿਸੁ ਗਾਵਉ ਰੇ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰਾ ਤਿਸ ਤੇ ਤੁਝਹਿ ਡਰਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਬ ਦੇਖਉ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਸੁਆਮੀ ਤਉ ਅਵਰਹਿ ਚੀਤਿ ਨ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਪਹਿਰਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਮੇਟਿ ਲਿਖਾਵਉ ਰੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
				ਨੁ				ਮ							
—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ऽ	ਹ	ਮ	ਰਾ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ਚਾ	ऽ
														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਰੈ	ਣ	ਦਿ	ਨ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਗਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ			ਨੁ		ਨੁ									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਖਿ	ਨ	ਮਹਿ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਉ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
									ਸਂ			ਨੁ			
—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਨੁਰਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਡ	ਰਾ	ऽ	ਵਉ	ऽऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥
ਜਾਂ ਪੰਚ ਰਾਸੀ ਤਾਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ ॥੧॥
ਘੁੰਘਰੂ ਵਾਜੈ ਜੇ ਮਨੁ ਲਾਗੈ ॥
ਤਉ ਜਮੁ ਕਹਾ ਕਰੇ ਮੋ ਸਉ ਆਗੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਸ ਨਿਰਾਸੀ ਤਉ ਸੰਨਿਆਸੀ ॥
ਜਾਂ ਜਤੁ ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਕਾਇਆ ਭੋਗੀ ॥੨॥
ਦਇਆ ਦਿਗੰਬਰੁ ਦੇਹ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੀ ॥੩॥
ਏਕੁ ਤੂ ਹੋਰਿ ਵੇਸ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਣੈ ਚੋਜ ਨ ਤੇਰੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
	ਪ			ਨੁ								ਮ			
*	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
*	ਘੁੰ	ਘ	ਰੂ	ਵਾ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਮऽ	ਨऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਸ														ਨੁ	.
ਰ	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਤਉ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਮੋਂ	ਸਿਉ	ਆऽ	ऽऽ	ਗੈਂ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨੁ	ਨੁ									ਨੁ			
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਵਿ	ऽ	ਦਿਆ	ਵੀ	ਚਾ	ऽ	ਰੀ	ਤਾਂ	ਪ	ਰ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
								ਮ							
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਾਂ	ऽ	ਪੰ	ਚ	ਰਾ	ऽ	ਸੀऽ	ਤਾਂऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਉਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਸੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਮੈ	ऽ	ਜੇ	ਹੀऽ	ऽ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ											
ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
ਤੂ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮੰ				ਨੁ			
ਸੰ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	—	ਰੰ	—	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨਿ ਭੂਖ ਲਗਾਈ ॥
ਨਾਮਿ ਸੁਨਿਐ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤਾ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨਿ ਚੀਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਮੋ ਨਾਮੁ ਸੁਣੀ ਮਨੁ ਸਰਸਾ ॥
ਨਾਮੁ ਲਾਹਾ ਲੈ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਗਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੁਸਟੀ ਮੋਹ ਅੰਧਾ ॥
ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਕਰਮ ਕੀਏ ਦੁਖੁ ਧੰਧਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਪੈ ਵਡਭਾਗੀ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੭)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ				ਮ								ਨੁ			
ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮऽ	ਜऽ	ਪਹੁ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖ	ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ
				ਨੁ				ਮ							
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜ	ਪਹੁ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਰ						ਸਂ									
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਰ	ਖਹੁ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮ	ਨ	ਚੀऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	ਮਨ	ਭੂ	ऽ	ਖ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ਮ	ਸੁ	ਨਿ	ਐ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤ੍ਰਿਪ	ਤੈ	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਗ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਹੋਇ ਆਪਿ ਦਇਆਲ ॥
ਭਈ ਕਲਿਆਣ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਈ ਹੈ ਉਬਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਕਰੀ ਬੇਨੰਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮਨਿ ਧਿਆਇਆ ॥
ਹਾਥੁ ਦੇਇ ਰਾਖੇ ਪਰਮੇਸੁਰਿ ਸਗਲਾ ਦੁਰਤੁ ਮਿਟਾਇਆ ॥੧॥
ਵਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਜੈਕਾਰੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ਜੋ ਸਭਨਾ ਕਰੇ ਉਧਾਰੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੨ ਤੇ ੪੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ	ਨੁ			
											ਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
											ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ऽ	ਰ
ਨੁ		ਪ		ਮ								ਮ			
ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	--	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ,	ऽ	ਭ	ਈ	ਕ	ਲਿ
				ਨੁ								ਰ			
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ
ਆ	ऽ	ਣ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਰੂ	ਪ	ਹੋ	ਈ	ਐ	ऽ	ਉ	ਬ	ਰੇ	ऽ
								ਨੁ							
ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਧੁ	—	ਪ					
ਬਾ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਦੋ	ਇ	ਕ	ਰ	ਜੋ	ऽ	ੜ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਬੇ	ਨੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ
ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁਧੁ	—	—	—	ਪ	—	—	—
ਪਾऽ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਮ	ਨ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਧ								ਮੁ							
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਪਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਹਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਦੇऽ	ਇ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖੇ	ऽ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ
								ਨੁ							
ਸ	ਸ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ					
ਸ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਦੂ	ਰ	ਤ	ਮਿ	ਟਾ	ऽ	ਇਆ					

—ਅਖੀਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ੪ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
•	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ
•	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰऽ	ऽ	ਤऽ	ਅऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਦ	ਆ	ऽ	ਦ
								ਮ			ਮ				
•	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ
•	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰऽ	ऽ	ਤऽ	ਅऽ	ਨਾ	ऽ	ਦਿ	ਆ	ऽ	ਦ	ਜਿ	ਸ
ਮ											ਰ				
ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ
ਕੋ	ऽ	ਇ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣੈ	ऽ	ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	ऽ	ਚ	ਧ	ਰ
														ਨੁ	
ਧ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਧ੍ਯਾ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਤਹਿ	ऽ	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	ऽ	ਦ	ਬ	ਖਾऽ	ऽऽ	ਣੈ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਧ				ਨੁ											
ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ऽ	ਰ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ
						ਨੁ									
ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਸੂऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਕੌ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ੜ	ਣ	ਸ	ऽ
ਨੁ														ਨੁ	
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਮ	ऽ	ਥ	ਤ	ਰ	ਣ	ਤਾ	ऽ	ਰऽ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸੇ	ऽऽ	ਈ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਇਸ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਪਗ ਕੀ ਧੂਰਿ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਮੋਹਨ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੀ ਲੋਚਾ ਪੂਰਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦਹਦਿਸ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜਸੁ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਕਰਤੇ ਸੇ ਜਨ ਕਬਹੂ ਨ ਮਰਤੇ ਝੂਰਿ ॥੧॥
ਧੰਧ ਬੰਧ ਬਿਨਸੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਭੋਗ ਇਸੁ ਜੀਅ ਕੇ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਾਨੇ ਕੂਰ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਪ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ
ਪ੍ਰਭ	ਤੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਪऽ	ਗ	ਕੀऽ	ऽऽ	ਧੂ	ऽ	ਰऽ	ਧੁ	ऽ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਭ
								ਮ							
—	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ऽ	ਤੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਪऽ	ਗ	ਕੀऽ	ऽऽ	ਧੂ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਰ	ਧੁ	ऽ	ਰ
								ਮ							
	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
	ਦੀ	ਨ	ਦ	ਇਆ	ऽऽ	ਲऽ	ਪ੍ਰੀऽ	ਤ	ਮ	ਮ	ਨ	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ਨ

														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਕ	ਰ	ਕਿਰ	ਪਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਲੋਂऽ	ऽ	ਢਾ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨੁ		ਨੁ									
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਦਹ	ਦਿ	ਸ	ਰ	ऽ	ਵਿ	ਰਹਿ	ਆ	ऽ	ਜ	ਸ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ
	ਨੁ							ਸਂ						ਨੁ	
—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਅਂ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਹ	ਜੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ
								ਮ							
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਜੋ	ਤੁ	ਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਜऽ	ਸऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤੇ	ऽ
														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਸੇ	ਜ	ਨ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਮਾ	ਰ	ਝੇ	ऽ	ਝੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੁਪਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਬਾਨਕ ਬਨੇ ਬਚਿਤ੍ਰ,
ਪਾਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਆਜ ਮੋਰੇ ਆਏ ਹੈਂ ॥
ਪਰਮ ਦਯਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ,
ਮੁਖ ਬਚਨ ਰਸਾਲ ਮਧੁ ਮਧੁਰ ਪੀਆਏ ਹੈਂ ॥
ਸੋਭਤ ਸਿਹਜਾਸਨ ਬਿਲਾਸਨ ਦੈ ਅੰਕਮਾਲ,
ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਬਿਸਮ ਹ੍ਵੈ ਸਹਜ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਸਬਦ ਸੁਨਿ ਅਖੀਆਂ ਉਘਰ ਗਈ,
ਭਈ ਜਲ ਮੀਨ ਗਤਿ ਬਿਰਹ ਜਗਾਏ ਹੈਂ ॥੨੦੫॥ (ਕਬਿੱਤ, ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

0				੩				×				੨			
				ਨੁ											
			ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
			ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ

						ਨੁ		ਮ				ਸ			
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਙ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸੁਪ	ਨ	ਚ	ਰਿऽ	ਤ੍ਰੂऽ	ਚਿ	ਤ੍ਰੂ	ਬਾ	ਨ	ਕ	ਬ	ਨੇ	ਬ	ਚਿ	ਤ੍ਰੂ
						ਨੁ									
ਰ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਧਾ	ਵ	ਨ	ਪ	ਵਿ	ਤ੍ਰੂ	ਮਿ	ਤ੍ਰੂ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ਰੇ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ															
ਧੁ	—	ਪ													
ऽ	ऽ	ऽ													

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਪ	ਰ	ਮ	ਦ	ਯਾ	ਲ	ਲਾ	ਲ	ਲੌ	ਚ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਲ,	ਮੁ	ਖ
ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਬ	ਚ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ऽਲ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਰ	ਪੀ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—						
ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆਏ		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।					

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਛੋਟੀ ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਮੋਹੇ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੌ, ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਠੁਲਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ਰ ਬੈਕੁੰਠ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ ॥
ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਬਾਰੀਅਲੇ ॥੧॥
ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਕ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥
ਐਸੇ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਲੀਗਉੜਾ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੯੮੮)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
										ਮ		ਸ			
						ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
						ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀ	ਓ	ऽ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ਠ
ਨੁ						ਮ									
ਧੁ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ;	ਮੈ	ਰੋ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ਮਾ	ਧਉ	ਤੂ	ਧ	ਨ
ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ										
ਕੇ	ऽ	ਸੌ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ					ਨੁ				
						ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਧੁ
						ਕ	ਰ	ਧ	ਰੇ	ऽ	ਚ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਕੁੰ	ऽ	ਠ	ਰੋ	ऽ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਜ	ऽ	ਹਸ	ਤੀ	ਕੇ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਉ
				ਨੁ											
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ						
ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਅ	ਲੇ	ऽ,	ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਨਕ ਸਨੰਦ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥
ਬੇਦ ਪੜੇ ਪੜਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
ਸਹਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਜੈਸੇ ਤਤੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਨੁ ਕਰਿ ਮਟੁਕੀ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਲੋਈ ॥
ਇਸੁ ਮਟੁਕੀ ਮਹਿ ਸਬਦੁ ਸੰਜੋਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਮਨ ਕਾ ਬੀਚਾਰਾ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ॥੩॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜੇ ਮੀਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਗਿ ਉਤਰੇ ਤੀਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

www.sikhbookclub.com

ਅਥਸਾਈ

×		0		2		3		0	
				ਨੁ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ		—	—	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਬਿ	ਲੰ	ਵ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਬਿ
ਮ									
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਲੰ	ਵਹੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ					ਨੁ				
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
ਸ	ਹ	ਜ	ਬਿ	ਲੰ	ऽ	ਵਹੁ	ਜੋ	ऽ	ਸੋ
						ਨੁ			
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਸੰ.	ਰੰਸੰ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਤ	ऽ	ਤ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ਸ	ਨ	ਕ	ਸ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨੁ					
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਅੰ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ					ਨੁ				
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਬੇ	ऽ	ਦ	ਪ	ੜ੍ਹੇ	ऽ	ਪੜ੍ਹ	ਬ੍ਰਹ	ਮੇ	ऽ
						ਨੁ			
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਜ	ਨ	ਮ	ਗ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥
ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥
ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥
ਪਹਿਰੇ ਪਟੰਬਰ ਕਰਿ ਅਡੰਬਰ ਆਪਣਾ ਪਿੜੁ ਮਲੀਐ ॥
ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੀਐ ਭਲਾ ਕਹੀਐ ਝੋਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥
ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੬)

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
										ਮ	
										ਰ	ਮ
										ਜਿ	ਥੈ
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁਰ	ਸ
ਜਾ	ऽ	ਇ	ਬਹੀ	ਐऽ	ऽऽ	ਭ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਕਹੀ	ਐऽ	ऽ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—
ਝੋ	ऽ	ਲ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਪੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ,	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨੁ								
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਗੁ	ਣਾ	ਕਾ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ਵਾ	ऽ	ਸ	ਲਾ	ऽ	ऽ
									ਨੁ	ਪ	
ਧ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਮ	ਮ
ਕ	ਢ	ऽ	ਵਾ	ਸ	ਲ	ਈऽ	ऽ	ऽऽ	ਜੈ,	ਜਿ	ਥੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

 www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਜ ਲੀਲਾ ਤੇਰੈ ਨਾਮਿ ਬਨਾਈ ॥
ਜੋਗੁ ਬਨਿਆ ਤੇਰਾ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈ ॥ ੧ ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਬਨੇ ਤੇਰੈ ਓਲ੍ਹੈ ॥
ਭ੍ਰਮ ਕੇ ਪਰਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਰੰਗ ਰਸ ਮਾਣੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਾ ਨਿਰਬਾਣੇ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨਿ ਤੂੰ ਜਾਤਾ ਸੋ ਗਿਰਸਤ ਉਦਾਸੀ ਪਰਵਾਣੁ ॥
ਨਾਮਿ ਰਤਾ ਸੋਈ ਨਿਰਬਾਣੁ ॥ ੩ ॥
ਜਾ ਕਉ ਮਿਲਿਓ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਭਨਤਿ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਪੂਰ ਖਜਾਨਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਮ					ਨੁ					
			ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
			ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਨੁ					
—	—	—	ਪਂ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	—	—	—
*	*	*	ਬ	ਨੇ	ਤੇ	ਰੈ	ਓ	ऽ	ऽ	ਲ੍ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
*	*	*	ਭ	ਰ	ਮ	ਕੇ	ਪ	ਰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਪ				ਨੁ						
—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	ਮ
*	*	*	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਖੋਂ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ											
ऽ	ऽ	ऽ											

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

			ਪ ਮ ਰਾ	ਪ ऽ	ਨੁ ਧੁ ਜ	ਧੁ ਲੀ	ਸਂ ਲਾ	— ऽ	— ऽ	ਸਂ ਤੇ	ਸਂ ਰੇ	— ऽ	— ऽ
— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਠਾ	ਧੁ ऽ	ਸਂ ਮ	ਸਂ ਬ	ਸਂ ਨਾ	ਰਂ ऽ	ਸਂ ऽ	ਸਂਰਂ ਈऽ	ਗੁਂ ऽ	ਰਂ ऽ	ਗੁਂ ऽ
ਰਂ ऽ	ਸਂ ऽ	— ऽ	ਸਂ ਜੋ	ਰਂ ऽ	ਸਂ ਗ	ਨੁ ਬ	ਨੁਧੁ ਨਿਆ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਤੇ	ਧੁ ਰਾ	ਪ ऽ	— ऽ
ਮ ऽ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਕੀ	ਸਂ ਰ	ਸਂ ਤ	ਸਂ ਨ	ਨੁ ਧੁ ਗਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਈ	— ऽ	— ऽ	ਮ ऽ
ਗੁ ऽ	ਰ ऽ	ਸ ऽ											

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕੁ ॥ ਲਾਲ ਗੁਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਭ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਥਾਹ ॥
ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਅਵਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		०		੩		੪	
							ਪ ਮ ਲਾ	ਪ ऽ	ਨੁ ਧੁ ਲ	— ऽ	ਮਪ ऽਗੁ
ਮ ਗੁ ਪਾ	— ऽ	ਰਸ ऽऽ	ਰ ਲ	— ऽ	ਮ ऽ	— ऽ;	ਪ ਲਾ	ਮਪ ऽऽ	ਨੁ ਧੁ ਲ	— ऽ	ਮਪ ऽਗੁ
ਮ ਗੁ ਪਾ	— ऽ	ਰਸ ऽऽ	ਰ ਲ	ਮ ऽ	ਪ ਗੋ	ਮ ਗੁ ਬਿੰ	— ऽ	ਗੁ ਦ	ਰ ਪ੍ਰ	ਗੁ ऽ	ਸ ਭ
ਸ ਗ	ਸ ਹਿ	— ऽ	ਰਮ ਰऽ	— ऽ	ਮ ਗੰ	ਪ ਭੀ	— ऽ	— ऽ	ਨੁ ਧੁ ਰ	— ऽ	ਪਧੁ ऽਅ

ਧ̲				ਨ̲							
ਗ̲ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਧ̲	—	ਪ					
ਬਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ̲								
ਮ	ਪ	—	ਧ̲	—	ਧ̲	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	—
ਦੂ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੌ	ऽ	ऽ
ਨ̲			ਧ̲			ਸਂ			ਨ̲		
ਧ̲	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਧ̲	—	ਪ
ਅ	ऽ	ऽ	ਵ	ऽ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
						ਨ̲					
ਮ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̲	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਕ	ਬੇ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ
ਰਂ				ਨ̲			ਪ		ਨ̲		
ਗ̲ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਧ̲	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ̲	—	ਮਪ
ਬਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਛਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽਕੁ

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲਿਲ ਮੈ ਧਰਨਿ ਧਰਨਿ ਮੈ ਸਲਿਲ ਜੈਸੇ,
ਰੂਪ ਅਨਰੂਪ ਕੈ ਬਿਮਲ ਜਲ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥
ਤਾਹੀ ਜਲ ਮਾਟੀ ਕੈ ਬਨਾਈ ਘਟਿਕਾ ਅਨੇਕ,
ਏਕੈ ਜਲ ਘਟ ਘਟ ਘਟਕਾ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਜਾਹੀ ਜਾਹੀ ਘਟਿਕਾ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕੈ ਦੇਖੀਅਤਿ,
ਪੇਖੀਅਤ ਆਪਾ ਆਪ ਆਨ ਨ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ॥
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਏਕੰਕਾਰ ਕੈ ਆਕਾਰ,
ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਬੇਕ ਏਕ ਏਕ ਠਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ॥ ੧੧੦ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

X		0		2		0		3		4	
ਮ						ਨ̲					
ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਸਂ	ਧ̲	—	—	ਪ	—	ਪ
ਸ	ਲਿ	ऽ	ਲ	ऽ	ਮੈ	ਧ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨ

ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਸ
ਧ	ਰ	SS	ਠ	S	ਮੈ	ਸ	ਲਿ	ਲ	ਜੈ	S	ਸੇ
							ਨੁ				
ਸ	—	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	–ਪ
ਭੂ	S	ਪ	ਅ	S	ਨ	ਭੂ	S	ਪ	ਕੈ	S	Sਬਿ
				ਗੁੰ					ਨੁ		
ਰੰ	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਧੁ	—	ਪ
ਮ	ਲ	S	ਜ	S	ਲ	ਛਾਂ	S	ਏ	ਹੈਂ	S	S

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਤਾ	ਹੀ	ਜ	ਲ	ਮਾ	ਟੀ	ਕੈ	S	S	ਥ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਨਾ	ਈ	ਘ	ਟਿ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	S	S	ਕ,
ਮ									
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਏ	ਕੈ	ਜ	ਲ	ਘ	ਟ	ਘ	ਟ	S	S
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਘ	ਟ	ਕਾ	ਸ	ਮਾ	ਏ	ਹੈਂ	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬਤਾਇਆ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੈ ਸ੍ਰਵਣੁ ਸਿਮਰਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਹਉ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ॥
ਜੈਸੇ ਹੰਸੁ ਸਰਵਰ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਹਰਿ ਜਨੁ ਕਿਉ ਰਹੈ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਬਿਨੁ ॥੧॥
ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਰਿਦ ਧਾਰਿ ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਮੋਹ ਅਪਮਾਨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਈ ਹਰਿ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ
ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੯)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		ਸ
											ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ;	ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ऽ
ਮ			ਮ			ਸ					
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰऽ	ਮੋ	ਕਉ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮ	ऽਬ	ਤਾ	ਇਆ,	ਹਉ
									ਨੁ		
ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੰ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰੰਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿਨ	ਪ	ਲ	ਰਹਿ	ਨऽ	ਸ	ਕਉ	ऽ	ਹਉ

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

SIKHBOOKCLUB.COM

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰੇ	ऽ	ਸੁ	ਵ	ਣ	ऽ	ऽ	ਜਿਮ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰੰ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਰ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ऽ	ऽ; ਹਉ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੁਂ	ਰੰ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰੰ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਕਉ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਇ	ਕ	ਖਿ	ਨ	ऽ	ऽ;
				ਨੁ		ਨੁ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਜੈ	ਸੇ	ਹੰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਵ	ਰ	ਬਿ	ਨ

ਮ		ਮ							
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ
								ऽ	ऽ
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ਸੇ,
ਮ									
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਝ	ਨ	ਕਿਉ	ऽ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ऽ
				ਨੁ					
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ऽ	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਨੁ										
ਸ	ਸ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਕਿਨ	ਬੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਦੂ	ਜਾ	ਭਾਉ	ਰਿ	ਦ	ਧਾ	ਰ
ਮ							ਨੁ			ਨੁ			
ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਕਿਨ	ਬੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਮੋ	ਹ	ਅਪ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਪ			ਨੁ		ਨੁ								
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਰਿ	ਜ	ਨ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਨਿਰ	ਬਾ	ਣ	ਪ	ਦ
										ਨੁ			
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਵਾ	ऽ	ਨ,	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

(ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

www.sikhbookclub.com

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਓਇ ਪਰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ਸੁਨਤ ਸੰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਸਿਉ ਰਚਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥ ਸਭ ਕਉ ਤਜਿ ਗਏ ਹਾਂ ॥
ਸੁਪਨਾ ਜਿਉ ਭਏ ਹਾਂ ॥ ਹਰਿਨਾਮੁ ਜਿਨਿ ਲਏ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਤਜਿ ਅਨ ਲਗੇ ਹਾਂ ॥ ਜਨਮਹਿ ਮਰਿ ਭਗੇ ਹਾਂ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨਿ ਲਹੇ ਹਾਂ ॥ ਜੀਵਤ ਸੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥
ਜਿਸਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਇ ਹਾਂ ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤੁ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੧੦-੧੧)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਮ			
										ਰ	ਮ	ਪ	ਸੰ
										ਓ	ਇ	ਪ	ਰ
ਨੁ							ਮ			ਸ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	—	ਧੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਦੇ	ऽ	ਸੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ;	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਸੰ
ਨੁ							ਮ						
ਧੁ	—	ਪ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ				
ਦੇ	ऽ	ਸੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ				

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
ਜਾ	ਸਿਉ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨੁ					
ਰੇ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਸਭ	ਕਉ	ਤ	ਜਿ	ਗ	ਏ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ						ਮ			
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
ਸੁਪ	ਨਾ	ਜਿ	ਉ	ਭ	ਏ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ	ऽ	ऽ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ,	ਪ	ਰ

ਦੇਸੀਆ, ਧਮਾਰ...

www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

×				੦				×				੦			
								ਮ				ਨੁ			
ਸ	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਹਰਿ	ਤਜ	ਅऽ	ਨऽ	ਲ	ਗੀ	ਹਾਂ	ऽ	ਜਨ	ਮਹਿ	ਮ	ਰऽ	ਭ	ਗੇ	ਹਾਂ	ऽ
				ਮਂ						ਨੁ	ਨੁ				
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਜ	ਨऽ	ਲ	ਹੈ	ਹਾਂ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਤ	ਸੈ	ਰ	ਹੈ	ਹਾਂ	ऽ
								ਮ			ਮ				
ਸਂ	-ਸਂ	ਸਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਿਸਹਿ	ऽਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽਲ	ਹੋऽ	ਏऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ			ਮ												
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਪਸਂ								
ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ਇ,	ਓਇ	ਪਰ ਦੇਸੀਆ—ਧਮਾਰ ..								

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । —ਕਰਤਾ

SIKHBOOKCLUB.COM

—ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੈਰਉ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਭੈਰਉ	ਸਮਾਂ—ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਰੁ	ਜ਼ਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸਹਿਤ।

        ਮ   ਨ
ਆਰੋਹ—ਸ, ਗ, ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸਂ।

                  ਨ   ਗ ਗ
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗ ਰੁ, ,ਰੁ ਸ।

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੈਰਉ ਇਕ ਪਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦਾਮੋਦਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ" ਵਿਚ ਆਦਿ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਭੈਰਉ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹੈ ?

ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਸੁਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਇਕ-ਇਕ ਸੁਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਇੰਜ ਸੱਤ ਸੁਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਸਾਮਗਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਤਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਦਿਮ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਬ੍ਰਿਹੱਦੇਸ਼ੀ, ਮਕਰੰਦ, ਸਮਗਸਾਰ ਤੇ ਰਤਨਾਕਰ, ਆਦਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਪੁਲਿੰਡਿਕਾ, ਬਕਲਾ, ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅੰਧਾਲੀ, ਗੁਰਜਰੀ, ਸੌਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀ, ਆਮੀਰੀ, ਅਹੀਰੀ, ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਤਿਵੇਂ, ਇਕ ਖਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ "ਭੀਰਵਾ" ਜਾਤੀ ਹਿਮਾਲਯ ਪਰਬਤ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਗ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ, ਗੰਧ੍ਰਵ ਲੋਗ ਭੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ (ਕਾਬੁਲ ਕੰਧਾਰ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ" ਵਿਚ ਗੰਧ੍ਰਵ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਗ-ਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਬਤਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਉ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹੀਯ (ਗੰਧ੍ਰਵ) ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਮਾਰਗ-ਸੰਗੀਤ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਭੈਰਵ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਨਾਰਦ ਦਾ ਲਿਖਿਆ "ਸੰਗੀਤ ਮਕਰੰਦ" ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਮਨੁਖ ਰਾਗ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪੋਹਿਲੀ ਵੇਰ੍ਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਇਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ—ਸ਼ਿਵ ਮਤ, ਭਰਤ ਮਤ, ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮਤ ਅਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮਤ।

ਭੈਰਉ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਦੀਪਕ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ਮੇਘ ਜਾਂ ਬਸੰਤ, ਪੰਚਮ, ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਦੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਬਤਾਏ ਗਏ, ਅਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰ, ਪੁੱਤ੍ਰ-ਵਧੂ, ਇੰਜ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਇਕ 'ਪ੍ਰਵਾਰ-ਵਰਗ' ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਭ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤਵੇਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਪੋਲ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਾਸੋਹੀਣੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਗ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੱਧ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਕੀ ਸੀ ?

ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ ਦਾ ਭੈਰਉ 'ਰੇ ਪਾ' ਵਰਜਤ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ 'ਮਾਲਕੌਂਸ' ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਚੰਦ੍ਰਕੌਂਸ' ਵਾਂਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਜਾਤ (੧੭ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀਵਰ ਹੋ ਗਏ, ਇੰਜ ਇਹ ਪੰਚਮ ਵਰਜ 'ਖਾਡਵ-ਭੈਰਉ' ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ 'ਭੈਰਉ' ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਰੂਪ 'ਧਾ-ਰੇ' ਸੁਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ

ਨ ਨ ਗ

ਅੰਦੋਲਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, "ਮਧ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ ਰੁ, ਸ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਭੈਰਉ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ

ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ ਨ

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ, ਜਾਂ ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ,

ਗ

ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਭਗਤੀ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ, ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਮੰਦ੍ਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਆਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ ਗ ਗ ਨ ਨ ਗ

੧. ਸ—ਧੁ, ਨੁਸ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਨੁਸ ਧੁ, ਧੁ, ਨੁਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

ਨ ਨ ਨ ਗ ਗ ਮ ਗ ਨ ਨ

੨. ਸ—ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸ—ਸਰੁ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਮਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਧੁ, ਧੁ, ਰੁਸ—ਗਮਰੁ,

ਗ ਮ ਗ

ਰੁ, ਸ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

www.sikhbookclub.com

ਨ ਨ ਨ ਗ ਨ ਨ ਨ ਗ ਗ
੩. ਸ—ਧ਼, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ ਧ਼, ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧ਼, ਸ, ਨ਼ਸ ਧ਼, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਰੁ, ਰੁ,

ਗ ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਗਮਰੁ, ਗਮਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ ਗਮਪ, ਧੁ ਧੁ ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧ਼, ਧ਼, ਨ਼ਸਰੁ ਧ਼, ਧ਼, ਸ— ।

ਮ ਨ ਨ ਪ ਨ ਨ ਮ ਗ ਨ ਨ ਨ
੪. ਸ—ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ—ਮ;

ਗ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਪਗਮਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪ ਧੁ; ਨਸਂ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ—ਸਂ, ਧੁ ਧੁ,

ਪ ਗ ਨਨਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਨ ਨ
ਪ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ—(ਸਂ) ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ, ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ,

ਗ ਗ
ਪ, ਮਪਗਮਰੁ ਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ ਨ ਨ ਪ ਨ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ, ਰੁਂਸਂ, ਧੁ, ਧੁਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ ਧੁ, ਧੁ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਗਂਮਂ ਰੁਂ, ਰੁ, ਸਂ, ਨਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮ ਧੁ;

ਗਂ ਨ ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ
ਨਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ,ਪਮਗਰੁ—ਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ, ਗਂਮਂਰੁਂ,

ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਗ ਮ ਨ ਨ ਗਂ
ਗਂਮਂਪਂਗਂਮਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਮਗਮ ਧੁ, ਸਂ—ਧੁ, ਰੁਂ, ਰੁਂ,

ਨਨਨ ਮ ਗ
ਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ, ਧੁ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਭੈਰਉ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ								
੧.	*	ਰਾ	਽	ਖਾ	ਏ	਽	ਕ	ਹ	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੨.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੩.	ਸਰੁ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਸਂਰੁਂ	ਗਂਮਂ	ਗਂਰੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰੁਰੁ	ਸਸ	ਗਮ	ਧਮ
	ਰੁਰੁ	ਸਸ.	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ,	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ

 www.sikhbookclub.com

੫.	. . . . ਨਧੁ ਨਸਂ ਨ;ਸਂ ਰੁਸਂ	. . . . ਰੁਂਗਂ ਰਂ,ਨ ਸਂਨ ਧੁਨ	ਸਰੁ ਸ,ਰੁ ਗਰੁ ਗਮ ਧੁ,ਪ ਧੁਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਗ,ਮ ਪਮ ਪਧੁ ਪ,ਧੁ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁ,ਸ ਰੁਸ
੬.	. . . . ਰੁਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ	. . . . ਗਂਗਂ ਰੁਂ,ਗਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਗਂ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਰੁਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ	ਪਮ ਗਰੁ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਪਮ ਗਮ ਗਰੁ ਸਰੁ
੭.	ਨੁਸ ਰੁਰੁ ਸਸ, ਰੁਗ ਸਂਸਂ ਨਧੁ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ	ਮਮ ਗਰੁ, ਗਮ ਪਪ ਸਂਨ, ਸਂਰੁਂ ਗਂਗਂ ਰੁਂਸਂ,	ਮਗ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਧੁ ਮਪ	ਪਧੁ ਨੁਨੁ ਧੁਪ, ਧੁਨ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸਸ
੮.	. . . . ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਂਗਂ ਰੁਂਸਂ	. . . . ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਧੁ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ	. . . . ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਸਂ ਮਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਨੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ, ਰੁਸਂ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ ਨੁਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ * ਮ ਪ ਪ	ਨ ਧੁ ਧੁ ਨ —		
੧.	* ਉ ਠ ਤ	ਸੁ ਖੀ ਆ ऽ	ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ	ਨੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੨.	* . . .	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਗਮ ਰੁਰੁ ਸਸ ਨੁਸ	ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਸਂ,
੩.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਰੁ	ਨੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੪.	* . . . ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਮ	. . . . ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਧੁਧੁ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁ	ਸਂਨ ਧੁਪ, ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਰੁਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੫.	* . . . ਮਪ ਧੁਪ ਗਮ ਪਮ	. . . . ਰੁਗ ਮਗ ਸਰੁ ਗਰੁ,	ਸਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ ਨਸਂ ਰੁਸਂ ਗਮ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ	ਧੁਨ ਸਂਨ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ ਪਧੁ,
੬.	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਂਸਂ ਨਸਂ ਸਰੁ ਸਸ ਰੁਗ ਰੁਰੁ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਗਗ ਮਪ ਮਮ	ਗਮ ਮ,ਗ ਮਮ ਰੁਗ ਪਧੁ ਪਪ ਧੁਨੁ ਧੁਧੁ	ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਨੁਸ ਨਸਂ ਨਨ ਸਂਰੁਂ ਸਂਸਂ,
੭.	ਨਸਂ ਗਂਗਂ ਰੁਸਂ, ਨਸਂ ਪਪ ਮਗ ਰੁਗ ਮਮ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਗਰੁ ਸਰੁ ਗਗ ਰੁਸ.	ਨਧੁ, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਪ; ਨੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ	ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੮.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਸਂ ਗਮ ਪਪ ਮਪ ਮਗ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਧੁਪ ਗਮ ਗਰੁ ਸਸ ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਧੁ ਪਮ, ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ, ਮਪ	ਨੁਸ ਰੁਰੁ ਸਰੁ ਸਨੁ, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ	ਰੁਗ ਮਮ ਗਮ ਗਰੁ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ, ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਸਂ,

www.sikhbookclub.com

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਊਠਤ ਸੁਖੀਆ ਬੈਠਤ ਸੁਖੀਆ ॥ ਭਉ ਨਹੀ ਲਾਗੈ ਜਾਂ ਐਸੇ ਬੁਝੀਆ ॥੧॥
ਰਾਖਾ ਏਕੁ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋਇ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਗਿ ਅਚਿੰਤਾ ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤੂੰ ਵਰਤੰਤਾ ॥੨॥
ਘਰਿ ਸੁਖਿ ਵਸਿਆ ਬਾਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖਾ	ਏ	ऽ	ਕ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੁਆਂ	ऽ	ਮੀ	ऽ
												ਗ			
—	ਨ਼	ਧੁ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਸਗ	ਲ	ਘ	ਟਾ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ऽ	ਉ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ
	ਨ											ਨ			
—	ਧੁ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ऽ	ਭਉ	ਨ	ਹੀ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ਜਾਂ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਬੂ	ਝੀ	ਆ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥੧॥
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ ॥
ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥
ਸਭ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥੨॥
ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ ॥੩॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭਤੈ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ ॥੪॥ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨ			ਮ				ਗ				ਗ			
—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾਂ	ਮੇ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ऽ
									ਨ						
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਹਉ	ਤੁ	ਧ	ਸ	ਲਾ	ਹੀ	ਤੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਸਭ	ਘ	ਟ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਤੂ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ
														ਨ	
—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਤੁ	ਝ	ਤੇ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ, ਬੇਪਰਵਾਹੁ ਅਥਾਹੁ ਸਹਾਬਾ ।
ਨਾਉ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਹੈ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਨ ਮੋਹੁ ਮੁਹਾਬਾ ।
ਬੇਸੁਮਾਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ, ਅਲਖ ਅਪਾਰੁ ਅਲਾਹ ਸਿਵਾਬਾ ।
ਕਾਦਿਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਾਹਿਬੀ, ਹਾਜਰੁ ਨਾਜਰੁ ਵੇਦ ਕਿਤਾਬਾ ॥
ਅਗਮੁ ਅਡੋਲੁ ਅਤੋਲੁ ਹੈ, ਤੋਲਣਹਾਰੁ ਨ ਡੰਡੀ ਛਾਬਾ ।
ਇਕੁ ਛਤਿ ਰਾਜੁ ਕਮਾਂਵਦਾ, ਦੁਸਮਣੁ ਦੂਤੁ ਨ ਸੋਰ ਸਰਾਬਾ ।
ਆਦਲੁ ਅਦਲੁ ਚਲਾਇਦਾ, ਜਾਲਮੁ ਜੁਲਮੁ ਨ ਜੋਰ ਜਰਾਬਾ ।
ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ ॥੩॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੪, ਪਉੜੀ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਜ਼ਾ	ਹ	ਰ	ਪੀ	ऽ	ਰ	ਜ	ਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਬਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
S	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸ	S	ਚਾ	S	ਪਾ	S	S	ਤ	ਸਾਹ	S	S	S
	ਗਂ											ਨ			
—	ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਪ	—
S	ਜੇ	S	ਪਰ	ਵਾ	ਹੁ	S	ਅ	ਥਾ	ਹੁ	S	ਸ	ਹਾ	S	ਥਾ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ; ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥੧॥
ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਅਹੈ ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰਣਾ ਸੁ ਤੇਰੈ ਪਾਸਿ ॥ ਕਿਸੁ ਆਗੈ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥੨॥
ਆਖਣੁ ਸੁਨਣਾ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਸਰਬ ਵਿਡਾਣੀ ॥੩॥
ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣੈ ਆਪਿ ॥ ਨਾਨਕ ਦੇਖੈ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੨੫)

ਅਸਥਾਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

੩				×				੨				੦			
ਮ				ਨ				ਮ							
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸ	ਸ
ਕਿਆ	S	S	ਕਹੀ	ਐ	S	ਕਿ	ਛ	ਕ	ਹੀ	S	ਨ	ਜਾ	S	S	ਇ;
ਨ								ਮ				ਗ			
ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੇ	—	ਸ	ਸ
ਜੋ	S	ਕਿ	ਛ	ਅ	ਹੈ	ਸ	ਭ	ਤੇ	S	ਰੀ	ਰ	ਜਾ	S	S	ਇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਨ						ਨ				ਗਂ			
•	ਮ	ਪਧੁ	-ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	—
•	ਤੁ	ਝ ਤੇ	SS	ਬਾ	S	ਹ	ਰ	ਕਿ	ਛੂ	S	ਨ	ਹੋ	S	ਇ	S
ਨ	ਨ			ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸ	—
ਤੂ	ਕਰਿ	ਕ	ਰ	ਦੇ	S	ਖਹਿ	S	ਜਾ	S	ਣਹਿ	S	ਸੋ	S	ਇ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੰਗ ਗੁਸਾਇਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਜੰਜੀਰ ਬਾਂਧਿ ਕਰਿ ਖਰੇ ਕਬੀਰ ॥੧॥
ਮਨੁ ਨ ਡਿਗੈ ਤਨੁ ਕਾਹੇ ਕਉ ਡਰਾਇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੰਗਾ ਕੀ ਲਹਰਿ ਮੇਰੀ ਟੁਟੀ ਜੰਜੀਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਪਰ ਬੈਠੇ ਕਬੀਰ ॥੨॥
ਕਹਿ ਕੰਬੀਰ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਾਥ ॥ ਜਲ ਥਲ ਰਾਖਨ ਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੬੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ						ਸਂ				ਨ			
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਧ	—
ਮ	ਨ	ਨ	ਡਿ	ਗੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਡ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ऽ;
				ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧੁ	ਧੁ	ਧ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਚਿ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	—	ਧ	ਧ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਗੰ	ऽ	ਗ	ਗੁ	ਸਾ	ऽ	ਇ	ਨ	ਗਹਿ	ऽ	ਰ	ਗੰ	ਭੀ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ								ਗਂ						ਨ	
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨਸਂ	—	ਧੁ	ਪ
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	ऽ	ਕ	ਬੀऽ	ऽ	ਰ	ऽ
								ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧੁ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	ऽ	ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਤੁਕ ਦੁਬਾਰਾ ਗਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕੋਂ ।

www.sikhbookclub.com

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਧਾਰੁ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਾਥੈ ਪਾਵੈ ਛਾਰੁ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੁ ॥੩॥
ਸੋ ਸੇਵਹੁ ਜੋ ਕਲ ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਮ	ਗ
														ਰਾ	ਮ
	ਨੁ							ਗ		ਗ					
ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਨਾ	ਮ	ਦੁ	ऽ	ਲ	ਭੁ	ਹੈ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ		ਮ						ਸਂ							
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਧ		
ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦ	ਵ	ਸੈ	ऽ	ਮ	ਨ	ਆ	ਈ		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਮਹਿ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਉ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ															
ਧੁ	ਧੁ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਧ	ਮ	ਗ
ਬਿ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਮਾ	ਥੈ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਛਾ	ऽ	ਰ,	—ਰਾ	ਮ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਏ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਮਿਟਾਏ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ ॥
ਪੂਰਬਿ ਕਰਮਿ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਦੁਆਰ ॥੨॥
ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਚਰਣ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ ॥
ਧੂਰਿ ਬਾਛਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵਾ ॥੩॥
ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਉਧਰਿਆ ਸਗਲ ਜਹਾਨੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ				ਨੁ									
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਧੁ	ਧੁਰੁਂ	ਸਂ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭS	ਤੇ	S	ਰੋ	S	S	S	ਨਾS	S
								ਗ							
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—
ਉ	S	S	S	S	S	ਤੇS	ਰੋਂ	ਨਾ	S	ਉ	S	S	S	S	S।
ਨੁ		ਨੁ						ਮ		ਮ		ਗ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਪੂ	S	ਰ	ਬ	ਕ	ਰ	ਮ	ਲਿ	ਖੇ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਉ	S

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੇ	S	ਵ	ਸ	ਰ	ਬ	ਫ	ਲ	ਪਾ	S	ਏ	S
ਗੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮS	ਕੀ	S	ਮੈ	S	ਲ	ਮਿ	ਟਾ	S	ਏS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

www.sikhbookclub.com

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ਜਪਮਾਲੀ ॥
ਹਿਰਦੈ ਫੇਰਿ ਚਲੈ ਤੁਧੁ ਨਾਲੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਬਨਵਾਲੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਤੂਟਿ ਗਈ ਮਾਇਆ ਜਮਜਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਾ ਘਾਲ ਜਿਨਿ ਘਾਲੀ ॥
ਤਿਸੁ ਘੜੀਐ ਸਬਦੁ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰਿ ਅਗਮ ਦਿਖਾਲੀ ॥
ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਲਧਾ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਾਰਹੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨੁ										ਮ			
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਪ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮऽ	ਜऽ	ਪਹੁ	ऽऽ	ਬ	ਨ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਲੀ;
ਗੁ								ਸ		ਨੁ		ਗ			
ਰੁ	ਰੂ	ਰੁ	ਰੁ	ਗਰੁ	—	ਸ	—	ਧੁ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਲਹੁ	ऽ	ਸ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤ
ਸ		ਮ									ਨ				
ਨੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਧ
ਤੂ	ऽ	ਟ	ਗ	ਈ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ	ਜ	ਮ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਲੀऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਸੁ	ऽ	ਕ੍ਰਿ	ਤ	ਕ	ਰ	ਣੀ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਜ	ਪ	ਮਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ
ਸਂ				ਗਂ				ਨ			ਨ				
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ
ਹਿ	ਰ	ਦੈ	ऽऽ	ਫੇ	ऽ	ਰ	ਚ	ਲੈ	ऽ	ਤੁ	ਧ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਲੀऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

www.sikhbookclub.com

੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰਿ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਸਮਾਰਿ ॥੧॥
ਮਧੁ ਸੂਦਨੁ ਜਪੀਐ ਉਰਧਾਰਿ ॥
ਦੇਹੀ ਨਗਰਿ ਤਸਕਰ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਕਾਢੇ ਮਾਰਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਾਰਜ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿ ॥
ਤਿਨ ਚੂਕੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਲੋਕਨ ਕੀ ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥੨॥

ਮਤਾ ਮਸੂਰਤਿ ਤਾਂ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਜੇ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਹਰਿ ਬਾਹਰਿ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰੇ ਸੋਈ ਭਲ ਹੋਸੀ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰ ॥ ੩ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਆਪੇ ਆਪੇ ਓਹੁ ਪੂਛਿ ਨ ਕਿਸੈ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ ਜਿਨਿ ਮੇਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥੪॥

ਅਸਥਾਈ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ,ਮ: ੪,ਪੰ.੧੧੩੫)

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨ						ਗ			ਗ		ਗ		
ਗ	ਮ	ਧ॒	—	ਪ	ਪ	ਪਧ॒	ਪਮ	ਮ	—	(ਮ)	ਰ॒	—	ਰ॒	—	ਸ
ਮ	ਧ	ਸੂ	ऽ	ਦ	ਨ	ਜऽ	ਪੀऽ	ਐ	ऽ	ਉ	ਰ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ,
ਨ਼		ਨ਼						ਸ				ਗ			
ਸ	—	ਧ਼॒	ਧ਼॒	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ॒	ਰ॒	ਰ॒	ਰ॒	ਰ॒	—	ਸ	—
ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ਨ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸ	ਕ	ਰ	ਪੰ	ਚ	ਧਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ,
ਨ਼		ਮ						ਸਂ						ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ॒	ਨ	ਸਂ	ਰ॒ਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਢੇ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ॒	ਧ॒	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ऽ	ਸੰ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਤ
ਨ														ਨ	
ਧ॒	ਧ॒	ਧ॒	ਧ॒	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰ॒ਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ॒	ਪ
ਜਿ	ਸ	ਹਿ	ਰ	ਦੈ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਮੁ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ				ਧ॒		ਨ						ਗ			
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ॒	ਸਂ	—	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ॒	ਰ॒	ਸ	ਸ
ਮ	ऽਸ	ਤ	ਕ	ਭਾ	ऽ	ਗ	ਹੋ	ਵੈ	ऽ	ਜਿ	ਸ	ਲਿ	ਖਿ	ਆ,	ਸੋ

 www.sikhbookclub.com

ਨ਼		ਮ										ਨ		ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ਼	ਨ	ਸਂ	ਰੂੰ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ਼	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਹਿਰ	ਦੈ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥

ਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਗੁਰੁ ਹਿਵੈ ਘਰੁ, ਗੁਰੁ ਦੀਪਕੁ ਤਿਹ ਲੋਇ ॥
ਅਮਰ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕਾ, ਮਨਿ ਮਾਨਿਐ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥

(ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਮ	
														ਪ	ਮ
														ਗੁ	ਰ
ਗ								ਗ							
ਰੁ	—	—	ਸ	—	ਰੁ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਮ	—
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	ऽ	ਘ	ਰ	ऽ;	*	*
ਗ								ਧ਼		ਨ					
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਸਂ	—	ਧ਼	ਧ਼ਨ਼	ਧ਼	ਪ		
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	ऽ	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਇ	ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਘ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ														ਨ	
ਧ਼	ਧ਼	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੂੰ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਸਂ	ਧ਼	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	ऽ	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ;
				ਨ											
ਪ	ਧ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਧ਼	ਨ਼	ਧ਼	ਪ	ਮ	—	—	ਮ	(ਮ)	ਗਮ	—	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਪ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਥ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਕਾ	ऽऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁਪ	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨ਼	ਸ		
ਮ	ਨ	ऽ	ਮਾऽ	ऽ	ऽ	ਨਿਐ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਹੋ	ऽ	ਇ		

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ 'ਨਿਖਾਦ' ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ ।

www.sikhbookclub.com

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਜੋਗੀ ਗ੍ਰਿਹੀ ਪੰਡਿਤ ਭੇਖਧਾਰੀ ॥ ਏ ਸੂਤੇ ਆਪਣੈ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਮਾਇਆ ਮਦ ਮਾਤਾ ਰਹਿਆ ਸੋਇ ॥ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ਨ ਮੂਸੈ ਕੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਓਹੁ ਵਸਗਤਿ ਕਰੈ ॥ ੨ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੈ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਏਕੋ ਜਾਣੈ ॥ ਪਰਕਿਰਤਿ ਛੋਡੈ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ ॥ ੪ ॥
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਵਿਚਿ ਜਾਗੈ ਕੋਇ ॥ ਜਮੈ ਕਾਲੈ ਤੇ ਛੂਟੈ ਸੋਇ ॥ ੫ ॥
ਕਹਤ ਨਾਨਕ ਜਨ ਜਾਗੈ ਸੋਇ ॥ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਜਾ ਕੀ ਨੇਤ੍ਰੀ ਹੋਇ ॥ ੬ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੮)

ਅਸਥਾਈ

x			੨				੦			੩			
			ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	(ਨੁ) ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
			ਮਾ	ਇਆ	ਮ	ਦ	ਮਾ	S	S	ਤਾ	S	S	S
ਧੁ ⌒	⌒ ਮ	—	ਗ	—	ਮ	—	(ਗ) ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
S	S	S	ਰ	S	ਹਿਆ	S	ਸੋ	S	S	ਇ	S	S	S
—	—	—	(ਸ) ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਗ	ਰੁ	—	—
S	S	S;	ਜਾ	S	ਗ	ਤ	ਰ	ਹੈ	S	S	S	S	S
ਸ	—	ਸ	(ਨ਼) ਧੁ਼	—	ਨ਼	—	ਸ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
S	S	ਨ	ਮੂ	S	ਸੈ	S	ਕੋ	S	S	ਇ	S	S	S

ਅੰਤਰਾ

—	—	—	(ਪ) ਮ	—	(ਨ) ਧੁ	—	(ਸਂ) ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
S	S	S;	ਜੋ	S	ਗੀ	S	ਗ੍ਰਿ	S	S	ਹੀ	S	S	S
—	—	—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	—	—
S	S	S	ਪੰ	ਡਿਤ	ਭੇ	ਖ	ਧਾ	S	S	ਰੀ	S	S	S

ਨ										ਨ			
ਧੁ	—	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	—	ਧੁ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਮ				ਗ						
ਪ	—	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ਅਪ	ਣੈ	ऽ	ਅ	ਹੀ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦਸ ਮਿਰਗੀ ਸਹਜੇ ਬੰਧਿ ਆਨੀ ॥ ਪਾਂਚ ਮਿਰਗ ਬੇਧੇ ਸਿਵ ਕੀ ਬਾਨੀ ॥੧॥
ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਲੇ ਚੜਿਓ ਸਿਕਾਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਹਥੀਆਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਖੇਰ ਬਿਰਤਿ ਬਾਹਰਿ ਆਇਓ ਧਾਇ ॥ ਅਹੇਰਾ ਪਾਇਓ ਘਰ ਕੈ ਗਾਂਇ ॥ ੨ ॥
ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਘਰਿ ਆਣੇ ਹਾਟਿ ॥ ਚੁਖ ਚੁਖ ਲੇ ਗਏ ਬਾਂਢੇ ਬਾਟਿ ॥ ੩ ॥
ਏਹੁ ਅਹੇਰਾ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ ॥ ਨਾਨਕ ਕੈ ਘਰਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ, ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦				੩		੦	
		ਮ							
ਸ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਧੁ
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਲੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ				ਨ					
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਚ	ੜਿ	ਓ	ਸਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ						ਗ			
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	—	—
ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਪ	ਕ	ਰੇ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਘੋ	ਰ	ਹ	ਥੀ	ਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਧ		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਦ	ਸ	ਮਿ	ਰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—
ਸ਼ਹ	ਜੋ	ਬੰ	ਧ	ਆ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	—
ਘਂ	ऽ	ਚ	ਮਿ	ਰ	ਗ	ਬੇ	ऽ	ਧੇ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਜਿ	ਵ	ਕੀ	ऽ	ਬਾਂ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੩. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਮਨੋਰਥ ਆਵਹਿ ਹਾਥ ॥
ਜਮ ਮਾਰਗ ਕੈ ਸੰਗੀ ਪਾਂਥ ॥ ੧ ॥
ਗੰਗਾ ਜਲੁ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਵੈ, ਪੀਵਤ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੂਜਾ ਜਾਪ ਤਾਪ ਇਸਨਾਨ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮ ॥ ੨ ॥
ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਰ ਦਰਬਾਰ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਆਚਾਰ ॥ ੩ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੁ ਕੀਆ ਬੀਚਾਰ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮਿਥਿਆ ਸਭ ਛਾਰ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸਂ						ਨ			
ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਗੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ						ਨ			
ਨ	—	ਸਂ	—	ਨੰ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਗੰ	ऽ	ਗਾਂ	ऽ	ਜ	ਲ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ

www.sikhbookclub.com

ਮ ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ ਰੇ	—	ਸ	—	—	—
ਗੋ	ऽ	ਬਿੰ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਸ	—	ਨ ਧ	ਧ	ਨ	—	ਸ	—	ਸ	ਰੇ
ਜੋ	ऽ	ਜਿ	ਮ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਸ
ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ ਰੇ	—	ਸ	—	—	—
ਕੀ	ऽ	ਗ	ਤ	ਹੇਂ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	—	ਮ ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	ਧ
ਪੀ	ऽ	ਵ	ਤ	ਥ	ਹੂ	ਝ	ऽ	ऽ	ਨ
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ ਧ	—	ਪ	—	—	—
ਜੋ	ਨ	ਭ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ	—	ਨ ਧ	ਧ	ਨ ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਕੋ	ऽ	ਟ	ਮ	ਨੋਂ	ऽ	ਰ	ਥ	ऽ	ऽ
ਨ ਧ	—	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਆ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ ਧ	—	ਪ	—
ਜ	ਮ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ਗ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸ	—	—	—
ਸੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥ ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥
ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ ॥ ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥
ਭਜਹੁ ਗੋੁਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ ॥ ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ ॥ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬਸਾਰ ॥ ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਲਾਇਆ ਸੇਵ ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਾ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ਜੋਨੀ ਬਾਟ ॥ ੪ ॥
ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਅਉਸਰੁ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਰ ॥ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਤੂ ਦੇਖੁ ਬਿਚਾਰਿ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਜੀਤਿ ਕੈ ਹਾਰਿ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰਿ ਪੁਕਾਰਿ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ						ਗ			
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭ	ਜਹੁ	ऽ	ਗ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ				ਗ					
ਰੁ	ਰੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਭੂ	ਲ	ਮ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ;
					ਨ				
ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕਾ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸਂ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਏ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	ਰ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਇ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

				ਸਂ					
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਕ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਤ	ਬ	ਇ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ऽ	ऽ
ਸੋ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਭ	ਜ	ऽ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	—	ਮ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਹ	ਰਿ	ਕੋ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਹੋ ਦੇ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਫੜਨੀ ਹੈ ।

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸੋਇ ਰਹੀ ਪ੍ਰਭ ਖਬਰਿ ਨ ਜਾਨੀ ॥
ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਬਹੁਰਿ ਪਛੁਤਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਜਿ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਧਰਉ ਰੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਤਾ ਤੇ ਆਲਸੁ ਕਹਾ ਕਰਉ ਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਰ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਣਿ ਨਿਸਾਰਿਓ ॥
ਖਿਸਰਿ ਗਇਓ ਭੂਮ ਪਰਿ ਡਾਰਿਓ ॥ ੨ ॥
ਸਾਦਿ ਮੋਹਿ ਲਾਦੀ ਅਹੰਕਾਰੇ ॥ ਦੋਸੁ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰਣੈਹਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਟੇ ਭਰਮ ਅੰਧਾਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਮੇਲੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ									
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਗ			ਮ		ਗ	ਗ	
—	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
*	ਬ	ਹੁ	ਰ	ऽ	ਮ	ਛੁ	ਤਾ	ऽ	ਨੀ

ਨ		ਮ			ਨ				
ਸ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—
ਸੋ	ऽ	ਇ	ਹੋ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ
ਮ						ਨ		ਮ	
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ
ਖ	ਬ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨ		ਨ					
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਸਹ	ਜ	ਮ	ਨ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਨ	ਦ	ਧ	ਰਉ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਧ
ਪ੍ਰਭ	ਮਿਲ	ਬੇ	ਕੀ	ਲਾ	ਲ	ਸਾ	ऽ	ਤਾ	ਤੇ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸ	—	—
ਆ	ਲਸ	ਕਢਾ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਨਕਾਦਿਕ ਉਧਾਰੇ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਬਦਿ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਗਤਿ ਸਾਚੀ ਹੋਇ ॥ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਮੇਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥੩॥
ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਵੇਖਣਹਾਰੁ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਉਰਧਾਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
ਨ			ਨ						ਮ		
ਧ	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਮਗ	ਪ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉऽ	ਅਪ	ਣੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ
ਮ							ਗ				
ਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	—	ਸ	—	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖ	ਨਾ	ਮੇ	ऽ	ਲ	ਗੈ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ	ਮ	ਪ	ਨ ਧੁ	ਨ	ਨ	ਨ ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਗ਼	ਵਿੰ	ਦ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਸਨ	ਕਾ	ਦਿਕ	ਉ	ਧਾ	ਰੇ	ऽ
ਗਂ ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸਬ	ਦ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੇ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਪਰਮ ਧਾਮ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਿਰੀਕਾਰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸਰਬਰ ਕਉ ਕਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸੁਥਰ ਚਿਤ ਭਗਤ ਹਿਤ ਭੇਖੁ ਧਰਿਓ ਹਰਨਾਖਸੁ ਹਰਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰਿ ਜੀਉ ॥
ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਆਪਿ ਆਪੁ ਕੀਓ ਛਦਮ,
ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਖੈ ਕਉਨੁ ਤਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥੨॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	ਨ ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ
ਨ ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਨ
ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ,	ਵਾ	ऽ	ਹ	ਜੀ	ਉ	ऽ,
ਪ ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ ਮ	—	ਮ
ਸ	ऽ	ਤਿ	ਸਾ	ऽ	ਚ	ਸ੍ਰਿ	ਰੀ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸ
ਗ ਰੇ	—	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ ਰੇ	—	ਸ	ਸ	—
ਆ	ऽ	ਦ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਤੁ	ਹੀ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

									ਨ		
						ਮ	—	ਪ	ਧ॒	—	ਧ॒
						ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਨ						ਗਂ			ਗਂ		
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰ॒ਂ	—	ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	—	ਰ॒ਂ
ਪ	ਰ	ਮ	ਧਾ	ऽ	ਮ	ਸੁ	ऽ	ਧ	ਬੁ	ऽ	ਧ
			ਨ			ਨ			ਨ		
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ॒	—	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ॒	—	ਧ॒
ਨਿ	ਰੀ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਬੇ	ऽ	ਸੁ	ਮਾ	ऽ	ਰ
ਪ	ਧ॒	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ॒	ਸਂ	ਨ
ਸ	ਰ	ਬ	ਰ	ਕਉ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹਿ	ਜੀ	ਉ	ऽ

ਨੋਟ :—ਤਿੰਨ ਵਾਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ।
ਭਾਵ—ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰਾ ਫੜਨਾ ਹੈ।

੧੯ ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੀਰ ਅਪਾਰ ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ ॥
ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ ॥
ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੋ ਤੋੜਨਹਾਰ ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ ॥
ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ ॥੬॥੨੬॥
(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ ਪਾ:੧੦)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		०		੩		੪	
						ਗ					
ਧ॒	ਪ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ॒	—	—	ਸ	—	—
ਬੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ; ਬ
ਨ਼	—	—	ਸ	—	ਰ॒	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਡੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ਰਿ	ਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ਅ	ਬਿ
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧ॒	ਪ	ਧ॒
ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਕੀ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰ॒ਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ॒	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਭ	ਛੱ	ऽ	ऽ	ऽ	ਯਾऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ								
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਫੌ	ਰ	ਤ	ਦੇ	ਸ	ਮ	ਲਿੰ	ਦ	ਮ	ਵਾ	ਸ	ਨ
					ਸਂ						
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧੁਪ	ਮ
ਮਾ	ਤੇ	ਗ	ਜਾ	ਨ	ਕੇ	ਮਾ	ਨ	ਮ	ਲੱS	ਧਾS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਿਆਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ,
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਊ ਜਤੀ ਅਨੁਮਾਨਬੋ ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜ਼ੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ,
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥
ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਓਈ,
ਦੂਸਰੋ ਨ ਭੇਦ ਕੋਈ ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ ॥
ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ,
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥ ੧੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਕਬਿੱਤ ਨੰ: ੧੫॥੮੫॥)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ								ਮ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਏ	S	ਕ	ਹੀ	S	ਕੀ	ਸੇ	S	ਵ	ਸ	S	ਭ
	ਗ					ਮ		ਗ			
ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਹੀ	ਕੋ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਦੇ	S	ਵ	ਏ	S	ਕ;
ਨੁ	ਨੁ										
ਸ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	ਸ	—
ਏ	ਕ	S	ਹੀ	S	ਸ	ਰੂ	S	ਪ	ਸ	ਬੈ	S
			ਮ					ਗ			
ਗ	ਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਏ	ਕੋ	S	ਜੋ	S	ਤ	ਜਾ	S	ਨ	ਬੋ	S	S

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੋ	ਊ	S	ਭ	S	ਇਓ	ਮੁੰ	ਡੀ	S	ਆ	S	ਸੰ
ਨ											
ਧੁ	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਨਿਆ	ਸੀ	S	ਕੋ	S	ਊ	ਜੋ	ਗੀ	S	ਭ	S	ਇਓ
ਨ								ਮ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਮ
ਕੋ	S	ਊ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਚਾ	ਰੀ	S	ਕੋ	S	ਊ
ਗ						ਮ		ਗ			
ਰੁ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਜ	ਤੀ	S	ਅ	ਨੁ	S	ਮਾ	S	ਨ	ਬੋ	S	S

ਏਕ ਹੀ ਸੇਵ...

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	—	ਗਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਹਿੰ	S	SS	ਦੂ	S	ਤੁ	ਰ	ਕ	S	ਕੋ	S	ਊ
			ਨ			ਧੁ			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਰਾ	ਫ	S	ਜੀ	S	ਇ	ਮਾ	S	ਮ	ਸਾ	S	ਫੀ
ਮ			ਮ						ਮ		
ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਮਾ	S	S	ਨ	ਸ	ਕੀ	ਜਾ	S	ਤ	ਸ	S	ਬੈ
						ਨ					
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
ਏ	S	ਕੈ	ਪ	ਹਿ	S	ਚਾ	S	ਨ	ਬੋ	S	S

ਅਭੋਗ

			ਨ			ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	S	ਤਾ	S	ਕ	ਰੀ	S	ਮ	ਸੈ	S	ਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

ਗਂ						ਗਂ					
ਰੂਂ	ਰੂਂ	—	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰੂਂ	—	ਰੂਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰਾ	ਜ	ς	ਕ	ς	ਰ	ਹੀ	ς	ਮ	ਓ	ς	ਈ
ਪ		ਮ				ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਦ੍ਰੂ	ਸ	ς	ਰੋ	ς	ਨ	ਭੇਂ	ς	ਦ	ਕੋਂ	ς	ਈ
ਮ			ਮ								
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਭੂ	ς	ਲ	ਭੂ	ς	ਮ	ਮਾ	ς	ਨ	ਬੋਂ	ς	ς

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦਾ 'ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ' ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੦. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥
ਜੈਸੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਹਰਨਾਖਸ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ ॥
ਫੁਨਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਛੀਨਤ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀਨ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥
ਸੋਦਾਮਾ ਅਪਦਾ ਤੇ ਰਾਖਿਆ ਗਨਿਕਾ ਪੜ੍ਹਤ ਪੂਰੇ ਤਿਹ ਕਾਜ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਜੁਗ ਹੋਇ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥੫॥੧੨॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						*	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
						*	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ς
ਨ			ਨ								
ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	*	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	ਗਮ	ਪ
ਦਾ	ς	ਸ	ਭਾ	ς	ਟ	*	ਕੀ	ς	ςς	ਲਾς	ਜ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
ਜੈ	ਸੀ	ਰਾ	ਖੀ	ਲਾ	ς	ਜ	ਭ	ਗ	ਤ	ਪ੍ਰਹਿ	ς
ਨ਼						ਨ਼	ਗ	ਗ			
[illegible]	—	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ
ਲਾ	ς	ਦ	ਕੀ	ς	ς	ਹ	ਰ	ਨਾ	ς	ਖ	ਸ

www.sikhbookclub.com

				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
ਫਾ	ਰੇ	ऽ	ਕਰ	ਆ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
*	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
*	ਵੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਵੂੰ	ऽ	ਪ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਸਂ			ਸਂ						ਨ		
ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਲਾ	ऽ	ਜ	ਰ	ਖੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ਜੀ
ਮ						ਪ	ਨ		ਨ		
ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਛੀ	ऽऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤ	ਬऽਸ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	...	
ਬ	ਹੁ	ऽ	ऽऽ	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਅ	ਬ	ਰਾਖਹੁ	...	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	—	—	ਧੁ	—	ਪ
ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪ
ਨ						ਸਂ			ਨ		
ਧੁ	—	—	ਨ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ऽ
ਮ						ਮ			ਮ		
ਪ	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਗ	ਨ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ऽ	ਪ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਨ਼					ਸ			ਮ		
ਸ	ਧ਼ੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਪ੍ਰ	ਰੇ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ

ਅਭੋਗ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਸਿ	ਰੀ	ऽ	ਸ	ऽ	ਤ	ਗੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਨ			ਸੰ						ਨ		
ਧੁ	—	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	—	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਸੁ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ	ਸੈ	ऽ	ਨ	ਕ	ਲ	ऽ
			ਨ						ਨ		
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨ	—	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ
ਜੁ	ऽ	ਗ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਗਾ	ऽ	ਬਹੁ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ...	
ਭਾ	ऽ	ਟ	ਕੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਲਾ	ਬਹੁ ਦਾਸ...	

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਰਾਖਾ ਏਕ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ' ਦੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨਤਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ ਕੱਠੇ ਗਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਪੜਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥੧॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

x		0		2		0		3		4	ਮ ਗਮ ਪਰਤਿ
ਨ									ਮ		
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	—
ਪਾ	ऽ	ਲ	ਪੁ	ਭ	ਕ੍ਰਿऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ
						ਗ					
ਰ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ
ਨ̣	ਨ̣										
ਸ	ਧੁ̣	ਧੁ̣	ਨ̣	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਗ	ਬਹੁ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ
									ਨ		ਮ
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੋ	ऽ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪਰਤਿ ..

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਰੂਪਕ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਨ							ਨ			
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ
										ਨ			
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ
ਨ			ਨ							ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨਿ	ਤ	ऽ	ਧੁ	ਨਿ	ਤ	ਲ	ਲਿ	ਤ	ऽ
							ਗ					ਮ	
ਰ	ਗ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	ਗ	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਮੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਪਰ	ਤਿ-ਪਾਲ

 www.sikhbookclub.com

ਸੰਚਾਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਜ
ਗ						ਗ					
ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸੁਾ	ऽ	ਦ
ਨ.											
ਧੁ.	ਧੁ.	ਧੁ.	ਨ.	—	ਨ.	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੇ	ऽ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਗ
ਮ						ਗ					
ਗ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਮਿ	ਟਹਿ	ऽ	ਜऽ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲ—ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਨ								ਨ			
*	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
*	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸੋ	ऽ	ਫ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਵ
												ਨ			
ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
*	ਤ	ਟਹ	ऽ	ਖ	ਟਹ	ऽ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
												ਮ			
*	ਪਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
*	ਗऽ	ਵ	ਨ	ਭ	ਵ	ਨ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਤੂ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ
												ਨ		ਮ	
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ
ऽ	ਸ	ਗ	ਲ	ਫ	ਲ	ऽ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਰ	ਫਿ

ਨ
ਧੁ — ਧੁ
ਪਾ ऽ ਲ ਇਥੋਂ ਚਾਰਤਾਲ।

ਨੋਟ—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕੋ ਥਾਂ ਟਿਕੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਤਾਲ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸੁਰ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। —ਕਰਤਾ

—ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਵੀ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰੁ ਗੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸੰ, ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮ, ਗੁ ਰੁ ਸ।

ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਣ ਤੇ ਗਾਂਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਮੇਂ' ਦਾ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ', ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਭੈਰਵੀ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਫੀ ਜਾਂ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸਭ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸਰੁਗੁ, ਮ, ਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਸ—ਜਾਂ ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ ਸਰੁਸ, ਨੁਧੁਨੁਸਰੁਸ—ਉਂਜ ਗੁਣੀ ਜਨ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਸੁਰ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨੁਸਧੁਨੁਸਰੁਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਭੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਗੁਮ ਧੁਨੁਸੰ ਜਾਂ ਪ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸੰ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ 'ਪੰਚਮ' ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਸੰਨੁਧੁ, ਜਾਂ ਨੁਰੁੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਉਤੇ ਠਹਿਰਣ ਨਾਲ ਆਸਾਵਰੀ ਜਾਂ ਖਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ, "ਨੁਧੁਪ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰਰੁੰ, ਸੰਨੁਧੁਪ" ਇੰਜ ਸਿੱਧੀ ਤਾਨ ਹੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸੇ ਲਈ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਹਾਂ, ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ, ਤਰਾਨੇ, ਟੱਪੇ, ਠੁਮਰੀ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਗੀਤ ਆਦਿ ਹੀ ਅਧਿਕ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤਿ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ।

www.sikhbookclub.com

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ਼ ਨ਼

੧. ਸ, ਧ਼, ਨ਼ਸ, ਰੁਸ—ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਰੁਗੁਰੁਸ, ਰੁਸ ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਨ਼ਸ—ਗੁ, ਰੁਸ, ਸਰੁਗੁ, ਰਗੁਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸ ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ— ।

੨. ਨ਼ਸਗੁ, ਰਗੁ, ਰਗੁਮਗੁਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਗੁਰਗੁ, ਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁਸ—ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਮਗੁਰੁਸ— ।

ਮ

੩. ਨ਼ਸ ਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਸਮ, ਮਗੁ, ਰਗੁਮ, ਪਮਗੁ, ਮਗੁਰੁ ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸਧ਼ਨ਼ਸ,

ਮ ਪ

ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਮਪਧੁਪ, ਮਗੁਮ, ਗੁਰੁਮਗੁਰੁਸ, ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਸ, ਰੁਸਗੁਰ ਮਗੁਪਮਧੁਪਮਗੁਰੁਸ, ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ ।

ਨ਼

੪. ਸ, ਮ, ਗੁਮ, ਗੁਸ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਮ, ਪਗੁ, ਮਰੁ, ਧੁ, ਨ਼ਸਰੁਸ, ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪਮਗੁਰੁਸ ਰੁਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ,

ਮ ਮ

ਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਧੁਪ, ਨੁਧੁ,ਮ, ਪਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਧੁਪ, ਨੁਨੁਧੁਨੁਧੁਪ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਮ ਨੁ ਨੁ

ਪਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧਨੁਪਧੁਪ, ਮ, ਗੁਮ, ਪਧੁ,ਪਮਗੁਰੁਸ—ਗੁਮ, ਧੁ,ਨੁਸੰਰੁਸੰ—ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰ

ਨੁ

ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧੁਪਮ, ਧੁਪਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁ, ਮਗੁਰੁਸ— ।

ਮ

੫. ਸ, ਸਧੁਪਧੁਪਗੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰਰੁਸੰ, ਨੁਸੰਗੁੰ, ਰੰਗੁੰਰੁਸੰ,

ਧੁ

ਗੁੰਰੰਗੁੰ ਸੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰ, ਰੰਗੁੰ, ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰਮੰ, ਗੁੰ, ਰੁੰਨੁ,ਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਪ

ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਗੁਮ, ਰਗੁ ਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਨ਼ਸਗੁਮ, ਮੰਮ, ਗੁਰ,ਮਗੁ, ਪਮ, ਧੁਪ, ਨੁਧੁ ਸੰਨੁ ਰੁਸੰ, ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁ ਪਮਗੁਰੁਸ— ।

 www.sikhbookclub.com

ਭੈਰਵੀ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੩				×				੨				੦			
	ਸ		ਮ		ਨ											
	ਨ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ								
੧.	ਅ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੩.	*	ਨਰ	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	. ਗਰ	. ਮਗ	. ਪਮ	. ਧਪ	. ਨਧ	. ਸਂਨ	. ਰਂਸਂ	. ਗਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਨਸਂ	. ਧਨ	. ਪਧ	. ਮਧ	. ਗਮ	ਸਨ ਰਗਂ	ਰਸ ਸਰ
੫.	. ਸਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਗਂ,ਰਂ	. ਗਂਰਂ,	. ਸਂਰਂ	. ਸਂ,ਨ	. ਸਂਨ	. ਧਨ	ਨਸ ਧਂ,ਪ	ਗ,ਸ ਧਪ	ਗਮ ਮਪ	ਗਮ ਮ,ਗ	ਧ,ਮ ਮਗ	ਧਨ ਰਗ	ਧਨ ਰ,ਸ	ਸਂ,ਨ ਰਸ
੬.	ਨਸ ਸਂਨ	ਰਸ ਰਂਸਂ	ਸਰ ਨਧ	ਗਰ ਸਂਨ	ਰਗ ਧਪ	ਮਗ ਨਧ	ਗਮ ਪਮ	ਪਮ ਧਪ	ਪਧ ਮਗ	ਨਧ ਪਮ	ਧਨ ਗਰ	ਸਂਨ ਮਗ	ਨਸਂ ਰਸ	ਰਂਸਂ ਗਰ	ਸਂਰਂ ਸਨ	ਗਂਰਂ ਰਸ
੭.	. ਗਰ ਧਨ	. ਸਰ ਗਂ,	. ਪ, ਰਂਸਂ	. ਮਗ ਨਸਂ	. ਰਗ ਮਂ,	. ਧ, ਮਂਗਂ	. ਪਮ ਗਂਰਂ,	. ਗਮ ਰਂਸਂ	. ਨ, ਸਂਨ,	. ਧਪ ਨਧ	. ਮਪ ਧਪ	. ਸਂ, ਪਮ	ਸ, ਨਧ ਮਗ	ਰਸ ਪਧ ਗਰ	ਨਸ ਰਂ, ਰਸ	ਮ ਸਂਨ ਸਨ
੮.	. ਪਧ ਧਨ	. ਪਪ ਧਧ	. ਧਪ ਸਂਨ	. ਮਗ, ਧਪ,	. ਧਨ ਪਧ	. ਧਧ ਪਪ	. ਨਧ ਨਧ	. ਪਮ, ਪਮ,	* ਨਸਂ ਮਪ	. ਨਨ ਮਮ	. ਸਂਨ ਪਮ	. ਧਪ, ਗਰ,	ਰਗ ਸਂਰਂ ਗਮ	ਰਰ ਸਂਸਂ ਗਗ	ਮਗ ਰਂਸਂ ਮਗ	ਰਸ, ਨਧ, ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	੩				×				੨				੦			
	ਮ		ਨ													
	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ								
੧.	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਸ	ਰ	ਣ	ਤੁ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
੩.	,	.	.	.	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੪.	*	ਸਂਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ,	ਗਮ	ਧਨ,	ਮਧ	ਨਸਂ

www.sikhbookclub.com

੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨ	ਧਧ
	ਨਧ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਗਗ	ਮਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਧਨ	ਸੰ,ਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ
	ਸਗ	ਮਧ	ਗਮ	ਧਨ	ਮਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ
੭.	.	.	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ,	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ,	ਨਸ	ਗਮ
	ਪ,	ਗਮ	ਪਧ	ਨ,	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰ,	ਪਧ	ਨਸੰ	ਰੰ,	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ
੮.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਸੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ,	ਨਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ,
	ਧਨ	ਧਸੰ	ਨਧ	ਪਧ,	ਧਧ	ਪਨ	ਧਪ	ਮਪ,	ਮਪ	ਮਧ	ਪਮ	ਗਮ,	ਗਮ	ਗਪ	ਮਗ	ਰਗ,
	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸਰ,	ਸਰ	ਸਗ	ਰਸ	ਨਸ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ,	ਗਮ	ਧਨ

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਬ ਹਮ ਚਲੀ ਠਾਕੁਰ ਪਹਿ ਹਾਰਿ ॥
ਜਬ ਹਮ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਆਈ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕਨ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ ਉਪਮਾ ਤੇ ਬੈਸੰਤਰਿ ਜਾਰਿ ॥
ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਹਉ ਭਾਵੈ ਬੁਰਾ ਕਹਉ ਹਮ ਤਨੁ ਦੀਓ ਹੈ ਢਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਜੋ ਆਵਤ ਸਰਣਿ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮਰੀ ਤਿਸੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਸ		ਮ		ਨ				ਮ				ਗ			
ਨ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	ਰ
ਅੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪਹਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰ
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
*	*	*	*	ਜੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਮ	ਰ	ਣਿ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਕੀ	ऽ
	ਪ								ਮ						
ਮ	ਧ	ਪ	—	ਪਧ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ
ਆ	ऽ	ਈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ਖ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਭਾ	ਵੈ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ												ਨੁ	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਲੋ	ऽ	ਕ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਉ	ਪ	ਮਾ	ऽ
ਪ												ਨੁ			
ਗੁਂ	—	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
ਪ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਕੋਈ	ਭ	ਲਾ	ਕ	ਹੁ	ऽ	ਭਾਂ	ਵੈ	ਬੁ	ਰਾ	ऽ	ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਹ	ਮ	ਤ	ਨ	ਦੀ	ਓ	ऽ	ਹੈ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨ ਜਿਉ ਆਪੁਨੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਉ ॥
ਨੀਚਹੁ ਨੀਚੁ ਨੀਚੁ ਅਤਿ ਨਾਨ੍ਹਾ ਹੋਇ ਗਰੀਬੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਆਡੰਬਰ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬਿਰਥੇ ਤਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਘਟਾਵਉ ॥
ਜਿਉ ਅਪੁਨੋ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਾ ਮਹਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਉ ॥੧॥
ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਰੇਣੁ ਦਾਸਨ ਕੀ ਜਨ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਉ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਬਡਿਆਈ ਨਾਨਕ ਜੀਵਉ ਮੁਖਹੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਮ	ਮ
														ਮ	ਨ
						ਨੁ									
(ਗੁ)	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਧੁ.	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਭਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ	ऽ
ਧੁ															
ਨੁ.	—	ਨੁ.	—	ਨੁ.	ਧੁ.	ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ.	ਸ	—	ਸ	—
ਨੀ	ऽ	ਚਹੁ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਚ	ਨੀ	ऽ	ਚ	ਅ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਨ੍ਹਾ	ऽ

www.sikhbookclub.com

		ਨੁ													
ਸ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ਬऽ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਅ	ਡੰ	ਬਰ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	ऽ
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਤਾ	ऽ	ਜਿਉ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਘ	ਟਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਜਿਉ	ऽ	ਅ	ਪੁ	ਨੋ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਮਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ
ਮ															
ਗੁ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਤਾ	ऽ	ਮਹਿ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਭਾऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮ	ਨ

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਹਮਾਰੀ ਪਿਆਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਿਮਖ ਨ ਮਨ ਤੇ ਟਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਸਰਸਨ ਹਰਸਨ ॥
ਰੰਗਿ ਰੰਗੀ ਕਰਤਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥
ਖਿਨੁ ਰਮ ਗੁਰ ਗਮ ਹਰਿ ਦਮ ਨਹ ਜਮ ॥
ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਨਾਨਕ ਉਰਿ ਹਾਰੀ ਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×											ਪ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
											ਹ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ऽ
				ਮ		ਪ									
ਮ	ਪ	—	—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਨੁ
ਪਿਆ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖ	ਨऽ
ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ					

ਅੰਤਰਾ

											ਧ੍	ਮ	ਧ੍	—	ਨ੍
											ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਰ੍ਂ	—	ਸਂ	—	—	ਰ੍ਂ	ਨ੍	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
								ਨ੍							
ਰ੍ਂ	ਰ੍ਂ	—	—	ਸਂ	—	ਰ੍ਂਨ੍	ਸਂ	ਧ੍	—	ਪ	ਸ	ਧ੍	ਪ	—	ਪ
ਹ	ਰ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਗ	ऽ	ਰੈ
				ਮ											
ਧ੍	—	ਪ	ਪ	ਗ੍	—	—	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਮੇ	ਗ੍	ਰ	ਸਨ੍
ਗੀ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਗੁਰ	ਨਿਨ	ਖ	ਨऽ
ਮ	ਰ੍	ਗ੍	ਮ	—	ਗ੍ਰ੍	ਗ੍	ਰ੍	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ, ਹਮਾਰੀ...					

---ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੮॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ੍	ਨ੍	ਸ	ਨ੍	ਧ	ਨ੍	—	ਧ੍	ਧ	ਮ	ਗ੍
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ऽ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ੍	ਪ	ਮ	ਗ੍	ਰ	ਗ੍	ਮ	—	ਪਧ੍	ਪਮ	ਗ੍ਰ੍	ਸਨ੍	ਸ
ਜੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਜੀ	ਉ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ऽ	ਤੇऽ	ਰੀऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ											
ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ਰੇ;	ਸੂ	ਖ
ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੁ	ਸਨੁ	ਸ
ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ਸੂ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ਸੂ	ਖऽ	ਘऽ	ਨੇऽ	ऽऽ	ਰੇ

ਨੋਟ—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜਿਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਉਥੋਂ ਤੁਕ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਹੈ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮ ਅਵਗੁਣਿ ਭਰੇ ਏਕੁ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਛਾਡਿ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥
ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਭਰਮ ਪੈ ਭੂਲੇ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ॥
ਇਕੁ ਉਤਮ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥
ਇਕ ਅਰਦਾਸਿ ਭਾਟ ਕੀਰਤ ਕੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਾਈ ॥੪॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੬)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
					ਮ			ਨੁ							
ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਸ	—
ਹਮ	ਅਵ	ਗੁ	ਣ	ਭ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਏ	ਕ	ਗੁ	ਣ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
								ਗੁ				ਗੁ			
—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਛਾ	ऽ	ਡ	ਬਿ	ਖੈ	ऽऽ	ਬਿऽ	ਖ	ਖਾ	ऽ	ਈ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪ	—
	ਮਾ	ऽ	ਯਾ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਭ	ਰ	ਮ	ਪੈ	ऽ	ਭੂऽ	ऽऽ	ਲੇ	ऽ
									ਮ			ਗੁ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਸੁ	ਤ	ਦਾ	ਰਾऽ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤऽ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ॥
ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਲਾਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮੁ ਜੋ ਹੈ ਮੁਝ ਊਪਰਿ ਸਭ ਕੋਪਿਲਾ ॥
ਸੂਦੁ ਸੂਦੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ ਕਹਾ ਕਰਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ॥੧॥
ਮੂਏ ਹੂਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇਲਾ ॥
ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੋ ਕਉ ਢੇਢ ਕਹਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ ॥੨॥
ਤੂ ਜੁ ਦਇਆਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ਅਤਿ ਭੁਜ ਭਇਓ ਅਪਾਰਲਾ ॥
ਫੇਰਿ ਦੀਆ ਦੇਹੁਰਾ ਨਾਮੇ ਕਉ ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ ਪਿਛਵਾਰਲਾ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੯੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
											ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ
											ਮੋ	ਕਉ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	—	ਪਧੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਨऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ
							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	—	—	—	—	—
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
*	ਆ	ऽ	ਲਾ	ਵੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਇ	ਹੁ	ਭ੍ਰ	ਮ	ਜੋ	ऽ	ਹੈ	ऽ
*	ਸੂ	ਦ	ਸੂ	ऽ	ਦ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ਉ	ਠਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਮੁ	ਝ	ਊ	ਪ	ਰ	ਸ	ਭ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਕ	ਹਾ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ਬਾ	ਪ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਠਾ	ਲਾ	ऽ,	ਤੂ	ऽ
ਮ							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਰੁ		
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ,	ਮੋ	ਕਉ	ਤੂ...		

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਲਾਓ ।

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂੰ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡ ਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਊਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	*	ਰਾऽ	ऽ	ਗੁ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਨੁ										ਗੁ
			ਸ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗੁਮ	—	ਰੁ
ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ												
ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ	ਜੇ	ਹੀ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ;
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ
ਤੂੰ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਤ	ਨਾ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
															ਗ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗੁਮ	—	ਰੁ
ऽ	ऽ	ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ਣਾ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ												
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ												

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ		ਨੁ							
				ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ
				ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਵ	ਡ
											ਮ			ਗ	
ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੁ	—
ਦਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮਿ	ਹ	ਰੰऽ	ऽऽ	ਮ	ਤ	ऽ	ਸਾਂ	ਈ	ऽ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—										
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕ	ਰੋ ..		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।									

 www.sikhbookclub.com

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਗਤ ਮਹਿ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਅਪਨੇ ਹੀ ਸੁਖ ਸਿਉ ਸਭ ਲਾਗੇ ਕਿਆ ਦਾਰਾ ਕਿਆ ਮੀਤ ॥੧॥
ਮੇਰੋ ਮੇਰੋ ਸਭੈ ਕਹਤ ਹੈ ਹਿਤ ਸਿਉ ਬਾਧਿਓ ਚੀਤ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਸੰਗੀ ਨਹ ਕੋਊ ਇਹ ਅਚਰਜ ਹੈ ਰੀਤਿ ॥੧॥
ਮਨ ਮੂਰਖ ਅਜਹੂ ਨਹ ਸਮਝਤਿ ਸਿਖ ਦੈ ਹਾਰਿਓ ਨੀਤ ॥
ਨਾਨਕ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਪਰੈ ਜਉ ਗਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਗੀਤ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੫੩੬)

*

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
			ਸ	ਸ	ਧ̱	ਪ	ਮ	—	ਗ̱ਰ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	—	ਧ̱	ਨ̱
			ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂऽ	ऽ	ਠੀ	ਦੇ	ऽ	ਖੀ	ऽ
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ̱	ਪ	ਮ	—							
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਨ̱			
									ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਧ̱	--	ਨ̱	ਨ̱
									ਅ	ਪ	ਨੇ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਖ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ̱	ਸਂ	ਨ̱ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱
ਸਿਉ	ऽ	ਸ	ਭ	ਲਾ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ	ਦਾ	ਰਾऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ
ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਗ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	—							
ਮੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂਠੀ...						

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਹਉ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਜਾਉ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਦਾਤੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥੧॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਮਾਲ ॥੨॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਲ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੮੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	ਮ
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜਾ	ਉ	ਗੁ	ਰੰ	ਗੋ	ਪਾਂ	ऽ	ऽ	ਲ ;
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	—
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਉ	ਗੁऽ	ਰੰ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	ਮ	—	—											
ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

					ਮ			ਨੁ							
					ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ
					ਮੋ	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ
ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	—	ਮ
ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨਾ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ —

www.sikhbookclub.com

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤਿਚਰੁ ਵਸਹਿ ਸੁਹੇਲੜੀ ਜਿਚਰੁ ਸਾਥੀ ਨਾਲਿ ॥
ਜਾ ਸਾਥੀ ਉਠੀ ਚਲਿਆ ਤਾ ਧਨ ਖਾਕੂ ਰਾਲਿ ॥ ੧ ॥
ਮਨਿ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਆ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ ॥
ਧੰਨ ਸੁ ਤੇਰਾ ਥਾਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਚਰੁ ਵਸਿਆ ਕੰਤੁ ਘਰਿ ਜੀਉ ਜੀਉ ਸਭਿ ਕਹਾਤਿ ॥
ਜਾ ਉਠੀ ਚਲਸੀ ਕੰਤੜਾ ਤਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛੈ ਤੇਰੀ ਬਾਤ ॥੨॥
ਪੇਈਅੜੈ ਸਹੁ ਸੇਵਿ ਤੂੰ ਸਾਹੁਰੜੈ ਸੁਖਿ ਵਸੁ ॥
ਗੁਰਿ ਮਿਲਿ ਚਜੁ ਆਚਾਰੁ ਸਿਖੁ ਤੁਧੁ ਕਦੇ ਨ ਲਗੈ ਦੁਖੁ ॥ ੩ ॥
ਸਭਨਾ ਸਾਹੁਰੈ ਵੰਞਣਾ ਸਭਿ ਮੁਕਲਾਵਣਹਾਰ ॥
ਨਾਨਕ ਧੰਨੁ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਸਹ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ ॥ ੪ ॥

(ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨ									
						ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
						ਮ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ
ਨ															
ਸਂ	—	ਧ	—	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਧ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ
ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੈ	ऽ	ਕਾ
						ਮ					ਨ		ਨ		
ਸ	—	—	—	—	ਸ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ;	ਧੰ	ऽ	ਨ	ਸੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ										
ਥਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ										

ਅੰਤਰਾ

						ਮ					ਨ		ਨ		
						ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
						ਤਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਵ	ऽ	ਸਹਿ	ऽ	ਸੁ
						—: ਜਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਠੀ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
ਹੇ	ਲ	ੜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ऽ
ਚ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਧ	ਨ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ

ਨ															
ਸ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ										
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ :-	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੈ	ऽ	ਕਾ
ਚਾਉ...															

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦ ਤੁਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿੱਚ 'ਰੇ ਤੇ ਨੀ' ਤੀਵਰ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮਾਧਉ ਜਲ ਕੀ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਅਗਨਿ ਉਠੀ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂੰ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਉ ਜਲ ਕਾ ਮੀਨੁ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਰਹਉ ਜਲਹਿ ਬਿਨੁ ਖੀਨੁ ॥ ੧ ॥
ਤੂੰ ਪਿੰਜਰੁ ਹਉ ਸੂਅਟਾ ਤੋਰ ॥
ਜਮੁ ਮੰਜਾਰੁ ਕਹਾ ਕਰੈ ਮੋਰ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਤਰਵਰੁ ਹਉ ਪੰਖੀ ਆਹਿ ॥
ਮੰਦਭਾਗੀ ਤੇਰੋ ਦਰਸਨੁ ਨਾਹਿ ॥ ੩ ॥
ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਉ ਨਉਤਨੁ ਚੇਲਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮਿਲੁ ਅੰਤ ਕੀ ਬੇਲਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੨੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○		ਸ	ਨ਼
														ਮਾ	ਧਉ
ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਜ	ਲ	ਕੀ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਲ	ਮਹਿ
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—		
ਅ	ਗ	ਨ	ਉ	ਠੀ	ऽ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
ऽ	ਤੂੰ	ਜ	ਲ	ਨਿ	ਧ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲ	ਕਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਨ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ਜ	ਲ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲਹਿ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ਖੀ	ਨ,	ਮਾ	ਧਉ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੈ ਬੰਦਾ ਬੈਖਰੀਦੁ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ॥
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਦਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੈ ਤੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮਾਣੁ ਨਿਮਾਣੇ ਤੂੰ ਧਨੀ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਿਨੁ ਸਾਚੇ ਅਨ ਟੇਕ ਹੈ ਸੋ ਜਾਣਹੁ ਕਾਚਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੇਰਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰ ਹੈ ਕੋਈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ ॥
ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਸੀ ਸੋ ਚਲੈ ਰਜਾਏ ॥ ੨ ॥
ਚਤੁਰਾਈ ਸਿਆਣਪਾ ਕਿਤੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਈਐ ॥
ਤੁਠਾ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋ ਦੇਵੈ ਸੋਈ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥ ੩ ॥
ਜੇ ਲਖ ਕਰਮ ਕਮਾਈਅਹਿ ਕਿਛੁ ਪਵੈ ਨ ਬੰਧਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀਤਾ ਨਾਮੁ ਧਰ ਹੋਰੁ ਛੋਡਿਆ ਧੰਧਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਕਾਫੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੬)

ਅਥਸਾਈ

×				○				×				○			
						ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ
						ਮੈ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਖ
ਸ	—	—	—	—	ਸ	—	—	ਸ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ
ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦੁ;	*	*	ਸ	ਚੁ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਬੁ
ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	—										
ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

*	ਸ	(ਨੁ) ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਸ	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਜੀ	ऽ	ਉ	ਪਿੰ	ਡੁ	ਸ	ਭੁ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	ਸ	ਨੁ
ऽ	ਸ	ऽ	ਭੁ	ਕਿ	ਛੁ	ਹੈ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੈ	ऽ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

*	ਸ	(ਨੁ) ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਮਾ	ਣ	ਨਿ	ਮਾ	ऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ	ਧ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਬਿ	ਨ	ਸਾ	ਚੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ਕ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—	—
ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਭ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣਹੁ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ ਮੈ	ਨੁ ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬੰਧਪੁ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ ਸਭਨੀ ਥਾਈ ਤਾ ਭਉ ਕੇਹਾ ਕਾੜਾ ਜੀਉ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਤੁਧੁ ਪਛਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਓਟ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਣਾ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਅਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥੨॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਏ ॥
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਭਾਣਾ ਤਿਤੁ ਤਿਤੁ ਲਾਏ ॥
ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਅਸਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੀਤਲਾਇਆ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਵਜੀ ਵਾਧਾਈ ਨਾਨਕ ਜਿਤਾ ਬਿਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੩)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				×				੦				×			ਸ ਹ
ਰੁ	ਸ	ਨੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ
ਰਿ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	ਨੁ ਰੁਂ	ਸ	—	—	—	—	—	
ਨ	ਸੀ	ऽ	ਤ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	

ਅੰਤਰਾ

															ਮ ਗੁ ਰੁ ਸੁ
ਮ	ਨੁ ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਨੁ ਰੁ ਸੁ
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਬੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਪ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	
ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—	—	
ਹੈ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਗੁਂ
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਭ੍ਰਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੁਂ
—	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰੁਂ	—	—	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	—	—	—
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੁਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—	—	—	—	—
ਸ	ਭ	ਨੀ	ऽ	ਥਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ
ਤਾਂ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਮ	—	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	ਸ—
ਝਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ...

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਘਰ ਮੰਦਰ ਹਟਨਾਲੇ ਸੋਹੇ ਜਿਸੁ ਵਿਚਿ ਨਾਮੁ ਨਿਵਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਸੰਤ ਭਗਤ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਕਟੀਐ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ਪ੍ਰਭਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਏ ॥
ਸੰਤ ਸਜਨ ਸੁਖਿ ਮਾਣਹਿ ਰਲੀਆ ਦੂਖ ਦਰਦ ਭ੍ਰਮ ਨਾਸੀ ॥
ਸਬਦਿ ਸਵਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ: ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੮੩)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
											ਮ				
—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪਨੁ	ਧੁ
S	ਘ	ਰ	ਮੰ	ਦ	ਰ	ਹ	ਟ	S	ਨਾ	S	ਲੇ	ਸੋ	S	ਹੇS	S
					ਪ	ਮ			ਨੁ						
—	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਰੁ	ਸ
S	ਜਿਸ	ਵਿ	ਚ	ਨਾS	S	ਮ	S	ਨਿ	ਵਾ	S	ਸੀ	ਰਾ	S	S	Sਮ

ਅੰਤਰਾ

—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁਸਂ	—	ਸਂ	—
S	ਸੰ	ਤ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰਿ	S	ਨਾ	ਮ	ਅ	ਰਾS	S	ਧਹਿ	S
	ਗੁਂ			ਸਂ											
—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਸਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	ਸ
S	ਕ	ਟੀ	ਐ	ਜ	ਮ	ਕੀ	S	S	ਫਾS	S	ਸੀ	ਰਾ	S	S	Sਮ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਗ–ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਲੀ ਫਿਰੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾ ਵਾਲੀ
ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈਂ ।
ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ
ਬੰਗਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ ।
ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਜਾਵੈ,
ਤਿਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੋਖ ਦੇਹ ਕੋ ਦਲਤ ਹੈਂ ।
ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ,
ਸਰਬ ਧਨਧਾਮ ਫਲ ਫੂਲ ਸੋ ਫਲਤ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ੨੫੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				×				੦				×			ਸ
															ਜਿ
ਸ	—	ਸ	ਰ॒	ਨ̣	ਸ	ਨ̣	ਰ॒	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	—	—
ਨੈ	ऽ	ਤੋ	ਹਿ	ਧਿਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ॒	ਗ॒	ਗ॒	ਗ॒	ਮ	—	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਪ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ
ਪ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ॒	ਮ	ਗ॒
ਰ	ਬ	ਧ	ਨ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ऽ
ਰ॒	—	—	ਮ	ਗ॒	ਰ॒	ਰ॒	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ਫ	ਲ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਸਂ											
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰ॒ਂ	ਨ॒	—	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ॒	—	ਨ॒	ਧ॒
ਬੰ	ਗ	ਕੇ	ਬੰ	ਗਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ
ਧ॒	—	—	ਨ॒	ਧ॒	—	ਧ॒	—	ਪ	—	ਪ	—	—	—	—	—
ਕੇ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ॒	ਮ	ਗ॒
ਦਿ	ਲੀ	ਕੇ	ਦਿਲ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਗਿਆ	ऽ
ਰ॒	—	—	ਮ	ਗ॒	ਰ॒	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਮੈ	ऽ	ऽ	ਚ	ਲ	ਤ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਰੋਮ ਰੋਮ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਜਾਸ,
ਮਾਨਸ ਔਤਾਰ ਧਾਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਾ ਕੇ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਅਕਾਰ ਹੈਂ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ,
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਸਿਖਨ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਗ ਭੋਗ ਨਈਵੇਦ ਜਗਤ ਭਗਤ ਜਾਹਿ,
ਅਸਨ ਬਸਨ ਗੁਰੁ ਸਿਖਨ ਲਡਾਏ ਹੈਂ ।
ਨਿਗਮ ਸੇਖਾਦਿਕ ਕਥਿਤ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਰ,
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਲਖਾਏ ਹੈਂ ॥ ੩੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੩			
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੁ	ਰ	ਰੁ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਔ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
					ਨ਼								ਨ਼		
—	—	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਰੁ	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
			ਰੋ	ਮ	ਰੋ	ऽ	ਮ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਟ	ऽ	ऽ
												ਪ			
—	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਬ੍ਰਹ	ਮਾਂ	ਡ	ਕੋ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ਜਾ	ऽ	ਸ	ऽ
			ਸਂ												
—	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	—	ਮ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਅ	ऽ	ਵ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
													ਨ਼		
ਗੁ	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
ਸ	ਪ	—	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਮੰ	ਮ	ਗੁਰ	ਮ	ਗੁ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ਪਿਆ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
		ਸ													
ਗੁ	ਰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖੰ	ਨੰ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

*	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
*	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਪ	ਰ	ਸ	ਨ	*	ਸਰ	ਸ	ਨ	ਹ	ਰ	ਸ	ਨ
—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ
*	ਰੰ	ਗਿ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨੰ: ੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । —ਗੁਰ ਨਿ :—

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਰਥੀ ਸਾਕਤ ਕੀ ਆਰਜਾ ॥
ਸਾਚ ਬਿਨਾ ਕਹ ਹੋਵਤ ਸੂਚਾ ॥
ਬਿਰਥਾ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਤਨੁ ਅੰਧ ॥
ਮੁਖਿ ਆਵਤ ਤਾਕੈ ਦੁਰਗੰਧ ॥
ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥
ਮੇਘ ਬਿਨਾ ਜਿਉ ਖੇਤੀ ਜਾਇ ॥
ਗੋਬਿਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਮ ॥
ਜਿਉ ਕਿਰਪਨ ਕੇ ਨਿਰਾਰਥ ਦਾਮ ॥
ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਤੇ ਜਨ ਜਿਹ ਘਟਿ ਬਸਿਓ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥ ੬ ॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×			○			×					
					ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ
					ਗੋਂ	ਬਿੰS	S	S	ਦ	S	ਭ
ਸ	ਸ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਧੁ
ਜ	ਨ	S	ਬਿ	ਨ	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	S	S	ਸ	ਭ
ਪਮ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕਾS	S	S	ਮS	S;	S	ਜਿਉ	ਕਿ	ਰ	ਪ	ਨ	S
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ
ਕੇ	S	ਨਿ	ਰਾ	ਰ	ਬ	ਦਾS	S	SS	ਮS	S,	ਗੋਂ ਬਿੰਦ ਭ . .

ਅੰਤਰਾ

ਧੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸੰ	—	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਬਿ	ਰ	S	ਥੀ	S	S	ਸਾ	S	S	ਕ	ਤ	S
ਨੁ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੁੰ	—	ਸੰ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ
ਕੀ	S	S	ਆ	S	ਰ	ਜਾ	S	S	S	S	S
ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਸਾ	ਚ	ਬਿ	ਨਾ	S	S	ਕਹਿ	S	S	ਹੋ	ਵ	ਤ
ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ						
ਸੁS	S	SS	ਚਾS	S,	ਗੋਂ	ਬਿੰਦ..					

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੀ ਚਾਲ ਕੁਝ ਟੇਢੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਸਮ(ਗੁਤ) ਥੇ, ਦੀ ਥਾਂ 'ਰੇ' ਤੇ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

www.sikhbookclub.com

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਜਾ ਤੂ ਮੇਰੈ ਵਲਿ ਹੈਂ ਤਾ ਕਿਆ ਮੁਹਛੰਦਾ ॥
ਤੁਧੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੈਨੋ ਸਉਪਿਆ ਜਾ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ॥
ਲਖਮੀ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਖਾਇ ਖਰਚਿ ਰਹੰਦਾ ॥
ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਮੇਦਨੀ ਸਭ ਸੇਵ ਕਰੰਦਾ ॥
ਏਹ ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹ ਮੰਗਹਿ ਮੰਦਾ ॥
ਲੇਖਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛਈ ਜਾ ਹਰਿ ਬਖਸੰਦਾ ॥
ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ॥
ਸਭੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੀਐ ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੰਦਾ ॥ ੭ ॥

(ਮਾਰੂ ਡਖਣੇ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०			ਸ ਜਾ
ਪ	—	—	ਪ ਧੁ	—	ਪ ਮ	ਮ ਪ	—	ਮ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਸ ਨ਼,
ਤੂ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਵ	ऽ	ਲ	ਹੈਂऽ	ऽऽ	ਤਾ
ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਗੁਰ	ਸਰੁ	ਸ	—	—	ਸਰੁ	ਨ਼,	
ਕਿਆ	ऽ	ਮੁ	ਹ	ਛऽ	ऽऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ,	

ਅੰਤਰਾ

												ਸ ਤੁਧ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ ਨ਼	—	ਨ਼ਧ	ਪਧ	ਧ ਮ	ਮ
ਸਭ	ਕਿ	ਛ	ਮੈ	ਨੋ	ऽऽ	ਸਉ	ऽ	ਪਿऽ	ਆऽ.	ऽ	ਜਾ
ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ਼ੁਧ	ਪਧੁ	ਪ	—	—	ਗੁਮ	ਸਰੁ	ਨ਼ੁਸ
ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਬੰऽ	ऽऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ,	ਜਾ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੨੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਓਥੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੰਡੀਐ ਸੁਖੀਆ ਹਰਿ ਕਰਣੇ ॥
ਜਮ ਕੈ ਪੰਥਿ ਨ ਪਾਈਅਹਿ ਫਿਰਿ ਨਾਹੀ ਮਰਣੇ ॥
ਜਿਸਨੋ ਆਇਆ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਤਿਸੈ ਹੀ ਜਰਣੇ ॥
ਬਾਣੀ ਉਚਰਹਿ ਸਾਧ ਜਨ ਅਮਿਉ ਚਲਹਿ ਝਰਣੇ ॥
ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਵਿਆ ਮਨ ਅੰਦਰਿ ਧਰਣੇ ॥ ੯ ॥

(ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੨੦)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸ	ਰੁ	ਗੁਸ	ਸਰੁ	ਮਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁਸ	ਰੁਨ਼	ਸ	—	ਨ਼ਧ਼
ਬਾ	ਣੀ	ऽऽ	ਉਚ	ਰਹਿ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽਧ	ਜਨ	ऽ	ऽऽ
ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ਅਮਿ	ਓ	ऽ	ਚऽ	ਲਹਿ	ऽ	ਝਰ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਨੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ਓ	ਥੈ	ऽऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਵੰऽ	ऽ	ऽਡੀ	ਐऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸ	—
ਸੁਖੀ	ਆ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਕਰ	ਣੇऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮਨ ਕਹਾ ਲੁਭਾਈਐ ਆਨ ਕਉ ॥
ਈਤ ਊਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਸੰਗਿ ਤੇਰੇ ਕਾਮ ਕਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨੋਹਰ ਇਹੈ ਅਘਾਵਨ ਪਾਨ ਕਉ ॥
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਤਨ ਕੀ ਠਾਹਰ ਨੀਕੀ ਧਿਆਨ ਕਉ ॥੧॥
ਬਾਣੀ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਹਾ ਪੁਰਖਨ ਕੀ ਮਨਹਿ ਉਤਾਰਨ ਮਾਨ ਕਉ ॥
ਖੋਜਿ ਲਹਿਓ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਥਾਨਾਂ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਕਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੮)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
													ਸ
													ਮਨ
	ਮ				ਨੁ								
ਸਰੁ	ਗੁ	-ਰੁ	ਸਨ̣	ਸ	ਧ̣	ਨ̣	ਸ	—	ਸਰੁ	ਸ	—	—	—
ਕS	ਹਾ	Sਲੁ	ਭਾS	ਈ	ਐ	S	ਆ	S	Sਨ	ਕਉ	S	S,	S
									ਮ				
ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	—
ਈ	ਤ	S	ਊ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸS	ਦਾ	ਸ	ਹਾS	S	ਈ	S
ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਧਮ	ਗੁਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਜੀ	ਅ	ਸੈਂ	S	ਗ	ਤੇ	ਰੇ	ਕਾS	SS	Sਮ	ਕਉ	S	S,	ਮਨ

ਅੰਤਰਾ

					ਨੁ								
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਨਾ	ਮ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮS	ਨੈਂ	S	ਹ	ਰ
ਨੁਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂ	-ਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ	ਸ -
ਇS	ਹੈ	ਅ	ਘਾ	S	ਵ	ਨ	ਪਾS	S	Sਨ	ਕਉ	SS	SS,	ਮਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਲੋਚਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥੧॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਦੂਜਾ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੩		੦	
ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਪ	ਮ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	S	ਰੀ	S	S	S
ਸ	ਗ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰੇ̱	ਸ	—	—	—
ਤੇ	S	ਰੀ	S	ਲਾ	S	ਲੀ	S	S	S
ਨ̱	ਸ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਪ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	S	ਗ	ਰੂੰ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ̱	ਸੰ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱
ਭ	ਈ	S	ਗੁ	ਲਾ	S	ਲੀ	S	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨ̱							
ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱	ਸੰ	ਰੇਂ̱	ਸੰ	—	—	—
ਲਾ	S	ਲ	ਚੋ	S	ਲ	ਨਾ	S	S	S
ਨ̱	—	ਸੰ	ਰੇਂ̱	ਨ̱	ਸੰ	ਸੰ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ
ਤੈ	S	ਤ	ਨ	ਸੋ	ਹਿ	ਆ	S	S	S
ਨ̱	ਨ̱	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ	—	ਗ̱
ਸੁ	ਹ	ਜ	ਨ	ਭਾ	S	ਨੀ	S	S	S
ਸ	ਗ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰੇ̱	ਸ	—	—	—
ਤਾ	S	ਮ	ਨ	ਮੋ	ਹਿ	ਆ	S	S	S

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤ ਭਲਾ ਨ ਕਰਤਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚੁ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ	—	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ
ਹਉ	ऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ;
ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮਪ	ਮ	ਗੁ ਰੁ	—	ਸ
ਫੇ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽऽ	***	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ
*	ਨੁਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਪ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇऽ	ऽऽ	ऽऽऽ	ਮੋऽ	ऽऽ	ਕਉ
*	ਨੁਸ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮ	ਗੁਮ,ਧੁ	ਮੰਮ	ਗੁਮੰ	ਮ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇऽ	ऽऽ	ऽऽऽ	ਮੋऽ	ऽऽ	ਕਉ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਬਉ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧੁ	ਮ	ਨੁ ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਵ	ऽ	ਤ	ਭਾ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਨ
ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਕ	ਰऽ	ਵ	ऽ	ਟ	ਤੇऽ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ
ਪ ਗੁਂ	—	ਗੁਂ ਰੁਂ	ਸਂ ਨੁ	ਨੁ	ਨੁਸਂ	ਸਂਗੁਂ	ਰੁਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਗ	ਲੇऽ	ऽऽ	ਸੁऽ	ऽऽ	ਠ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਖਿ	ਨ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਹੈ । ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

੨੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪੂਛਤ ਪਥਿਕ ਤਿਹ ਮਾਰਗਿ ਨ ਧਾਰੈ ਪਗਿ,
ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਦੇਸ ਕੈਸੇ ਬਾਤਨ ਸੇ ਜਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤ ਹੈ ਬੈਦ ਖਾਤ ਔਖਧਿ ਨ ਸੰਜਮ ਸੈ,
ਕੈਸੇ ਮਿਟੈ ਰੋਗ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਹੈ ਕਰਮਿ ਦੁਹਾਗਨਿ ਕੈ,
ਰਿਦੈ ਬਿਭਚਾਰ ਕਤ ਸਿਹਜਾ ਬੁਲਾਈਐ ॥
ਗਾਇ ਸੁਨੈ ਆਂਖੇ ਮੀਚੈ ਪਾਈਐ ਨ ਪਰਮ ਪਦੁ,
ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਗਹਿ ਜੌ ਲੌ ਨ ਕਮਾਈਐ ॥ ੪੩੯ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ											
ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਮ	ਕੈ	ਦੇऽ	ऽ	ਸ	ਕੈऽ	ऽ	ਸੇ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਬਾ	ऽ	ਤਨ	ऽ	ऽ	ਸੇ	ਜਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਸ											
ਨੁ	ਸ	—	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਮ	—	ਮ	—	—
ਪੂੰ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪ	ਥਿ	ਕ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਮ
ਮਾ	ਰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ਧ	ਰੈ	ऽ	ਪ	ऽ	ਗ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੂ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈ	ਬੈ	ऽ	ਦ	ਖਾ	ऽ	ਤ
ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਔ	ਖ	ऽ	ਧਿ	ऽ	ਨ	ਸੰ	ਜ	ਮ	ਸੈ	ऽ	ऽ;
ਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕੈ	ਸੇ	ऽ	ਮਿ	ਟੈ	ऽ	ਰੋऽ	ऽ	ਗ	ਸੁ	ਖ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੨੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਨਹਿ ਕਰਨ ਨਾਦ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੇਖਹਿ ਬਿਸਮਾਦ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸਨਾ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜੇ ਬਸਨਾ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਸਤ ਕਰ ਚਲਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਪੂਰਨ ਫਲਹਿ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵਹਿ ॥
ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਲਾਗਹੁ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਜਾਗਹੁ ॥੬॥੯॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੭੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
			ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁ̣ਸ	ਧੁ̣	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਸ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਅ	ਵ	ਰ	ਕ	ਤ	ਲਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਮ	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਮ	ਨ	ਜਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁ̣ਸ	ਧੁ̣											
ऽऽ	ऽऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

							ਗੁ						
			ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਜਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਸਂ	ਨੁ						
—	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਧੁ	—	—	ਧ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਨਹਿ	ਕਰ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

							ਨੁ						
—	—	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ऽ	ਪੇ	ਖਹਿ	ऽ	ਬਿ	ਸ	ਮਾऽ	ऽ	ऽ	ਦऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁ											
ऽऽ	ऽऽ	ऽ											

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਓਇ ਜੁ ਦੀਸਹਿ ਅੰਬਰਿ ਤਾਰੇ ॥ ਕਿਨਿ ਓਇ ਚੀਤੇ ਚੀਤਨਹਾਰੇ ॥੧॥
ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡਿਤ ਅੰਬਰੁ ਕਾ ਸਿਉ ਲਾਗਾ ॥ ਬੂਝੈ ਬੂਝਨਹਾਰੁ ਸਭਾਗਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੂਰਜ ਚੰਦੁ ਕਰਹਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਪਸਰਿਆ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰਾ ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਾਨੈਗਾ ਸੋਇ ॥ ਹਿਰਦੈ ਰਾਮੁ ਮੁਖਿ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਸ		ਨੁ	
										ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
										ਓ	ऽ	ਇ	ਜੁ
										ਸ		ਨੁ	
ਸ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਦੀ	ऽ	ऽ	ਸਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਓ	ऽ	ਇ	ਜੁ
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	—	ਗੁ	—	—	—
ਦੀ	ऽ	ਸਹਿ	ਅੰ	ऽ	ਬ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	—	ਗੁ	—	—	—
*	*	*	ਕਿ	ਨਿ	ਓ	ਇ	ਚੀऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਰੁ										ਨੁ	
—	—	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ऽ	ऽ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਓਇ	ਜੁ

ਅੰਤਰਾ

			ਸ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—
			ਕ	ਹੁ	ऽ	ਰੇ	ਪੰ	ਡਿ	ਤ	ਅੰ	ਬ	ਰ	ऽ,
							ਗ						
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਨੁ					
—	—	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਮ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ऽ	ਝ	ਨ	ऽ	ऽ
		ਰੁ										ਨੁ	
ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ.	ਨੁ
*	*	*	ਹਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਭਾ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ;	ਓਇ	ਜੁ

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

੨੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਨਿ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਅਪਨੇ ਸੁਖ ਸਿਉ ਹੀ ਜਗੁ ਫਾਂਧਿਓ, ਕੋ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਹੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਖ ਮਹਿ ਆਨਿ ਬਹੁਤੁ ਮਿਲਿ ਬੈਠਤ, ਰਹਤ ਚਹੂ ਦਿਸਿ ਘੇਰੈ ॥
ਬਿਪਤਿ ਪਰੀ ਸਭ ਹੀ ਸੰਗੁ ਛਾਡਿਤ ਕੋਊ ਨ ਆਵਤ ਨੇਰੈ ॥੧॥
ਘਰ ਕੀ ਨਾਰਿ ਬਹੁਤ ਹਿਤੁ ਜਾ ਸਿਉ ਸਦਾ ਰਹਿਤ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ॥
ਜਬ ਹੀ ਹੰਸ ਤਜੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਪ੍ਰੇਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕਰ ਭਾਗੀ ॥੨॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਬਿਉਹਾਰੁ ਬਨਿਓ ਹੈ, ਜਾ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਲਗਾਇਓ ॥
ਅੰਤਿ ਬਾਰ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋਊ ਕਾਮਿ ਨ ਆਇਓ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੬੩੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੩		੪					੬		
						ਪ		ਪ					
						ਧੁ	ਪਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਜਾ	ਨ	ਲੇ	ਹੁ	ਮ	ਨ
								ਮ	ਮ				
ਮ	—	ਮ	—	—	—	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ;	*	*	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਸੁ	ਖ	ਸਿਉ

—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਰੁ
ऽ	ਹੀ	ਸ	ਭ	ਫੌ	ऽ	ਧਿਓ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਕਾ	ਹੂऽ	ऽ	ਕੳੁ
ਮ	—	ਮ	—	—	—								
ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

								ਮ			ਨੁ		
								ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
								ਸੁ	ਖ	ਮਹਿ	ਆ	ਨ	ਬ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ
ਹੁਤ	ਮਿ	ਲ	ਬੈ	ਠ	ਤ	*	*	ਰਹ	ਤ	ਚ	ਹੂੰ	ਦਿ	ਸ
								ਮ	ਮ				
ਨੂ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਧੌ	ऽ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ऽ	*	*	ਬਿਪ	ਤ	ਪ	ਰੀ	ਸ	ਭ
								ਮ					
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਹੀ	ਸੰ	ਗ	ਛਾ	ਡਿ	ਤ	*	*	ਕੌ	ਊ	ਨ	ਆਂऽ	ਵ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	—	—								
ਨੇ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ 'ਟਿਯੂਨ' ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ।

੨੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥ ਸਾਚੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ॥
ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਏ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਏ, ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸਾਈ ਵਸਤੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਈ, ਜਿਸੁ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਲਾਇਆ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਮੇਲੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ, ਘਰ ਮੰਦਰਿ ਸੋਹਾਏ ॥
ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ, ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ, ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੪)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
						ਮ						ਨ਼	
					ਸਰ̱	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਰ̱	ਨ਼	ਸ	ਧ̱ਂ	ਨ਼
					ਹS	ਮ	ਘ	S	ਰ	ਸਾਂ	S	ਜੰ	ਨੰ
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ	ਰ̱	ਗ̱	ਮ	—	ਪ	ਧ̱	ਧ	ਮ
ਆ	S	ਏ	S	S	ਸਾ	S	ਚੈ	S	S	ਮੇ	S	ਲ	ਮਿ
ਗ̱	ਰ̱	ਸ	—	—									
ਲਾ	S	ਏ	S	S									

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ		ਨ਼							
ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	—	—
ਸ	ਹ	ਜ	ਮਿ	ਲਾ	S	ਏ	S	S	S
						ਨ̱			
ਨ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਨ̱	ਸਂ	ਧ̱	—	ਧ	—
ਹ	ਰਿ	ਮ	ਨ	ਭਾ	S	ਏ	S	S	S;
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਧ	—
ਪੰ	S	ਚ	ਮਿ	ਲੇ	S	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	S
ਮ	ਗ̱	ਸ	ਰ̱	ਗ̱	ਰ̱	ਨ਼	ਸ	ਧ̱	ਨ਼
ਇਆ	S	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾਂ	S	ਜੰ	ਨੰ ਆਏ . ਧਮਾਰ

ਸੰਚਾਰੀ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਰ̱	ਗ̱	-ਗ̱	ਮ	—	—	ਮ
ਸਾ	S	ਈ	S	S	S	ਵ	Sਸ	ਤ	S	S	ਧ
						ਗ					
ਮ	ਗ̱	ਪ	ਮ	—	—	ਰ̱	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	S	ਪ	ਤ	S	S	ਹੋ	S	ਈ	S	S	S;
ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̱	ਨ̱	—	ਧ̱	ਧ̱
ਜਿ	S	ਸ	S	ਸੇ	S	ਤੀ	S	S	S	ਮ	ਨ
ਪ	ਮ	ਪ	—	—	—	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ
ਲਾ	S	ਦਿਆ	S	S	S	S	S	S	S	S	S

ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਧੁ
ਜਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨ
ਪ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ
ਲਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੇਂ	ऽ	ਲ	ਭ

ਅਭੋਗ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰਹੇਗੀ)

×				੨				੦				੩			
								ਮ				ਨੁ			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ
ਇਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਨਿਆ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੇਂ	ऽ	ਲ	ਭ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰੁਂ
ਇਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਨਿਆ	ऽ	ਘ	ਰ	ऽ	ਮੇਂ	ਦ	ਰ	ऽ	ਸੇ
														ਸਂ	
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਨੁ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪੰ	ऽ	ਛ	ਸ	ਥ	ਦ	ਧੁ	ਨਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਧੁ
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਵਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	'ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨ
ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ'	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਜਂ	ਨਂ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਲ—ਧਮਾਰ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਕਹਿ ਕੇ (ਸਮ) ਤੇ ਮੁਕਾਓ ।

×													
						ਮ						ਨੁ	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਆ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹऽ	ਮ	ਘ	ऽ	ਰ	ਸਾਂ	ऽ	ਜਂ	ਨਂ

ਆਏ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ।
ਭਾਵ —ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਲਯ ਨਾਲ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ 'ਟਿਯੂਨ' ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਦੁਪਹਿਰ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਇਸ ਨੂੰ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਨ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨ਼ ਪ, ਮ ਰ, ਸ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :—ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਵਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਸਾਰੰਗ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੰਗ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਅਰਥ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਕਹੋ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ', ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਇਕ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ, 'ਦਰਬਾਰੀ' ਜਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਨੜਾ ਅਤੇ 'ਟੋਡੀ' ਜਾਂ ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ' ਇਕ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਭੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ 'ਪੰਚਮ' ਹੈ, ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ (ਮੱਧ ਦਿਨ) ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ। ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ, ਪਰ ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ (ਤੀਵਰ-ਕੋਮਲ) ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ਸ, ਰ; ਮਰ, ਪ ਮ ਰ, ਸ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਪ, ਨ਼ਪ, ਮਰ", ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਮਪ, ਨ਼ਪ, ਨ...ਸਂ" ਇੰਜ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕਨ ਨਾਲ ਤਾਰ ਖੜਜ ਅਧਿਕ ਸੁੰਦਰ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਗ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲੋਗ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਇਸ ਰਾਗ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਭਾਵ—ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਰਨ਼, ਸ; (ਸ) ਨ਼ ਪ਼, ਨ਼—ਸ, ਨ਼ਸਨ਼ਪ਼, ਪ਼ਨ—ਸ—ਸਰ, (ਸ) ਨ਼ਪ਼, ਮ਼ਪ਼, ਨ਼—ਸ ਨ਼ਸਰ, ਸਰਮਰ, ਥ ਮਰ, ਨ਼—ਸ ।

੨. ਸ—ਰ, ਰਸਨ਼ਸ, ਨ਼—ਪ਼, ਨ਼—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸ, ਨ਼ਸਰ, ਰ—ਮ, ਮਰ, ਨ਼—ਸ, ਨ਼—ਮ਼ਪ਼ ਨ਼—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਰ, ਨ਼ ਪ਼, ਨ਼ਨ਼ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰ—ਮ ਰ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਰਮਰ, ਮ—ਰ, ਸਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਮ਼ਪ਼ਨ਼, ਸ— ।

੩. ਸ—ਪ਼ਨ਼ਸਰ, ਮ-ਰ, ਰਮਰਸਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਸਰ, ਰ; ਮ-ਰ, ਰਮਪਰ—ਰ ਮਪ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਮਪਮਰ, ਰਮਪ, ਮਪ, ਮਰਸਨ਼ਸਰ—ਰਮਪਰ, ਰਮਰਸਨ਼ਪ਼ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰ ਮਪ—ਮਪ, ਮਪਨ਼ਪ, ਰਮਪਨ਼ਮਪ —(ਪ) ਰ, ਮਪ ਰ, ਰਮਪ ਰ—ਨ਼ਸ—ਸਰਮਪ, ਮਪਨ਼ਪ, ਨ਼ਨ਼ਪ, ਮਪਮਰ, ਰਮਪਰ, ਨ਼-ਸ— ।

੪. ਸ—ਨ਼ਸਰਮਪਨ਼ਪ, ਨ਼ਨ਼ਪਮਪਮਰਮਪ—ਮਪਨ਼ਮਪਨ਼ਨ਼ਪਮਰ, ਰਮਪਨ਼ਪਮਰ, ਨ਼—ਸ, ਰਮਪਨ਼, ਪਨ਼ਮਪ, ਪਨ਼ਸੰਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, (ਸੰ) ਨ਼-ਪ, ਨ਼ਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, ਪਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਮਪਨ਼ਪਮਰ, ਰਮਪਨ਼, ਪਨ਼ਪਮਰ, ਨ਼ਸ—ਨ਼ਸਰਮਰਸ, ਨ਼ਸਰਮਪਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਪਨ਼-ਪ, ਨ਼ਨ਼ਪ, ਰਮਪਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, (ਸੰ) ਨ਼-ਪ, ਮਪਨਸੰਰੰਨਸੰਨ਼ਨ਼ਪ, ਰਮਪਨ਼ਪ, ਨ਼ਨ਼ਪਮਰ, ਰਮਪਨ਼ਪਮਰਨ਼, ਸ- ।

੫. ਮ, ਪ, ਨ਼ਪ, ਮਪਨ—ਸੰ, ਪਨਸੰਪਸੰ, ਪਨਸੰਰੰ, ਨਸੰਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰ, ਨ਼ ਨ਼ਪ, ਰਮਪ, ਨ਼ਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਟੰ, ਰੰਮੰਰੰ, ਮਪਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰਨ਼ਪ, ਮਪਨ—ਸੰ, ਮਪਨਸੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰ, ਰੰਮੰ, ਮੰਰੰ, ਨ, ਸੰ—ਨਸੰਰੰ, ਰੰ-ਸੰ, ਰੰਰੰਸੰਨਸੰ, ਨ਼ਪਮਪਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਰੰਮੰਪੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰਨਸੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਮਪਨ-ਸੰ, ਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਮੰਪੰਮੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰਸੰਨਸੰਰੰਸੰਨ਼ਪਮਪਨ਼ਨ਼ਪਮਰ, ਨ਼-ਸ, ਨ਼ਸਰਮਪਨ਼ਮਪਨਸੰਰੰ ਮੰਰੰਸੰ, ਨਸੰਰੰਸੰਨ਼ਪ, ਮਪਨ਼ਨ਼ਪਮਰਰਸ ।

 www.sikhbookclub.com

ਸਾਰੰਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	×	੨	੦	੩
			ਪਨੁ ਮੋਂS	ਮ ਪ ਰ — ਸ ਹਨ ਘ S ਰ
੧.	* ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ	ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਪ	ਮਪ ਰਰ ਸਸ, ਮੋਂS	ਹਨ . . .
੨.	. . . . ਰਮ ਪਨੁ ਮਪ ਨਸਂ	. . . . ਰਂਸਂ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਨੁ	. . . . ਪਮ ਰਰ ਸਸ, ਮੋਂS	ਨ਼ਸ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਹਨ ਘ . .
੩.	. . . . ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ	. . . . ਪਨੁ ਪਮ ਰਰ ਨ਼ਸ	ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਪਨੁ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਸਂਰਂ ਹਨ ਘ S ਰ
੪.	. . . . ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਸਂਰਂ	. . ਸਰ ਨ਼ਸ ਨਸਂ ਪਨੁ ਮਪ ਰਮ	ਰਮ ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ ਰਮ, ਮੋਂS	ਪਨੁ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਹਨ . . .
੫.	. . ਨ਼ਸ ਰ,ਸ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨੁ,ਪ ਨੁਪ	ਰਮ ਰਮ ਪ,ਮ ਪਨੁ ਮਪ ਮ,ਰ ਮਰ ਸਰ	ਪਨ ਸਂ,ਨ ਸਂਰਂ ਸਂਰਂ ਸ,ਨ਼ ਸਰ ਮਪ ਮੋਂS	ਮਂ,ਰਂ ਮਂਪਂ ਰਂਮਂ ਰਂ,ਸਂ ਹਨ . . .
੬.	. . . . ਰਰ, ਨੁਨੁ ਪ,ਨੁ ਨੁਪ ਮਪ, ਸਂਨੁ ਪਨੁ, ਰਂਸਂ	. . . . ਮਪ, ਰਂਰਂ ਸਂ,ਰਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ, ਮਂਰਂ ਸਂਰਂ, ਸਂਨੁ	. . . . ਰਂਰਂ, ਨਸਂ ਨੁਪ, ਮਰ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	. ਰਰ ਸ,ਰ, ਰਸ ਸਰ, ਪਮ ਰਮ, ਨੁਪ ਹਨ . . .

ਅੰਤਰਾ

	ਪ ਮ ਮ ਮ ਮ	ਨੁ ਪ — ਨ ਨ		
੧.	ਨਿ ਕ ਟ ਸੁ	ਨਹੁ S ਅ ਰ	ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਪ ਮਪ	ਰਰ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ,
੨.	. . . .	ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਪ ਮਪ	ਨੁਨੁ ਪਮ ਰਰ ਸਸ	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਮਪ
੩.	ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਸਂ	ਨਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਨੁਨੁ	ਪਮ ਰਰ ਸਸ ਨ਼ਸ	ਰਮ ਪਨੁ ਮਪ ਨਸਂ,
੪.	. . . . ਪਮ ਮਰ ਮਮ ਰਸ	, . . . ਨ਼ਸ ਹਸ ਸਰ ਮਰ	ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਰਂ ਪਨ ਰਮ ਪਮ ਮਪ ਨੁਪ	ਸਂਸਂ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨ ਸਂਨ ਨਸਂ ਰਂਸਂ,
੫.	ਪਨ ਸਂ,ਪ ਨਸਂ ਪਨ ਮਂਮਂ ਰਂਸਂ ਸਂਸਂ ਨੁਪ	ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਪਨੁ ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਮ ਪਪ ਮਰ	ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ S ਮਮ ਰਸ ਸਰ ਮ,ਰ	ਨਸਂ ਰਂ,ਨ ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਮਪ ਮਪ ਨੁ,ਪ ਨਸਂ,
੬.	. . . . ਰਰ ਸਰ, ਮਮ ਰਮ, ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ,	. . . . ਮਪ ਮਪ, ਨੁਨੁ ਪਨੁ, ਪਪ ਮਪ ਮਰਂ / ਸਰ,	ਰਂਰਂ ਸਂ,ਤਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਨਸਂ, ਰਂਰਂ ਸਂਰਂ, ਪਨੁ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨੁ	ਸਂਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ, ਮਂਮਂ ਰਂਮਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ, ਮਪ ਨਸਂ ਪਨੁ ਮਪ

www.sikhbookclub.com

੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਖਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ ॥
ਮਾਨੁ ਕਰਉ ਅਭਿਮਾਨੈ ਬੋਲਉ ਭੂਲ ਚੂਕ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਚਿਰੀਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਉ ਅਰੁ ਪੇਖਉ ਨਾਹੀ, ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਦੁਖ ਭਰੀਆ ॥
ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੋ ਮਿਲਉ ਲਾਲੁ ਮਨੁ ਹਰੀਆ ॥੧॥
ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੇ ਬਿਸਰੈ ਸੁਆਮੀ ਜਾਨਉ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਖ ਬਰੀਆ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ ਜਉ ਪਾਈ ਤਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ				
											ਨੁ	ਪ	ਮਰ	—	ਸ
											ਮੋਂ	ਹਨ	ਘS	S	ਰ
ਮ								ਮ							
ਰ	—	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	–	ਨ਼	ਨ਼
ਆ	S	S	ਵਹੁ	ਕ	ਰਉ	SS	ਜੋਂ	ਦ	ਰੀ	ਆ;	S	ਮਾ	S	ਨ	ਕ
ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਨੁ	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਰਉ	S	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	S	ਨੈ	S	ਬੋਂ	S	ਲਉ	S	ਭੁ	S	ਲ	S
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ					
ਚੂ	S	ਕ	ਤੇ	ਰੀS	SS	ਪ੍ਰਿS	ਅS	ਚਿS	ਰੀS	ਆS					

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਕ	ਟ	ਸੁ	ਨਉ	S	ਅ	ਰ	ਪੇ	S	ਖਉ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	—	—	ਪ	ਨੁ	ਪ	—
ਭ	ਰ	ਮ	ਭ	ਰ	ਮ	ਦੂ	ਖ	ਭS	ਰੀ	S	S	ਆ	S	S	S
ਪ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	—
ਹੋ	S	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾS	ਲ	ਗੁ	ਰ	ਲਾ	S	ਹਿ	ਪਾ	S	ਰ	ਦੋ	S
											ਪ				
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁ	ਪ			
ਮਿ	ਲਉ	S	ਲਾ	S	ਲ	ਮ	ਨ	ਹS	ਰੀS	ਆS,	ਮੋਂ	ਹਨ ਘਰ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ ॥
ਚਰਨ ਗਹੇ ਜਗ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਨ ਪਰਮਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ ॥
ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥੧॥
ਮਨਮੁਖ ਹੀਨ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਝੂਠੀ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੀਰ ਸਰੀਰੇ ॥
ਜਬ ਕੀ ਰਾਮ ਰੰਗੀਲੈ ਰਾਤੀ ਰਾਮੁ ਜਪਤ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥੨॥
ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਨੀ ॥
ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਬਿਸਰੀ ਲਾਜ ਲੋਕਾਨੀ ॥੩॥
ਭੂਰ ਭਵਿਖ ਨਾਹੀ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤੀ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਚਉਪਦੇ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੯੭)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
													ਪਨੁ	ਮ	ਪ
													ਅS	ਪ	ਨੇ
ਨ								ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	—	ਪਨੁ	ਮ	ਪ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਹਉ	S	ਚੇ	S	ਰੀ	S	S)	ਅS	ਪ	ਨੇ
ਨ				ਪ				ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਹਉ	S	ਚੇ	S	ਰੀ	S	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ
ਮ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਹੇ	S	ਜ	ਗ	ਜੀ	S	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	S	ਹਉ	S	ਮੈ	S
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	—			
ਮਾ	S	ਰ	ਨਿ	ਬੇ	S	SS	SS	ਰੀS	SS	SS	SS	*			

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮ	ਜੋ	S	ਤ	ਪ	ਰ	ਮੇਂ	S	ਸ	ਰ
												ਪ			
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨ	ਹ	ਮਾ	S	S	S	ਰੇ	S	S	S

				ਮਂ											
ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̲	—	ਪ	—
ਮੋ	ऽ	ਹੋ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̲ਪ	ਮਰ	ਸ			
ਸ	ਮ	ਝ	ਸ	ਸ	ਬ	ਦ	ਬੀ	ਚਾऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ,	ਅਪਨੇ...		

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਿਉ ਜੀਵਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਮਾਈ ॥
ਜਾ ਕੇ ਬਿਛੁਰਤ ਹੋਤ ਮਿਰਤਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਰਹਨੁ ਨ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਹੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਦਾਤਾ ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੁਹਾਈ ॥
ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੰਤਹੁ ਮੋਹਿ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਭ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਈ ॥੧॥
ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮਾਥੇ ਮੇਰੇ ਊਪਰਿ ਨੈਨਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਾਈ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਾ ਕੈ ਹਉ ਜਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਨ	
														ਸਂ	—
														ਕਿਉ	ऽ
								ਮ							
ਨ̲	ਪ	ਪ	ਧਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰੀऽ	ਤ	ਮ	ਬਿ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ,	ऽ	ऽ
ਨ਼	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ̲	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਛ	ਰ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ਤ	ਮਿ	ऽਰ	ਤ	ਕਾ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ਼	ਪ		
ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਮ	ਹਿ	ਰ	ਹ	ਨ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ			
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ̲	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਜੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਕੋ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਸਂ				ਮਂ											
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਪ		
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਅਬ ਮੋਰੋ ਨਾਚਨੋ ਰਹੋ ॥
ਲਾਲੁ ਰਗੀਲਾ ਸਹਜੇ ਪਾਇਓ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨਿ ਲਹੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੁਆਰ ਕੰਨਿਆ ਜੈਸੇ ਸੰਗਿ ਸਹੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਬਚਨ ਉਪਹਾਸ ਕਹੋ ॥
ਜਉ ਸੁਰਿਜਨੁ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਆਇਓ ਤਬ ਮੁਖੁ ਕਾਜਿ ਲਜੋ ॥੧॥
ਜਿਉ ਕਨਿਕੋ ਕੋਠਾਰੀ ਚੜਿਓ ਕਬਰੋ ਹੋਤ ਫਿਰੋ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸੁਧ ਭਏ ਹੈ ਬਾਰਹਿ ਤਬ ਤੇ ਥਾਨ ਥਿਰੋ ॥੨॥
ਜਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਤਊ ਲਉ ਬਜਿਓ ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਪਲੋ ॥
ਬਜਾਵਨਹਾਰੋ ਉਠਿ ਸਿਧਾਰਿਓ ਤਬ ਫਿਰਿ ਬਾਜੁ ਨ ਭਇਓ ॥੩॥
ਜੈਸੇ ਕੁੰਭ ਉਦਕਿ ਪੂਰਿ ਆਨਿਓ ਤਬ ਉਹੁ ਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸਟੋ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੁੰਭੁ ਜਲੈ ਮਹਿ ਡਾਰਿਓ ਅੰਭੈ ਅੰਭ ਮਿਲੋ ॥੪॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
							ਮ					ਮ			
ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	—	—	ਸ
ਅ	ਬ	ਮੋਂ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਚ	ਨੋ	ऽ	ਰ	ਹੋਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ															
ਨ਼	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਨੁ	ਪ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬ	ਚ	ਨ	ਲ	ਹੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ														ਨ	
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕੁਆ	ऽ	ਰ	ਕੰ	ਨਿਆ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹੇऽ	ऽ	ਰੀ	ਪ੍ਰਿਅ
												ਪ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਬ	ਚ	ਨ	ਉਪ	ਹਾ	ऽ	ਸ	ਕ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
												ਪ			
ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	—
ਜਉ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰ	ਆ	ऽ	ਇਓ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਪ	ਨ਼ਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਤ	ਬ	ਮੁ	ਖ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ਲੌਂऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਬਦਹੁ ਕੀ ਨ ਹੋੜ ਮਾਧਉ ਮੋ ਸਿਉ ॥
ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਜਨੁ ਜਨ ਤੇ ਠਾਕੁਰੁ ਖੇਲੁ ਪਰਿਓ ਹੈ ਤੋ ਸਿਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪਨ ਦੇਉ ਦੇਹੁਰਾ ਆਪਨ ਆਪ ਲਗਾਵੈ ਪੂਜਾ ॥
ਜਲ ਤੇ ਤਰੰਗ ਤਰੰਗ ਤੇ ਹੈ ਜਲੁ ਕਹਨ ਸੁਨਨ ਕਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥
ਆਪਹਿ ਗਾਵੈ ਆਪਹਿ ਨਾਚੈ ਆਪਿ ਬਜਾਵੈ ਤੂਰਾ ॥
ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਤੂੰ ਮੇਰੋ ਠਾਕੁਰੁ ਜਨ ਊਰਾ ਤੂ ਪੂਰਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ						ਮ		ਮ							
ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਸ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਬ	ਦਹੁ	ਕੀ	ਨ	ਹੋ	ੜ	ਮਾ	ਧਉ	ਮੋਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ਼	—	ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ
ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਖੇ	ऽ	ਪ	ਰਿਓ	ਰਿਓ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਤੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ								ਨ			
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਆ	ऽ	ਪ	ਨ	ਦੇ	ਉ	ऽ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਨ
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ															
ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	—	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
ਜ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤੇ	ਹੈ	ਜ	ਲ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਕ	ਹ	ਨ	ਸੁ	ਨ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

Page 188 www.sikhbookclub.com

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ ॥
ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਾਲਿ ਸੀਧਾ ਮਾਗਉ ਘੀਉ ॥ ਹਮਰਾ ਖੁਸੀ ਕਰੈ ਨਿਤ ਜੀਉ ॥
ਪਨ੍ਹੀਆ ਛਾਦਨੁ ਨੀਕਾ ॥ ਅਨਾਜੁ ਮਾਗਉ ਸਤ ਸੀ ਕਾ ॥੧॥
ਗਊ ਭੈਸ ਮਾਗਉ ਲਾਵੇਰੀ ॥ ਇਕ ਤਾਜਨਿ ਤੁਰੀ ਚੰਗੇਰੀ ॥
ਘਰ ਕੀ ਗੀਹਨਿ ਚੰਗੀ ॥ ਜਨੁ ਧੰਨਾ ਲੇਵੈ ਮੰਗੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			ਮਪ ਗੋऽ
ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ
ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਆ	ਰ	ਤਾ	ऽ;	ऽ
ਮ															
ਰ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੂ	ਰ	ਸ	—
ਜੋ	ऽ	ਜ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਭ	ਗ	ਤ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਤੇ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੂ	ਪ	ਮ	ਪ
•	ਤਿ	ਨ	ਕੇ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਸ	ਵਾ	ऽ	ऽऽ	ਰऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ,	ਗੋ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ			ਨੁ								ਨ			
•	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
•	ਦਾ	ऽ	ਲ	ਸੀ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਗਉ	ऽ	ਘੀ	ऽ	ਉ	ऽ
•	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
•	ਹ	ਮ	ਰਾ	ਖੁ	ਸੀ	ऽ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ
				ਮ								ਮ			
—	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ		—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ਪ	ਨੀ	ਆ	ਛਾ	ऽ	ਦ	ਨ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਅ	ਨਾ	ਜ	ਮ	ਗਉ	ऽ	ਸ	ਤ	ਸੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਗੋ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਂਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਗਾਂਉਂਦੇ ਸਨ।

੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਾਇਆ ਪਾਹਿਆ ਪਿਆਰੇ ਲੀਤੜਾ ਲਬਿ ਰੰਗਾਏ ॥
ਮੇਰੈ ਕੰਤ ਨ ਭਾਵੈ ਚੋਲੜਾ ਪਿਆਰੇ ਕਿਉ ਧਨ ਸੇਜੈ ਜਾਏ ॥ ੧ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ॥
ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਹੰਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਇਆ ਰੰਙਣਿ ਜੇ ਥੀਐ ਪਿਆਰੇ ਪਾਈਐ ਨਾਉ ਮਜੀਠ ॥
ਰੰਙਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਰੰਙੈ ਸਾਹਿਬੁ ਐਸਾ ਰੰਗੁ ਨ ਡੀਠ ॥੨॥
ਜਿਨ ਕੇ ਚੋਲੇ ਰਤੜੇ ਪਿਆਰੇ ਕੰਤੁ ਤਿਨਾ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਧੂੜਿ ਤਿਨਾ ਕੀ ਜੇ ਮਿਲੈ ਜੀ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥੩॥
ਆਪੇ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਰੰਗੇ ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕਾਮਣਿ ਕੰਤੈ ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਵੇਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੭੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ
		ਮ													
—	ਪ	ਧ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ਨੈ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ऽ;	ਹੰਉ	ਕੂ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ਉ	ਮਿਹ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ऽ	ਹੰਉ	ਕੂ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉ	ऽ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਮ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ
												ਪ			
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨਸਂ	-ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਲੈ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	—
ਙ	ਲੈ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ਙ	ਰਾ	ਙ	ਨਾ	ਙ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ਙ	ਕੇ	ਙ
ਪ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹਉ	ਸਦ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ਙ	ਨੈ	ਙ	ਜਾ	ਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਉ	ਙ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਨੋਟ .—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਵੁਠੇ ਮੇਘ ਸੁਹਾਵਣੇ ਹੁਕਮੁ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰਿ ॥
ਰਿਜਕੁ ਉਪਾਇਓਨੁ ਅਗਲਾ ਠਾਂਢਿ ਪਾਈ ਸੰਸਾਰਿ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਮਰਤ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਆਪਣੀ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ॥
ਕੀਤਾ ਲੋੜਹਿ ਸੋ ਕਰਹਿ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਵਾਰ ਮ: ੫, ਅੰਗ ੧੨੫੧)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨੁਸ	ਰਮ	ਰਸ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪਮ,	ਪਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ
ਵੁਙ	ਙਙ	ਠੇਙ	ਮੇਙ	ਙਙ	ਘਸੁ	ਹਾਙ	ਵਙ	ਣੇ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ
	ਸਂ			ਨ											
ਸ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਸਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
*	ਹੁਕ	ਮ	ਕੀ	ਤਾ	ਙ	ਕ	ਰ	ਤਾਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਰਿ	ਜ	ਕ	ਉ	ਪਾ	ਙ	ਇਓ	ਨ	ਅ	ਙ	ਙ	ਗ	ਲਾ	ਙ	ਙ	ਙ
ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਠਾਂ	ਙ	ਢ	ਪਾ	ਈ	ਙ	ਸੰ	ਙ	ਸਾਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਨਾਮ ਭਗਤਿ ਮਾਗੁ ਸੰਤ ਤਿਆਗ ਸਗਲ ਕਾਮੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਇ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦਾ ਗਾਇ ॥
ਹਰਿਜਨ ਕੀ ਰੇਨੁ ਬਾਂਛ ਦੈਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ॥੧॥
ਸਰਬ ਕੁਸਲ ਸੁਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਆਨੰਦਾ ਅਨੰਦ ਨਾਮ,
ਜਮ ਕੀ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਸਿਮਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਏਕ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨ ਸੰਸਾਰ ਸਗਲ ਤਾਪ ਹਰਨ ॥
ਨਾਵ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
						ਮ					
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ਗ	ਸੰ	ऽ	ਤ
ਨ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਨ਼	ਸ	—	—
ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਸ	ਗ	ਲ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਲਾ	ऽ	ਇ	ਹ	ਰ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਇ
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨ̲	—	ਪ
ਗੁ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਇ
			ਮਂ								
ਗਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ̲	—	ਪ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕੀ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਬਾਂ	ऽ	ਛ
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ̲	ਪ	—	ਮ	ਰ	—
ਦੇ	ऽ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੦. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨ ਕਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਗੇ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਂਧਹੁ ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ ॥
ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ ਕਾ ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ ॥੧॥
ਸਗਲ ਧਰਮ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਹੁ ਸਭ ਜਨ ਕਾ ॥
ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੩)

ਅਸਥਾਈ

੦			×			੦			×		
									ਸਂ		
ਪਨੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਕਉ	ਨ	Sਸ	ਹਾ	ਈ	SS	ਮਨ	ਕਾ	S;
			ਨ						ਮ		
ਨੁ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ
S	S	S	ਮਾ	ਤ	Sਪਿ	ਤਾ	S	ਭਾ	ਈ	S	ਸੁਤ
ਸ			ਮ								
ਨੁ	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਨਸਂ	ਰਂਮਂ	ਰਂਸਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਬਨ	ਤਾ	S	ਹਿ	ਤ	ਲਾ	ਗੋS	SS	ਸਭ	ਫਨ	ਕਾ	S

ਅੰਤਰਾ

×			੦			×			੦		
ਮ	ਪ	—	ਪਨੁ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—
ਆ	ਗੇ	S	ਕਉ	S	ਕਿਛ	ਤੁਲ	ਹਾ	S	ਬਾਂ	ਧਹੁ	S
						ਸਂ					
ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—
ਕਿਆ	S	ਭਰ	ਵਾ	ਸਾ	SS	ਧਨ	ਕਾ	S	S	S	S
ਰਂ	ਰਂ	-ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	Sਬਿ	ਸਾS	S	ਸਾ	ਇ	ਸ	ਭਾਂS	ਡੇ	ਕਾ	S
ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਨੁਪ	ਮਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ	—	ਪਨੁ	ਮ	ਪ
ਇਤ	ਨ	Sਕੁ	ਲਾS	SS	ਗੈS	ਠਨ	ਕਾ	S,	ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

 www.sikhbookclub.com

੧੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ ॥
ਦਰਸਨ ਨਿਮਖ ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗ੍ਰਿਹਕੂਪ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ ॥
ਏਕ ਸਮੈ ਮੋ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੋ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥
ਮੈ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੇ ਦਾਸ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੋ ਤਾ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
				ਮ									
ਧ਼	—	ਪ	ਪ	ਰ	—	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਰ
ਦਾ	਽	ਸ	ਅ	ਨਿੰ	਽	ਨ	ਮੇ	ਰੋ	ਨਿ	ਜ	ਰੂ	਽	ਪ
				ਸ									
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਾ	ਪ	ਤ੍ਰ	ਈ	ਮੋ	ਚ	ਨ
ਮ													
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼	—	ਪ
ਪ	ਰ	ਸ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ	ਕਰ	ਤ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਕੂ	਽	ਪ

ਅੰਤਰਾ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਮੇ	਽	ਰੀ	਽	ਬਾਂ	਽	ਧੀ	ਭ	ਗ	ਤ	ਛ	ਡਾ	਽	ਵੈ
ਨ													
ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	—	ਪ
ਬਾਂ	਽	ਧੈ	ਭ	ਗ	ਤ	ਨ	ਛੂ	਽	ਟੈ	਽	ਮੋ	਽	ਹਿ
ਨ													
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ
ਏ	਽	ਕ	ਸ	ਮੈ	਽	ਮੋ	ਕਉ	਽	ਗ	ਹਿ	ਬਾਂ	਽	ਧੈ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	—	ਪ
ਤਉ	਽	ਫੁ	ਨ	ਮੋ	਽	ਪੈ	ਜ	ਬਾ	ਬ	ਨ	ਹੋ	਽	ਇ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਐਸੀ ਹੋਇ ਪਰੀ ॥ ਜਾਨਤੇ ਦਇਆਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤਰ ਪਿਤਰ ਤਿਆਗਿ ਕੈ ਮਨੁ ਸੰਤਨ ਪਾਹਿ ਬੇਚਾਰਿਓ ॥
ਜਾਤਿ ਜਨਮ ਕੁਲ ਖੋਈਐ ਹਉ ਗਾਵਉ ਹਰਿ ਹਰੀ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕ ਕੁਟੰਬ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਤਿ ਕਿਰਤਿ ਕਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਨਕ ਸੇਵਿ ਏਕ ਹਰੀ ॥ ੨ ॥ ੮ ॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ
ਐ	ਸੀ	ਹੋਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੀ	ਹੋ	ਇ	ਪ
ਮ	—	ਰ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰੀ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਰ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਜਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤੇ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ਤ	ਰ	ਪਿ	ਤ	ਰ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਕੈ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਪ	ਹਿ	ਬੇ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ
			ਨੁ								
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾ	ऽ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੁ	ऽ	ਲ	ਖੋਈ	ਐ	ਹਉ
ਸਂ	—	ਨ	ਸੰ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—	—	—
ਗਾ	ऽ	ਵਉ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮਾਨੀ ਤੂੰ ਰਾਮ ਕੈ ਦਰਿ ਮਾਨੀ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਬਿਨਸੀ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਲੀਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰ ਗਿਆਨੀ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਦਰਸ ਧਿਆਨੀ ॥
ਨਿਕਟਿ ਵਰਤਨਿ ਸਾ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਨਿ ਦਹਦਿਸ ਸਾਈ ਜਾਨੀ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਰੰਗਿ ਰਾਤੀ ਨਾਰਾਇਨ, ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੮)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੩		੦		੪		੦	
ਮ													
ਰ	—	ਪ	—	ਨ̲	ਪ	ਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ
ਮਾ	S	ਨੀ	S	ਤੂੰ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਕੈ	ਦ	ਰ	ਮਾ	ਨੀ
ਨ਼													
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ̲	ਪ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	S	ਏ	S
ਮ													
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨ̲ਪ	ਮਪ	ਨ̲ਨ̲	ਪਮ	ਰਸ
ਬਿ	ਨ	ਸੀ	S	ਸ	ਭ	ਅ	ਭਿ	ਮਾS	SS	SS	ਨੀS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਪ													
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਧਾ	ਰ	ਅ	ਨੁ	ਗ੍ਰਹੁ	S	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਕ	S	ਰ	ਮਾ	ਨੀ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਪ	ਨ̲	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖ	ਪੂ	S	ਰ	ਗਿ	ਆ	S	S	ਨੀ	S	S
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਗਂ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸੂ	S	ਖ	ਆ	S	ਨੰ	ਦ	ਘ	ਨੇ	S	ਰੇ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨ̲ਪ	ਮਪ	ਨ̲ਨ̲	ਪਮ	ਰਸ
ਠਾ	S	ਕ	ਰ	ਦ	ਰ	ਸ	ਧਿ	ਆS	SS	SS	ਨੀS	SS	SS

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

Page 196 www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਪੜ੍ਹੰਤਾ ॥ ਪੂਕਾਰੰਤਾ ਅਜਾਣੰਤਾ ॥
ਜਾਂ ਬੂਝੈ ਤਾਂ ਸੂਝੈ ਸੋਈ ॥ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਕੂਕ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥
(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੨੪੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ											
ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ਼ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
ਸਾ	ऽ	ऽਸ	ਤ੍ਰऽ	ऽ	ਰ	ਬੇ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੁ
ਪ	—	—	ਪਮ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ਣऽ	ऽ	ਪ	ੜ੍ਹੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ
ਸ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਪੂ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ
ਨ	—	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਅ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਣੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਜਾਂ	ऽ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ਤਾਂ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਪ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਮ	—	—	ਪਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ਕ	ਆ	ऽ	ऽ	ਖੈ	ऽ	ऽ
ਨ	—	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਕੂ	ऽ	ऽ	ਕ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਝਪਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਜਾਂ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ। ਭਾਵ—ਲਯਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ 'ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ' ਗਾਉਣਾ ਆਖਦੇ ਹਨ।

 www.sikhbookclub.com

੧੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ ॥
ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ ॥ ਦੇਖ ਰੀ ਬੀਚਾਰ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇ ਮਹਲੁ ਪਾਇ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੰਗ ਕਰਤੀ ਮਹਾ ਕੇਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਪਨ ਰੀ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਮਿਥਨੀ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥
ਸਖੀ ਕਾਇ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਿਦੈ ਮੇਲ ॥੧॥
ਸਰਬ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਰੀ ਦਇਆਰੁ ॥
ਕਾਂਏ ਆਨ ਆਨ ਰੁਚੀਐ ॥ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਖਚੀਐ ॥
ਜਉ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਏ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਏ ॥
ਅਬ ਰਹੇ ਜਮਹਿ ਮੇਲ ॥੨॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੯)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	ਮਪ
											ਸੁਭ
ਸੰ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	-ਨੁ	ਮਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅऽ	ਮੋ	ऽਲ	ਸੁਭ
ਸੰ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	—	ਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅऽ	ਮੋ	ऽ	ਲ
ਮ	—	ਰ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਕਿੰ	ऽ	ਕ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸੰ	—	—	ਰੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ
ਦੇ	ऽ	ਖ	ਰੀ	ऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰऽ	ऽऽ,	ਸੁਭ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

x		੦		੨		੦		੩		੪	ਪਪ
											ਗੁਰ
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ	ਬ	ਦ	ਧਿਆ	ऽ	ਇ	ਮ	ਹ	ਲ	ਪਾ	ਇ,	ਹਰਿ
ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਕ	ਰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

						ਨ					
ਨ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਮ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਸੁ	ਭ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ਼			ਮ										
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਪ	ਨ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਮਿ	ਥ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਬਿਸ	ਥਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਖੀ
			ਨ਼										
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਕਾ	ऽ	ਇ	ਮੋਂ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਮੋਂ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਿਅ
ਨ													
ਸਂ´	—	ਸਂਨ	ਸਂਰਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤऽ	ਰਿऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਮੇऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ

SIKHBOOKCLUB.COM

×				੨				੦				੩			
	ਨ														
*	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
*	ਸ	ਰ	ਬ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪਿਆ	ऽ	ऽ	ਰ
ਸ	ਰ	ਰ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	—	—	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰਭ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ,	ऽ ਕਾਂ	ऽ ਏ

ਸੂਲਫ਼ਾਕ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁ	ਚੀ	ਐ	ऽ,	ਕਾਂ	ਏ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	---	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁ	ਚੀ	ਐ	ऽ	ਹ	ਰਿ

ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਸੈਂ	ਕ	ਸੈਂ	ਕ	ਖ	ਚੀ	ਐ	ऽ	ऽ,	ਜਉ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਸਾ	ਧ	ਸੈਂ	ਗ	ਧਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਕਹੁ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	—	ਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਧਿ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਅ	ਬ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੂ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੈ	ऽ	ਲ	ऽ	ਅ	ਬ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਮ	ਪ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੈ	ऽ	ਲ	ऽ,	ਸੁ	ਭ ਬਚਨ ਬੋ ..

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਨਿਰਭਉ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਦਾ ਸਤਿ ॥
ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ॥ ਆਜੂਨੀ ਸੰਭਉ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਨਦਿਨੋ ਧਿਆਇ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਸਿਧ ਜਤੀ ਜੋਗੀ
ਤਟ ਤੀਰਥ ਪਰਭਵਨ ਕਰਤ ਰਹਤ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥
ਤਿਨ ਜਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਪਈ ਜਿਨ ਕਉ ਕਿਰਪਾਲ ਹੋਵਤੁ ਬਨਵਾਰੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਹੋ ਸੰਤ ਭਲੇ ਤੇ ਊਤਮ ਭਗਤ ਭਲੇ ਜੋ ਭਾਵਤ ਹਰਿ ਰਾਮ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੧)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

X		੨			੦		੩		
ਸੰ									
ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨ॒	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਜ	ਪ	ਮ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ऽ
ਨ॒					ਰ				
ਸ	ਸ	ਰ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸ	ਤ	ਸ	ऽ	ਤ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ऽ	ਤ
ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ
ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ਲ	ਮੂ	ਰ	ਤ
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਨ॒	ਪ	—	—
ਆ	ऽ	ਜੂ	ऽ	ਨੀ	ਸੈਂ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮ.. ਦੁਬਾਰਾ

ਸੂਲਫਾਕ—ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

X		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	—	—	—
ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ॒	—	ਪ	—	—	—
ਅ	ਨ	ऽ	ਦਿ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ॒	ਨ॒	ਪ	—	—	ਪ
ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਇ	ਨਿ	ਰੈਂ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ	ਰ	—	—	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—	—
ਨਿ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ ਨਿਰऽ— ਅਗਾਂ ਅੰਤਰਾ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਪ ਹਰਿ
ਪ			ਨ॒										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ
ਪ			ਨ॒										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	—	—
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਕੋ	ऽ	ਟਿ	ਕੋ	ਟਿ	ਤੇ	ਤੀ	ਸ	ਸਿ	ਧ	ਜ	ਤੀ	ਜੋ	ਗੀ
			ਮਂ										
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	—
ਤ	ਟ	ਤੀ	ਰ	ਥ	ਪ	ਰ	ਭ	ਵ	ਨऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ऽ
ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	ਮਰ	—	—	ਸ	—	—	ਸ
ਰ	ਹ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨਿ	ਰਾ	ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨				੦				੩			
	ਪ			ਨ਼											
*	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
*	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਹੌ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
*	ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—
*	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਊ	ऽ	ਤ	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
												ਸ			
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—	ਮ	—	ਰ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—
ਜੋ	ਭਾ	ਵ	ਤ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਮੂ	ਰਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੁਲਫਾਕ–ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ									
ਸਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਰੇ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ									
ਨ	—	ਮਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪੀ	ऽ	ਜ	ਸ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ ਨਿਰ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ ॥
ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ, ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਭਤੁ ਜਗੇ ॥
ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ,
ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵਲਾਗੇ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ,
ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅਗੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਭਿ ਭਗੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਸ					ਸਂ		ਨ		
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਜ	ਪ	ਮ	ऽ	ਨ	ਸਿ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—
ਸ	ਤ	ਸ	ऽ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ				ਮ				
ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋ	ਲਹੁ	ਭਈ	ਆ	ਸਦ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ								ਪ	
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨ਼	ਮ	ਪ
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿਆ	ऽ	ਸਰ	ਬ	ਗੇ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਆ	ऽ	ਪੇ	ਸ	ऽ	ਭ	ਕ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜऽ	ऽ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ
ਪ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਜਿ	ਸ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ऽ
ਨ ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੇ	ਰਾ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ,	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੋ	ऽ	ਜ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਗੇ

ਜਪ ਮਨ ਸਿਰੀ···

ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ—ਤਾਲ ਭਾਨਮਤੀ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨		੩		੪		
ਮਰ	ਰਰ	-ਰ	ਸ	ਸਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼ਸ	ਰਸ	ਨ਼	ਪਪ
ਰਾऽ	ਮਨਾ	ऽਮ	ਕੀ	ਉਪ	ਮਾ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਤਹੁ,ਜੋ
ਮ਼ਮ਼	ਪ਼ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸਸ	ਮਰ	ਮ	ਪਪ	ਮਮ	ਨ਼ਨ਼	ਪਪ
ਭਗ	ਤਜ	ਨਾ	ਕੀ	ਪਤਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਵਿਚ	ਕਲਿ	ਜੁਗ	ਅਗੇ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੂਲਫਾਕ—ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਜ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕਾ	ऽ	ਅਂ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਗ	ਕੀ	ਆ	ऽ	ਮੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ,
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਦੁ	ਸ	ਮ	ਨ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਏ	ऽ	ਸ	ਭ	ਭ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਧ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਗ; ਪ, ਧ, ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਧ, ਪ ਗ, ਰ, ਸ ।

ਭੁਪਾਲੀ ਇਕ ਸੌਖਾ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ । ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ :—ਪਾਰਿਜਾਤ, ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇੰਜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਮਨੀ ਵਰਜਾਤੁ ਭੁਪਾਲੀ ਰੀ ਧੌ ਯੱਤ੍ਰ ਚ ਕੋਮਲੌ" । ਭਾਵ, ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਰੇ-ਧਾ' ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹਨ । 'ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਭੀ ਲਗ-ਭਗ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਭੁਪਾਲੀ ਵਰਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਭੀ ਅਗਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਸਿੱਧ ਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੋਣੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ।

ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ । ਪਹਿਲਾ ਵਰਗ ਐਸੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹੈ । ਜੇ ਲਗਦਾ ਭੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਥੋੜਾ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ—ਭੁਪਾਲੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ, ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤ ਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ—ਏਮਨ, ਕਲਿਆਨ, ਹਿੰਡੋਲ ਆਦਿ । ਤੀਜਾ ਵਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ—ਹਮੀਰ, ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਛਾਇਆ ਨਟ, ਗੌਂਡ ਸਾਰੰਗ ਇਤਿਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ । ਸੋ, ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ 'ਦੇਸਕਾਰ' ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਭੁਪਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸੁਰ ਇਕੋ ਹਨ, ਪਰ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਸੁਵਾਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਭੁਪਾਲੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੇਸਕਾਰ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ । ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਭੁਪਾਲੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਬਹੁਤਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ

www.sikhbookclub.com

ਸ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :—ਸ, ਧ, ਪ, ਧ, ਸ —ਸ ਰ, ਗ —ਰ, ਸ— ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਕਲਪਨਾ ਰਾਹੀਂ ਆਲਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਅਕਸਰ 'ਗ, ਪ ਧ ਸਂ, ਪ ਧ ਸਂ, ਜਾਂ ਪ ਗ, ਪ ਧ ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭੂਪਾਲੀ ਇਕ ਸਰਲ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਰ ਸ
੧. ਸ, ਰਗ, ਰ ਸ, ਧਸਰ, ਸਧ, ਸ —ਧਪ, ਧਸ—ਸ, ਧ, ਧਸ, ਧਪ, ਪਧਸ, ਧ ਧਸ—ਧ ਸਰ, ਰਸਧਪ,
ਸ ਸ ਰ ਗ
ਧਸਰ—ਸਧਸ, ਸਧਪ, ਧਸ, ਧ ਸ ਰਗ—ਰਗਰ, ਸਧਪ, ਧਸ— ।

ਸ ਸ ਗ ਗ ਗ ਗ
੨. ਸਰਗ—ਰ, ਗਗ ਰਸਰ, ਧ ਧਗ, ਸਰਗ—ਰ, ਰ ਰਸ—ਪਧਸਰਗ—ਸਰਗ, ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ
ਧਸਰਗ, ਸਰਗ—ਗਗਰਸਰ, ਸਧ, ਧਗ, ਪਧ, ਸਰਗ ਸ ਰਗ, ਸਰਗਪ—ਗ, ਰ ਗ, ਗਰ, ਰਸਧ ਸ— ।

ਗ ਗ ਗ ਪ ਗ ਗ
੩. ਸਰਗ—ਰਗ, ਰ ਰਗ—ਗਪ—ਗ, ਪਪ ਗਰਗਪ—ਗ, ਰਗਪਰਗ, ਸਰਗ, ਰ ਰਸ—ਸਧਪਧ
ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਸਰਗਪ—ਗ, ਧਪ ਰਗ—ਰ,ਸਰਸ—ਸਰਗਪਰਗਪ, ਪਪਗਰਗਪ, ਗ ਪਧ, (ਪ) ਗ, ਰਗਪਧਪਗ,
ਗ ਪ ਗ ਗ ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਰਗਪਧ, ਗਪਧਪਗ, ਪਰਗ, ਰ ਰ ਸਧ,ਸਰਗ,ਰ, ਸ—ਰ ਗਪ, ਪਗਰਗਪ, ਗ ਪਧ, ਸਂ, ਸਂਧਪ,
ਸਂ ਗ
ਧਸਂ—ਧਪ—ਗ, ਰਗਪਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ —ਰ,ਸ— ।

ਪ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਪ ਧ
੪. ਗ, ਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਸਂਸਂਧਪ ਧਸਂ—ਧ ਸਂਰਂ; ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਪ-ਗ, ਰਗਪਧਸਂ, ਪ ਧਸਂ—ਗ, ਪ
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਪ ਗ ਗ
ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂ (ਰਂ) ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਗਪਧਪ-ਗ, ਰ ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਸਂ
ਸਰਗਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਧ ਸਂ ਰਂ—ਰਂ ਰਂ ਸਂਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਗਰ,
ਸਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਸ—ਸਰ, ਰਗ, ਗਪ, ਪਧ, ਧਸਂ, ਧ ਧਸਂ—ਧਸਂਧਪਗ. ਪਰਗ, ਗ-ਰ ਰਸ— ।

 www.sikhbookclub.com

ਪ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ ਸਂ
੫. ਗਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂ—ਧਪਗ, ਪਧਸਂ, ਧਸਂਰਂ, ਧਰਂਸਂ—ਸਂਰਂਗਂ—ਗਂਰਂ, ਸਂਧਪ, ਧਸਂ—ਗਪਧਸਂ, ਧਧਸਂ,
ਗਂ ਗਂ ਗਂ ਰਂ ਗਂ ਧ ਸਂ
ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂਗਂ—ਰਂ ਰਂਸਂ—ਧਸਂ ਰਂਗਂ—ਰਂਗਂਰਂਸਂ—ਸਂ ਸਂਧਪਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਧਸਂ ਪਧਸਂ—
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਗਂ
ਧ ਧਸਂ—ਧ ਸਂ ਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂ—ਗਂਗਂਰਂਸਂਰਂ, ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂ, (ਗਂ) ਰਂ,ਸਂ—ਧਸਂਰਂਗਂ,
ਗਂ ਪਂ ਗਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਰਂ ਗਂਪਂਗਂ, ਰਂਗਂਰਂ, ਰਂਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ, ਗਰ ਰ; ਸ— ।

ਗ ਪ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗ
ਸਰਗਪ, ਰਗਪਧ, ਗਪਧਸਂ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂਰਂਸਂ, ਧਸਂਧਪਗ, ਰ, ਰਸ— ।

ਭੁਪਾਲੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	×	੨	੦	੩
			ਸ	ਧ ਸ — ਰ
	ਗ — ਗ	,	ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੧.	ਜਾ ऽ ਉ ਸਰ	ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ ਸਂਸਂ	ਧਪ ਗਰ ਸ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੨.	. . . ਸਰ	ਗਪ ਧਸਂ ਰਂਸਂ ਧਸਂ	ਧਪ ਗਰ ਸ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੩.	ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਧਰਂ ਸਂਸਂ	ਧਪ ਗਰ ਸ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੪.	. . ਸਰ ਗਰ;	ਗਪ ਗਰ, ਗਪ ਧਸਂ	ਧਪ ਗਰ. ਗਪ ਧਸਂ	ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਧਪ ਗਰ,
	ਸਂ, ਧਪ ਗਰ ਧ,	ਧਪ ਗਰ, ਗਪ ਧਸਂ	ਧਪ ਗਰ ਸ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੫.	. . . .	. . . .	. ਸਧ਼ ਸਰ ਗਰ,	ਸਧ਼ ਸਰ ਗਪ ਗਰ,
	ਸਧ਼ ਸਰ ਗਪ ਧਪ	ਗਰ, ਸਧ਼ ਸਰ ਗਪ	ਧਸ ਧਪ ਗਰ, ਸਧ਼	ਸਰ ਗਪ ਧਸਂ ਰਂਸਂ
	ਧਪ ਗਰ, ਸਧ਼ ਸਰ	ਗਪ ਧਸਂ ਰਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਧਪ ਗਰ ਸ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੬.	. . . .	ਸਰ ਗਪ ਗ, ਰਗ	ਪਪ ਗ, ਰਗ ਪਧ	ਸਂਸਂ ਧਪ ਗ, ਰਗ
	ਪਧ ਸਂਰਂ ਸਂਸਂ ਧਪ	ਗ, ਰਗ ਪਧ ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ ਸਂਸਂ ਧਪ ਗ,	ਗਂ, ਗਂਰਂ ਸਂਧ ਰਂ,
	ਰਂਸਂ ਧਪ ਸਂ, ਸਂਧ	ਪਗ ਧ, ਧਪ ਗਰ	ਪ, ਪਗ ਰਸ ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੭.	. . . .	ਗਰ ਗਰ ਸਰ ਸਧ਼	ਪ਼ਧ਼ ਸਰ ਗ, ਸਂਧ	ਸਂਧ ਪਧ ਪਗ ਰਗ
	ਪਧ ਸਂ, ਗਂਰਂ ਗਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ ਸਂਰਂ	ਗਂ, ਸਂਰਂ ਰਂ,ਧ ਸਂਸਂ	ਪਧ ਧ,ਗ ਪਪ ਰਗ
	ਗ,ਸ ਰਰ ਧ਼ਸ ਸਰ	ਗ, ਧ਼ਸ ਸਰ ਗ,	ਧ਼ਸ ਸਰ ਗ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ
੮.	. . . .	. ਸਰ ਗਗ ਰਸ,	ਰਗ ਪਪ ਗਰ, ਗਪ	ਧਧ ਪਗ, ਪਧ ਸਂਸਂ
	ਧਪ, ਧਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਧ,	ਸਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਧਪ	ਗਰ, ਸਰ ਗਪ; ਰਗ	ਪ਼ਧ, ਗਪ ਧਸਂ, ਪਧ
	ਸਂਰਂ, ਧਸਂ ਰਂਗਂ, ਸਂਰਂ	ਗਂਪਂ, ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ, ਰਂਰਂ,	ਸਂਧ, ਸਂਸਂ ਧਪ, ਧਧ	ਪਗ, ਪਪ ਗਰ, ਗਗ
	ਰਸ, ਰਰ ਸਧ਼, ਸਰ	ਗ, ਸਧ਼ ਸਰ ਗ,	ਸਧ਼ ਸਰ਼ ਗ, ਬ	ਲ ਬ ऽ ਲ

ਅੰਤਰਾ

				ਪ
				ਗ ਗ ਪ ਧ
	ਸਂ — ਸਂ ਸਂ			ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੧.	ਦਾ ऽ ਸ ਨ	ਪਧ ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ	ਸਂਸਂ ਧਪ ਗਰ ਸ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੨.	ਪਧ ਸਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਪਧ ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ	ਸਂਸਂ ਧਪ ਗਰ ਸ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੩,	. . . .	. . . .	, . . .	ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ, ਰਂਰਂ ਸਂਧ
	ਸਂਸਂ ਧਪ, ਧਧ ਪਗ,	ਪਪ ਗਰ, ਗਗ ਰਸ,	ਸਰ ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੪.	. . . .	ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ ਸਂਰਂ	ਧਸਂ ਰਂਗਂ ਸਂਰਂ ਗਂਪਂ	ਗਂਰਂ ਸਂਰਂ, ਰਂਸਂ ਧਸਂ,
	ਸਂਧ ਪਧ, ਧਪ ਗਪ,	ਪਗ ਰਗ, ਗਰ ਸਰ,	ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ ਸਂ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੫.	. . . .	ਸਂਰਂ ਗਂ,ਸਂ ਰਂਗਂ ਸਂਰਂ,	ਪਧ ਸਂਪ ਧਸਂ ਪਧ,	ਪਧ ਸਂਸਂ ਧਪ, ਗਪ
	ਸਰ ਗ,ਸ ਰਗ ਸਰ	ਗਪ ਧਸਂ ਰਂਗਂ ਰਸਂ	ਧਸਂ ਧਪ ਗਰ ਸ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੬.	. . . .	. . ਸਂਰਂ ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ, ਧਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਧ,	ਪਧ ਸਂਸਂ ਧਪ, ਗਪ
	ਧਧ ਪਗ, ਰਗ ਪਪ	ਗਰ, ਸਰ ਗਗ ਰਸ,	ਸਸ ਗਗ ਰਰ ਪਪ	ਗਗ ਧਧ ਪਪ ਸਂਸਂ
	ਧਧ ਰਂਰਂ ਧਧ ਸਂਸਂ,	ਧਧ ਰਂਰਂ ਧਧ ਸਂਸਂ,	ਧਧ ਰਂਰਂ ਧਧ ਸਂਸਂ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੭.	. . . .	ਸਂਰਂ ऽਰਂ ਸਂਧ ਸਂਧ,	ਧਸਂ ऽਸਂ ਧਪ ਧਪ,	ਪਧ ऽਧ ਪਗ ਪਗ
	ਗਪ ऽਪ ਗਰ ਗਰ,	ਸ ऽ ਸਰ ਸਸ	ਰਗ ਰਰ ਗਪ ਗਗ	ਪਧ ਪਪ ਧਸਂ ਧਧ
	ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ ਸਂ,	ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ ਸਂ,	ਸਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ ਸਂ,	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ
੮.	. . . .	ਸਂਰਂ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ, ਧਸਂ	ਧਰਂ ਸਧ, ਪਧ ਪਸਂ	ਧਪ, ਗਪ ਗਧ ਪਗ,
	ਰਗ ਰਪ ਗਰ ਸ,	ਗਂ, ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਧਸਂ,	ਰਂ, ਰਂਰਂ ਸਂਧ ਪਧ	ਸਂ, ਸਂਸਂ ਧਪ ਗਪ
	ਧ, ਧਧ ਪਗ ਰਗ	ਪ, ਪਪ ਗਰ ਸਰ	ਗ, ਗਗ ਰਸ ਧਸ,	ਸਰ ਗਪ ਧਸ ਪਧ
	ਸਂ ਸ, ਸਰ ਗਪ	ਧਸਂ ਪਧ ਸਂ ਸ,	ਸਰ ਗਪ ਧਸਂ ਪਧ	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ

 www.sikhbookclub.com

੧. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਕਰਨ ਸਰਨ ਮਨਮੋਹਨ ਜੋਹਨ ਪਾਪ ਬਿਦਾਰਨ ਕਉ ॥
ਹਰਿ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਸਮ੍ਰਥ ਸਭੈ ਬਿਧਿ ਕੁਲਹ ਸਮੂਹ ਉਧਾਰਨ ਸਉ ॥
ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਅਚੇਤ ਜਾਨਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਭਰਮ ਅੰਧੇਰ ਮੋਹਿਓ ਕਤ ਧਉਂ ॥
ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਚਸਾ ਪਲੁ ਸਿਮਰਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ਸੰਗਿ ਲਉ ॥
ਹੋਛਉ ਕਾਜੁ ਅਲਪ ਸੁਖ ਬੰਧਨ ਕੋਟਿ ਜਨੰਮ ਕਹਾ ਦੁਖ ਭਉਂ ॥
ਸਿਖ੍ਯਾ ਸੰਤ ਨਾਮੁ ਭਜੁ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਆਤਮ ਸਿਉਂ ਰਉਂ ॥੨॥

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੮੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
—	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ
*	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਕ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ

—	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
*	ਜੋ	ਹ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਬਿ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਰਿ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਤ	ਰ	ਨ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਸ	ਭੈ	ऽ	ਬਿ	ਧਿ

ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਕੁ	ਲਹ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ऽ	ਉ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਸਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮ੍ਰੈ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥੨॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ, ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤਿ ਹੈ,ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰ ਅਪਨੀ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਸ
															ਬ
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਲ	ਬ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿਆ	ऽ	ਮ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਕਉ,	ऽ
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਅ	ਕ	ਥ	ਕ	ਥਾ	ऽ	ਜਾਂ	ਕੀ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ,	ਬ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	—	ਰੰ	ਸੰ
ਮੂ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਸਿਉ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤੌ	ऽ	ਛੀ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਛੌ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ
ਸੰ															
ਧ	—	ਸੰ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ	ਸ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧੌ	ऽ	ਖਿੰ	ऽ	ਚ	ਤ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽ,	ਬ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਨਾ ਮੈਲਾ ਨਾ ਧੁੰਧਲਾ, ਨਾ ਭਗਵਾ ਨਾ ਕਚੁ ॥
ਨਾਨਕ ਲਾਲੋ ਲਾਲ ਹੈ, ਸਚੈ ਰਤਾ ਸਚੁ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੦੮੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸਰ	ਗਪ	ਧਸੰ	ਸੰ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਮੈ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ਧੁੰ	ऽ	ऽ	ਧ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਸੰ							
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਕ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚੁ	ऽ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਲੰ	ऽऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ															
ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਸ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

੪. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਹੈ, ਦੂਸਰ ਨਾਹਿਨ ਕੋਇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ, ਤਿਹ ਸਿਮਰਤ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥ ੬ ॥
(ਸਲੋਕ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੪੨੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਸ	ਭ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਦੂ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ						ਧ						ਸਂ			
ਗ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਸੁ	ਨ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਿ	ਹ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਗ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

੫. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ ॥
ਸਰਬਧਾਰ ਸਰਬ ਕੇ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਕੇ ਦਾਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ ਮਾਂਗਨਿ ਮਾਗੈ ਭਾਵਨੀਆ ਸੋ ਪਾਈਐ ॥ ੧ ॥
ਸਫਲ ਸਫਲ ਸਫਲ ਦਰਸੁ ਰੇ ਪਰਸਿ ਪਰਸਿ ਗੁਨ ਗਾਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤ ਸਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹੀਰੈ ਹੀਰ ਬਿਧਾਈਐ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	ਧ̣	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਚਿ	ਕ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜਾ	ऽ	ਚੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਚੈ	ऽ
								ਪ		ਪ					
—	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਇ	ਕ
	ਧ														
—	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ऽ	ਸੁ	ਖ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ਕੇ	ऽ	ਦਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ														
—	ਗ	—	ਗ	ਪ	—	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—
ऽ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਮਾਂ	ऽ	ਗ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਭਾ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈ	ਐऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਬਰਗਾ ਵਲੋਂ)

SIKHBOOKCLUB.COM

੬. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥ ੧ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਧ															
ਸੰ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ऽ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ				ਸੰ											
ਗ	—	ਪ	—	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਪਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਡੇ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਸ	ਉ	ਤਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਗਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨੈ	ऽ	ਣ	ਮ	ਹਿੰ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ਰ	ऽ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਕ	ਦ	ਪ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਦਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰ
ਗਪ	ਧਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ							
ਰੂऽ	ऽऽ	ऽ	ਚਉ	ਮ	ऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ...							

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਰਬ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨੰ ਕੀਮਤਿ ਨ ਗਿਜਾਨੰ ਧਜਾਨੰ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚੌ ਜਾਨੀਜੈ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਥਾਨੰ ।।
ਮਨੁ ਧਨੁ ਤੇਰੋ ਪ੍ਰਾਨੰ ਏਕੈ ਸੂਤਿ ਹੈ ਜਹਾਨੰ ।।
ਕਵਨ ਉਪਮਾ ਦੇਉ ਬਡੇ ਤੇ ਬਡਾਨੰ ।।
ਜਾਨੈ ਕਉਨੁ ਤੇਰੋ ਭੇਉ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਦੇਉ ਅਕਲ ਕਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬ ਕੋ ਧਾਨੰ ।।
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਭਗਤੁ ਦਰਿ ਤੁਲਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਸਰਿ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਬਖਾਨੈ ।।
ਹਾਂ ਕਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ ।। ੪ ।।

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕ੍ਯ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੮੬)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ										ਸ			
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ̣	—	ਪ̣	ਧ̣	ਸ	—	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਗ						
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਕੀ	ऽ	ऽ	ਮ	ਤਿ	ऽ	ਨ	ਗਜਾ	ऽ	ਨੰ	ਧਜਾ	ऽ	ਨੰ	ऽ
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਊ	ऽ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ													
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ਜੈ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ਥਾ	ऽ	ਨੰ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ													
ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਮਨ	ਧ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ਏ	ਕੋ
ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	—
ਸੂ	ऽ	ਲ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ਜ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਕ	ਵੰ	ਨ	ਉ	ਪ	ਮਾ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਥ	ਥੋ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਥ	ਥਾ	ऽ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥
ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਧ	ਪ	—	ਗ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰਸ	ਪ਼	—	ਪ਼	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗਿऽ	ਤੂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੌ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੌ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਮੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਾਂ	ऽ	ਮ	ਚ	ਮੈਂ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਏਕ ਸੈ ਅਧਿਕ ਏਕ ਨਾਇਕਾ ਅਨੇਕ ਜਾ ਕੈ,
ਦੀਨ ਕੇ ਦਇਆਲ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਹੈ ॥
ਸਜਨੀ ਰਜਨੀ ਸਸਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਔਸਰ ਮੈ,
ਅਬਲੀ ਅਧੀਨ ਗਤਿ ਬੇਨਤੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ ॥
ਜੋਈ ਜੋਈ ਆਗਿਆ ਹ੍ਵੈ ਸੋਈ ਸੋਈ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ,
ਹਾਥ ਜੋਰੈ ਅਗ੍ਰਭਾਗਿ ਹੋਏ ਆਗਜਾਕਾਰੀ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਚਾਇਕੈ ਚਈਲੋ ਭਜੋ,
ਸਫਲ ਜਨਮ ਧੰਨਿ ਆਜੁ ਮੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ ॥ ੨੧੨ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਗ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭਾ	ਵ	ਨੀ	ਭऽ	ਗ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਪ̣	—
ਚਾ	ਇ	ਕੈ	ਚ	ਚ	ਈ	ऽ	ਭ	ਜੋਂ	ऽ
ਧ̣									
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਪ	ਗ	—
ਸ	ਫ	ਲ	ਜ	ਨ	ਨ	ऽ	ਧੰ	ਨ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਪ									
ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਅ	ਜ	ਮੇ	ਰੀ	ਬਾ	ऽ	ਰੀ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਏ	ਕ	ਸੈ	ਅ	ਧਿ	ਕ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕ
ਧ									
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਪ
ਨਾ	ਇ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	ऽ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ਕੈ
ਪ									
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਦੀ	ਨ	ਕੇ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ	ਹੋ	ਇ	ਕ੍ਰਿ
ਧ									
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਲ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੦. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਝਾਨਮਤੀ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੁ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

x				੨		੩		੪		
						ਧ				
						ਸੰ-	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗ
						ਰਾऽ	ਜਮਹਿ	ਰਾऽ	ਜऽ	ਜੋ
ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸਰ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਧ
ਗ	ऽ	ਮਹਿ	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ਤਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰ,ਰੰਸੰ	ਧਸੰਧਪ	ਗਰਸ–					
ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹਸ	ਤ ਮਹਿ	ਭੋऽऽऽ	ਗੀऽऽऽ					

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

						ਗ				
						ਪ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰਧ
						ਮ	ਨ	ਸਾ	ਪੂ	ਰਨ
						ਧ				
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਰ	ਨਾ	ਜੋਂ	ऽ	ਗ	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਧਾ	ਇਆ
ਗਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ	ਧਪ	ਗ,ਰਸ					
ਸੋऽ	ऽऽ	ਦੀऽ	ਹੋ	ऽऽ	ਗऽऽ					

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜੇ ਅਗੋਂ "ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ" ਦੀ ਟਿਊਨ ਤੇ ਗਾਓ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੋ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ ॥ ੧ ॥
ਕੀਤਾ ਜਿਸੋ ਹੋਵੈ ਪਾਪਾਂ ਮਲੋ ਧੋਵੈ ਸੋ ਸਿਮਰਹੁ ਪਰਧਾਨ ਹੇ ॥ ੨ ॥
ਘਟਿ ਘਟੇ ਵਾਸੀ ਸਰਬਨਿ ਵਾਸੀ ਅਸਥਿਰੁ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨੁ ਹੇ ॥ ੩ ॥
ਆਵੈ ਨ ਜਾਵੈ ਸੰਗੇ ਸਮਾਵੈ ਪੂਰਨ ਜਾ ਕਾ ਕਾਮੁ ਹੇ ॥ ੪ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਾ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ॥
ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਜਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ਹੇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਅੰਜਲੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸ	ਰਗ	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪਧ	ਪ	ਧ	—	ਧ
ਵੈ	ਦੋऽ	ਨ	ਵਾ	ऽ	ਈ	ਭੈ	ਣੋऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਈ
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਪਗ	ਰਸ	—
ਏ	ਕੋ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ਰਾ	ऽ	ਮੁ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਧ											
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਕੀ	ਤਾ	ਜਿ	ਸੋ	ਹੰ	ਵੈ	ਪਾ	ਪਾ	ਮ	ਲੋ	ਧੇ	ਵੈ
				ਧ							
ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਧ	ਪਗ	ਰਸ	—
ਸੋ	ਕਿS	ਮ	ਰਹੁ	ਪ	ਰ	ਧਾ	S	ਨ	ਹੋS	SS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸ੍ਰਾਵਗਸੁੱਧ ਸਮੂਹ ਸਿਧਾਨ ਕੇ ਦੇਖਿ ਫਿਰਿਓ ਘਰ ਜੋਗ ਜਤੀ ਕੇ ॥
ਸੂਰ ਸੁਰਾਰਦਨ ਸੁੱਧ ਸੁਧਾਦਿਕ ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਅਨੇਕ ਮਤੀ ਕੇ ॥
ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ ਕੋ ਦੇਖਿ ਰਹਿਓ ਮਤ ਕੋਊ ਨ ਦੇਖੀਅਤ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ ਕੇ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੂ ਤੇ ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ॥ ੧ ॥ ੨੧ ॥

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ: ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×				0				×				0			
	ਪ											ਗ			
—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਬਿ	ਨ	S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਕੇ	S
				ਰ								ਗ			
—	ਸ	ਰ	ਸ	ਗ	—	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	ਸ
S	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਕੀ	S	ਭਾ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਹੂ	ਤੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
	ਸ੍ਰਾ	ਵ	ਗ	ਸੁ	S	ਧ	S	ਸ	ਮੂਹ	S	ਸਿ	ਧਾ	S	ਨ	ਕੇ
										−				ਰੰ	
—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	—
S	ਦੇ	ਖ	ਫਿ	ਰਿਓ	S	ਘ	ਰ	S	ਜੋ	ਗ	ਜ	ਤੀS	S	ਕੇ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੧੩. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲ ਲਾਲ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ ॥ ੧ ॥
ਹੇ ਸਮ੍ਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਮਇਆ ਧਾਰਿ ॥ ੨ ॥
ਅੰਧਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ, ਮਲਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੭੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ
ਸ	—	ਧ̣	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ̣	—	ਪ̣
ਹੇ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ,
			ਪ								
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਧ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਥਅ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਸ	ऽ	ਖੇ
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦਰ	ਦ	ऽਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗ											
ਪ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹੇ	ऽ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਅ	ਗ	ਮ	ਪੂ	ਰ	ਨ
	ਸੰ										
ਸੰ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਮ	ਇਆ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
			ਪ						ਧ		
ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅੰ	ऽ	ਧ	ਕੂ	ऽ	ਪਮ	ਹਾ	ऽ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਨ
ਸੰ	ਗੰ										
ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪਾ	ਰ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ ਤੇ ਆਓ ।

www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, 'ਪੜਤਾਲ', ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸੁਆਮੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣੁ ਨਾਰਾਇਣੇ ॥
ਸਗਲ ਭਗਤ ਜਾਚਹਿ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਭਵਨਿਧਿ ਤਰਣ ਹਰਿ ਚਿੰਤਾਮਣੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਜਗਦੀਸ ਦਮੋਦਰ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੋਬਿੰਦੇ ॥
ਤੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਰਾਰਿ ਹਰਿ ਮੁਕੰਦੇ ॥ ੧ ॥
ਜਗਦੀਸੁਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਜੋ ਆਏ ਤੇ ਜਨ ਭਵਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਪੈਜ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ, ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਗ				
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਪਰ	ਮੇ	ਸੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼
ਦੂ	ਖ	ਨਿ	ਵਾ	ਰ	ਣ	ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਣੇ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਗ	ਲ	ਭ	ਗ	ਤ	ਜਾ	ਚਹਿ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਭਵ	ਨਿ	ਧ	ਤਰ	ਣ	ਹਰਿ	ਚਿੰ	ਤਾ	ਮ	ਣੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				੨				੦				੩			
ਗ						ਧ						ਧ			
ਪ	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦ	ਇਆ	ਲ	ਜ	ਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਦ	ਮੋ	ਦਰ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਧ												ਗ			
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਸ੍ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਧਿਆ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮੁ	ਰਾ	ऽ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਮੁ	ਕੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ

—ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ...

 www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਜ	ऽ	ਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਰ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਜੋ
ਧ'	—	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਆ	ऽ	ਏ	ਤੇ	ऽ	ਜ	ਨ	ਭਵ	ਨਿ	ਧਿ	ਪਾ	ਰ	ਧ	ਰੇ,
ਪ	ਪ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਭ	ਗ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਕੀ	ऽ	ਪੈ	ਜ	ਹਰਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਜ	ਨ
ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਆ	ਪ	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਭੂਪਾਲੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

www.sikhbookclub.com

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਨ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਘਟ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਨ਼, ਰ ਗ, ਮੰ ਧ ਨ, ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਧ, ਪ, ਮੰਗ, ਰ ਸ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਯਮਨ, ਇਮਨ, ਯਮੁਨਾ-ਕਲਿਆਨ, ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਯਮਨ ਇਕ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਯਮਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਾਈਦਾ ਹੈ। ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ "ਗ ਮ ਪ, ਜਾਂ ਪ ਮ ਗ" ਇੰਜ ਸਿੱਧਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਲਾਈਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਪ, ਮੰਗ ਮਗ, ਜਾਂ ਨ਼ਰਗ ਮੰਗ, ਪਮੰਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰ ਗਰ, ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਧੁਨਿਕ ਦਸ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਠਾਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਹਿਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਖਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤ੍ਰਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲਾਪ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮੰਗ, ਪਮੰਗ, ਰਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ। ਤਾਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਖੜਜ-ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਾਈਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਮਧੁਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਘੰਟੇ (ਅਖੰਡ) ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਸ ਨੀਯਤ ਹਨ। ਚੌਕੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—ਚਾਰ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਥਾਪੀ ਹੋਈ ਕੀਰਤਨ ਮਰਯਾਦਾ। ਉਹ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਇਹ ਹਨ :—

 www.sikhbookclub.com

੧. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ। ੨. ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦੀ ਚੌਂਕੀ। ੩. ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਦਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ। ੪. ਚਾਰ ਘੜੀ ਰਾਤ ਬੀਤਣ ਪੁਰ ਕਲਿਆਨ ਦੀ ਚੌਂਕੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ, ਸਰਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾ-ਬਜਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਸ ਸ ਸ
੧. ਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਨ਼ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਸ—ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰ, ਸ—।

ਸ ਪ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਸ
੨. ਸ—ਨ਼ਰਗ, ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼ ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਮੰਗ,
ਗ ਗ ਪ਼ ਨ਼ ਰ
ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਰਗਰਸਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਰ ਸ—।

ਗ
੩. ਰਗ—ਰਗਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮੰਗ, ਪ, ਮੰਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—(ਸ) ਨ਼ਧ਼ਪ਼, (ਪ਼) (ਧ਼) (ਨ਼) ਰਸ, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਗਮੰਗ, ਪਮੰਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਨ਼ਰਗ, (ਪ) ਮੰਗ, ਮੰਪਮੰਗ; ਰਗਰਸ, ਨ਼ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—।

ਨ਼
੪. ਸਨ਼ਰਸ ਗਰ ਮੰਗ, ਪ, ਮੰਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਮੰਧਪ, ਮੰਗ, ਮੰਧ, ਨਧਪਮੰਗ, ਰਗਮੰਪ,
ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ ਸ ਗ ਮੰ
ਨਧਪਮੰਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਗਰਮੰਗ, ਨ਼ਰਗਮੰਪਰ, ਸ, ਰਗ, ਨ਼ ਰਗ, ਰਮੰਗ, ਪਰ, ਗਰਸ, ਨ਼ ਰ ਗ
ਪ ਮੰ ਪ ਗ ਮੰ ਗ
ਮੰਪ—ਧਪ, ਮੰਧਪ, ਨਧਪ, ਗ ਮੰਨ, ਧਪਮੰਗ, ਰਸ—, ਰਗਮੰਧਨ, ਮੰਧਨ ਗਮੰਧਨ, ਰਗਮੰਧਨ, ਨ਼ਰ ਗਮੰਧਨ, ਸਂ, ਨਧਪਮੰਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ—।

੫. ਪ, ਮੰਗਮੰਪ, ਮੰਧਪ, ਨਧਪ, ਮੰਧਨਸਂ, ਨਧਪ, ਮੰਗ, ਮੰਧਨ, ਸਂ—ਨਰਂਸਂ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ. ਸਂਨਧਪ, ਮੰਗ,
ਸਂ ਗਂ
ਮੰਧਨਸਂ—ਨਸਂ, ਨਧਨਰਂ, ਨਧਪ, ਮੰਧਨਸਂ—ਨਸਂਨਧਨ, ਮੰਧਨ, ਰਂਸਂ—ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਰਂ,ਸਂ—
ਸਂ ਸ ਗ ਮੰ ਪ ਧ ਨ ਸਂ ਗਂ
ਨਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪਮੰਗ—ਨ਼, ਰ, ਗ, ਮੰ, ਪ ਧ, ਨ,ਰਂ,ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਮੰਗਂ, ਪਂ, ਮੰਗਂ,
ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗਂ ਮੰ ਪਂ
ਰਂ, ਨਰਂਸਂ—ਨਧ,ਨ ਰਂਗਂ—ਰਂਸਂ, ਨਧਨਰਂਗਂਰਂ, ਮੰਗਂ, ਪਂ, ਮੰਗਂਰਂ, ਨਰਂਸਂ, ਨ ਰਂ ਗਂ ਮੰ ਪਂ, ਮੰਗਂ,
ਗਂ
ਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪ, (ਨ) ਧਪਮੰਗ, (ਪ) ਮੰਗ,ਰ,ਸ—।

ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਪ ਗ ਨ (ਪ) — ਰ	— ਸ ਗ ਰ		
੧.	ਹ ਮਾ ऽ ਰੈ	ऽ ਇਹ ਕਿ ਰ	ਨ਼ਰ ਗਮ´ ਪਧ ਨਸਂ	ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ ਸ
੨.	. . . .	ਨ਼ਰ ਗਮ´ ਪਧ ਨਸਂ	ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ	ਗਮ´ ਪਮ´ ਗਰ ਸ
੩.	ਸਰ ਗਮ´ ਗਰ, ਗਮ´	ਪਧ ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ,	ਗਮ´ ਪਧ ਨਸਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ ਸ
੪.	ਨ਼ਰ ਨ਼ਗ ਰਗ ਰਮ´	ਗਮ´ ਗਪ ਮ´ਪ ਮ´ਧ	ਪਧ ਪਨ ਧਨ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ ਸ
੫.	. . . . ਗਪ ਮ´ਗ, ਮ´ਧ ਪਮ´,	. . . . ਪਨ ਧਪ, ਧਸਂ ਨਧ,	, . . . ਨਰਂ ਸਂਨ, ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ,	ਸਗ ਰਸ, ਰਮ´ ਗਰ, ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ ਸ
੬.	. . . . ਮ´ਗ, ਨਧ ਨਧ ਪਮ´,	. . . . ਸਂਨ ਸਂਨ ਧਪ, ਰਂਸਂ	ਮ´ਗ ਮ´ਗ ਰਸ, ਪਮ´ ਰਂਸਂ ਨਧ, ਗਂਰਂ ਗਂਰਂ	ਪਮ´ ਗਰ, ਧਪ ਧਪ ਸਂਨ ਧਪ ਮ´ਗ ਰਸ
੭.	ਸਨ਼ ਰਸ ਗਰ ਮ´ਗ ਸਂਨ ਸਂਸਂ ਨਧ ਨਨ	ਪਮ´ ਧਪ ਨਧ ਸਂਨ ਧਪ ਧਧ ਪਮ´ ਪਪ	ਰਂਸਂ ਗਂਰਂ ਮ´ਗਂ ਪਂਮ´ ਮ´ਗ ਮ´ਮ´ ਗਰ ਗਗ	ਗਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ ਰਸ ਰਰ ਸਨ਼ ਸ
੮.	. . . . ਪਮ´ ਗਰ, ਗਮ´ ਪਧ ਗਰ, ਗਮ´ ਪਧ ਨਸਂ	. . . . ਪਮ´ ਗਰ, ਗਮ´ ਪਧ ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ,	. . . . ਨਧ ਪਮ´ ਗਰ, ਗਮ´ ਗਮ´ ਪਧ ਨਰਂ ਗਰਂ	ਗਰ ਗਮ´ ਗਰ, ਗਮ´ ਪਧ ਨਸਂ ਨਧ ਪਮ´ ਸਂਨ ਧਪ ਮ´ਗ ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ´ ਪ ਪ ਸਂ ਸਂ	ਸ — ਸਂ —		
੧.	ਬਿ ਨ ਮਿ ਲ	ਬੇ ऽ ਨਾ ऽ	ਸਂਨ ਧਪ ਮ´ਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗਮ´ ਧਨ ਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮ´ਗ	ਰਗ ਮ´ਪ ਧਨ ਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ ਸਨ ਧਪ	ਮ´ਗ ਰਸ ਨ਼ਤ ਗਮ´	ਧਨ ਸਂ, ਗਮ´ ਧਨ	ਸਂ, ਗਮ´ ਧਨ ਸਂ
੪.	. . . . ਨਧ ਪਮ´ ਗਮ´ ਧਪ	. . . . ਮ´ਗ ਰਗ ਮ´ਪ ਧਨ	. . . . ਸਂਨ ਧਪ ਮ´ਗ ਰਸ	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨ ਰਂਸਂ ਰਗ ਮ´ਪ ਧਨ ਸਂ

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੫.	. . . .	. . . .	ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਗ ਰਸ,	ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮ́
	ਗਰ ਸ, ਸਂ, ਗਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗ,ਰ ਗਮ́, ਗਮ́	ਧ,ਮ́ ਧਨ, ਧਨ ਸਂ
੬.	ਗਂ, ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਰਂ	ਸਂਨ ਧਨ ਸਂ, ਨਧ	ਪਧ ਨ, ਧਪ ਮ́ਪ	ਧ, ਪਮ́ ਗਮ́ ਪ,
	ਮ́ਗ ਰਸ, ਗਰ ਮ́ਗ	ਪਮ́ ਧਪ ਨਧ ਸਂਨ	ਰਂਸਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਮ́ਗ ਰਸ ਰਗ ਮ́ਪ
੭.	. . . .	. . . .	. . . .	ਸਂਨ ਸਂ, ਸਂਨ ਧਨ
	ਸਂ, ਸਂਨ ਧਪ ਧਨ	ਸਂ, ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਪ	ਧਨ ਸਂ, ਸਂਨ ਧਪ	ਮ́ਗ ਮ́ਪ ਧਨ ਸਂ,
	ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਗ ਰਗ	ਮ́ਪ ਧਨ ਸਂ, ਸਂਨ	ਧਪ ਮ́ਗ ਰਸ ਰਗ	ਮ́ਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੮.	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨ ਮ́ਧ	ਨਰਂ ਸਂਨ ਧਨ ਮ́ਧ	ਨਰਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨ	ਮ́ਧ ਨਰਂ ਸਂਨ ਸਂ,
	ਧਨ ਸਂਰਂ ਗਂਮ́ ਗਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗਮ́, ਰਗ ਮ́ਧ,	ਗਮ́ ਧਨ, ਮ́ਧ ਨਸਂ
	ਰਂਸਂ, ਗਮ́ ਧਨ ਮ́ਧ	ਨਰਂ ਸਂ, ਗਂਮ́ ਧਨ	ਮ́ਧ ਨਰਂ ਸਂ, ਗਮ́	ਧਨ ਮ́ਧ ਨਰਂ ਸਂ

੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ, ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ, ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਜੈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				=				×				੨			
ਪ			ਗ								ਪ		ਗ		
ਨ	(ਪ)	—	ਰ	—	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਮ́	—	ਮ́	ਪ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਏਹ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ	ऽ
ਮ́														ਨ਼	
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ́ਗ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮ́	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਚऽ	ਰऽ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	ऽ
												ਧ			
ਨ਼	—	ਰ	—	ਗ	ਗ	ਮ́	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	—	—	—
ਮ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਫੇ	ਰ	ਫੇ	ਰ	ਰੀ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ́								ਨ							
ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਆ	S	ਨ	ਜ	ਲਾ	S	ਸਿ	ਉ	ਕਾ	S	ਜ	ਨ	ਕ	ਛੂ	ਐ	S
				ਗ										ਨ਼	
ਪ	ਮ́	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ	ਸ	ਸਰ	ਗਮ́	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਹ	S	ਰ	S	ਬੂ	S	ਦS	ਚਾ	ਤ੍ਰਿS	ਕS	ਕਉ	S	ਦੀ	S	ਜੈ	S

ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲਨੁ ਰਾਵਿਆ ਕਵਨ ਗਤੀ ਰੀ ॥ ਸਖੀ ਬਤਾਵਹੁ ਮੁਝਹਿ ਮਤੀਰੀ ॥੧॥
ਸੂਹਬ ਸੂਹਬ ਸੂਹਵੀ ॥ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਾਵ ਮਲੋਵਉ ਸੰਗਿ ਨੈਨ ਭਤੀਰੀ ॥ ਜਹਾ ਪਠਾਵਹੁ ਜਾਂਉ ਤਤੀਰੀ ॥੨॥
ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਦੇਉ ਜਤੀ ਰੀ ॥ ਇਕ ਨਿਮਖ ਮਿਲਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀਰੀ ॥੩॥
ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਅਹੰਬੁਧਿ ਹਤੀ ਰੀ ॥ ਸਾ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗਵਤੀਰੀ ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੯)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਮ́	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਲਾ	S	ਲ	ਨ	ਰ	ਵਿ	ਆ	S	ਕ	ਵ	ਨ	ਗ	ਤੀ	S	ਰੀ	S
ਨ਼ਰ	ਗਮ́	ਪ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਮ́	ਗ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਸS	ਖੀS	S	ਬ	ਤਾ	S	ਵਹੁ	S	ਮੁ	ਝਹਿ	S	ਮ	ਤੀS	S	ਰੀ	S

ਅੰਤਰਾ

		ਮ́													
ਪ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਸੂ	S	ਹ	ਬ	ਸੂ	S	ਹ	ਬS	ਸੂ	S	S	ਹ	ਵੀ	S	S	S
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ́	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਕੈ	S	ਰੰ	S	ਗ	ਰ	ਤੀ	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥੧॥
ਚੂਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨਿ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥ ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟਿ ਪਰੀ ॥੨॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥੩॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥ ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਨ															
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	—
ਦੂ	S	ਖ	ਘ	ਨੋ	S	ਜ	ਬ	ਹੋ	S	ਤੇ	S	ਦੂ	S	ਰ	S
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਬ	ਮ	ਸ	ਲ	ਤ	ਮੋ	ਹਿ	ਮਿ	ਲੀ	S	ਹ	ਦੂS	S	ਰ	S

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਗ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਚੂ	S	ਕਾ	ਨਿ	ਹੋ	S	ਰਾ	S	ਸ	ਖੀ	S	ਸ	ਹੇ	S	ਰੀ	S
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮੰਗ	ਰਸ
ਭ੍ਰ	ਰ	ਮ	ਗ	ਇਆ	S	ਗੁ	ਰ	ਪਿ	ਰ	ਸੰ	ਗ	ਮੇS	SS	ਰੀS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਗਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂੰ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਪ	—	—	—	—	—	—	—
ਤੁ	ਮ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ॑															
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ॑	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑
ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ, ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ, ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮ॑				ਪ											
ਪ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਮ॑	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਰ	ਮ॑	—	ਪ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ਦੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ਼	ਰ	ਗ਼ਮੱਪ	ਰ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਹ	S	ਸਾ	S	ਨSS	ਹ	ਚੂ	S	ਕੈ	S
				ਮੱ				ਮੱ							
ਨ਼	ਨ਼	ਰ	ਰ	ਗ	—	—	—	ਪ	—	—	ਨ	ਮੱ	ਧ	ਪ	—
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	ਭੇ	S	S	S	ਦ	S	S	ਬ	ਤਾ	S	ਵੇ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	—	ਮੱ	ਗ	—	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	S	ਭ	ਇਓ	S	ਤੀ	S	ਰ	ਥ	ਬੂ	ਤ	ਕੀ	S	ਏ	S
				ਸਂ											
ਸਂ	—	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਮੱ	ਪ
ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	S	S	S	ਵੇ	S	S	S-
'ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ਼	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਗਮੱ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮੱ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	S	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਦੁ	ਖ	ਪਾS	SS	SS	SS	ਵੇS	SS	SS	S'

ਨੋਟ—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਅੰਤਰਾ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈ" ਦੀ ਤੁਕ ਗਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ । ਲਯ ਵਧਾ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ ॥
ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨੋ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਆਨ ਜਗਤ ਮੈ ਦਸਕ ਅਸੁਰ ਹਰਿ ਘਾਏ ॥
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਿਖਾਇ ਸਭਨ ਕਹ ਆਪਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਾਏ ॥੧॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਕਿਮ ਜਾਤਿ ਗਿਨਾਯੋ ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਕੇ ਅਸਿ ਕੋ ਘਾਇ ਬਚਾਇ ਨ ਆਯੋ ॥੨॥
ਕੈਸੇ ਤੋਹਿ ਤਾਰਿ ਹੈ ਸੁਨਿ ਜੜ ਆਪ ਡੁਬਿਯੋ ਭਵਸਾਗਰ ॥
ਛੁਟਿਹੋ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਗਹੋ ਸਰਨਿ ਜਗਤਾਗਰ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਸ ਬਿ
ਨ਼												ਗ			
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਨ	ਕ	S	ਰ	ਤਾ	S	ਟ	ਨ	ਕਿ	ਰ	ਤ	ਮ	ਮਾ	S	ਨੋਂ,	S
				ਮੱ								ਨ			
ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	—
ਆ	S	ਦਿ	ਅ	ਜੋ	S	ਨਿ	ਅ	ਜੋ	S	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸੀ	S
ਮੱ	ਮੱ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ	ਸ
ਤਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਮੇ	S	ਸ	ਰ	ਜਾ	SS	S	SS	S	SS	ਨੋ,	ਬਿ

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ			ਪ											
*	ਪ	ਗ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਮੱਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
*	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਯੋ	S	ਜੋ	SS	ਆ	S	ਨ	ਜ	ਗ	ਤ	ਮੇ	S
														ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨਧ	ਨ	ਪ	—
S	ਦਸ	ਕ	ਅ	ਸੁ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਘਾ	S	S	S	SS	S	ਏ	S
			ਮੱ	ਗਂ											
—	ਗਂ	ਗਂ	ਪਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
*	ਅਧਿ	ਕ	ਪਰ	ਪੰ	S	ਚ	ਦਿ	ਖਾ	S	ਇ	ਸ	ਭ	ਨ	ਕਹ	S
				ਧ											
—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ,	ਸ
*	ਆ	S	ਪਹਿ	ਬ੍ਰ	ਹS	ਮ	ਕ	ਹਾ	SS	S	SS	S	SS	ਏ,	ਬਿ

ਨ ਕਰਤਾ...

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ॥
ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ ਰੰਗੀ ਸੋਭਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਜਸੁ ਮੰਗੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸੇਖਨਾਗੈ, ਸਗਲ ਜਪਹਿ ਤਰੰਗੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਸੰਗੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਪ	
														ਧ	—
														ਸੋ	S
					ਰ										
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	—	—	—
ਭਾ	S	S	ਸੋS	ਭਾ	ਮੇ	S	ਰੇ	ਲਾ	S	ਲ	ਨ	ਕੀ	S;	S	S
—	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
S	ਸਦ	ਨ	ਵ	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਰੰ	S	ਗੀ	S	ਸੋਂS	S	ਭਾ	S
					ਰ										
ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਸੋ	ਭਾ	S	ਸੋS	ਭਾ	ਮੇ	S	ਰੇ								

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ														
	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਮ	ਹੇ	S	ਸ	S	ਸਿ	ਧ	ਮ	ਨਿ	ਇੰ	S	ਦ੍ਰਾ	S
														ਪ	
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ	—
S	ਭ	ਗ	ਤ	ਦਾ	ਨ	ਜ	ਸ	ਮੰ	S	ਗੀ	S	S	S	ਸੋ	S
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਭਾ	S	S	ਸੋS	ਭਾ	ਮੇ	S	ਰੇ	ਲਾਲ ..							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ)

 www.sikhbookclub.com

੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ।
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਹਿ, ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ, ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ, ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਥਾਹ ਨ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੋ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਤੁਮੁ ਜਲਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ, ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ	ਰ	ਗਮ́	ਪਧ	ਪ
											ਰਾ	ਮਾ	ਰS	SS	ਮ
ਗ															
ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	S	ਮੈ	S	ਅੰ	SS	ਤ	ਨ	ਪਾS	ਇਆ	S,	S	ਹ	ਮS	ਬਾ	S
								ਮ́							
ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਮ́	ਧ	ਨ	ਸਂ
ਰਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	S	ਰੈ	S	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	S	ਤੂ	S	ਬ	ਡ
		ਧ													
ਨਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਗ	ਰਸ					
ਪੁS	ਰ	ਖ	ਪਿ	ਤਾ	S	ਮੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਇਆ	SS;					

ਅੰਤਰਾ

												ਮ́			
												ਪ	ਪ	ਮ́	ਗ
												ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S
ਪ				ਨ											
ਮ́	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਨਾ	S	ਮ	ਅ	ਸੰ	S	ਖ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹਹਿ	S,	ਅ	ਗ	ਮ	S

www.sikhbookclub.com

												ਨ			
ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਅ	ਗ	ਮ	S	*	*	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	SS	ਇਆ	S	ਗੁ	ਨੀ	S	S
ਪ				ਮ'			ਮ'	ਗ							
ਮ'	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ'
ਗਿਆ	S	ਨੀ	S	ਸੁ	ਰ	ਤ	ਬਹੁ	ਕੀ	S	ਨੀ	S,	ਇ	S	ਕ	S
	ਧ														
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪਮ'	ਗਰ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗਮ'	ਪਧ	
ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	S	ਮ	ਤ	ਪਾS	ਇਆ	S,	ਰਾ	ਮਾ	ਰਾ...		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :— ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ, ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ, ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ, ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ, ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ, ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
											ਸਸ	ਰਗਮ'ਪ	-ਰ	ਗਰ	ਸ
											ਪ੍ਰਭ	ਕੀSSS	Sਜੈ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ
-ਸ	(ਸ)	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਪ਼	ਸ	ਸ	ਸ	-ਸ	ਗਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
*ਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਹਮ	ਹ	ਰਿ	ਗੁS	ਨ	ਗਾ	ਵਹ	ਗੇ,	Sਗ	ਨS	ਗਾS	ਵਹ	ਗੇ
ਸ	—	ਗ	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗਗ	ਮ'	ਮ'ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ'ਪਧਨ	-ਧ	ਪ
ਹਉ	S	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	S	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤS	ਆ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਭSSS	SS	S

1

(ਪ)	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਪਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੱਪ			
ਮੋ	S	ਹਿ	S	ਕS	ਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	ਵਹਿ	ਗੋ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ
												ਹ	ਮ	ਬਾ	ਰਿਕ
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	(ਸੰ)	ਸੰ	ਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗੰ	ਰੰ	ਨਰੰ	ਸੰਸੰ
ਮੁਗ	ਧਇ	ਆ	ਨ	*	*ਪਿ	ਤਾ	ਸਮ	ਝਾ	ਵਹਿ	ਗੋ	S	ਮੁ	ਤ	ਖਿਨ	ਖਿਨ
ਨ	ਧਧ	ਮੱਧਨ	(ਪ)	ਪਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੱਪ —			
ਭੂ	ਲਵਿ	ਗਾSS	ਰ	ਜਗ	ਤ	ਪਿ	ਤ	ਭਾ	ਵਹਿ	ਗੋ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...			

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਟਿਊਨ ਜੋ ਅਗੇ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੰਜ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਤੇ ਆਨੰਦ ਆਵੇਗਾ।

੧੦. ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਿਆਨ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਆਇਆ ਸਫਲ ਤਾਹੂ ਕੋ ਗਨੀਐ ॥ ਜਾਸੁ ਰਸਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਭਨੀਐ ॥
ਆਇ ਬਸਹਿ ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗੇ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿ ਰੰਗੇ ॥
ਆਵਤ ਸੋ ਜਨੁ ਨਾਮਹਿ ਰਾਤਾ ॥ ਜਾ ਕਉ ਦਇਆ ਮਇਆ ਬਿਧਾਤਾ ॥
ਏਕਹਿ ਆਵਨ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਨ ਆਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੈ ਦਰਸਿ ਸਮਾਇਆ ॥੧੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
													ਨ਼		
											ਨ਼	ਸ	ਧ਼	—	ਨ਼
											ਆ	S	ਇਆ	S	S
		ਗ					ਸ								
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਮ
ਸ	S	ਫ	S	S	ਲ	S	S	S	S	S	ਤਾ	ਹੂ	ਕੋ	S	S
ਗ													ਮੱ		
ਰ	—	ਗ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਮੱ	ਪ	ਗ	—	ਮੱ
ਗ	S	ਨੀ	S	ਐ	S	S	S	S	S	S	ਜਾ	S	ਸ	S	ਰ

					ਮੱ										
ਪ	ਪ	ਧ	—	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਨ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਸ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ऽ	ਸ
				ਮੱ											
ਮੱ	—	ਪ	—	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	—	—					
ਭ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,					

ਅੰਤਰਾ

											ਮੱ				
											ਗ	—	ਮੱ	—	ਧ
											ਆ	ऽ	ਦਿ	ऽ	ਖ
ਸਂ	—	—	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ
ਸਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਸ਼ਾ	ਧੂ	ਕੀ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਨ਼	ਸਂ	ਨ	—	ਧ
ਸ਼ੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ऽ	ਨ
ਪ										ਗ					
ਮੱ	—	ਧ	—	ਪ	—	—	—	—	—	ਰ	ਰ	—	ਗ	—	ਪ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ऽ
ਗ													ਨ਼		
ਰ	—	—	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	—	
ਰੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ऽ	ਇਆ ਸਫਲ...		

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨ ਰਾਗੰ ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਕ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਵੈਖੰ ॥
ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਪਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥੧॥
ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਧਾਮੰ ॥ ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਭਾਮੰ ॥
ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੰ ॥ ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾ ਬੁੱਧਿ ਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧ ਰੂਪੰ ॥੨॥
ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਜਾਈ ਕਛੂ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥ ਕਹਾ ਬਾਸੁ ਤਾ ਕੋ ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥
ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾ ਕੈ ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਕੈ ਬਖਾਨੋ ਕਹੇ ਮੋ ਨ ਆਵੈ ॥੩॥
ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥ ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥
ਅਦ੍ਵੈਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੪॥੯੪॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

X		0		2		3		0	
									ਨ਼
									ਸ
									ਨ
ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਮੋऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕ	ਰੂ	ऽ	ਪੇ	ऽ	ਨ
					ਗ				
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਮੰ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕ	ਰੂ	ऽ	ਪੇ	ऽ,	ਨ

ਅੰਤਰਾ

X		0		2		3		0	
									ਧ
									ਨ
ਮ´					ਨ				
ਗ	—	ਮ´	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰਾ	ऽ	ਕੌਂ	ऽ	ਨ	ਰੈਂ	ऽ	ਕ	ऽ	ਨ
ਨ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰੂ	ऽ	ਪੰ	ऽ	ਨ	ਰੇ	ऽ	ਖੰ	ऽ,	ਨ
ਨ	—	ਧ	—	ਪ	ਮ´	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਮੋ	ऽ	ਹੰ	ऽ	ਨ	ਛੈ	ऽ	ਹੰ	ऽ	ਨ
ਗ					ਗ				
ਰ	—	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਦੂੰ	ऽ	ਹੰ	ऽ	ਨ	ਦੈ	ऽ	ਖੰ	ऽ,	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦੇਹੁ ਸੰਦੇਸਰੋ ਕਹੀਅਹੁ ਪ੍ਰਿਅ ਕਹੀਅਉ ॥

ਬਿਸਮੁ ਭਈ ਮੈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸੁਨਤੇ, ਕਹਹੁ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕੋ ਕਹਿਤੋ ਸਭ ਬਾਹਰਿ ਬਾਹਰਿ, ਕੋ ਕਹਤੋ ਸਭ ਮਹੀਅਉ ॥

ਬਰਨੁ ਨ ਦੀਸੈ ਚਿਹਨੁ ਨ ਲਖੀਐ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਾਤਿ ਬੁਝਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥

ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ ਲੇਪ ਨਹੀ ਅਲਪਹੀਅਉ ॥

ਨਾਨਕੁ ਕਹਤ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਗਾ ਸੰਤ ਰਸਨ ਕੋ ਬਸਹੀਅਹੁ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ̣ ਸ	—	ਨ̣	ਧ̣	ਧ̣	ਮ'	ਧ̣	ਪ̣	ਮ'	ਪ̣
ਦੇ	ऽ	ਹੁ	ਸੰ	ਦੇ	ऽ	ਸ	ਰੋ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਮ'ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ̣	ਰ	ਸ	—
ਕ	ਹੀ	ਅਹੁ	ऽ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ̣	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਮ	ਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ
ਗ	ਰ	ਗ	ਧ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਬ	ਹੁ	ਬਿ	ਧ	ਸੁ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਨ̣	ਰ	ਗ	ਮ'	ਧ	ਮ'ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਹੁ	ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਨऽ	ਸ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਕੋ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋ	ऽ	ਸ	ਭ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਧ	ਮ'	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਕੋ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਗ	ਰ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ̣	ਰ	ਸ	—
ਮ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ,	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਰੇ ਮਨ ਡੀਗਿ ਨ ਡੋਲੀਐ ਸੀਧੈ ਮਾਰਗਿ ਧਾਉ ॥
ਪਾਛੈ ਬਾਘੁ ਡਰਾਵਣੋ ਆਗੈ ਅਗਨਿ ਤਲਾਉ ॥
ਸਹਸੈ ਜੀਅਰਾ ਪਰਿ ਰਹਿਓ ਮਾ ਕਉ ਅਵਰੁ ਨ ਢੰਗੁ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਛੁਟੀਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ॥ ੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੦)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ									
ਮਂ	ਪਧ	ਮਂਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਧਮਂ	ਧ	ਪ	ਮਂਗ	ਮਂ
ਰੇ	ਮਨ	ਡੀS	ਗS	ਨS	ਡੋS	ਲੀ	ਐ	SS	S
				ੜ ਗ			ਮਂ		
ਧ	ਪ	ਮਂਗ	ਮਂ	ਰ ਰ	ਗਮਂ	ਪਧ	ਪ	—	—
ਸੀ	ਧੈ	ਮਾS	S	ਰਗ	ਧਾS	SS	ਉ	S	S
ਪ	ਮਂ	ਗ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਛੈ	ਬਾ	ਘ	ਡ	ਰਾ	ਵ	ਣੋ	S	S
ਨ਼	ਰ	ਗਮਂ	ਮਂ	ਪਪ	ਰਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮਂ	ਪ
ਆਂ	ਗੈ	ਅਗ	ਨ	Sਤ	ਲਾS	SS	SS	SS	ਉ

ਅੰਤਰਾ

ਪ									
ਮਂ	ਗ	ਮਂ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸਹ	ਸੈ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	ਧ	ਰ,ਰ	ਹਿਓ	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਨਸ	ਧ	ਮਂਮਂ	ਮਂਧ	ਨਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਮਾ	ਕਉ	ਅਵ	ਰ	Sਨ	ਢੰS	SS	ਗ	S	S
ਪ	ਪਮਂ	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਨਾ	ਨਕ	ਗੁ	ਰ	ਮੁਖ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	S	S
ਨ਼ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮਂ	ਪਪ	ਰਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮਂ	ਧ
ਹਰਿ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਸਿਉ	ਸੰS	SS	SS	SS	ਗ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ (ਗੁਰ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਨ਼ਧ਼	ਸ
										ਪ੍ਰS	ਭ
ਰ					ਮ'	ਗ					
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	—	ਸ	ਸ	ਸ
ਕੀ	S	ਜੈ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਾ	S	S	ਨ,	ਹ	ਮ
ਰਗ	ਗ	ਗ	ਗਮ'	ਪ	ਮ'	ਧ	—	—	—	ਪ	—
ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾS	S	ਵਹ	ਗੇ	S	S	S,	ਹਉ	S
ਧ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤ	ਆS	S	ਸ	ਪ੍ਰਭ	ਮੋ	ਹਿ
								ਧ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਕਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	S	ਵਹਿ	ਗੇS	S	S	SS,	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

											ਪ
											ਹਮ
ਮ'						ਨ					
ਗ	ਗ	ਗ	ਮ'	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬਾ	ਰਿ	ਕ	ਮੁਗ	ਧ	ਇ	ਆ	S	S	ਨ	S	ਪਿ

 www.sikhbookclub.com

ਨ	ਨ	ਨ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਤਾ	ਸ	ਮ	ਝਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਤ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਖਿਨ	ਖਿ	ਨ	ਭੂ	ਲ	ਵਿ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਜ
								ਧ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਗਤ	ਪਿ	ਤ	ਭਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਜਪਿ ਨਿਸੰਗ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨ ਖਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨਿਕ ਸੂਖ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੋ ॥
ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਲੁਬਧ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਬਹੁੜਿ ਜੋਨਿ ਨ ਧਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਸੰ	ਸੰ
										ਹ	ਰਿ
ਨ	ਧ	ਨ	—	—	ਧ	ਮ'	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ਕ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਲਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ
ਨ਼	ਧ	ਨ਼	—	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮ'	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਪ	ਤਿ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	—	—	—	ਸੰ
ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ	—	ਰੰ	—	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ;
									ਗ,	ਜ	ਮ
ਨ	—	—	—	—	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੰ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੬. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਉਨੁ ਕਰੈ ॥
ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ, ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰੁ ਧਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ, ਤਾ ਪਰ ਤੁਹੀ ਢਰੈ ॥
ਨੀਚਹ ਊਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥ ੧ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਣ ਤਰੈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ
				ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ,	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਰ	ਮੰ	—	ਗ	ਮੰ	—	ਧ
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ	ਗੁ	ਸਈਂ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਮੇ
ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਗ	—	ਮੰ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਥੈ	ਛ	ਤ੍ਰ	ਧ

www.sikhbookclub.com

ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਰੈ	ਙ	ਙ	ਙ	ਹੇ,	ਗ	ਰੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਵਾ	ਙ	ਙ	ਙ	ਜ,	ਗ	ਰੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਬ	ਨਿ
ਮੱ			ਨ								
ਧ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ
ਐ	ਙ	ਸੀ	ਲਾ	ਙ	ਲ	ਤੁਝ	ਬਿ	ਨ	ਕਵ	ਨ	ਕ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਰੈ	ਙ	ਙ	ਙ	ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਬ	ਨਿ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	—	ਮੱ	ਧ	ਧ	ਨਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਨ
ਵਾ	ਙ	ਜ;	ਜਾਂ	ਙ	ਕੀ	ਛੋਙ	ਙ	ਙ	ਤ	ਙ	ਙ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਙ	ਙ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਊ	ਲਾ	ਙ	ਙ	ਗੋ	ਙ	ਙ
ਪ	—	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਮੱ	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ
ਙ	ਙ	ਙ,	ਤਾ	ਪ	ਰ	ਤੂ	ਙ	ਙ	ਹੀ	ਙ	ਚ
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਰੈ	ਙ	ਙ	ਙ	ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਬ	ਨਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਵਈਯਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਦੀ ਨਿਖਾਨ ਸੁਰ ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਾਰ।

www.sikhbookclub.com

੧੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥ ੧ ॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਜੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨		੦	
ਗਗ	ਰਗਰ	(ਸ)	ਨ਼ਧ਼	ਸਸਨ਼ਧ਼	ਨ਼ਧ਼	ਪ਼	—	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਹS	ਮਾSS	ਰੈ	ਏਹ	ਕਿSਰS	SS	ਪਾ	S	ਕੀ	S	ਜੈ	S
ਗਗ	ਰਰ	ਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗਗ	ਰ
ਅਲਿ	ਮਕ	ਰੰ	ਦS	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	S
								ਨ਼			
ਪ	ਗ	ਪ	(ਪ)	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਫੇ	ਰ	ਫੇ	S	S	ਰ	ਰੀ	S	ਝੈ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਸਂ	—	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨਧ
ਆ	S	ਨ	Sਜ	ਲਾ	S	ਸਿਉ	SS	ਕਾ	S	S	ਜS
ਬਿ	ਨ	ਮਿ	Sਲ	ਬੇ	S	SS	SS	ਨਾ	S	S	ਹੀS
		ਮ'		ਮ'							
ਸਂਨਧ	ਨਧ	ਪ	(ਪ)	ਪ	(ਪ)ਮ'	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਸਂ
ਨSS	SS	ਕ	ਛੂ	ਐ	S S	ਹ	ਰ	ਬੂੰ	S	ਦS	S
ਸੰSS	SS	ਤੋ	S	ਖਾ	S S	ਪੇ	ਖ	ਦ	ਰ	ਸS	ਨ
								ਨ਼			
—	ਨ	ਧ	ਪ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—
S	ਚਾ	S	ਤ੍ਰਿ	ਕ	ਕਉ	S	S	ਦੀ	S	ਜੈਂ	S
S	ਨਾ	S	S	S	ਨ	S	ਕ	ਜੀ	S	ਜੈਂ	S

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਯਾਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਦਾ ਠੇਕਾ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਤਾਨ ਪਲਟੇ ਆਦਿ ਲਾਉਣੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

੧੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਉਨ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ ਕਹਾ ਕਰਉ ॥
ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ ਅਜਰੁ ਪਦੁ ਕੈਸੇ ਜਰਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ, ਕੈ ਦਰਿ ਸਰਨਿ ਪਰਉ ॥ ੧ ॥
ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਰਾਜੁ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਸੁਰਗਾ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਮੁਕਤਿ ਕਹਉ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਗਹਉ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
									ਨ਼		
ਸਂ	ਨਧ	ਪਮ́	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗਰ	ਸ	—	ਸ
ਕਉ	SS	ਨS	S	ਬਿ	ਧ	ਤਾ	ਕੀ	ਕਹਾ	ਕ	S	ਰਉ
			ਗ								
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ
ਧ	ਰ	ਤ	ਧਿਆ	S	ਨ	ਗਿਆ	ਨ	ਸਸ	ਤ੍ਰS	S	ਗਿਆ
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਮ́	ਧ	ਪਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਜ	ਰ	S	ਪ	ਦ	ਕੈ'	ਸੇ	S	ਜ	S	ਰਉ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਨ						
ਪ	ਮ́ਗ	—	ਮ́	—	ਧ	ਮ́ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ਬਿ	ਸS	S	ਨ	S	S	ਮS	ਹੇ	S	S	ਸ	S	S	S
										ਨ			
ਨ	ਧ	—	ਨ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਸਿ	ਧ	S	ਮੁ	S	S	ਨਿ	ਇੰ	S	S	ਦ੍ਰਾ	S	S	S
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	ਪ	—	—
ਕੈ	S	S	ਦ	S	ਰ	S	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	S	S
			ਮ́										
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਕੈ	S	S	ਦ	S	ਰ	S	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	S	S

ਕਉਨ···

 www.sikhbookclub.com

ਸੰਚਾਰੀ, ਤਾਲ—ਸੂਲਫਾਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

×		੦		੨		੩		੦	
	ਨ								
ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	—	—
ਕਾ	ਹੁ	ऽ	ਪਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਕਾ	ਹੂ	ऽ	ਪਹਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਪ	—	ਮੱ	ਧ	ਪ	—	—	—
ਕੌ	ऽ	ਟ	ऽ	ਮ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ਤ	ऽ	ਕ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ—ਤਿੰਨਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਪ				ਨ							
ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
				ਪ				ਨ							
ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਹਉ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਹਉ	ऽ	ऽ

ਕਉਨ ..

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਲਯ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬੇਦ ॥
ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮਨ ਰਸਿਕ ਰਸਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਹ ਪਾਪ ਖੰਡਲੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਗਿਆਨ ਭੁਗਤਿ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਤਤ ਬੇਤੇ ਜਪੁ ਤਪੁ ਅਖੰਡਲੀ ॥
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਨਾਨਕ ਕਛੂ ਦੁਖੁ ਨ ਡੰਡਲੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
											ਸਰ
											ਗੁਨ
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸਰ
ਨਾ	ऽ	ਦ	ਧੁ	ਨਿ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ਬੇ	ऽਦ,	ਗੁਨ
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਦ	ਧੁ	ਨ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ਬੇऽ	ऽ	ਦ
								ਮ´			
ਸ	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਕ	ਥ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਨਿ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲ
ਪ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ´	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼ਧ਼	ਸਰ
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਗੁਨ
											ਨਾਦ...

ਅੰਤਰਾ–ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
		ਮ´											
ਪ	—	ਗ	ਮ´	—	ਧ	ਮ´ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਗਿਆ	ऽ	ਨ	ਧਿਆ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ऽ
		ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—
ਮ	ਨ	ऽ	ਰ	ਸ	ਕ	ऽ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਗ		ਮ´						
ਪ	—	ਮ´	ਗ	ਮ´	ਰ	ਰ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਧ	—	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਜ	ਪ	ਤ	ऽ	ਤ	ਹ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਸੰ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	—	ਮ'	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ऽ	ਖੰ	ऽ	ऽ	ੜ	ਲੀ	ऽ,	ਗੁ	ਨ

ਨਦਰ...

ਸੰਚਾਰੀ–ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ'
ਜੌਂ	ऽ	ਗ	ਜੁ	ਗ	ਤ	ਗਿਆ	ऽ	ਠ	ਭੁ	ਗ	ਤ
						ਗ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸੁ	ਰ	ਤ	ਸ	ਬ	ਦ	ਤ	ऽ	ਤ	ਥੇ	ऽ	ਤੇ
		ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਗ	—	—
ਜ	ਪ	ऽ	ੜ	ਪ	ਅ	ਖੰ	ऽ	ੜ	ਲੀ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ–ਸੂਲਫਾਕ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ	—	—	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ਓ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪੋ	ऽ	ਤ	ऽ		ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—	—
ਮਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ'	ਧ	ਪ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕ	ਛੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਦੂ	ਖ	ਨ	ਡੰ	ऽ	ੜ	ਲੀ	ऽ	ਗੁ	ਨ ਨਾਦ ਧੁਨ ..

—ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਵਾਦੀ—ਗ ਸੰਵਾਦੀ—ਨ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ । ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਰੇ-ਧਾ ਦੁਰਬਲ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗ; ਮ ਪ, ਨ, ਸਂ ।
ਧ ਮੱ ਰ
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਪ, ਗ,ਮਗ; ਮ ।

ਬਿਹਾਗ ਕੋਈ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ "ਬਿਹੰਗ, ਬਿਹੰਗੜ, ਬਿਹਾਗਰਾ ਜਾਂ ਬਿਹਾਗੜਾ" ਨਾਮ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਬਿਹਾਗ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਤੀਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੇ ਠਾਟ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ । ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਯ ਸ੍ਰੀ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਮਤ-ਭੇਦ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਲਗਣ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੋ ਬਿਹਾਗ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੋ, ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖੋ ਜਾਂ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਬਜਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ।

ਬਿਹਾਗ ਭਾਵੇਂ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਪਰ "ਸ, ਗ, ਪ, ਨ" ਇਹ ਚਾਰ ਐਸੇ ਸੁਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਭੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਭੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਭਾਵ, ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਸੰਕਰਾ ਰਾਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੱ
ਜਿਵੇਂ—ਸ ਗ, ਮ ਪ, ਨਸਂਨ, ਪ, ਗ—ਸ" ਸੋ, ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੈਵਤ-ਰਿਖਭ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਲਗ ਜਾਣ । ਉਂਜ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ । ਪਰ ਜੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਲਾਉਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

www.sikhbookclub.com

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ਼ ਪ਼ ਪ਼ ਮੰ ਸ
੧. ਸ—(ਸ) ਨ਼, ਸ, ਰਨ਼—ਨ਼—ਸ, (ਸ) ਨ਼, ਨ਼—ਪ਼—ਪ਼ਨ਼, ਨ਼ਸ—ਪ਼ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਸਗ,
ਰ ਰ ਪ਼ ਸ
ਗ—ਸ, ਨ਼—ਪ਼, ਨ਼, ਨ਼ਸ—।

ਰ ਮੰ਼ ਰ ਪ
੨. ਸ—ਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—ਰਨ਼ਸ—ਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗਮਗ,
ਧ ਸ ਮ ਪ ਪ ਰ
ਰਨ਼ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਮੰ਼ਪ਼—ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ, ਮਗ—ਗ—ਸ—।

ਰ ਪ ਪ ਸ
੩. ਨ਼ਸਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ, ਗਮਪ (ਪ) ਮੰਗਮਗ—ਮ ਮਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ,
ਮ ਰ ਧ ਪ ਧ
ਗਮਪਮੰਗਮਗ-ਗ—ਸ, ਸਗ, ਮਪ—ਪਮੰ, ਗਮਗ—ਗਮਪਧਗ, ਮਗ—ਰਨ਼, ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—
ਮ ਰ ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਸ
ਗਮਪ ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ ਗਮਪ—ਪਗ, ਗਮਪ, ਮੰਗਮਗ, ਸਗਮਪ—ਨ਼ਸਗਮਪ—
ਮੰ ਮੰ ਪ
ਗਮਪਨ—ਪ, ਪ ਪ—ਗ, ਮਗ—ਸ।

ਪ ਪ ਰ ਰ
੪. ਸਮਗਪਮੰਧਗ, ਮਗ—ਗਮਪਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ. ਨ਼ਸਗਮਪ, ਨ—ਪ,
ਧ ਪ ਪ
ਮੰਪਨ—ਪ, (ਪ) ਮੰਗਮਪਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਗ—ਗਮਪਨ—ਨਧਪ, ਮੰਪਧਮੰਪ ਗਮਗ, ਮਗ,
ਧ ਪ ਮੰ ਮੰ
ਗਮਪਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਮੰਪਨ, ਪਮੰਗਮਪ—ਨ—ਪ, ਪ ਪ
ਪ ਨ ਪ ਪ
ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਸਂ (ਸਂ) ਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਪਨ—ਨਸਂ—ਪਨਸਂ, ਰਂਸਂ, ਨਸਂਰਂਸਂਨ—ਪ, ਪਮੰਗ
ਮਗ—ਸ—।

ਪ
੫. ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂ—ਨ—ਪ, ਗਮਪਗਮਪਨ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨ, ਪਨ—ਨਸਂ—ਸਂਗਂ—
ਧਂ ਮੰ ਮ ਸਂ
ਗਂ—ਸਂ, ਸਂਨਸਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਨ—(ਸਂ) ਨ, ਧਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਗਂ—ਰਂਸਂ,
ਧ ਪ ਸਂ ਰਂ ਨ ਪਂ ਰਂ
(ਸਂ) ਨ, ਨਪ, ਗਮਪਨ, ਨਸਂ—ਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਨਸਂਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਨਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਸਂ,
ਧ ਧ ਪਂ ਰਂ
ਸਂਰਂਸਂਨ, ਨ—ਪ—ਗਮਪਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਪਂ, ਗਂਮਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਰਂਸਂਨਸਂਨ—ਪਨਸਂਗਂ,
ਰਂ ਪ ਪ
ਗਂਮਂਪਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਨ—ਪ; ਪਮੰਗ; ਮਗ—ਸ।

 www.sikhbookclub.com

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਨ ਧ ਮੰ ਸੰ ਨ ਪ ਗ	ਮ ਗ ਸ ਨ਼		
੧.	ਮੂ ऽ ਲਾ ਲ	ਨ ਸਿ ऽ ਉ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ	ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਗਮ ਪਨ ਸੰਗੰ ਰੰਸੰ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੩.	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸੰਗੰ ਰੰਸੰ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੪.	. . . . ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ	ਪ਼ਨ਼ ਸਰ ਨ਼ਸ ਗਗ ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ	ਰਸ, ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ	ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੫.	. . . . ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ	, . . . ਧਗ -ਮ ਗਰ ਸ,	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ, ਸੰਨ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ	ਧਪ ਮੰਪ ਸੰਨ ਧ,ਸੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੬.	. . . . ਗ, ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਸੰਨ ਪਮੰ ਗਮ ਗ,	. . . . ਗਮ ਪਨ ਸੰਨ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ	. . . . ਗਮ ਗ, ਗਮ ਗ, ਪਨ ਸੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਗਮ
੭.	. . . . ਮੰਪ ਨਨ ਸੰਨ -ਧ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਗੰਰੰ ਨਸੰ	. . . . ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ ਗਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ -ਧ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਪਮੰ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਪ ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਧਪ ਪਨ ਨਧ ਪਪ ਨਸੰ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ
੮.	. . . . ਮੰਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ ਗ,	ਨ਼ਸ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰਗੰ	ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਮੰਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਰੰਸੰ ਨਧ ਪਮੰ ਗਮ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਗ, ਗਮ ਗ, ਗਮ

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ	ਦਾ ऽ ਸ ਨ	ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰ
੨.	. . . .	ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	ਮੰਪ ਗਮ ਗਰ ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੩.	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	. . . . ਸਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਨ,	ਨਰੰ ਸੰਨ ਧਪ, ਗਮ ਪਨ ਸੰਰੰ, ਨਸੰ ਗੰਰੰ	ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੪.	. . . . ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	ਨਸੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ, ਪਨ ਗਮ ਪਨ ਸੰ, ਗਮ	ਸੰਗੰ ਰੰਸੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ, ਪਨ ਸੰ, ਗਮ ਪਨ

੫.	. . . .	. . . .	ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ,	ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮੰਪ
	ਗਮ, ਗਮ ਪਨ ਸੰਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ,	ਨ਼ਸ ਗਮ ਸਗ ਮਪ	ਗਮ ਪਨ ਮਪ ਨਸੰ
੬.	ਸੰਨ ਧ,ਨ ਧਪ, ਧਪ	ਮ,ਪ ਮਗ, ਮਗ ਰ,ਗ	ਰਸ, ਨ਼ਸ ਗ,ਸ ਗਮ,	ਗਮ ਪ,ਮ ਪਨ,ਪਨ
	ਸੰ, ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਨ ਸੰ, ਗਮ	ਪਨ ਸੰ; ਗਮ ਪਨ
੭.	. . . .	. . . .	ਪਨ ਸੰ,ਪ ਨਸੰ ਪਨ	ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
	ਨਸੰ ਰੰ,ਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ	ਰੰਸੰ ਨਧ ਪਮੰ- ਗਮ	ਗਰ ਸ, ਨ਼ਸ ਸਗ	ਗਮ ਮਪ ਪਨ ਨਸੰ
	ਸੰਗੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਧਪ ਮੰਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ,	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰ
੮.	. . . .	ਗੰ, ਗੰਰੰ ਸੰਨ, ਰੰ	ਰੰਸੰ ਨਧ, ਸੰ ਸੰਨ	ਧਪ, ਨ ਨਧ ਪਮ;
	ਧ ਧਪ ਮਗ, ਪ	ਪਮ ਗਰ ਨ਼ਸ, ਗਰ	ਮਗ- ਪਮੰ ਧਪ ਨਧ	ਸੰਨ ਰੰਸੰ ਗੰਰੰ ਮੰਗੰ
	ਪੰਮੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਗਮ	ਪਨ ਸੰ; ਗਮ ਪਨ	ਸੰ, ਗਮ ਪਨ ਸੰ;

੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪੜਨ ਸਾਲ ॥–

–ਸੰਗਿ ਸਖਾ ਬਹੁ ਲੀਏ ਬਾਲ ॥ ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਪੜ੍ਹਾਵਸਿ ਆਲ ਜਾਲ ॥

ਮੇਰੀ ਪਟੀਆ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ॥ ੧ ॥

ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਨਾਮ ॥ ਮੇਰੋ ਅਉਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸਿਉ ਨਹੀ ਕਾਮੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਏ ਬੇਗਿ ਧਾਇ ॥

ਤੂ ਰਾਮ ਕਹਨ ਕੀ ਛੋਡੁ ਬਾਨਿ ॥ ਤੁਝੁ ਤੁਰਤੁ ਛਡਾਊ ਮੇਰੋ ਕਹਿਓ ਮਾਨਿ ॥

ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਸਤਾਵਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਜਲ ਥਲ ਗਿਰਿ ਕੀਏ ਪਹਾਰ ॥

ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਗੁਰਹਿ ਗਾਰਿ ॥ ਮੋ ਕਉ ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ ॥੩॥

ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਕੋਪਿਓ ਰਿਸਾਇ ॥ ਤੁਝ ਰਾਖਨਹਾਰੋ ਮੋਹਿ ਬਤਾਇ ॥

ਪ੍ਰਭ ਥੰਭ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੈ ਬਿਥਾਰ ॥ ਹਰਨਾਖਸੁ ਛੇਦਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰ ॥੪॥

ਓਇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ ॥ ਭਗਤਿ ਹੇਤਿ ਨਰਸਿੰਘ ਭੇਵ ॥

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕੋ ਲਖੈ ਨ ਪਾਰ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰੇ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੯੪)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
														ਸ	ਨ਼
														ਨ	ਹੀ
	ਮ					ਮੰ						ਰ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼
ਛੋ	ਡਊ	ਰੇ	ਬਾ	ਬਾ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ।	ਮੇ	ਰੋ

ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼
ਅਉ	ऽ	ਰ	ਪ	ਝੁ	ਨ	ਸਿਉ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਕਾ	ऽऽ	ਮऽ,	ਨ	ਹੀ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਮਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਹ	ਲਾ	ਦ	ਪ	ਠਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਪ	ਝੁ	ਨ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ
								ਧ		ਮੱ					
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ऽ	ਸੰ	ਗ	ਸ	ਖਾ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ
													ਲ	ਮੋਂ	ਕਉ
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
ऽ	ਕ	ਹਾ	ਪ	ੜਾ	ऽ	ਵ	ਸ	ਆ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਲ	ਮੇ	ਰੀ
										ਧ					
ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਨ਼
ਪ	ਟੀ	ਆ	ऽ	ਲਿ	ਖ	ਦੇ	ਹੁ	ਸਿ	ਰੀ	ਗੋਂ	ਪਾऽ	ऽ	ਲ,	ਨ	ਹੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥ ੨ ॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤ ਹੈ, ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰੁ ਅਪੁਨੀ ॥ ੪ ॥
(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ		ਧ	ਮੱ												
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਗ	—
ਮੂ	ऽ	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਸਿ	ऽ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਛੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ

ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਐ	S	ਸੀ	S	ਮਾ	S	ਥੋ	S	ਖਿ	SS	ਚ	ਤ	ਠੀS	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	(ਸੰ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਪ
ਦਿ	ਨ	ਸ	ਰੈ	S	ਨ	ਮ	ਨ	ਮਾ	S	ਹਿ	ਥ	ਸ	ਤ	ਹੈ	S
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧਮ́	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੂ	S	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਪੂ	ਛS	ਅ	ਪ	ਨੀ	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ, ਅਨਦਿਨ ਗੁਰ ਮਿਲ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ, ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣੁ ਝੁਣੁ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
												ਨ਼			
ਗਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੀS	SS	ਤਾ	S	ਐ	S	ਸੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	S	ਏ	S
(ਸ)	ਨ਼ਸ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਮ́ਪ਼	ਪ਼	—	ਪ਼	—
ਛੋ	SS	ਡ	ਨ	ਜਾS	SS	ਈ	S	ਸ	ਦ	ਹੀS	SS	ਸੰ	S •	ਗੇ	S
ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	-ਧ	ਮ́ਪ	-ਮ́	ਗ	-ਰ	ਸ	—
ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	SS	SS	SS	S	SS	ਏ	S

ਅੰਤਰਾ

		ਨ													
ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—
ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋ	S	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖੈ	S	ਨਾ	S
								ਨ							
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	(ਪ)	-ਮੰ	ਗ	-ਰ	ਸ	—
ਤਿਆ	S	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੁS	S	ਜਾ	SS	S	SS	S	SS	ਏ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਾਥ ਕਛੂਅ ਨ ਜਾਨਉ ॥ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਕੈ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਕਹੀਅਤ ਹੌ ਜਗਤ ਗੁਰ ਸੁਆਮੀ ॥ ਹਮ ਕਹੀਅਤ ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਕਾਮੀ ॥੧॥
ਇਨ ਪੰਚਨ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਜੁ ਬਿਗਾਰਿਓ ॥ ਪਲੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਅੰਤਰੁ ਪਾਰਿਓ ॥੨॥
ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਦੁਖ ਕੀ ਰਾਸੀ ॥ ਅਜੌਂ ਨ ਪਤ੍ਹਾਇ ਨਿਗਮ ਭਏ ਸਾਖੀ ॥੩॥
ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਉਮਾਪਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥ ਸੀਸੁ ਧਰਨਿ ਸਹਸ ਭਗ ਗਾਮੀ ॥੪॥
ਇਨ ਦੂਤਨ ਖਲੁ ਬਧੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿਓ ॥ ਬਡੋ ਨਿਲਾਜੁ ਅਜਹੂ ਨਹੀ ਹਾਰਿਓ ॥੫॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਕਹਾ ਕੈਸੇ ਕੀਜੈ ॥ ਬਿਨੁ ਰਘੁਨਾਥ ਸਰਨਿ ਕਾ ਕੀ ਲੀਜੈ ॥੬॥

(ਰਾਗੁ ਜੈਤਸਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੭੧੦)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
											ਪ		ਧ		
											ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ
											ਨਾ	S	ਥ	S	ਕ
ਗ	—	—	ਮ	ਗ	ਰਗ	—	ਰ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ
ਛੂਅ	S	S	S,	ਕ	ਛੂਅ	S	ਨ	ਜਾS	SS	ਨਉ	S	ਮ	ਨ	ਮਾ	S
ਗ	-ਰ	ਸ	—	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ					
ਇਆ	SS	ਕੈ	S	ਹਾ	S	ਥ	ਬਿ	ਕਾ	S	ਨਉ					

ਅੰਤਰਾ

												ਗ	ਮ	ਪ	ਨ
												ਤੁ	ਮ	ਕ	ਹੀ
				ਨ											
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਸਂ
ਅ	ਤ	ਹੌ	S	ਜਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S	ਹ	ਮ	ਕ	ਹੀ

ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧਧ	ਮੱਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨੈ	—
ਅ	ਤ	ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਭੇS	SS	ਕਾS	SS	ਮੀ,	ਨਾ	S ਬ·· ਕਢੂ ..

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਲ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੮੦)
੮੩੦

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	S	ਨਾ	ਮ	ਬਿS	ਨਾ	SS	ਦੁ	ਖ	ਪਾ	S	S	ਵੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸੰ	ਨ	(ਪ)	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਹ	S	ਸਾ	S	ਨਹ	S	ਚੂ	S	S	ਕੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	S	ਗੁ	ਰ	ਇਹ	ਭੇ	SS	ਦ	ਬ	ਤਾ	S	S	ਵੈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਧਮੰ	ਪ
ਕ	ਹਾ	S	ਭ	ਇਓ	S	ਤੀ	S	ਰ	ਥ	ਬ੍ਰ	ਤS	ਕੀ	SS	SS	ਏ
						ਸੰ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	(ਪ)	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	SS	S	S	S	S	S	ਵੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੬. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ ॥
ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਧਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਉ ਬਾਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤੁਝਹਿ ਚਿਤਾਰੈ ॥
ਸੂਖ ਦੂਖ ਇਸ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਤੁਝ ਹੀ ਆਗੈ ਸਾਰੈ ॥ ੧ ॥
ਤੂ ਮੇਰੀ ਓਟ ਬਲ ਬੁਧਿ ਧਨੁ ਤੁਮਹੀ ਤੁਮਹਿ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ ॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਹਮਰੈ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਚਰਨਾਰੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ऽ	ਅ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰऽ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਪ	ਮੱ	ਪ	—
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ऽ	ਅ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ऽ
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਪ	—	ਪ	-ਮੱ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਡੰऽ	ऽ	ਡਉ	ऽऽ	ਤ	ਬੰ	ऽ	ਧ	ਨਾ	ऽ
ਨ਼															
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਅਨਿ	ਕ	ਬਾऽ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰऽ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
	ਊ	ਠ	ਤ	ਬੈ	ऽ	ਠ	ਤ	ਸੋਂ	ऽ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਗ	ਤ
												ਧ		ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	—	ਪ	—
ऽ	ਇਹ	ਮ	ਨ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਚਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੈ	ऽ
—	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਸੁ	ਖ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ਇਸ	ਸ	ਮ	ਨ	ਕੀऽ	ऽ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ऽ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੁ	ਝ	ਹੀऽ	ਆ	ऽ	ਗੈ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰੈऽ	ਪ੍ਰਭ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੭. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਐਸਾ ਬੀਜੁ ਬੋਇ ਬਾਰਹ ਮਾਸ ਫਲੰਤ ॥
ਸੀਤਲ ਛਾਇਆ ਗਹਿਰ ਫਲ ਪੰਖੀ ਕੇਲ ਕਰੰਤ ॥
ਕਬੀਰ ਦਾਤਾ ਤਰਵਰੁ ਦਯਾ ਫਲੁ ਉਪਕਾਰੀ ਜੀਵੰਤ ॥
ਪੰਖੀ ਚਲੇ ਦਿਸਾਵਰੀ ਬਿਰਖਾ ਸੁਫਲ ਫਲੰਤ ॥ ੨੩੦ ॥

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ				ਧ				ਪ							
ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਧ	—	ਗ	—	—	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਐ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਜ	ਬੋ	ऽ	ਇ	ऽ
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	-ਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ऽ;	ਬਾ	ऽ	ਰਹ	ਮਾ	ऽ	ਸ	ਫ	ਲੰ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
	ਸੀ	ਤ	ਲ	ਛਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ	ਰ	ਫ	ਲ	ऽ	ऽ
	ਨ											ਧ			
—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	—
ऽ	ਪੰ	ऽ	ਖੀ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਵਧਾ ਕੇ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ॥ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਸ							ਨ							
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	–ਧ	ਪਮ́	ਪ	ਗਮ	ਗ
S;	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	S	ਰੀ	S	ਤੇ	S	ਰੀ	SS	ਲਾS	S	ਲੀS	S
ਰ								ਮ				ਸ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਧਮ́	ਪ	ਗ	ਗ	—	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—
S;	ਕਵ	ਨ	ਰੈ	SS	SS	ਛੂੰS	S	ਭ	ਈ	S	ਗੁ	ਲਾ	S	ਲੀ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਲਾ	ਲ	ਚੇ	S	ਲ	ਨਾ	S	ਤ	ਹਿ	ਤ	ਨ	ਸੌ	ਹਿ	ਆ	S
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਨਧ	ਪਮ́	ਧ	ਗਮ	ਗ
S	ਸੁਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	S	ਨੀS	S	ਤਾ	S	ਮ	ਨS	ਮੋਂS	ਹਿ	ਆS	S
ਰ	ਸ														
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ...											
S	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ਰੀ	ਤੇਰੀ...		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋ ਲਾਓ।							

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਡੋਰੀ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਮੋਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਚਲਾ ਗਹਾਇਓ ਜਨ ਅਪਨੇ ਕਉ, ਮਨੁ ਬੀਧੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਖੋਰੀ ॥
ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਭਗਤਿ ਰਸੁ ਉਪਜਿਓ ਮਾਇਆ ਕੀ ਜਾਲੀ ਤੋਰੀ ॥ ੧ ॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਆਨ ਨ ਪੇਖਉ ਹੋਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲੀਓ ਦਾਸੁ ਅਪੁਨਾ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਬਹੂ ਥੋਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ, ਮ: ੫, ਅੰਨਾ ੯੭੯)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸ	ਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਧਮੱ	ਪਮੱ	ਪ	ਗਮ	ਗ	—
ਚਰ	ਣ	ऽਕ	ਮਲ	ਸੰ	ਗ	ਲਾऽ	ਗੋऽ	ऽ	ਡੋऽ	ਰੀ	ऽ
			ਧ				ਧ				
ਧ	ਨ	ਨਸਂ	ਨ	ਨ	ਪਪ	ਪਮੱ	ਪ	-ਮੱ	ਗਮ	ਗ	—
ਸੁ	ਖ	ਸਾऽ	ਗ	ਰ	ਕਰ	ਪ੍ਰਮ	ਗ	ऽਤ	ਮੋऽ	ਰੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	ਪਪ	ਨਧ	ਨ	—
ਅੰਚ	ਲਾ	ऽਗ	ਹਾ	ਇਓ	ऽ	ਜਨ	ऽ	ਅਪ	ਨੇऽ	ਕਊ	ऽ
ਨ	ਨ	-ਸਂ	ਧਨ	ਪ	—	ਪਮੱ	ਧ	-ਮੱ	ਗਮ	ਗ	—
ਮ	ਨੰ	ऽऽ	ਬੋऽ	ਧੋ	ऽ	ਪ੍ਰੇऽ	ਮ	ऽਗੀ	ਖੋऽ	ਰੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲੁ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਣਾ ॥
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਰੋਗ ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਦਾ ਓਢਣ, ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਣਾ ॥
ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਿਆਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਣਾ ॥
ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਥਰ ਚੰਗਾ, ਭਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ ॥ ੧ ॥

(ਸ਼ਬਦ, ਖਿਯਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਧ	ਧ					
ਸ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	—	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ
ਹਾ	ਲ	ऽਮੁ	ਰੀ	ऽ	ਦਾਂ	ਦਾ	ਕਹ	ਣਾ	ऽ	ਮਿ	ऽऽ	ਤ੍ਰ	ਪਿ
ਮ		ਰ											
ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—							
ਆ	ऽ	ਰੇ	ਨੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

							ਗ						
							ਮ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
							ਤੁਧ	ਬਿ	Sਨ	ਰੋ	S	ਗ	ਰ
ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	-ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾਈ	ਆ	Sਦਾ	ਓ	S	ਢ	ਣ	ਨਾ	ਗ	Sਠਿ	ਵਾ	S	ਸਾਂ	ਦੇ
							ਮ		ਰ				
ਨਰਂ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—
ਰਹ	ਣਾS	SS	ਮਿ	SS	ਤ੍ਰ	ਪਿ	ਆ	S	ਰੇ	ਹੂੰ	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧੋਹੁ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੈ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ॥
ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸਸਰ ॥ ੧੦ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

x		੨			੦		੩		
ਨ		ਧ							
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਡਿ	ਠੇ	ਸ	S	ਭੇ	ਥਾ	S	ਵ	S	S
ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਨ	ਹੀ	ਤੁ	S	ਧ	ਜੇ	S	ਹਿਆ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਧਪ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	—
ਬ	ਧੋਹੁ	ਪੁਰ	ਖ	Sਬਿ	ਧਾ	SS	ਤੈ	S	S
		ਧ							
ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਸ	—
ਤਾਂ	S	ਤੂ	S	S	ਸੋ	SS	ਹਿਆ	S	S

—ਡਿਠੇ ਸਭੇ...

Page 260 www.sikhbookclub.com

ਸੰਚਾਰੀ—ਅਭੋਗ

ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	-ਨ਼	ਸ	—	—
ਵਸ	ਦੀ	ਸਘ	ਨ	Sਅ	ਪਾ	SS	ਰ	S	S
ਗ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ
ਅ	ਨੂ	ਪ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	S	ਸ	ਪੁ	ਰ
ਧਪ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਸ	ਮ	ਲ	ਜਾ	S	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ
ਨ੍ਹਾ	ਇਐ	ਰਾ	S	ਮ	ਦਾ	ਸ	ਸ	S	ਰ —ਫਿਰੇ ਸਭੈ...

ਨੋਟ :—ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ
ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਨ ਮਤਿ ਹੈ ॥
ਸੁਰਤਿ ਮੈ ਨ ਸੁਰਤਿ ਔ ਧਯਾਨ ਮੈਂ ਨ ਧਯਾਨ ਰਹਯੋ,
ਗਯਾਨ ਮੈ ਨ ਗਯਾਨ ਰਹਯੋ ਗਤਿ ਮੈ ਨ ਗਤਿ ਹੈ ॥
ਧੀਰਜ ਕੌ ਧੀਰਜ ਗਰਬ ਕੌ ਗਰਬ ਗਯੋ,
ਰਤਿ ਮੈ ਨ ਰਤਿ ਰਹੀ ਪਤਿ ਰਤਿ ਪਤਿ ਹੈ ॥
ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ,
ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥ ੨੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

X		੨			੦		੩		
ਸੰ		ਧ			ਸੰ		ਧ		
ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਦ	ਰ	ਸ਼	S	ਨ	ਦੇ	ਖ	ਤ	S	ਹੀ
ਮੰ		ਗ	ਰ						
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਸੁ	ਧ	ਕੀ	S	ਨ	ਸੁ	ਧ	ਰ	S	ਹੀ

ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ
ਬੁ	ਧਿ	ਕੀ	ऽ	ਨ	ਬੁ	ਧਿ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਮ									
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਮ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਮ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂਨ	ਨ	ਸਂ	—	—
ਸੁਰ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਸੁਰ	ਤ	ਐ	ऽ	ऽ
ਨ	ਰਂ			ਪ					
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਧਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਧਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ									
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਗਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਗਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ	ਰਂ			ਮ'					
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਕ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਸੰਚਾਰੀ

ਨ਼		ਸ							
ਸ	ਸ	ਪ	—	ਪ	ਪਮ'	ਪ	ਗ	—	ਮ
ਧੀ	ਰ	ਜ	ऽ	ਕੋ	ਧੀऽ	ਰ	ਜ	ऽ	ऽ
		ਸਂ							
ਪ	ਮ'ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਕ	ਰਥ	ਕੋ	ऽ	ਜ	ਰ	ਥ	ਜ	ऽ	ਧੋ
ਮ'					ਪ				
ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਬ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਰ	ਤ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—	—
ਧ	ਤ	ਰ	ऽ	ਤ	ਧ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਅ	ਦ	ਭੁ	ਤ	ਪਰ	ਮ	ਦ	ਭੁ	ਤ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਬਿ	ਸ	ਮੈ	S	S	ਬਿ	ਸ	ਮ	S	S
ਨ		ਮੰ			ਪੰ				
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਪੰ	ਪੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅ	Sਸ	ਚ	ਰ	ਜੀ	ਅ	Sਸ	ਚ	ਰ	ਜ
ਧ									
ਨ	ਨ	ਧ	ਰ	ਮ	ਧ	ਗਮ	ਰ	—	ਸ
ਅ	ਤਿ	ਅ	S	ਤ	ਅ	ਤਤ	ਹੈ	S	S

ਨੋਟ:- [illegible]

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬਾਵਰ ਸੋਇ ਰਹੇ ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹ ਕੁਟੰਬ ਬਿਖੈ ਰਸ ਮਾਤੇ ਮਿਥਿਆ ਗਹਨ ਗਹੇ ॥ ੧ ॥
ਮਿਥਨ ਮਨੋਰਥ ਸੁਪਨ ਅਨੰਦ ਉਲਾਸ ਮਨਿਮੁਖਿ ਸਤਿ ਕਹੇ ॥੧॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਸੰਗੇ ਤਿਲੁ ਮਰਮ ਨ ਲਹੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖੇ ਸਤਿਸੰਗੇ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਆਹੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਮ							
				ਰ	ਰਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
				ਬਾ	ਵਰ	ਸੋ	S	S	ਇ	S	ਰ
ਸੰ	—	ਨ	—	ਪਮੱ	ਪ	ਰ	—	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ
ਹੇ	S	S	S	ਬਾS	ਵਰ	ਸੋ	S	S	ਇ	S	ਰ
			ਰ	ਪ							
ਗ	—	—	ਸ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ
ਹੇ	S	S	S	ਮੋਹ	ਕੁ	ਟੰ	ਬ	ਬਿ	ਖੈ	ਰ	ਸ

ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਮਾ	ਤੇ	ऽ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਗਹ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗ
ਸਂ	—	ਨ	—	ਧਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	—
			ਮਿਥ	ਨ	ਮ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	ਨਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	—	—
ਬ	ऽ	ऽ	ਸੁਪ	ਨ	ਅ	ਨੈ	ਦ	ਉ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਸ	ऽ	ऽ	ਮਨ	ਮੁ	ਖ	ਸ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ
ਸਂ	—	ਨ	—	ਧਮੰ	ਧ	ਗ	—	ਮ	~		
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ਰਹੋ...	

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਬਿਸ੍ਵਪਾਲ ਜਗਤਪਾਲ ਦੀਨਦਿਆਲ ਬੈਰੀ ਸਾਲ
ਸਦਾ ਪ੍ਰਤਪਾਲ ਜਮ ਜਾਲ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥
ਜੋਗੀ ਜਟਾਧਾਰੀ ਸਤੀ ਸਾਚੇ ਬਡੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ
ਧਿਆਨ ਕਾਜ ਭੂਖ ਪਿਆਸ ਦੇਹ ਪੈ ਸਹਤ ਹੈਂ ॥
ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਜਲ ਹੋਮ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਹੋਮ
ਅਧੋ ਮੁਖ ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ ਨ ਬਹਤ ਹੈਂ ॥
ਮਾਨਵ ਫਨਿੰਦ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਨ ਪਾਵੈ ਭੇਦ
ਬੇਦ ਔ ਕਤੇਬ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕੈ ਕਹਤ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ੭੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

x		0		੨		0		੩		੪	
ਗ									ਸ		
ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ
ਬਿ	ਸ੍ਵ	S	ਪਾ	S	ਲ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਾ	S	ਲ
ਨ਼			ਮ						ਰ		
ਸ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੀ	S	ਨ	ਦਿਆ	S	ਲ	ਬੈ	S	ਰੀ	ਸਾ	S	ਲ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਸ	ਦਾ	S	ਪ੍ਰ	S	ਤ	ਪਾ	ਲ	S	ਜ	S	ਮ
ਪ			ਧ								
ਮੱ	ਧ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਜਾ	ਲ	S	ਤੇ	S	ਰ	ਹ	ਤ	S	ਹੈਂ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ											
ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਜੋ	ਗੀ	S	ਜ	ਟਾ	S	ਧਾ	S	ਰੀ	ਸ	ਤੀ	S
ਨ	ਰਂ		ਧ								
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਸਾ	S	ਚੇ	ਬ	ਡੇ	S	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਚਾ	S	ਰੀ
						ਮ					
ਪ	—	ਗਮ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ
ਧਿਆ	S	ਨS	ਕਾ	S	ਜ	ਭੂ	S	ਖ	ਪਿਆ	S	ਸ
ਨ			ਰਂ		ਧ	ਮੱ			ਰ		
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੇ	ਹ	S	ਪੈ	S	ਸ	ਹ	ਤ	S	ਹੈਂ	S	S

ਸੰਚਾਰੀ

ਗ											
ਮ	ਗ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਨਿਉ	ਲੀ	S	ਕ	ਰ	ਮ	ਜ	ਲ	S	ਹੋ	S	ਮ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਪਾ	ਵ	S	ਕ	S	ਪ	ਵ	ਨ	S	ਹੋ	S	ਮ

 www.sikhbookclub.com

ਸ	ਨ਼	—	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ
ਅ	ਧੰ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ	ਏ	ऽ	ਕ	ਪਾ	ऽ	ਇ

ਪ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਠਾ	ਢੇ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

			ਸਂ								
ਪ	—	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਵ	ਨਿੰ	ऽ	ਦ	ਦੇ	ऽ	ਵ

ਸਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਭੇ	ऽ	ਦ

ਨ			ਮਂ						ਰਂ		
ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂ	—	ਮਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ
ਬੇ	ऽ	ਦ	ਔ	ऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਬ	ਨੇ	ऽ	ਤ

ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਨੇ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਭਾਵ—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

—ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਲਗ-ਭਗ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ।
		ਮ ਨ਼ ਸਂ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗ਼, ਧ਼, ਨ਼, ਇੰਜ ਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਮ ਨ
ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗ਼ ਮ, ਧ਼, ਨ਼ ਸਂ।
ਅਵਰੋਹੀ – ਸਂ ਨ਼ ਧ਼ ਮ, ਗ਼ ਸ।

ਭੈਰਉ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵਾਂਗ ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ "ਮਾਲਵਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਾਲਕੌਸ਼ਿਕ, ਮੱਲਕੌਸ਼ਿਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕੰਸ" ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਜੋ ਮਾਲਕੌਂਸ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ, ਪਾਰਿਜਾਤ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸੰਪੂਰਣ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ' ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਈ ਸੰਗੀਤ-ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਅਨਜਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਅਜੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਛੇ ਪਰਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ, ਜਾਤੀ, ਠਾਟ ਆਦਿ ਤਬਦੀਲ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ (ਕਰਨਾਟਕੀ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ) ਸੰਗੀਤ ਹੀ ਪਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਨੂੰ 'ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ' ਸੰਗੀਤ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਮਨੁਖ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਵ ਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਭੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਗੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਸੋ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਮੇਘ ਇਤਿਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਗ ਸਨ, ਉਹੋ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਲਕੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦਾ (ਰੇ-ਪਾ ਵਰਜਿਤ) ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤੇ ਬੀਰ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਖੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਨੁ. ਨੁ. ਸ   ਸ ਨੁ. ਸ   ਨੁ.   ਧੁ.ਨੁ. ਸ

੧: ਸ—ਨੁਸ, ਧੁ ਧੁ ਨੁਸ—ਸਨੁ ਗੁਸ, ਧੁ ਨੁਸ—ਨੁਸਗੁਸਧੁ, ਨੁਧੁਮ, ਮਧੁ ਨੁਸ—ਗੁਸ— ।

ਸ   ਸ   ਨੁ.   ਨੁ.   ਸ   ਨੁ.   ਨੁ. ਮ   ਨੁ. ਸ

੨. ਸ—ਗੁਸਨੁਧੁ ਨੁਸ—ਨੁਸਗੁ ਧੁ, ਮ, ਧੁਨੁਸ—ਨੁਗੁ, ਮਗੁਸ, ਧੁਨੁਸ—ਨੁਸ ਧੁਮ, ਗੁਮ—ਧੁ ਨੁਸ—

ਨੁ. ਸ ਗੁ   ਨੁ.

ਸਗੁਸ, ਨੁਸਗੁਸਧੁ—ਧੁਨੁਸਗੁ—ਧੁ ਨੁ ਸਮ—ਗੁਮਗੁਸ—ਨੁਸਮ—ਮਗੁਸ, ਧੁਨੁਸ— ।

ਗੁ   ਮ   ਨੁ. ਸ ਗੁ

੩. ਸ—ਨੁਸ; ਧੁਨੁਸਗੁਮ—ਮਗੁ-ਸ, ਗੁਮ, ਸਗੁਮ, ਗੁਮਗੁਸਨੁਧੁਮ—ਮ ਮਗੁਸਨੁਧੁਮ, ਧੁ ਨੁ ਸਮ—

ਗੁ ਮ   ਮ   ਨੁ.   ਮ   ਮ   ਸ   ਨੁ

ਮਧੁਮ—ਸ, ਗੁਮਧੁ, ਧੁਮਗੁ-ਸ, ਧੁਨੁਸਗੁਮਧੁ, ਧੁਮ—ਗੁਧੁਮ, ਨੁਸਗੁਮ—ਗੁਮਧੁਮ, ਧੁ ਧੁਮ, ਗੁਸ,

ਮ   ਨੁ.

ਸਗੁਮਧੁਮ, ਮਗੁ, ਮਧੁਮ, ਗੁਮਗੁ-ਸ, ਧੁ—ਨੁਸ— ।

ਨੁ. ਸ ਗੁ ਮ   ਨੁ

੪. ਸਗੁਮਧੁ, ਮਗੁ, ਗੁਮਧੁਮਗੁ, ਧੁ ਨੁ ਸ ਗੁਮਧੁ—ਧੁਮਗੁ, ਮਗੁਮ ਧੁ, ਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਗੁ, ਸਗੁਮ, ਨੁਸਗੁਮ,

ਮ   ਮ   ਸਂ   ਮ   ਨੁ ਸਂ   ਮ ਨੁ

ਗੁਮਗੁਸ, ਨੁਸਗੁਮਧੁ, ਨੁਧੁਮਗੁਸ, ਗੁਮਧੁਨੁ ਨੁਧੁਮ, ਗੁਮ ਧੁ ਨੁਸਂ—ਨੁਸਂਨੁਧੁ, ਮ—ਗੁਮ ਧੁਨੁਸਂ—

ਸਂ ਨੁ   ਨੁ   ਨੁ

ਨੁਸਂ, ਧੁਨੁਸਂ—ਨੁਸਂਨੁਧੁ—ਮ, ਗੁ ਧੁ. ਮ ਨੁ ਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਗੁਂਸਂ, ਨੁਸਂ ਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਨੁਧੁਮ, ਗੁਮ ਧੁਨੁਸਂਗੁਂਸਂ

—ਸਂਨੁਗੁਂ—ਸਂ, ਨੁਸਂਨੁਧੁਮ, ਗੁਮ, ਮਧੁ ਧੁਨੁ ਨੁਸਂ—ਸਂਨੁਧੁ, ਮਗੁਸ—ਨੁਸਗੁਸ, ਗੁਮਗੁ ਮਧੁਮ

ਮ

ਧੁਨੁਧੁ, ਨੁਸਂ—ਸਂਗੁਂ, ਮਂਗੁਂਸਂ, ਨੁਸਂਨੁਧੁ—ਮ, ਗੁਮਗੁ ਸ— ।

ਮ ਧੁ ਨੁ ਸਂ   ਨੁ   ਮ   ਨੁ   ਸਂ

੫. ਗੁ ਮ ਧੁ ਨੁਸਂ—ਸਂਗੁਂਸਂ, ਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਮਂ, ਗੁਂਮਂਗੁਂਸਂ, ਨੁਸਂਧੁਨੁਸਂ ਗੁ, ਮ ਧੁਨੁਸਂ—ਧੁਨੁਸਂਮਂਗੁਂ, ਨੁਸਂਮਂ

ਮ ਨੁ ਸਂ

—ਮਂਗੁਂਸਂਨੁਧੁਮ—ਮ-ਮਂ, ਗੁਂਮਂਗੁਂਸਂ—ਗੁਂ, ਸਂਨੁ, ਸਂ, ਨੁਧੁ, ਨੁ, ਧੁਮ, ਧੁ, ਮਗੁ, ਮ, ਗੁਸ, ਗੁਮ ਧੁ ਨੁਸਂ,

ਮ   ਨੁ   ਮਂ

ਨੁਸਂਨੁਧੁ, ਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸਂ, ਸਂਨੁ ਨੁਧੁ ਧੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸਂ—ਧੁਨੁਸਂਗੁਂਮਂ, ਗੁਂਮਂਗੁਂਸਂਨੁਸਂਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਨੁਧੁਮਧੁ,

 www.sikhbookclub.com

ਨੁਧੁਮਗੁਮ, ਧੁਮਗੁਸਗੁ, ਨ਼ੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਨੁਸਂਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਧੁਮਗੁ, ਮਗੁਮਗੁ ਸ—ਨ਼ੁਸਗੁ,

ਸਗੁਮ, ਗੁਮਧੁ, ਮਧੁਨੁ, ਧੁਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਗੁਂ, ਸਂਗੁਂਮਂ—ਮਂਗੁਂਸਂ, ਗੁਂਸਂਨੁ, ਸਂਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਗੁ, ਗੁਮਧੁ,

ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂ—ਸਂ, ਨੁਧੁ—ਮ, ਗੁਮਗੁ—ਸ, ਨ਼ੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸਂ—ਗੁਮਧੁਨੁਸਂ, ਮਧੁਨੁਸਂ, ਧੁਨੁਸਂ— ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਨੰ: ੮)

ਅਸਥਾਈ

	×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ				ਨ਼ੁ							
	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—
	ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ
੧.	.	.	.	.	ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ,
੨.	ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨ਼ੁਸ,
੩.	.	.	.	.	ਧ਼ੁਨ਼ੁ	ਸਨ਼ੁ	ਸਗੁ	ਮਗੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ
	ਗੁਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਸਗੁ	ਮਗੁ,
੪.	ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ
	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨ਼ੁਸ	ਧ਼ੁਨ਼ੁ	ਸ,
੫.	ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ,	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ,	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਮਂ,
	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਧੁਧੁ	ਮਗੁ,	ਮਮ	ਗੁਸ,	ਗੁਗੁ	ਸਨ਼ੁ
੬.	ਸਗੁ	ਸਮ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਮਧੁ	ਮਨੁ	ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁਗੁਂ	ਧਸਂ	ਗੁਂਗੁਂ
	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮਧੁ,	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਸਗੁ
੭.	ਧ਼ੁਨ਼ੁ	ਸ,ਧ਼ੁ	ਨ਼ੁਸ	ਧ਼ੁਨ਼ੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ,ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,
	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ,	ਨੁਗੁਂ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਧੁ	ਮਗੁ	ਸਮ	ਗੁਸ
੮.	.	.	.	.	ਨ਼ੁਸ	ਗੁ,ਨ਼ੁ	ਸਗੁ	ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮ,ਸ	ਗੁਮ
	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁ,ਮ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸ
	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,	ਸਂਗੁਂ	ਸਂ,ਨੁ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਨੁ	ਧੁ,ਮ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸ	ऽ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਗਂ	ਸਂਨ	ਧਮ	ਗਮ	ਗਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੨.	.	.	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਸਂਨ	ਧਮ	ਗਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੩.	.	.	.	.	ਨਸਂ	ਗਂਮਂ	ਗਂਸਂ,	ਨਸਂ	ਗਂਸਂ	ਨਧ,	ਮਧ	ਨਸਂ
	ਨਧ	ਮਗ,	ਮਧ	ਨਧ	ਮਗ	ਸਗ	ਮਧ	ਮਗ	ਸਨ	ਸਗ	ਮਧ	ਨਸਂ
੪.	ਸਂ	ਧਨ	ਸਂ,ਧ	ਨਸਂ	ਧਨ,	ਗਂਗਂ	ਸਂ,ਗਂ	ਗਂਮਂ	ਨਸਂ,	ਨਨ	ਧ,ਨ	ਨਧ
	ਮਧ,	ਮਮ,	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਸਗ,	ਸਨ	ਗਸ	ਮਗ	ਧਮ	ਨਧ	ਸਂਨ	ਗਂਮਂ
੫.	.	.	.	.	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,ਧ	ਨਸਂ	ਧਨ	ਸਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਸਂਸਂ
	ਨਸਂ	ਗਂਗਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਨਧ,	ਮਧ	ਨਨ	ਧਮ,	ਗਮ	ਧਧ	ਮਗ,
	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੬.	ਨਸਂ	ਮਂਮਂ	ਗਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਨਨ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਨਧ,	ਮਮ	ਧਮ	ਗਗ	ਮਗ,
	ਸਮ	ਗਗ	ਮਨ	ਧਧ	ਧਸਂ	ਨਨ	ਨਗਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂਮਂ	ਗਂਗਂ	ਸਂਸਂ	ਨਨ
	ਧਧ	ਮਮ	ਗਗ	ਸਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ	ਧਨ
੭.	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਗਂ	ਗਂਸਂ;	ਨਸਂ	ਸਂਨ,	ਧਨ	ਨਧ,	ਮਧ	ਧਮ,	ਗਮ	ਮਗ,
	ਸਗ	ਗਸ,	ਗਮ	ਮਧ	ਧਨ	ਨਸਂ	ਸਂਗਂ	ਗਂਮਂ	ਮਂਗਂ	ਗਂਸਂ	ਸਂਨ	ਨਧ
	ਧਮ	ਮਗ	ਗਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੮.	ਸਂਨ	ਧਨ	ਧਮ	ਗਮ	ਗਸ	ਨਸ,	ਮਗ	ਮਗ	ਧਮ	ਧਮ	ਨਧ	ਨਧ
	ਸਂਨ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਧਮ,	ਧਨ	ਨ,ਧ	ਨਨ	ਧਨ	ਮਧ	ਨਸਂ	ਧਨ	ਸਂ,ਧ
	ਨਸਂ	ਧਨ	ਮਧ	ਨਸਂ,	ਗਮ	ਧ,ਗ	ਮਧ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਧਮ
	ਗਸ,	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ	ਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ	ਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ

੧. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਬਚਾਵੈ ॥
ਸੱਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ॥
ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੈ ਕਰ ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ॥
ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋ ਸੋ, ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ ॥੬॥੨੪੮॥

(ਸਵੈਯੇ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਸਂ	—	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
											ਰੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਮ	—	—	ਗ̱	ਸ	ਗ̱	ਮ	ਗ̱	ਸ	—	—	ਨ̱	ਸ	ਧ̱	ਧ̱	ਨ̱
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਅ	ਰਿ	ਸੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ;	ਜੋ	ਲ	ਜੰ	ਗ	ਨ
ਸ	ਮ	—	ਗ̱	ਮ	ਧ̱ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱ਮ	ਸਂ	—			
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਭਾਂऽ	ਤ	ਬ	ਚਾ	ऽ	ਵੈਂऽ,	ਰੋ	—ਗਨ ਤੇ...			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ		ਨ̱		
											ਗ̱	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱
											ਸ	ऽ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਅ
													ਨ̱		
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਮਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
ਨੇ	ऽ	ਕ	ਚ	ਲਾ	ਵ	ऽ	ਤ	ਘਾ	ऽ	ਵ,	ਤ	ਊ	ਤ	ऽ	ਨ
ਮ	—	ਮ	ਗ̱	ਮ	ਧ̱ਨ̱	ਸਂਗ̱ਂ	ਸਂਨ̱	ਧ̱ਨ̱	ਧ̱ਮ	ਗ̱ਮ	ਸਂ	—	ਨ̱ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
ਏ	ऽ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਲਾऽ	ਗऽ	ਨऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਵੈ,	ਰੋ	ऽ	ਗऽ	ऽ	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਿ ਕੈ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ ਸਾਜਿ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇ ਬਣਾਇਆ ॥
ਸਿੰਧ ਪਰਬਤ ਮੇਦਨੀ ਬਿਨੁ ਥੰਮ੍ਹਾ ਗਗਨਿ ਰਹਾਇਆ ॥
ਸਿਰਜੇ ਦਾਨੋ ਦੇਵਤੇ ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਬਾਦੁ ਰਚਾਇਆ ॥
ਤੈਂਹੀ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜਿ ਕੈ ਦੈਤਾ ਦਾ ਨਾਸੁ ਕਰਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਰਾਮ ਲੈ ਨਾਲ ਬਾਣਾ ਦਹਸਿਰੁ ਘਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲੈ ਕੰਸੁ ਕੇਸੀ ਪਕੜਿ ਗਿਰਾਇਆ ॥
ਬਡੇ ਬਡੇ ਮੁਨਿ ਦੇਵਤੇ ਕਈ ਜੁਗ ਤਿਨੀ ਤਨੁ ਤਾਇਆ ॥
ਕਿਨੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
S	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਅੰ	S	ਤ	ਨ	ਪਾ	S	ਇਆ	S
ਗੁ															
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ	—
S;	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਅੰ	S	ਤ	ਨ	ਪਾ	S	ਇਆ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ									ਸਂ		
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਗਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
S	ਖੰ	S	ਡਾ	ਪ੍ਰਿ	ਥ	ਮੈ	S	ਸਾ	S	S	ਜ	ਕੈ	S	S	S
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਜਿਨ	ਸ	ਚ	ਸੈ	ਸਾ	S	ਰ	ਉ	ਪਾ	S	S	S	ਇਆ	S	S	S
ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ
S,	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮਾ	ਬਿ	ਸ	ਨ	ਮ	ਹੇ	S	ਸ	ਸਾ	S	ਜ	*	ਕੁ
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਦ	ਰ	ਤੀ	ਦਾ	ਖੇ	S	ਲ	ਰ	ਚਾ	S	ਇ	ਬ	ਣਾS	SS	ਇਆ	SS
ਗੁਸ															
S S, ਕਿਨ ਹੀ...															

—ਪਉੜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

www.sikhbookclub.com

੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੰਡੀਆ ਕਵਨ ਕੁਮਤਿ ਤੁਮ ਲਾਗੇ ॥
ਬੂਡਹੁਗੇ ਪਰਵਾਰ ਸਕਲ ਸਿਉ ਰਾਮੁ ਨ ਜਪਹੁ ਅਭਾਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਪੜੇ ਕਾ ਕਿਆ ਗੁਨੁ ਖਰ ਚੰਦਨ ਜਸ ਭਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਬਧਹੁ ਸੁ ਧਰਮੁ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਅਧਰਮੁ ਕਹਹੁ ਕਤ ਭਾਈ ॥
ਆਪਸ ਕਉ ਮੁਨਿਵਰ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਕਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਕਸਾਈ ॥ ੨ ॥
ਮਨ ਕੇ ਅੰਧੇ ਆਪਿ ਨ ਬੂਝਹੁ ਕਾਹਿ ਬੁਝਾਵਹੁ ਭਾਈ ॥
ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਬਿਦਿਆ ਬੇਚਹੁ ਜਨਮੁ ਅਬਿਰਥਾ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਬਿਆਸੁ ਕਹਤ ਹੈ ਸੁਕ ਕਉ ਪੂਛਹੁ ਜਾਈ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰਮਿ ਛੂਟਹੁ ਨਾਹਿ ਤ ਬੂਡੇ ਭਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨੁ						ਗੁ			
						ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਮ	ਸ	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁ
						ਪੰਡੀ	ਆ	ਕS	ਵS	ਨ	ਕੁ	ਮ	ਤ	ਤੁS	ਮ
ਸ	—	ਮ	—	ਧੁਮ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਗੁ	—	ਮ	—	ਨੁਧੁ	ਨੁ
ਲਾ	S	ਗੇ	S	SS	S;	S	S	ਬੂ	S	ਡਹੁ	S	ਗੇ	S	ਪS	ਰ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ
ਵਾ	S	ਰ	ਸ	ਕ	ਲ	ਸਿਉ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਹੁ	S	ਅ
ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ										
ਭਾS	SS	SS	SS	ਗੇS	SS										

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਨੁਧੁ	ਨੁ
								ਬੇ	S	ਦ	ਪੁ	ਰਾ	S	ਨS	ਪ
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ੜੇ	S	ਕਾ	S	ਕਿਆ	S	ਗੁ	ਨ	ਖ	ਰ	ਚੰ	S	ਦ	ਨ	ਜ	ਸ
ਗੁਂ	ਗੁਂਮਂ	ਨੁਸਂ	—	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ
ਭਾ	SS	SS	S	ਰਾS	SS	SS	S;	ਰਾ	S	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	ਕੀ	S

 www.sikhbookclub.com

ਸਂ	ਨੁ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
ਗ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	S	ਨੀ	S	ਕੈ	S	ਸੇ	S	ਉ	ਤ	ਰ	ਸ

						ਨੁ	
ਸਂਗੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਸਂ	ਸਂ...
ਪਾS	SS	SS	SS	ਰਾS	SS,	ਪੰ	ਛੀਆ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੈ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨੁ ਨ ਤਿਆਗਿਓ ॥
ਮਾਇਆ ਕੇ ਮਦਿ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਇਓ ਰਾਮ ਭਜਨ ਨਹੀ ਲਾਗਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਮ ਕੋ ਡੰਡ ਪਰਿਓ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤਬ ਸੋਵਤ ਤੈ ਜਾਗਿਓ ॥
ਕਹਾ ਹੋਤ ਅਬ ਕੈ ਪਛੁਤਾਏ ਛੂਟਨ ਨਾਹਿ ਨ ਭਾਗਿਓ ॥ ੧ ॥
ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਉਪਜੀ ਘਟ ਮਹਿ ਜਬ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਅਨੁਰਾਗਿਓ ॥
ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਨਾਨਕ ਤਬ ਹੂਆ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸ ਮਹਿ ਪਾਗਿਓ ॥੨॥
(ਮਾਰੂ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗੁ			ਨੁ	
											ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
											ਮਾ	ਈ	S	ਮੈ	S
												ਮ			
ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	—	ਗੁ	—	ਮ	—
ਮ	ਨ	ਕੋ	S	ਮਾ	S	ਨ	ਨ	ਤਿਆ	S	ਗਿਓ;	S	ਮਾ	S	ਇਆ	S
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ
ਕੇ	S	ਮ	ਦਿ	ਜ	ਨ	ਮ	ਸਿ	ਰਾ	S	ਇਓ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਭ
											ਗੁ				
ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਸ	ਮ	ਗੁ...			
ਜ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਲਾ	S	S	S	ਗਿਓ	SS	SS,	ਮਾ	ਈ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ		ਨੁ	
												ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ
												ਜ	ਮ	ਕੋ	ऽ
								ਨੁ	ਨੁ						
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	—
ਛੰ	ऽ	ਡ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ,	ਤ	ਬ	ਸੋਂ	ऽ
ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਸ					
ਵ	ਤ	ਤੈ	ऽ	ਜਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗਿਓ	ऽऽ	ऽऽ,	ਮਾ	ਈ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ 'ਟਿਯੂਨਾਂ' ਤੇ ਲਾਏ ਹਨ ।

੫. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਰੰਗਨ ਕੇ ਰੰਗਾ ॥ ਕੀਟ ਹਸਤ ਪੂਰਨ ਸਭ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਰਤ ਨੇਮ ਤੀਰਥ ਸਹਿਤ ਗੰਗਾ ॥ ਜਲੁ ਹੇਵਤ ਭੂਖ ਅਰੁ ਨੰਗਾ ॥
ਪੂਜਾਚਾਰ ਕਰਤ ਮੇਲੰਗਾ ॥ ਚਕ੍ਰ ਕਰਮ ਤਿਲਕ ਖਾਟੰਗਾ ॥
ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਬਿਨੁ ਸਤਸੰਗਾ ॥੧॥
ਹਠਿ ਨਿਗ੍ਰਹਿ ਅਤਿ ਰਹਤ ਬਿਟੰਗਾ ॥ ਹਉ ਰੋਗੁ ਬਿਆਪੈ ਚੁਕੈ ਨ ਭੰਗਾ ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤਿ ਤ੍ਰਿਸਨ ਜਰੰਗਾ ॥ ਸੋ ਮੁਕਤੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚੰਗਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨੁ								ਨੁ	
						ਸ	ਸ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
						ਰੰ	ਗਾ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗੁ														ਨੁ	
ਸ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗੁ										ਨੁ					
ਸ	—	ਮ	—	ਗੁ	—	ਸ	—	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਟ	ਹ	ऽਸ	ਤ	ਪੂ	ऽ
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁਸਂ								
ਰ	ਨ	ਸ	ਭ	ਸੰ	ਗਾ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ								

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

								ਮ		ਨੁ					
								ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
								ਬ	ਰ	ਤ	ਨੈ	ऽ	ਮ	ਗੀ	ऽ
								ਨੁ							
ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਰ	ਥ	ਸਹਿ	ਤ	ਗੀ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ਹੇ	ऽ	ਵ	ਤ	ऽ	ਭੂ
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁਸਂ	ਸਂ							
ऽ	ਖ	ਅ	ਰ	ਨੈਂ	ਗਾ,	ਰੈऽ	ਗਾऽऽ	ਰੰ...							

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ।

"[illegible]" ਅੰਤਰੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਤੇ ਗਾਓ।

੬. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਰਾਜਨ ਕਉਨੁ ਤੁਮਾਰੈ ਆਵੈ ॥
ਐਸੋ ਭਾਉ ਬਿਦਰ ਕੋ ਦੇਖਿਓ ਓਹੁ ਗਰੀਬੁ ਮੋਹਿ ਭਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਸਤੀ ਦੇਖਿ ਭਰਮ ਤੇ ਭੂਲਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥
ਤੁਮਰੋ ਦੂਧੁ ਬਿਦਰ ਕੋ ਪਾਨੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਰਿ ਮੈ ਮਾਨਿਆ ॥੧॥
ਖੀਰ ਸਮਾਨਿ ਸਾਗੁ ਮੈ ਪਾਇਆ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਨੀ ॥
ਕਬੀਰ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਜਾਤਿ ਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਮਾਨੀ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
ऽ	ਕਉ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਨ
ਗੁ						ਨੁ									
ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
ऽ;	ਐ	ऽ	ਸੋ	ਭਾ	ऽ	ਉ	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਖਿਓ	ऽ
				ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ
ऽ	ਓ	ਹੁ	ਗ	ਰੀ	ਬ	ਮੋਂ	ਹਿ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—
	ਹ	ਸ	ਤੀ	ਦੇ	S	ਖ	ਭ	ਰ	ਮ	ਤੇ	S	ਭੂ	S	ਲਾ	S
—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
S	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਨ	ਜਾ	S	S	S	ਨਿਆ	S	S	S
	ਗੁ					ਨੁ		ਗੁ							
—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
S	ਕੁ	ਮ	ਰੋ	ਦੂ	S	ਧ	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	S	ਪਾ	S	ਨੈਂ	S
	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁ[illegible]	ਗੁਮ	ਗੁਸ
S	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਕ	ਰ	ਮੇ	S	ਮਾ	S	S	S	ਨਿਆ	SS	SS	SS
	ਨੁ														
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ								
S	ਕਉ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੋ	S...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

SIKHBOOKCLUB.COM

੭. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ ॥
ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ॥
ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਦਿਆਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥
ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੇ ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੯੯॥

(ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

x		੨			੦		੩		
ਗੁ			ਨੁ		ਗੁ				
ਸ	ਸ	ਸ	ਧੁਂ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਚੱ	ਕ੍ਰ	ਚੱ	S	ਕ੍ਰ	ਵ	ਰ	ਤੀ	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਚੱ	ਕ੍ਰ	ਚੱ	S	ਕ੍ਰ	ਭੁS	ਗS	ਤੇ	S	S

 www.sikhbookclub.com

ਮ		ਨੂ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁਧੇ	S	ਭ	ਵ	ਸੂ	ਲੈ	S	ਸ	ਰ	ਬ
ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਦਾ	S	ਸ	ਰ	ਬ	ਜੁS	ਗS	ਤੇ	S	S

ਅੰਤਰਾ

									ਮਮ
									Sਦੁ
ਮ									
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕਾ	S	ਲੈ	S	ਪੂ	ਣਾ	S	ਸੀ	S	Sਦਿ
ਗੁਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਆ	S	ਲੈ	S	Sਮ	ਰੂS	SS	ਪੇ	S	S
ਮਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਦਾ	ਅੰ	S	ਗ	ਸੰS	SS	ਗੇ	S	S
ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਸਦਾ	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ	ਅਭੰ	ਗੀਬਿ	ਭੂਤੇ,

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬੜਾ ਰਸ ਤੇ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

੮. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਵਿਚ)

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ॥ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ ॥
ਖੇਤ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੋ ਦਾਉ ॥੧॥
ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ ॥
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ				ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁੰ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—
ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰਿ	ਓ	ਨੀ	ਸਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ਘਾ	ऽ	ਓ
			ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਸੰ	—	—
ਖੇ	ਤ	ਜੁ	ਮਾਂ	ऽ	ਡਿਓ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ
ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਬ	ਜੂ	ऽ	ਝऽ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਉ

ਅੰਤਰਾ

		ਮ									
ਮ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਸੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਚਾ	ਨੀ	ਐ	ऽ
ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ
ਜੁ	ऽ	ਲ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ਨ	ਕੇऽ	ऽ	ਹੇ	ਤ
ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—	—
ਪੁ	ਰ	ਜਾ	ਪੁ	ਰ	ਜਾ	ਕ	ਟ	ਮ	ਰੈ	ऽ	ऽ
ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ
ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਛਾ	ऽ	ਡੈऽ	ऽ	ऽ	ਖੇ	ऽ	ਤ

ਨੋਟ:- ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ [illegible] ਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਆਮ ਸੰਗਤ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡੰ ਖਲ ਦਲ ਖੰਡੰ ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡੰ ਬਰਬੰਡੰ ॥
ਭੁਜਦੰਡ ਅਖੰਡੰ ਤੇਜ ਪਰਚੰਡੰ ਜੋਤਿ ਅਮੰਡੰ ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸਿ ਸਰਣੰ ॥
ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਣ ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੰ ॥੨॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

ਖ		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ
				ਜੈ	ऽ	ਜੈ	ਜ	ਗ	ਕਾ	ਰ	ਣ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸ੍ਰਿਸ	ਟਿ	ਉ	ਬਾ	ਰ	ਣ	ਮਮ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	ਰ	ਣ
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਜੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ਜੈऽ	ऽ	ਤੇ
ਸੰ	—	—	—								
ਜੈ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

					ਸੰ	ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
					ਖਗ	ਖੰ	ਡ	ਬਿ	ਹੰ	ਡੰ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—
ਖਲ	ਦ	ਲ	ਖੰ	ਡੰ	ऽ	ਅਤਿ	ਰ	ਣ	ਮੰ	ਡੰ	ऽ
ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—
ਬ	ਰ	ਬੰऽ	ਡੰ	ऽ	ਭੁਜ	ਦੰ	ਡ	ਅ	ਖੰ	ਡੰ	ऽ
ਨੁ ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	—
ਤੇ	ਜ	ਪ੍ਰ	ਚੰ	ਡੰ	ऽ	ਜੋਂ	ਤ	ਅ	ਮੰ	ਡੰ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾऽ	ऽਨ	ਪ੍ਰ
ਸੰ	—	—	—	ਸੇ	ਨੁ						
ਡੰ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜੈ	ऽ	ਜੈ	ਜ	ਗ			

—ਅੱਗੋਂ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਭੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾ: ਸਾ: ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ)

 www.sikhbookclub.com

੧੦. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥੧॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨੁ			ਮ				
ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ਸऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ
ਮ			ਨੁ				ਨੁ				
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	-ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਡੇ	ऽ	ਈ	ਸਿ	ਸ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	-ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਨੈ	ਣ	ऽਮ	ਹਿੰ	ऽ	ਜੇ	ਤ	ਰ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਕ	ਦ	ਪ	ਸੀ	ऽ	ਦੀऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ ॥ ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ ॥
ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ ॥ ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ ॥੨੦॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੨)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
									ਨੁ				
		ਸ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਧ਼	ਮ਼	—
		ਜਉ	ऽ	ਤਉ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ऽ	ਖੇ	ਲ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ऽ
											ਨੁ		
ਗੁ਼	ਮ਼	ਧ਼	—	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧ਼	—	ਨ਼
ਚਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ऽ	ਧ	ऽ	ਰ	ਤ	ਲੀ	ऽ	ऽ

ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ
ਗ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ										
ऽ	ऽ	ਜਉ,	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ											
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ
ਇ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਗ	ਪੈ	ਰ	ਧ	ਰੀ	ऽ	ਜੈ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਿ	ऽ	ਰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਣ	ਨ	ਕੀ
ਨੁ													
ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ									
ऽ	ਜੈ	ਜਉ	ऽ	ਭਉ ਪ੍ਰੇਮ...									

੧੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਿਰਧਨ ਆਦਰੁ ਕੋਈ ਨ ਦੇਇ ॥
ਲਾਖ ਜਤਨ ਕਰੈ ਓਹੁ ਚਿਤਿ ਨ ਧਰੇਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਉ ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਆਗੇ ਬੈਠਾ ਪੀਠਿ ਫਿਰਾਇ ॥ ੧ ॥
ਜਉ ਸਰਧਨੁ ਨਿਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਦੀਆ ਆਦਰੁ ਲੀਆ ਬੁਲਾਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨੁ ਦੋਨਉ ਭਾਈ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕਲਾ ਨ ਮੇਟੀ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰਧਨੁ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ									
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਆ	ऽ	ਦ	ਰ	ऽ	ऽ
		ਨੁ							
ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਮ	—	—	—
ਕੋ	ऽ	ਈ	ਨ	ਦੇ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਗ̲	ਮ	ਧ̲	ਨ̲	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ਖ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ਓ	ਹੂ
ਨ̲	ਨ̲	ਨ̲	ਨ̲	ਧ̲	ਨ̲	ਧ̲	ਮ	—	—
ਚਿ	ਤ	ਨ	ਧ	ਰੈ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨ̲							
ਗ̲	ਮ	ਧ̲	ਨ̲	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ
ਜਉ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ
ਜਉ	ऽ	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਰ
ਨ̲	ਨ̲	ਨ̲	—	ਧ̲	ਨ̲	ਧ̲	ਮ	—	ਮ
ਧ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਧ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਗਂ̲	—	ਗਂ̲	ਮਂ	ਗਂ̲	—	ਸਂ	—	—	—
ਆ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਦੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਆ	ऽ	ਦ	ਰ	ऽ	ऽ
ਨ̲	—	ਨ̲	ਨ̲	ਧ̲	ਨ̲	ਧ̲	ਮ	—	ਮ
ਧੀ	ऽ	ਠ	ਢਿ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ —ਨਿਰਧਨ..
ਛੀ	ऽ	ਆ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ —ਨਿਰਧਨ..

SIKHBOOKCLUB.COM

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਸੂਲ ਦੀ)

×				੦				×				੦			
ਮ				ਨ̲											
ਗ̲	ਗ̲	ਮ	ਮ	ਧ̲	ਧ̲	ਨ̲	ਨ̲	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	ਦੋ	ऽ	ਨਉ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨ̲	ਨ̲	ਨ̲	—	ਨ̲	ਨ̲	—	ਨ̲	ਧ̲	ਨ̲	ਸਂ	ਨ̲	ਧ̲	—	ਮ	—
ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਟੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ

ਇਕਤਾਲਾ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ			ਨ̲								
ਗ̲	ਮ	—	ਧ̲	—	ਨ̲	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਰ	ऽ
ਨ̲	ਨ̲	—	ਨ̲	—	—	ਧ̲	ਨ̲	ਸਂਨ̲	ਧ̲	—	ਮ
ਧ	ਨ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਮੇਂ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਸਂ ਗੁਂ	—	—	ਗੁਂ	—	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
ਜਾ	ऽ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ਰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	—	ਮ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ

—ਨਿਰਧਨ ਅਸ।

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਸੂਲ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

੧੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ, ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥ ੧ ॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ, ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ,
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ, ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ,
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗੁ ਮ	ਗੁ	ਸ	ਨ਼ਸ	ਨ਼ ਧ਼ੁ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਤ	ਪਾऽ	ऽ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਲ
ਗੁ ਮ	ਮ ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਮ ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਮ	ਧੁ ਮ	—	ਧੁਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਗऽ	ਬਹੁ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ
ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ ਮ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੋऽ	ऽऽ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

<table>
<tr><td>⊕</td><td></td><td></td><td>੧</td><td></td><td>੨</td><td></td><td>⊕</td><td></td><td></td><td>੧</td><td></td><td>੨</td><td></td></tr>
<tr><td>ਮ</td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱</td><td>ਮ</td><td>ਮ</td><td>ਧ̱</td><td>—</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂ</td><td>ਸਂ</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂ</td><td>—</td><td>—</td><td>ਸਂ</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਗਿਆ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ਨ</td><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਧਿਆ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ਨ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ਸਂ</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਸਂ</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>—</td><td>—</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਧ̱</td><td>—</td><td>ਮ</td><td>ਮ</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਜਾ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ਪ</td><td>ਜਾ</td><td>ऽ</td><td>ਪ</td><td>ਤਾ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ਪ</td></tr>
<tr><td>ਸਂ</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱ਂ</td><td>ਗ̱ਂ</td><td>ਮਂ</td><td>ਗ̱ਂ</td><td>ਗ̱ਂ</td><td>ਸਂ</td><td>—</td><td>ਧ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂਨ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਮ</td><td>—</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਗੁ</td><td>ਨ</td><td>ਤ</td><td>ऽ</td><td>ਧੁ</td><td>ਨ</td><td>ਤऽ</td><td>ਲ</td><td>ਲਿ</td><td>ਤ</td><td>ऽ</td></tr>
<tr><td>ਮ</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱</td><td>ਗ̱</td><td>ਸ</td><td>ਨ਼</td><td>ਸ</td><td>ਧ਼</td><td>ਨ਼</td><td>ਸ</td><td>ਗ̱</td><td>ਗ̱</td><td>ਮ</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਧਾ</td><td>ऽ</td><td>ਰ</td><td>ਮੁ</td><td>ਨੀ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td></tr>
</table>

—ਪ੍ਰਤਖਾ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

<table>
<tr><td>×</td><td></td><td>੦</td><td></td><td>੨</td><td></td><td>੦</td><td></td><td>੩</td><td></td><td>੪</td><td></td></tr>
<tr><td>ਮ</td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱</td><td>ਮ</td><td>ਮ</td><td>ਧ̱</td><td>—</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂ</td><td>ਸਂ</td><td>ਸਂ</td><td>ਸਂ</td><td>—</td><td>ਸਂ</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਨਾ</td><td>ऽ</td><td>ਦ</td><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਬਾ</td><td>ऽ</td><td>ਜ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਨ਼</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਨ਼</td><td>ਨ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂ</td><td>ਧ̱</td><td>—</td><td>ਮ</td></tr>
<tr><td>ਨਿ</td><td>ਮ</td><td>ਖ</td><td>ਨਿ</td><td>ਮ</td><td>ਖ</td><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਸ੍ਵਾ</td><td>ऽ</td><td>ਦ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱</td><td>ਸ</td><td>ਸ</td><td>ਨ਼ਸ</td><td>ਧ਼</td><td>ਨ਼</td><td>ਸ</td><td>ਗ̱</td><td>ਗ̱</td><td>ਮ</td><td>—</td><td>ਮ</td></tr>
<tr><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਦੋऽ</td><td>ऽ</td><td>ਖ</td><td>ਅ</td><td>ਨਿ</td><td>ਕ</td><td>ਰੋ</td><td>ऽ</td><td>ਗ</td></tr>
<tr><td>ਮ</td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td>ਨ̱</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ਗ̱</td><td>ਗ̱</td><td>ਮ</td><td>ਧ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਸਂ</td><td>ਧ̱</td><td>ਨ̱</td><td>ਧ̱</td><td>ਮ</td><td>—</td></tr>
<tr><td>ਮਿ</td><td>ਟਹਿ</td><td>ऽ</td><td>ਜ</td><td>ਸ</td><td>ਸੁ</td><td>ਨੀ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td><td>ऽ</td></tr>
</table>

www.sikhbookclub.com

ਤਿੰਨਤਾਲ—(ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਾ	S	ਠ	ਕ	ਸੇ	S	ਚ	S	ਅ	ਧਾ	S	ਰ	ਦੇ	S	ਵ	S
ਗੁਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨੁ	—	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਤ	ਟਹ	S	S	ਖ	ਟਹ	S	S	ਬ	ਰ	S	ਤ	ਪੂ	S	ਜਾ	S
ਮ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਨੁ਼	ਪ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—
ਗ	ਬ	S	ਨ	ਤ	ਥ	S	ਠ	ਜਾ	S	S	ਦੂ	ਕ	ਰ	ਠ	S
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਸ	ਗ	S	ਲ	ਬ	S	ਲ	ਪੁ	ਨੀ	S	S	S	S	S	S	S

—ਪ੍ਰਤਪਾਲ...

(ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲ' ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਲ ਹੋਰ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ)

੧੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ–ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਤੇ ਮਤੰਗ ਜਰੇ ਜਰ ਸੰਗ ਅਨੂਪ ਉਤੰਗ ਸੁਰੰਗ ਸਵਾਰੇ ॥
ਕੋਟ ਤੁਰੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸੇ ਕੂਦਤ ਪਉਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕਉ ਜਾਤ ਨਿਵਾਰੇ ॥
ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੇ ਭੂਪ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਨਿਆਵਤ ਸੀਸ ਨ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥
ਏਤੇ ਭਏ ਤੁ ਕਹਾ ਭਏ ਭੂਪਤਿ, ਅੰਤ ਕੌ ਨਾਂਗੇ ਹੀ ਪਾਂਇ ਪਧਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ੨੨ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨੁ਼	
										ਸ	—	ਧੁ਼	ਨੁ਼
										ਮਾ	S	ਤੇ	ਮ
ਗੁ										ਮ		ਨੁ	
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ
ਤੰ	S	ਗ	ਜ	ਰੇ	ਜ	ਰ	ਸੰ	S	ਗ;	ਅ	ਨੂ	ਪ	ਉ
					ਨੁ					ਗੁ			
ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਸ			
ਤੰ	ਗ	Sਸੁ	ਰੰ	S	ਗ	ਸ	ਵਾ	S	ਰੇ	ਮਾ...			

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਮ			ਨੁ		
						ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
						ਕੰ	ਟ	ਕੁ	ਰੰ	ਗ	ਕੁ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ
ਰੰ	ਗ	ਸੇ	ਕੁ	ਚ	ਤ;	ਪਉ	ਨ	ਕੇ	ਗਉ	ਨ	ਕੇ
									ਨੁ		
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਧੁ	—	ਨੁ
ਜਾ	ਤ	ਨਿऽ	ਢਾ	ਰੇ	ऽ;	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਮ

—ਮਤੰਗ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ਕੁ	ਜਾ	ऽ	ਨ	ਕੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਭੂ	ऽ	ਪ	ਭ	ਲੀ	ऽ	ਬਿ	ਧ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ—ਰੂਪਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਜਾਂ ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਠਾਅ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਰੇਂ	ਰੇਂ	-ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਨਿਆ	ਵ	ऽਤ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਨ	ਜਾ	ਤ	ऽਬਿ	ਚਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ							
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਮ							

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਧਮਾਰ ਵੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
									ਮ			ਨੁ			
								*	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ
								*	ਏ	ਤੇ	ਭ	ਏ	ऽ	ਤੁ	ਕ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਾ	ऽ	ਭ	ਏ	ਭੂ	ऽ	ਪ	ਤ	ऽ,	ਅੰ	ਤ	ਕੋ	ਨਾਂ	ऽ	ਗੇ	ਹੀ

ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	—	ਗੁ	ਮ	—	ਨੁ̣	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣
ਧਾਂ	ऽ	ਇ	ਪ	ਧਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਮ

ਰੰਗ...

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲ ਉਸੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਓ ਤਾਂ ਧਮਾਰ ਦੀ ਲਯ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਟਿਕੀ ਰਹੇ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮ ਸਂ
ਆਰੋਹ—ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁ, ਸਂ।

ਮ ਮ ਮ
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ, ਧ, ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰ ਸ।

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਜਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸਿਕਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ, ਰਾਗ ਤੱਤ੍ਰ ਵਿਬੋਧ, ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ, ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ, ਸਦ੍ਰਾਗਚੰਦ੍ਰੋਦਯ, ਜਾਂ ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਗਏ "ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ, ਰਾਗ ਕਲਪਦਰੁਮਾਕੁਰ, ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ, ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ 'ਭੀਮ' ਤੇ 'ਪਲਾਸੀ' ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਇਕ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੋ ਉਕਤ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੈ ਕਿ—ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ ਲਗੇ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ 'ਭੀਮ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਲਗੇ ਉਹ 'ਪਲਾਸੀ' ਰਾਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ। ਭਾਵ, ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਉਹ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾਏਗਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ:—ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ, ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ 'ਭੀਮ' ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਭੀਮਪਲਾਸੀ। ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ 'ਪਲਾਸੀ' ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਤੇ 'ਭੀਮ' ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਉਸਤਾਦੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸਿਰਫ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਰਚਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਨਾਮ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ।

ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ; ਜੋ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ। ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਘਟ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸਾ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਧਨਾਸਰੀ ਤੇ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ, ਠਾਟ ਆਦਿ ਇਕੋ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ :—

(੧) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ 'ਪਾ-ਸਾ' ਹੈ।

(੨) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ "ਨ਼ ਸ ਮ" ਖਾਸ ਸੁਰ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗੁ ਪ" ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

(੩) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ 'ਗਾ-ਨੀ' ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੁਰਤੀ ਉੱਚੇ (ਚੜ੍ਹੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ

ਸ ਮ

ਖੜਜ-ਮੱਧਮ ਆਸ਼੍ਰਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ "ਨ਼ ਗੁ" ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਉਹ ਅੰਦੋਲਿਤ ਭੀ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਕਤ ਹਨ।

ਪ

(੪) ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਜਾਂ ਨ਼ਪ ਗੁ" ਇੰਜ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ ਐਸੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ। ਇੰਜ ਇਹ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਠਾਟ ਕਾਫੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜੱਜ

ਸ ਮ

ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ,

ਮ

ਪ ਗੁ ਰ ਸ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਖਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧੈਵਤ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੀ ਅਤੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਖੜਜ ਦੀ ਆਂਸ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ

ਪ ਮ ਮ ਸ

ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ :—ਸਂ ਨ਼ ਧ—ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰ—ਸ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮ ਸਂ ਮ ਸਂ ਸਂ

ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਪ ਗੁ ਮ, ਪ ਨ਼—ਨ਼ ਸਂ, ਜਾਂ ਪ, ਮਪ ਗੁ ਮ, ਪ ਨ਼, ਨ਼ ਸਂ— ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਥੋੜਾ ਤੀਵਰ ਨਿਖਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਮ ਸ ਸ ਮ

੧. ਸ—ਨ਼ ਸ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਸਰ ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸ ਗੁ, ਰਸ—, ਪ਼ਨ਼ਸਰ ਨ਼, ਧ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼

ਸ

ਨ਼—ਪ਼ਨ਼ਸਗੁਰ,ਸ—।

ਸ ਮ ਮ ਸ ਸ ਰ ਗੁ ਸ ਗੁ ਮ
੨. ਨ਼ੁਸ, ਗੁਮ—ਗੁ—ਰ—ਸ, ਰਸਨ਼ੁ—ਮ਼ਪ਼ ਨ਼ੁ ਸ, ਨ਼ੁ ਸ ਮ, ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ ਗੁ—ਮਗੁ

ਸ ਗੁ ਸ
ਰ—ਸ, ਸਮ ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ—ਗੁ—ਮਗੁ ਰ—ਸ ।

ਸ ਪ਼ ਪ਼ ਸ ਸ ਨ਼ੁ ਸ ਮ ਮ
੩. ਸ—ਨ਼ੁ ਧ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼ੁ, ਪ਼ਨ਼ੁਸ, ਰ—ਨ਼ੁ—ਪ਼, ਨ਼ੁਧ਼—ਪ਼, ਨ਼ੁ ਸ—ਨ਼ੁਸਮ—ਗੁਮ, ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ—

ਮ ਮ ਮ ਸ ਮ ਰ ਗੁ ਮ ਸ ਰ ਪ ਪ ਮ ਧ
ਮਪ ਗੁ ਸਗੁਮਪ ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁ—ਨ਼ੁ ਸ ਗੁ—ਰ—ਸ, ਨ਼ੁਸਮ—ਮ ਮਗੁ—ਪ, ਮ, ਪ

ਮ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ ਸ ਮ ਗੁ ਮ ਮ
ਧਮ—ਗੁਮਪ ਗੁ—ਸ, ਸਗੁਮਪ ਗੁ, ਰ—ਸ, ਰਸਨ਼ੁ, ਨ਼ੁਸਮ—ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ—ਸਗੁਮ, ਗੁਮਪ ਗੁ,

ਸ
ਸਗੁਰ ਸ— ।

ਸ ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਸਂ ਧ ਸਂ ਮ
੪. ਨ਼ੁਸਗੁਮਪ—ਗੁਮ, ਪਨੁ ਧ, ਪ ਗੁਮ—ਸ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧ, ਪ, ਮ ਪਨੁਧਪ, ਨੁ—ਧਪ ਗੁਮ, ਪਨੁ, ਪ

ਸਂ ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਧ ਪ ਮ ਮ ਪ ਧ ਸਂ
ਨੁ—ਸਂ—ਪ ਨੁ ਨੁਸਂ—ਰਂਨੁ ਧ, ਪ ਗੁ—ਮ, ਪਨੁ ਧਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਸ ਗੁ ਮਪ, ਮ ਪਨੁ—ਨੁ

ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਮ ਸ ਮ ਸਂ
ਪਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁ ਨੁਪ ਨੁਸਂ—ਪ ਨੁ, ਧ—ਪ ਗੁ—ਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁਮਪਨੁ—ਨੁਸਂ—

ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਸ
ਗੁਂ—ਰਂ—ਸਂ, ਨੁਧ, ਪ ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਪ ਗੁ—ਰ—ਸ।

ਮ ਸਂ ਪ ਸਂ ਮ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਨੁ
੫, ਨ਼ੁਸਗੁਮਪ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧਮਪ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ; ਨੁ ਨੁ ਪ ਨੁ ਸਂ—(ਸਂ) ਨੁ ਨੁ ਪਸਂ—

ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਮ
ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ ਗੁਂ—ਰਂਸਂ—ਰਂਸਂਨੁ— ਪਨੁਸਂਰਂਨੁਸਂਰਂਨੁ, ਪਨੁਸਂ—ਨੁ ਨੁ ਧ, ਪ, ਪ ਗੁ—ਮ,

ਸ ਮ ਪ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ
ਨ਼ੁਸ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ—ਨੁ ਧਪ ਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਨੁ,ਧਪ, ਗੁ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਸਮ, ਪ

ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ
ਗੁਮਪਨੁ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁਸਂ, ਗੁਂ—ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਮਂਪਂ ਗੁਂ, ਗੁਂ—ਰਂ—ਸਂ, ਪਨੁਸਂਗੁਂ—

ਸਂ ਪ ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ
ਰਂ—ਨੁਸਂ—ਰਂਨੁ, ਧ—ਪ, ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁ, ਧ—ਪ, ਮਪ ਗੁ—

ਮ
ਮ, ਪ ਗੁ, ਮਗੁਰ਼ੁਸ— ।

 www.sikhbookclub.com

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੭)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਮਗੁ — ਰ ਸ			
੧.	ਏੇS S ਕੈ S	ਹੀ S ਪਹਿ S	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੨.	. . . .	. . ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੩.	. . . .	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.
੪.	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.
੫.	ਸਰ ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਮ	ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੬.	. . . .	. . . .	. , ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ
	ਮਪ ਸਂ, ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਪ ਨੁ, ਨੁਧ ਪਮ	ਗੁਮ ਪ, ਪਮ ਗੁਰ	ਸਗੁ ਮ, ਮਗੁ ਰਸ.
੭.	. . . .	. . ਨ਼ੁਸ ਗੁਗੁ	ਸਗੁ ਮਮ ਗੁਮ ਪਪ	ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ
	ਨੁਸਂ ਗੁਂਗੁਂ ਸਂਗੁਂ ਮਂਮਂ	ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ; ਸਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ, ਨੁਨੁ ਧਪ	ਮਗੁ, ਪਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੮.	ਨ਼ੁਸ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਰ ਸ,	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ
	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

	੨	੦	੩	×
੧,	ਪ੍ਰੂ ਗ ਟਿਓ S	ਜੋ S ਤ ਸ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੨,	. . . .	. . . .	ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੩,	. . . .	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੪,	. . . .	. . . .	ਪਨੁ ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ
	ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ.
੫,	ਸਂਰਂ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ, ਪਨੁ	ਪਨੁ ਪਮ, ਗੁਮ ਗੁਮ	ਗੁਰ, ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ, ਸਗੁ	ਮਪ, ਗੁਮ ਪਨੁ, ਮਪ
	ਨੁਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂਰਂ ਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂ.

www.sikhbookclub.com

੬.	ਗੁੰਰੰ ਗੁੰ,ਰੰ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਨੁਗੁੰ ਸੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ	ਸੰ,ਨੁ ਧਨੁ ਧਪ ਧ,ਪ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਗੁਮ	ਮਪ ਮਗੁ ਮ,ਗੁ ਰਸ, ਪਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਮ ਗੁਪ ਮਨੁ ਪਸੰ ਸੰ, ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰ.
੭.	. . . . ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸੰ ਗੁੰਰੰ ਸਗੁ ਮਮ ਗੁਮ ਪਪ	. . . . ਸੰਨੁ ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸੰ ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਸੰਸੰ	. . . . ਮੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਪ ਨੁਸੰ ਗੁੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ	ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਸੰਨੁ ਮਗੁ ਟਸ, ਨ਼ਸ ਗੁਗੁ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰ,
੮.	. . . . ਨ਼ਸ Sਸ, ਗੁਮ Sਮ ਗੁਰ ਸ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ Sਰੰ ਸੰਨੁ ਸੰਨੁ, ਪਨੁ Sਨੁ ਨੁਸੰ Sਸੰ ਸੰਨੁ ਪਨੁ ਸੰਸ ਗੁਮ	ਪਨੁ Sਧ ਪਮ ਪਮ, ਨੁਸੰ ਰੰਸੰ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਨੁ ਸੰਸੰ,	ਗੁਮ Sਗੁ ਰਸ ਰਸ, ਮਪ ਧਪ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਨੁ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਤਾਨਾਂ ਨੰ: ੨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਤੇ ਭੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸਾਰਿ ਸਮ੍ਹਾਲੀ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕੇ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਬੈਖਰੀਦੁ ਕਿਆ ਕਰੇ ਚਤੁਰਾਈ ਇਹੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਥਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ, ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਮ ਬਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ ਮੋਹਿ ਦੀਨੁ ਭਿਖਾਰੀ ਤੁਮ੍ਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਉਪਕਾਰੇ ॥
ਸੋ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਿ ਮੈ ਤੇ ਹੋਵੈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਕਿਆ ਸੇਵ ਕਮਾਵਉ ਕਿਆ ਕਹਿ ਰੀਝਾਵਉ ਬਿਧਿ ਕਿਤੁ ਪਾਵਉ ਦਰਸਾਰੇ ॥
ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈਐ ਅੰਤੁ ਨ ਲਹੀਐ ਮਨੁ ਤਰਸੈ ਚਰਨਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਪਾਵਉ ਦਾਨੁ ਢੀਠੁ ਹੋਇ ਮਾਗਉ ਮੁਖਿ ਲਾਗੈ ਸੰਤ ਰੇਨਾਰੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਹਾਥ ਦੇਇ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ			ਮ	
											ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ
											ਲਾ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	S
														ਮ	
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ
ਲੇ	S	S	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਮS	ਨS	ਮੋ	ਹ	ਨ,	ਤੇ	S	ਰੇ	ਦ	ਰ
						ਸੰ									
—	ਪਨੁ	ਸੰ	—	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ					
S	ਸS	ਨ	S	ਕਉ	SS	ਹ	ਮ	ਬਾ	S	ਰੇ					

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਮ	ऽ	ਲੀ	ऽ
				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ਲੀ	ਮੇਂ	ਹਿ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ					
ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ, ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ...					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨਿ ਜਾਈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀ ਸੰਗਿ ਸਮਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੁਹਪ ਮਧਿ ਜਿਉ ਬਾਸੁ ਬਸਤੁ ਹੈ ਮੁਕਰ ਮਾਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ ॥
ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਰਿ ਬਸਹਿ ਨਿਰੰਤਰਿ ਘਟ ਹੀ ਖੋਜਹੁ ਭਾਈ ॥੧॥
ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹੁ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨ ਬਤਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਆਪਾ ਚੀਨੈ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਕਾਈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੬੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਬ	ਨ	ਖੋਂ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਮ	—	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਅ	ਲੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਧਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੋਂ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਪੁ	ਹ	ਪ	ਮ	ऽ	ਧ	ਜਿ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ਸ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਮੁ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ਹਿ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਛਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਬ	ਸੇ	ऽ	ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਤ	ਰ
ਸ		ਮ						ਸਂ							
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	ऽ	ਖੋ	ऽ	ਜਹੁ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣ ਝੁਣ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
								ਮ		ਸ					
ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ;
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨ਼	—	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ
*	*	*	*	ਛੋ	ऽ	ਡ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸ	ਦ	ਹੀ	ऽ
										ਪ		ਮ			
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

								ਮ							
				ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
				ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋਂ	ऽ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ
										ਪ		ਮ			
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਖੈ	ऽ	ਨਾ	ऽ,	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪ ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤਨੁ ਰੈਨੀ ਮਨੁ ਪੁਨ ਰਪਿ ਕਰਿਹਉ ਪਾਚਉ ਤਤ ਬਰਾਤੀ ॥
ਰਾਮਰਾਇ ਸਿਉ ਭਾਵਰਿ ਲੈਹਉ ਆਤਮ ਤਿਹ ਰੰਗ ਰਾਤੀ ॥੧॥
ਗਾਉ ਗਾਉਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲਚਾਰਾ ॥
ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਭਿ ਕਮਲ ਮਹਿ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਲੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਚਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਦੂਲਹੁ ਪਾਇਓ ਅਸ ਬਡਭਾਗ ਹਮਾਰਾ ॥ ੨ ॥
ਸੁਰਿਨਰ ਮੁਨਿਜਨ ਕਉਤਕ ਆਏ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਉਜਾਨਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੋਹਿ ਬਿਆਹਿ ਚਲੇ ਹੈ ਪੁਰਖ ਏਕ ਭਗਵਾਨਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
			ਪ		ਮ										
			ਮ	ਪ	ਗ॒	—	ਮ	ਨ॒	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ॒	ਧ
			ਗਾ	ਉ	ਗਾ	S	ਉ	ਰੀ	S	S	ਦੁ	ਲਹ	SS	ਨੀ	S
					ਧ										
ਪ	—	—	ਨ॒	—	ਪ	—	ਮ	ਗ॒	—	ਰ	ਮ	—	ਗ॒	—	ਰ
S	S	S,	ਮੰ	S	ਗ	S	ਲ	ਚਾ	S	ਰਾ	ਮੰ	S	ਗ	S	ਲ
ਸ	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਸ	ਗ॒	ਗ॒	ਸ	ਮ	—	ਗ॒	ਪ
ਚਾ	S	ਰਾ	S	S	S	S	S	ਮੇ	S	ਰੇ	ਗ੍ਰਿ	ਹਾ	S	ਆ	S
ਪ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਨ॒	ਨ॒	ਪ	ਨ॒	ਪਨ॒	ਸਂ	ਨ॒ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ॒ਧ	ਪਮ
ਏ	ਰਾ	S	ਜਾ	ਰਾ	S	ਮ	ਭ	ਤਾ	S	SS	S	SS	SS	SS	SS
ਗ॒ਰ	ਸ	—													
ਰਾS	S	S,	ਗਾ	ਉ...											

ਅੰਤਰਾ

						ਮ		ਧ							
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਤ	ਨ	ਰੈ	ਨੀ	S	ਮ	ਨ	ਪੁ	ਮ	ਰ	ਪ	ਕ	ਰਿ	ਹਉ	S
—	ਨ॒	—	ਨ॒	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਧ	ਪ	—
S	ਪਾ	S	ਚਉ	ਤ	S	ਤ	ਬ	ਰਾ	S	S	S	ਤੀ	S	S	S

										ਮ					
	ਮ	-ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
S	ਰਾ	Sਮ	ਰਾ	ਇ	S	ਜਿ	ਉ	ਭਾ	S	ਵ	ਰ	ਲੈ	S	ਹਉ	S
ਸ		ਮ													
ਨੁ̣	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਪਨੁ	ਧ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ
ਆ	S	ਤ	ਮ	ਤੇ	S	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	S	S	S	ਤੀS	S	SS	SS
			ਪ	ਮ											
ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰਸ	ਸ												
SS	SS	SSS,	ਲਾ	ਲਾਉ ਗਾਉਰੀ...				—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।							

੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਪ					ਮ									
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧ	ਪ
S	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਜੁ	S	ਜੋ	S	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋS	SS	ਗੀ	S
	ਪ					ਮ				ਮ					
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
S	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਜ	S	ਜੋ	S	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋ	S	ਗੀ	S
ਨੁ̣	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
ਤ	ਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	S	ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹ	Sਸ	ਤ	ਮਹਿ	ਭੋS	SS	ਗੀS	SS

 www.sikhbookclub.com

						ਮ									
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨਾ	S	ਜੋ	S	ਗ	S
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਧਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
S	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਸੋ	S	ਈ	S	ਹੋS	SS	ਗ਼S	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਚੀਤਿ ਆਏ ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗਾ ॥
ਬਿਸਰਿਓ ਧੰਧੁ ਬੰਧੁ ਮਾਇਆ ਕੋ ਰਜਨਿ ਸਬਾਈ ਜੰਗਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਸੇਵਉ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਬਸਾਵਉ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸਤ ਸੰਗਾ ॥
ਐਸੋ ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸੁਖ ਪਾਏ ਮੁਖ ਮੰਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਉ ਅਪਨਾ ਗੁਰਿ ਬਸਿ ਕਰਿ ਦੀਨਾ ਭੋਗਉ ਭੋਗ ਨਿਸੰਗਾ ॥
ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਨਾਨਕ ਭਉ ਮਿਟਿਆ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਪਾਠੰਗਾ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਮ	ਧਨੁਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—
ਮੇ	ਰੈSS	ਮ	ਨ	ਚੀ	ਤ	S	ਆS	S	ਏ	S	ਪ੍ਰਿਅ	ਰੰ	S	ਗਾ	S;
ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਿਅ	S	S	S	ਰੰ	S	ਗਾ	S	ਬਿ	ਸ	ਰਿਓ	S	ਧੰ	S	ਧੁ	S
ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ
ਬੰ	ਧ	ਮਾ	S	ਇਆ	S	ਕੋ	S	ਰ	ਜ	ਨSS	ਸS	ਬਾ	ਈ	ਜੰ	ਗਾ

ਅੰਤਰਾ

										ਮ					
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	S	ਵਉ	S	ਹ	ਰਿ	ਰਿS	ਦੈ	S	ਬ	ਸਾ	S	ਵਉ	S
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਪਾ	S	ਇਆ	S	S	S	ਸ	S	ਤ	S	ਸੰ	S	ਗਾ	S
ਧ								ਮ							
ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਐ	S	ਸੋ	S	ਮਿ	ਲਿS	ਓ	ਮ	ਨੋ	S	ਹ	ਰ	ਪ੍ਰੀS	SS	ਤ	ਮ

www.sikhbookclub.com

ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਮੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਕਾ ਸੋਈ ਸੁਘੜੁ ਸੁਜਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਮੇਰਾ ਤਉ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ ਖਟਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ ਹੀ ਪਹਿ ਮਾਨੀ ॥
ਅਵਰਿ ਜਤਨ ਕਰਿ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇਰੇ ਤਿਨ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਜਾਨੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਹੀਰਾ ਗੁਰਿ ਦੀਨੋ ਮੰਤਾਨੀ ॥
ਡਿਗੈ ਨ ਡੋਲੈ ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ ਰਹਿਓ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਓਇ ਜੁ ਬੀਚ ਹਮ ਤੁਮ ਕਛੁ ਹੋਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤ ਬਿਲਾਨੀ ॥
ਅਲੰਕਾਰ ਮਿਲਿ ਥੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾ ਤੇ ਕਨਿਕ ਵਖਾਨੀ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਜੋਤਿ ਸਹਜ ਸੁਖ ਸੋਭਾ ਬਾਜੇ ਅਨਹਤ ਬਾਨੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਲ ਘਰੁ ਬਾਧਿਓ ਗੁਰਿ ਕੀਓ ਬੰਧਾਨੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੧)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ		ਗੁ			
		ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨੁ	—	ਸ	—	ਮ	—
		ਜੀਅ	ਕੀ	ਏऽ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
										ਸ		ਗੁ			
—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨੁ	—	ਸ	—	ਮ	—
ऽ	ऽ,	ਜੀਅ	ਕੀ	ਏऽ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਵ	ਰ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰ	ਰ	ਹੇ	ਬਹੁ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਮਂ	ਨੁਧ	ਧਮ
ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਤਿਲ	ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	ऽ	ਮ	ਤ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ
ਗੁਰ	ਸ														
ऽऽ	ऽ														

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

						ਮ		ਧ							
ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਜਿ	ਸ	ਕਾ	ऽ	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸ	ਭ	ਤਿ	ਸ	ਕਾ	ऽ
ਸੇ															
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਸੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸੁ	ਘ	ੜ	ਸੁ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮ							
ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਣਿ	ਆ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਸੁ	ਖ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰਾ	ऽ
ਨ਼ੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਭਉ	ऽ	ਬਿ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ਕੀ	ਖ	ਟਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗੁਰ	ਸ	ਮ	ਪ												
ऽऽ	ऽ;	ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ...													

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ*)

੯. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮੇਰੁ ਕਰੋ ਤ੍ਰਿਣ ਤੇ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨ ਦੂਸਰ ਤੋ ਸੋ ॥
ਭੂਲ ਛਿਮੋ ਹਮਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ਕਹੂੰ ਕੋਊ ਮੋ ਸੋ ॥
ਸੇਵ ਕਰੀ ਤੁਮਰੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸਭ ਹੀ ਗ੍ਰਿਹ ਦੇਖੀਅਤ ਦ੍ਰਬ ਭਰੋਸੋ ॥
ਯਾ ਕਲ ਮੈਂ ਸਭ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੋ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੋ ॥ ੯੨ ॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
				ਸਂ	ਪ			ਨੁ							
ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ	ਪ-ਗੁਮ	ਪਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੋऽ	ऽऽ	ऽऽ ऽऽ	ਰਕ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ऽऽ	ऽ	ਤੇ	ऽऽऽऽ	ਮੋ	ਹਿ;
ਨ਼ੁ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ੁਸ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼ੁ	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਪਗੁ	ਮ
ਮੋ	ऽ	ਰ	ਕ	ਰੋऽ	ऽऽ	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਮੋ	ਹਿ	ਜਾ	ऽ	ਹਿऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

						ਨੁ									
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਸਂ	ਧਪ	—	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗ	ਰੀ	ਬ	ਨਿ	ਵਾS	ਜ	ਨS	S	ਦੂ	SS	ਸ	ਰ	ਤੈ	S	ਸੇ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਗੁ	-ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ
ਭੂ	S	ਲ	Sਛਿ	ਮੋ	ਹਮ	ਰੀ	S	ਪ੍ਰ	ਭ	S	SS	ਆ	S	ਪS	ਨ
ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
ਭੂS	SS	ਲS	ਨS	ਹਾ	S	ਰS	ਕ	ਹੁ	SS	ਕੋ	ਉ	ਮੋ	S	ਸੋ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੋ ਗੁਨ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੀਨ ॥
ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਰੁ ਅਹੰਰੋਗ ਇਹ ਤਨ ਤੇ ਸਗਲ ਦੂਰਿ ਕੀਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਛੋਰਿ ਬਿਖਿਆ ਤੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਬਦ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਦੀਨ ॥
ਰੂਪੁ ਅਨਰੂਪ ਮੋਰੋ ਕਛੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਓ ਪ੍ਰੇਮ ਗਹਿਓ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ਭੀਨ ॥੧॥
ਪੇਖਿਓ ਲਾਲਨੁ ਪਾਟ ਬੀਚ ਖੋਏ ਅਨਦ ਚਿਤਾ ਹਰਖੇ ਪਤੀਨ ॥
ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹੁ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਠਾਕੁਰੁ ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਧੀਨ ॥੨॥
(ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
ਸ		ਮ							ਮ				
ਨੁਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਐਸੋ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	S	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	S	ਕੀ	S	ਨ
ਮ							ਮ						
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਐ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	S	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	S	ਕੀ	S	ਨ

ਅੰਤਰਾ

				ਮ									
ਪ	—	ਪ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੰ	S	ਚ	S	ਦੋ	S	ਖ	ਅ	ਰ	ਅ	ਹੰ	ਰੋ	S	ਗ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	S	S	ਸਗ	ਲ	ਦੂ	ਰ	ਕੀ	S	ਨ

							ਮ						
ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽऽ	ਸਗ	ਲ	ਦੂ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ-ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਨਾਚਤ ਫਿਰਤ ਮੋਰ ਬਾਦਰ ਕਰਤ ਘੋਰ ਦਾਮਨੀ ਅਨੇਕ ਭਾਉ ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤੇ ਸੀਤਲ ਨ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਪਤ ਤੇਜ ਇੰਦ੍ਰ ਸੋ ਨ ਰਾਜਾ ਭਵ ਭੂਮ ਕੋ ਭਰਤ ਹੈ ॥
ਸਿਵ ਸੇ ਤਪਸੀ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਨ ਬੇਦਚਾਰੀ
ਸਨਤ ਕੁਮਾਰ ਸੀ ਤਪੱਸਿਆ ਨ ਆਨਤ ਹੈ ॥
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਅਧੀਨ ਸਦਾ
ਜੁਗਨ ਕੀ ਚਉਕਰੀ ਫਿਰਾਏ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ੭੬ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦			
ਮ		ਮ			ਮ						
ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਸ		
ਨਾ	ऽ	ਚ	ਤ	ਫਿ	ਰ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਰ		
ਸ					ਮ						
ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ		
ਬਾ	ऽ	ਦ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤ	ਘੋ	ऽ	ਰ		
ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ		
ਦ	ਮ	ਨੀ	ऽ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਭਾ	ऽ	ਉ		
			ਧ		ਮ						
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—		
ਕ	ਰਿਓ	ਈ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

		ਮ							
ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚੰ	ਦ੍ਰ	ਮਾ	ऽ	ਤੇ	ਸੀ	ऽ	ਤ	ਲ	ਨ
ਸਂ									ਧ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ
ਸੂ	ਰ	ਜ	ऽ	ਤੇ	ਤ	ਪ	ਤ	ਤੇ	ਜ

ਸਂ					ਸਂ				
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਇੰ	ਦ੍ਰ	ਸੈ	ऽ	ਨ	ਰਾ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਭਵ
		ਧ			ਮ				
ਨੁ	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਭੂ	ਮ	ਕੌ	ऽ	ਭ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਿਤ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਉ ਨੈਨ ਅਵਿਲੋਕਨੋ, ਸ੍ਰਵਨ ਬਾਨੀ ਸੁਜਸੁ ਪੂਰਿ ਰਾਖਉ ॥
ਮਨ ਸੁ ਮਧੁਕਰੁ ਕਰਉ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਧਰਉ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਮ ਨਾਮ ਭਾਖਉ ॥੧॥
ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਨਿ ਘਟੈ ॥
ਮੈ ਤਉ ਮੋਲਿ ਮਹਗੀ ਲਈ ਜੀਅ ਸਟੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਊਪਜੈ ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪੈਜ ਰਾਖਹੁ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੇਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		ਮਮ ਮੇਰੀ
	ਮ				ਮ			ਸ	
ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਨੁ	ਧਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਗੋऽ	ऽऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਸਿ	ਉ
ਸਂ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨੁਧ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਜਿ	ਨ	ਘ	ਟੈ	ऽ	ਜਿऽ	ਨऽ	ਘऽ	ਟੈऽ	ਮੇਰੀ —ਪ੍ਰੀਤ...ਦੁਬਰਾ
								←	ऽऽ→
ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਮ
→ਮੈ	ਤਉ	ਮੋ	ਲ	ਮਹ	ਗੀ	ऽ	ਲ	ऽ	ਈ
ਪਸਂ	ਨਸਂ	—	—	ਧਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਜੀऽ	ਅऽ	ऽ	ऽ	ऽਸ	ਟੈऽ	ऽऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ...

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

			ਮ						
ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਚਿ	ਤ	ਸਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂਮਂ	ਗੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ
ਨੈ	ਨ	ਅ	ऽ	ਵऽ	ਲੋ	ਕ	ਨੈ	ऽऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ
ਸੂ	ਵ	ਨ	ऽ	ਬਾऽ	ਨੀ	ਸੁ	ਜ	ऽ	ਸ
ਪਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	ਧਪ	ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰਭऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ	ऽਰਾ	ਖਉ	ऽऽ;	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ..

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।
[illegible]

੧੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਾ ਹਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ॥
ਹਮ ਤੇ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ਮੇਰੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਗਨਿ ਕੁਟੰਬ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ ॥ ਭਰਮ ਮੋਹ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧਾਰ ॥ ੧ ॥
ਊਚ ਨੀਚ ਸੂਖ ਦੂਖ ॥ ਧ੍ਰਾਪਸਿ ਨਾਹੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ॥੨॥
ਮਨਿ ਬਾਸਨਾ ਰਚਿ ਬਿਖੈ ਬਿਆਧਿ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਸੰਗਿ ਮਹਾ ਅਸਾਧ ॥੩॥
ਜੀਅ ਜਹਾਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨੁ ਤੇਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾਨੁ ਸਦਾ ਹਰਿ ਨੇਰਾ ॥੪॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ		ਮ									
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਮ	—
ਹਾ	ਹਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖऽ	ऽ	ਲੇ	ਹੁ	ऽ
						ਮ					
ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ
ਹ	ਮ	ਤੇ	ਕਿ	ਛੂ	ਨ	ਹੋਇ	ਮੇ	ਰੇ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਕਰ
ਸ			ਮ								
ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅਗ	ਨ	ਕੁ	ਟੈ	ਬ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ਰ
ਸਂ		ਮਂ									
ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਭਰ	ਮ	ऽ	ਮੋਂ	ਹ	ਅ	ਗਿਆ	ਨ	ਅੰऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤੁ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖੁ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥੩॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨			੦
											ਸਰ
											ਹਉ
ਸ		ਮ									
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	—
ਵਾ	ਰੀ	ਮੁ	ਖ	ਫੇ	ऽ	ਰ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ;	ऽ
						ਮ					
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇ	ਮੋ	ਕਉ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਮਾ	ਰੇ	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

ਅੰਤਰਾ

ਸ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕਰ	ਵ	ਤ	ਭ	ਲਾ	ਨ	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਤੇ	ਰੀ	ऽ
ਨੁ						ਮ					
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਲਾ	ਗ	ਗਲੇ	ਲੇ	ਸੁ	ਨ	ਬਿ	ਨ	ਤੀ	ਮੇ	ਰੀ,	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

 www.sikhbookclub.com

੧੪. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਖੀ ਨਾਲਿ ਵਸਾ ਅਪੁਨੇ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ, ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਿਲਿਆ ॥
ਸੁਣਿ ਸਖੀਏ ਮੇਰੀ ਨੀਦ ਭਲੀ ਮੈ ਆਪਨੜਾ ਪਿਰੁ ਮਿਲਿਆ ॥
ਭ੍ਰਮੁ ਖੋਇਓ ਸਾਂਤਿ ਸਹਜਿ ਸੁਆਮੀ ਪਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਕਉਲੁ ਖਿਲਿਆ ॥
ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗੁ ਨ ਟਲਿਆ ॥੪॥

(ਗਉੜੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਪ	ਧ		ਮ	
							ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
							ਹੇ	S	ਸ	S	ਖੀS
			ਮ							ਮ	
ਮ	—	—	ਪ	—	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ
ਨਾ	S	S	ਲ	S	ਵ	ਸਾ	S	S;	ਅ	ਪ	ਨੇ
			ਮ	ਮ			ਮ				
ਪ	—	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	S	S	ਹ	S	S	ਪਿ	ਆ	S	S	ਰੇ	S
ਸ							ਪ				
ਨੁ	ਸ	ਸ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਮ
ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨ	S	ਤ	ਨ	ਹ	ਰ	S	ਸੰ	S
ਧ	ਸੰ		ਸੰ					ਧ		ਮ	
ਪ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
ਗ	ਹਿ	S	ਲਿ	ਆ	S	S;	ਹੇ	S	ਸ	S	ਖੀS

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ				ਮ		ਧ					
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸੁ	ਣ	S	ਸ	S	ਖੀ	ਏ	S	S	ਮੇ	S	ਰੀ
ਨੁ	—	—	ਸੰ	—	ਮੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਨੀ	S	S	ਦ	S	ਭ	ਲੀ	S	S	S	S	ਮੈ
			ਪ								
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਆ	S	S	ਪ	S	ਨ	ੜਾ	S	S	ਪਿ	S	ਰ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਧ	ਧ	ਸੰ		ਸੰ		ਪ					
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮ	ਪ	ਸੰਨ਼	ਧਪ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਮਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਸ਼ऽ	ਖੀऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਾਲ ਦੀ ਟਿਊਨ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [illegible]

੧੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ,
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ।
ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ,
ਸਿਮਰਨ ਤਾਂਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰੁ ਹੇਤ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕੌਡੀ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਰਾਖੈ,
ਤਾਹਿ ਗੁਰੁ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧ,
ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈ ॥ ੧੧੧ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼ਸ	ਮਗ਼	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ	—
ਚऽ	ਰऽ	ਨ	ਸ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਨ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਮਗ਼	ਰ	—	ਸ
ਏ	ऽ	ਕ	ਪੈਂ	ऽ	ਡਾ	ਜਾ	ऽ	ਇऽ	ਚ	ऽ	ਲ
ਨ਼	ਸ	—	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਟ	ਪੈਂ	ऽ	ਡਾ
ਗ਼ ਮ	—	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਸ	ਪ	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਆ	ऽ	ਗੇ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਲੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	ਨ਼	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਏ	ऽ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਤ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸੰ	—	—	ਗ਼ੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਮੰ	ऽ	ऽ	ਤ੍ਰ	ऽ	ऽ	ਸਿ	ਮ੍ਰ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਤ੍ਰ

 www.sikhbookclub.com

ਮ	ਧ	(ਮ) ਗੁ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	(ਸਂ) ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸਿ	ਮ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ਹਿ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ਰੈ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ऽ	ਰ	ਕੂ	ऽ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਰਨ…

ਸੰਚਾਰੀ

ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਭਾ	ਵ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਭ	ਗਤऽ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	ਛੀ	ऽ	ਅ	ऽ	ਕੂ	ਭਾ	ऽ	ਗਤऽ	ਰਾ	ऽ	ਖੇ
ਰਨੁ	ਸ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਤਾऽ	ਹਿ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰऽ	ऽ	ਥ	ऽ	ਨਿ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਧਾ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਭੋਗ

ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਤ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਦ	ਯਾ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਧ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ऽ	ਧ	ਬੇ	ऽ	ਧ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਪਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨਂ	ਮੋ	ऽ
ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਸਰਨ…

ਨੋਟ :—ਇਸ 'ਧ੍ਰੁਪਦ' ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ। ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 'ਠਾਅ' ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

www.sikhbookclub.com

੧੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲਬਿਤ ਲਯ)

ਸਭਨਾ ਦਾਤਾ ਆਪਿ ਹੈ ਆਪੇ ਮੇਲਣਹਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਮਿਲੇ ਨ ਵਿਛੜਹਿ ਜਿਨਾ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਦਾਤਾਰੁ ॥੨॥

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੪੪)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
ਸ		ਮ								ਮ			
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਪ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਪ									ਪ		ਮ	ਸ	
ਸਂ	—	ਪ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਨ਼ਸ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ऽ	ਲऽ	ऽऽ	ਣ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਸਂ	
				ਪ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—
				ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸ	ਬ	ਦ	ऽ	ਮਿ	ਲੈ	ऽ
				ਸਂ		ਸਂ					ਸਂ	ਸਂ	
ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵਿ	ਛ	ੜਹਿ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ਨਾ	ਸੇ	ऽ	ਵਿ
			ਪ									ਸ	
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ਰ

੧੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਾਲੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤ੍ਰਿੰਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖਭੰਜਨਾ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ॥
ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਤਾਰਹੁ, ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕੂਪ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲੇਵਹੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਅੰਧ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਅਨਿਕ ਦੋਖਾ ਤਨਿ ਛਾਦਿ ਪੂਰੇ ॥
ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਵਹੁ ਸਰਨਿ ਸੂਰੇ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਾ ਜੀਅ ਜੰਤ ਤਾਰਣਾ ਬੇਦ ਉਚਾਰ ਨਹੀ ਅੰਤੁ ਪਾਇਓ ॥
ਗੁਣਹ ਸੁਖ ਸਾਗਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਰਤਨਾਗਰਾ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਨਾਨਕ ਗਾਇਓ ॥੨॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੬੮੩)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
						ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੌ	S
				ਮ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੈ	ਜ	ਨਾ;	ਹਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੌ	S
				ਮ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	ਰਂ
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੈ	ਜ	ਨਾ	S	ਦਾ	ਸ	ਅ	ਧ	ਠੇ	S	ਕਉ	S
ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ								
ਨਾ	S	ਮ	ਦੇ	ਵਹੁ	S,	ਹ	ਰਿ	ਚਰਨ...							

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਸਂ				
ਮ	-ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	—
ਦ੍ਰਿ	Sਸ	ਟ	ਪ੍ਰ	S	ਭ	ਧਾ	S	S	ਰਹੁ	S	S
ਸਂ					ਮਂ						
ਨ਼	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਕ	S	ਰ	ਤਾ	S	S	ਰਹੁ	S	S
						ਸਂ					
ਪ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ਼	—	—	ਧ	ਮ	ਪ
ਭੂ	ਜਾ	S	ਗਹਿ	S	S	ਕੂ	S	S	ਧ	S	ਤੈ
	ਸਂ										
ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	S	S	ਢ	S	ਲੇ	ਵਹੁ	S	S।	ਹ	S	ਰਿ
ਮ											
ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—	—
ਚ	ਰ	S	ਨ	S	ਸ	ਰ	ਨ	S	ਗੌ	S	S

ਬਿੰਦ...

 www.sikhbookclub.com

ਸੰਚਾਰੀ–ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਭਾਵ ਠਾਅ ਤਿੰਨ:)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ											
ਨੀ̣	—	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਧ
						ਮ					
ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਧ
ਸ					ਸਂ						
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ऽ	ਕ	ऽ	ਦੋ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਛਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਇਥੋਂ ਇਕ ਤਾਲਾ, ਤਿਗੁਨ ਲਯ

ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਭ	ਬਿ	ਨ	ਆ	ਨ	ਨ	ਰਾ	ਖ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ
ਸ	ਸ			ਮ		ਸ					
ਨੀ̣	ਨੀ̣	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽਮ	ਸਿਮ	ਰਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਸਰ	ਨ	ਸੂ	ਰੇ	ऽ	ਗੋ

...ਬਿੰਦ...ਤਿੰਨ: ਅਸ:

ਅਭੋਗ ਸੂਲਫਾਕ, ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ, ਭਾਵ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ				ਸਂ					
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ									
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਜੀ	ਅ	ਜੈ	ਤ	ਤਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਮਂ			
ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	—	ਪਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਬੇ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਉ	ਚਾ	ऽ	ਰ	ਨ

 www.sikhbookclub.com

ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—
ਹੀ	ਅੰ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ऽ;
ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	—
ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੌ	ऽ ਬਿੰਦ

— ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

ਪਹਿਲੇ ਅੰਤਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਤਿੰਨ: ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਜਾਂ ਚਲਾਕਾ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ					ਸੰ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	—	—
ਕੁ	ਣਹ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਸਾ	ऽ	-ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ						ਮੰ							
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਖੁ	ਹ	ਮ	ਰ	ਡ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸੰ						
ਪ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ
ਭ	ਰ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਵ	ਛ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ
	ਸੰ												
ਧ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਨ	ਕ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ;	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ
ਮ													
ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਨੁ	—	ਸ	—	—	—
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ਗੌ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਿੰਦ . ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

੧੮. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ ਮੋਹੇ ॥
ਉਪਜਤਾ ਬਿਕਾਰ ਦੁੰਦਰ ਨਉਪਰੀ ਝੁਨੰਤਕਾਰ
ਸੁੰਦਰ ਅਨਿਗ ਭਾਉ ਕਰਤ ਫਿਰਤ ਬਿਨੁ ਗੋਪਾਲ ਧੋਹੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਭਉਨੇ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ ਕਾਚ ਕਰਮਿ ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ
ਉਨਮਤ ਅੰਧ ਧੰਧ ਰਚਿਤ ਜੈਸੇ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਹੋਹੇ ॥ ੧ ॥
ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਦਾਸ ਕਾਟਿ ਦੀਨੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਜਾਕੋ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਓਹੇ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×		0		੨		0		੩		੪	
ਰੇ̣				ਮ							
ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ̣	ਧ	ਪ
ਕ	ਰ	ਤ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਬਿ	ਖੈ	ऽ	ਮੇਂ	ऽ	ਲ
ਪ									ਮ	ਸ	
ਨੁ̣	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਸ
ਚੰ	ऽ	ਦ੍ਰ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਮੌ	ऽ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ				ਧ						
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਧ	ਜ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਦੂੰ	ऽ	ਦ	ਰ
			ਮਂ										
ਨੁ̣	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸਂ	ਨੁ̣	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਉ	ऽ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਭੂ	ਨੰ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ̣	ਪ	ਨੁ̣	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਅ	ਨਿ	ਗ	ऽ	ਭਾ	ਉ	ਕ	ਰ	ਤ	ਫਿਰ	ਤ
ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸਂ	ਨੁ̣	ਧ	ਪ	—	ਮਪ	ਸਂਨੁ̣	ਧਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਬਿ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ਧੰऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਕਰਤ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				0				੩			
ਪ					ਪ			ਮ				ਧ			
ਨੁ̣	—	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—
ਤੀ	ऽ	ਨ	ऽ	ਭਉ	ਨੇ	ਲ	ਪ	ਟਾ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮ							
ਸਂ	ਨੁ̣	—	ਨੁ̣	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਕਾ	ऽ	ऽ	ਚ	ਕ	ਰ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਤ	ਸ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ̣	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਨ	ਮ	ਤ	ਅੰ	ਧ	ਧੰ	ਧ	ਰ	ਚ	ਤ	ਜੈ	ਸੇ	ਮਹਾ	ਸਾ	ਗਰ

SIKHBOOKCLUB.COM

 www.sikhbookclub.com

				ਮਂ											
ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਕਰਤ...

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਪੰਜਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਣ ਲਯ ਵਿਚ)

×			੨				੩				੪		੫	
			ਮ				ਧ							
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ੳ	ਧ	ਰੇ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਤ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ऽ
			ਮਂ											
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਧ	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਟ	ਦੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਫਾ	ऽ	ਸ	ऽ
ਪ		ਧ												
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਵ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ੳऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਕਰਤ...

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨੋਟ :—ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਬਢੋਤ੍ਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

—ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ (ਅੱਧੀ ਰਾਤ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਾਓ।

ਆਰੋਹ—ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਮ-ਗ਼, ਮ ਧ, ਨ਼ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨ਼ ਧ, ਮ; ਪਧ ਗ਼, ਰ ਸ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਰਚਲਿਤ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਤੋਂ ਜਿਤਨੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਤਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜ ਅੰਗ ਇਹ ਹਨ :—

(੧) ਕਾਫੀ ਅੰਗ। (੨) ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ। (੩) ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ। (੪) ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ। (੫) ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਝਿਲ੍ਹਾ ਕਾਫੀ, ਸਿੰਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਬਹਾਰ, ਸੂਹਾ, ਸਹਾਨਾ, ਸੁਘੜਈ, ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਆਦਿ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਧਾਨੀ, ਹੰਸਕੰਕਣੀ, ਪਟਦੀਪਕੀ, ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ, ਬਾਗੇਸ਼ਵਰੀ ਜਾਂ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸੀ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਖਮਾਜ ਦਾ 'ਗੰਧਾਰ' ਕੋਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਜ-ਆਵਰਜ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਸੁਰ-ਸਮੂਹ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਮ ਧ, ਨ਼ਸਂ, ਨ਼ਸਂਰਂਸਂ, ਨ਼ਧ, ਮਧ, ਨ਼ਧ ਸਂ" ਇਹ ਸੁਰ ਖਮਾਜ ਤੇ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਮਧ, ਨ਼ਧ, ਮਗ' ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਮਾਜ ਅਤੇ 'ਮਧ, ਨ਼ਧ ਮਗ਼' ਇਹ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਸੋ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਗੰਧਾਰ ਤੀਵਰ ਤੋਂ ਕੋਮਲ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜ-ਕਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਚਲਿਤ ਹਨ :—(੧) ਖਾੜਵ, (੨) ਖਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ, (੩) ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ। ਪਹਿਲ੍ਹਾ ਖਾੜਵ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਉਸਤਾਦ ਲੋਗ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਥੋੜਾ ਪੰਚਮ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਚਮ ਇੰਜ ਲਗਾਉਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਨਾ ਬਿਗੜੇ । ਜਿਵੇਂ—"ਸਂ, ਨਧ—ਮ; ਪਧ ਗੁ, ਰਸ, ਜਾਂ –ਸਂ, ਨੁਧ,

ਮ

ਮਗੁ, ਮਧ ਗੁ, ਰਸ" ਇੰਜ ।

ਮ ਨੁ

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—"ਗੁਮ, ਧ, ਨੁਸਂ, ਨੁਧ, ਪਮ, ਗੁ ਰ ਸ" ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭੀ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਥੋੜਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧ ਹੈ ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ 'ਧ ਮ, ਤੇ ਧ ਗੁ' ਦੀ ਸੁਰ-ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਮਧੁਰਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—"ਸਂਨੁ, ਧ · ਮ; ਨੁਧ—ਮ,

ਮ

ਪਧ ਗੁ, ਰ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਗੁ ਮ, ਧ ਨੁ ਸਂ, ਜਾਂ ਮਗੁ, ਮਨੁਧ, ਨੁਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਸਥਾਨ ਹਨ । ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਾਖੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ ਸ ਸ ਸ ਮ ਮ ਮ ਸ ਨੁ.

੧. ਸ—ਗੁ, ਰ, ਸ—ਨੁ, ਨੁਧ, ਸ—ਧਨੁਸ—ਗੁ, ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰਸ—(ਸ) ਨੁਧ, ਸ—ਧਨੁਸ,

ਮ ਨੁ.

ਨੁਸਮ, ਮਗੁਰਮ, ਗੁ—ਰਸ—ਰਸਨੁਧ, ਧਨੁਸ— ।

ਨੁ. ਮ ਮ ਸ

੨. ਧਨੁਸਮ—(ਮ) ਗੁ ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਨੁਧਸ, ਰਸਨੁਧ, ਮ, ਮਨੁਧ, ਗੁਮ, ਮਧ, ਨੁਧਨੁਸ—

ਮ ਮ ਮ

ਸਨੁਧਨੁਸਮ—ਗੁ—ਰਗੁਮ, (ਮ) ਗੁ—ਮਧ—ਗੁ, ਗੁਰਸ—ਮਧ, ਨਧਸ— ।

Page 316 www.sikhbookclub.com

ਮ ਮ ਨੁ ਨੂ ਮ ਮ ਰ
੩. ਗੁ—ਰਸਨੁਧ, ਮਧ, ਨੁਧ, ਮਨੁਧਸ—ਗੁ—ਰਮ—ਮਧ—ਧ ਧਮ—ਗੁ ਗੁ ਮ—ਗੁਮਗੁਮਧ—ਮ,

ਧ ਨੁ ਮ ਮ ਸ ਮ ਧ
ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ; ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਰਸਨੁਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ—ਮਧ—ਮ, ਨੁਧ ਗੁ, ਮਪਧ

ਮ ਰ ਮ ਮ ਪ ਮ ਸ
ਗੁ—ਮ, ਗੁ ਗੁ—ਮ, ਮ, ਮਧਨੁਸ ਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ ਗੁ, ਰਗੁਮਗੁ ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਸਂ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ
੪. ਗੁਮਧ—ਧ ਧਮ, ਧ, ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਗੁਮਧ—ਧਨੁਸਗੁਮਧ—ਧਮਨੁ, ਨੁ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ,

ਧ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮਧਨੁ, ਮਧ ਨੁ; ਨੁਧਸਂ—ਧਨੁਧ—ਮਧ, ਨੁ ਨੁਧ, ਮਪਧ ਗੁ ਗੁਰਸ—ਗੁਰ—ਸ—ਗੁਮਧਨੁਧ,
ਸਂ ਨੁ ਪ ਨੁ ਮ ਸ ਮ ਠ
ਨੁਧਮ, ਧਨੁਸਂ, ਧਨੁਸਂ—ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧ ਧਮ—ਮਪਧ ਗੁ—ਰਸ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧ, ਸਂ—(ਸਂ)
ਪ ਮ ਸ
ਨੁ, ਧਨੁਸਂ, ਸਂਨੁਧ ਧ—ਮ, ਗੁਮਧਨੁਸਂਨੁਧ, ਗੁ—ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
੫. ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧਧਮਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਰਂਸਂ—ਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ-ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਸਂ

ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਮ ਸਂ ਸਂ
ਨੁਧ, ਮ ਧ ਨੁ ਨੁਧ—ਮ, ਧਮਪਧ ਗੁ—ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰਸ, ਨੁਧ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਰਂਸਂਨੁਧਮ, ਨੁ ਨੁਧਸਂ—

ਮਂ ਰਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਨੁ
ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂ ਰਂਸਂ—ਧਨੁਸਂਰਂ ਗੁਂ—ਗੁਂਰਂਸਂ—ਨੁਸਂਗੁਂਮਂ, ਗੁਂਰਂਸਂ, ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ—

ਮ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
ਮਧਨੁਸਂ, ਗੁ, ਮਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂਰਂ—ਸਂ, ਸਂਨੁਧਮਗੁ, ਮਧ, ਮਨੁਧ, ਮ ਸਂਨੁਧ; ਮਪਧ ਗੁ,

ਮ ਮਂ ਮ ਮ ਮ
ਗੁਮਧਨੁਸਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧ, ਮਨੁਧ ਗੁ—ਗੁ ਗੁਰ—ਸ— ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਸਾ ऽ ਧ ਸੈ	ਗ ਤ ਨਿ ਧਿ	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਮ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੨.	. . . .	. . . .	ਗੁਮ ਧਧ ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੩.	* * ਨੁਸ ਗੁਮ	ਧਨੁ ਧਮ, ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰਨੁ ਧਮ, ਧਨੁ ਸੰਰਂ	ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸੁ.
੪.	ਰਰ ਸਸ ਮਮ ਗੁਗੁ	ਧਧ ਮਮ ਨੁਨੁ ਧਧ	ਸੰਸੰ ਨੁਨੁ ਰੰਰੰ ਸੰਸੰ	ਮੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਮ.
੫.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨੁਧ ਨੁਸ ਮਗੁ	ਮਧ ਪਧ ਨੁਧ ਨੁਸੰ
	ਨੁਸੰ ਮੰਗੁੰ ਗੁੰਰੰ ਰੰਸੰ	ਸੰਨੁ ਨੁਧ ਧਮ ਮਗੁ	ਗੁਰ ਰਸ, ਨੁਧ ਨੁਸ	ਸਗੁ ਗੁਮ ਮਧ ਧਨੁ.
੬.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨੁਸ, ਮਗੁ ਰਗੁ,	ਧਮ ਗੁਮ, ਨੁਧ ਮਧ,
	ਸੰਨੁ ਧਨੁ ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ	ਮੰਗੁੰ ਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ऽਸੰ,	ਨੁਧ ऽਧ, ਧਮ ऽਮ,	ਮਗੁ ऽਗੁ, ਰਸ ऽਸ.
੭.	. . . .	ਨੁਸ ਗੁਮ ਧਨੁ ਧਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ
	ਧਮ, ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਮ, ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ ਗੁਮ.
੮.	ਨੁਨੁ ਧਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ. ਰੰਸੰ	ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ. ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ	ਨੁਧ. ਨੁਧ ਸੰਨੁ ਧਮ,
	ਧਮ ਨੁਧ ਮਗੁ, ਗੁਰ	ਮਗੁ ਰਸ. ਨੁਸ ਗੁਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ, ਮਧੁ ਨੁਸੰ.	ਰੰ, ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪਮ,
	ਸੰ. ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਨੁ, ਨੁਧ ਮਗੁ ਰਸੁ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ ਧਨੁ.

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸੈ ऽ ਤ ਜ	ਨਾ ऽ ਕੀ ऽ	ਮਧ ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਸੰਨੁ	ਧਪ ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੨.	. . . .	. . . .	ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ	ਰਸ ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੩.	ਸੰਨੁ ਧਮ ਧਨੁ ਸੰ,	ਸੰਨੁ ਧਮ ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰ, ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ	ਰਸ, ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੪.	. . . .	ਮਧ ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਸੰਨੁ	ਗੁਮ ਧਨੁ ਪਧ ਨੁਸੰ	ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ
	ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰ ਗੁਮ ਧਨੁ.
੫.	ਸੰਮੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਗੁੰ ਸੰਰੰ	ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਪਧ ਮਪ	ਗੁਮ ਰਗੁ ਸਰ ਨੁਸ,	ਗੁਰ ਮਗੁ ਧਪ ਨੁਧ
	ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪਮ ਧਨੁ	ਸੰਰੰ ਸੰ, ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਸੰ, ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰ.

੬.	. . . . ਮਗ੍ ਮਗ੍ ਰ,ਗ੍ ਰਸ	. . . . ਸਨ਼੍ ਸ,ਮ ਗ੍ਮ ਮਗ੍	ਮਂਗ੍ਂ ਰਂ,ਗ੍ਂ ਰਂਸਂ ਰਂਸਂ ਮ,ਧ ਮਧ ਧਮ ਧ,ਨ੍	ਨ੍,ਸਂ ਨ੍ਧ ਨ੍ਧ ਮ,ਧ ਧਨ੍ ਨ੍ਧ ਨ੍,ਧਂ ਨ੍ਸਂ;
੭.	. . . . ਗ੍, ਰਗ੍ ਮਧ ਨ੍, ਮ, ਗ੍ਰ ਗ੍, ਰਸ,	. . . . ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਗ੍ਂ. ਰਂਸਂ ਰਸ ਨ਼੍ਸ ਮਗ੍ ਰਗ੍	ਸਂਗ੍ਂ ਰਂਸਂ ਨ੍ਧ ਧਮ ਰਂ, ਸਂਨ ਸਂ, ਨ੍ਧ ਨ੍ਧ ਪਧ ਸਂਨ੍ ਧਨ੍	ਗ੍ਰ ਸਨ਼੍ ਧ਼ਨ਼੍ ਸਰ ਨ੍, ਧਮ ਧ, ਮਗ ਰਂਸਂ ਨ੍ਸਂ ਮਂਗ੍ਂ ਰਂਸਂ.
੮.	. . . . ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਨ੍ਸਂ ਧਪ ਧ, ਮਗ੍ ਰਗ੍	. . . . ਗ੍ਂਰਂ ਗ੍ਂ, ਰਂਸਂ ਨ੍ਸਂ ਮਗ੍ ਮ, ਗ੍ਰ ਸਰ	ਧਨ੍ ਸਂ,ਧ ਨ੍ਸਂ ਧਨ੍ ਰਂਸਂ ਰਂ, ਸਂਨ੍ ਧਨ੍ ਗ੍ਰ ਗ੍, ਰਸ ਨ਼੍ਸ	ਸਂਰਂ ਸਂਨ੍ ਧਧ ਮਗ੍, ਸਂਨ੍ ਸਂ, ਨ੍ਧ ਧਮ, ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਸਂ.

੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤ ਰੇਨੁ ਨਿਤਿ ਮਜਨੁ ਕਰੈ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰੈ ॥੧॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਊਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥੨॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੦)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਸਂ	—	ਨ੍	ਨ੍	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ੍	ਗ੍	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤ	ਨਿ	ਧਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੋ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਸ									ਸਂ			ਮ			
ਨ਼੍	—	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ	—	ਮਧ	ਨ੍	ਧ	—	ਗ੍	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਜੀਅ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਮ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗ੍	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ੍	ਨ੍ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ੍	ਨ੍	ਸਂ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਤਿऽ	ਮ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ऽ
ਨ੍		ਮਂ										ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਗ੍ਂ	ਗ੍ਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ੍	ਰ	ਸ	—
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਰ	ਰੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ ॥
ਟਹਲ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੰਗੁ ਸਾਧੂ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮਾ ਜਪਿ ਪਰਮ ਗਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਜਾ ਚਰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਸਰਨਾ ॥ ਸੋਈ ਕੁਸਲੁ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਕਰਨਾ ॥੧॥
ਸਫਲ ਹੋਤ ਇਹ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹੀ ॥ ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਇਆ ਕਰੇਹੀ ॥੨॥
ਅਗਿਆਨ ਭਰਮੁ ਬਿਨਸੈ ਦੁਖ ਡੇਰਾ ॥ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਬਸਹਿ ਗੁਰ ਪੈਰਾ ॥੩॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਕਾਨੜਾ ਨ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
															ਪ
											ਮ	—	ਧ	—	ਧ
											ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽ
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਰਸ	ਨ਼	ਧ਼
ਮਾਂ	ऽ	ऽ	ਗ	ਗੋਂऽ	ऽऽ	ਬਿੰ	ਦ	ਤੇ	ऽ	ऽ;	ऽ	ਟਹ	ਲऽ	ਸੰ	ऽ
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਧ	—
ਤ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ
ਨੁ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—					
ਮਾਂ	ऽ	ਜ	ਪ	ਪऽ	ਰऽ	ਮ	ਗ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਐ	ਸੀ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	—	ਧ	ਨੁ
												ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਪਂ	ਗੁਂ
ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਕੁ
				ਨੁ				ਮ							
ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ					
ਸ	ਲ	ਜੁ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ਉ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ਐਸੀ...				

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

 www.sikhbookclub.com

੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ॥
ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸੰਤਨ ਊਹਾਂ ਚਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬਸਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰੁ ਨ ਪਾਵਉ ॥ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਉ॥੧॥
ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਿ ਦੇਹ ਨ ਸੋਧਾ ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਾ ॥੨॥
ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੀ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਉ ਛੂਟੇ ਜੰਜਾਲ ॥੪॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਗੁ
															ਮ
															ਕੀ
								ਸ							
ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਧ̣	ਧ̣	ਸ	ਸ	ਸ	—
ऽ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਗਾ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਰ	ਸ	ਨਾ;	ऽ
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਰ	ਕ	ਰ	ਬੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ
				ਸੰ								ਮ			ਗੁ
ਮ	—	ਧ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ
ਉ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਜੀ	ਕੇ	ਬ	ਸ	ਨਾ;	ਕੀ

ਅੰਤਰਾ

											ਮੰ				
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਭਾਂ	ऽ	ਤ	ਕ	ਰ	ਦੁਆ	ऽ	ਰ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ
ਨੁ												ਮ			ਗੁ
ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਉ,	ਕੀ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

www.sikhbookclub.com

੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਲੀਏ ਕਰਿ ਆਪੁਨੇ ਸਗਲ ਕਰਤ ਨਮਸਕਾਰੋ ॥
ਬਰਨੁ ਜਾਤਿ ਕੋਊ ਪੂਛੈ ਨਾਹੀ ਬਾਛਹਿ ਚਰਨ ਰਵਾਰੋ ॥ ੧ ॥
ਠਾਕੁਰ ਐਸੋ ਨਾਮੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੋ ॥
ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕੋ ਧਣੀ ਕਹੀਜੈ ਜਨ ਕੋ ਅੰਗੁ ਨਿਰਾਰੋ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਆਧਾਰੋ ॥
ਨਾਮਦੇਉ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨੁ ਕਬੀਰ ਦਾਸਰੋ ਮੁਕਤਿ ਭਇਓ ਚੰਮਿਆਰੋ ॥ ੨ ॥

(ਗੂਜਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
						ਪ	ਧ	ਮ		ਨੁ.					
ਮ	—	ਧ	ਪਧ	ਸੰਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰS	SS	ਐ	ਸੋ	S	ਨਾ	SS	ਮ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	S	ਰੋ	S;
ਮ						ਨੁ.									
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	—	ਸਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ
*	*	*	*	*	ਸਗ	ਲ	ਸ੍ਰਿ	Sਸ	ਟ	ਕੌ	S	ਧ	ਣੀ	S	ਕ
												ਮ			
ਰ	—	ਸ	—	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਹੀ	S	ਜੈ	S	S	ਜ	ਨ	ਕੌ	ਅੰS	S	ਗ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਰੋ	S

ਅੰਤਰਾ

੦				੩				×				੨			
	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਪਤਿ	ਤ	ਪ	ਵਿ	S	ਤ੍ਰ	ਲੀS	ਏ	S	ਕ	ਰ	ਆ	ਪ	ਨੇ	S
		ਨੁ													
—	ਸੰਗੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	—	ਧ	ਪਧ
S	ਸਗ	ਲ	ਕ	ਰ	ਤ	ਨਮ	ਸ	ਕਾS	S	ਰੋ	S,	ਠਾ	S	ਕੁ	ਰS

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰਾ 'ਖਾਲੀ' ਤੋਂ ਫੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੫. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ ॥
ਬਿਖਿਆ ਸਕਤਿ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਭਾਇਓ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਨਿਓ ਨਹ ਕਾਨਨਿ ਪਰ ਦਾਰਾ ਲਪਟਾਇਓ ॥
ਪਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕਾਰਨਿ ਬਹੁ ਧਾਵਤ ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਸਮਝਾਇਓ ॥ ੧ ॥
ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ ॥
ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਉਗਨ ਮੋ ਮੈ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਰਨਾਇਓ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
		ਧ								ਮ	ਮ				
ਸਂ	ਨ॒	ਨ॒	ਧ	ਸਂ	—	ਨ॒	—	ਧ	ਧ	ਗ॒	ਗ॒	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ
									ਨ॒						
ਰ	ਸ	ਨ॒̣	ਧ̣	ਸ	—	ਸ	—	ਮ	ਧ	ਸਂਨ॒	ਧ	ਮਗ॒	ਮਗ॒	ਰ	ਸ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਇਓ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗ॒	ਮ	ਧ	ਨ॒ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਸਂ	ਨ॒	ਧ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ऽऽ	ਸ	ਕ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	ऽ	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	ऽ	ਸੁ	ਰ
ਮ															
ਗ॒	ਮ	ਧ	ਨ॒	ਨ॒ਸਂ	ਮਂਗ॒ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਧਮ	ਨ॒ਧ	ਮਗ॒	ਮਗ॒	ਰ	ਸ
ਕੀ	ऽ	ਨੋ	ऽ	ਅऽ	ਪऽ	ਨੋ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਇਓ

ਨੋਟ.—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਜੋ 'ਟਿਯੂਨ' ਇਕਤਾਲੇ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਗਾਓ।

www.sikhbookclub.com

੬. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦ੍ਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨੁ.			ਮ				
ਸਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਨ	ਕ	ਰ	ਕਬ	ਹੂ	ਨ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਇਓ	ऽ
						ਮ					
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ਸਕ	ਤ	ਰऽ	ਹਿਓ	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	ਸੁ	ਰ
ਗੁ			ਧ								
ਮ	—	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕੀ	ऽ	ਨੋ	ਅ	ਪ	ਨੋ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਗੁਰ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸ	ਸੁ	ਨਿਓ	ਨਹ	ऽ	ਕਾ	ਨ	ਨ
ਨੁ				ਧ		ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਦ	ਰ	ਲ	ਪ	ਟਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ
ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ	ਰ	ਨਿੰ	ਦਿਆ	ऽ	ਕਾऽ	ਰ	ਨ	ਬਹੁ	ਧਾ	ਵ	ਤ
			ਧ								
ਸ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸ	ਮ	ਝਿਓ	ਨਹ	ਸ	ਮ	ਝਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽऽ	ऽऽ

—ਮਨ ਕਰ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

www.sikhbookclub.com

੭. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਭਾਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨੁ ਬੂਡਤੇ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਦੇਹ ਗ੍ਰੇਹ ਸੰਪਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਇਨੁ ਮੈ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤੇਰੋ ਕਾਲ ਅਵਧ ਆਈ ॥ ੧ ॥
ਅਜਾਮਲ ਗਜ ਗਨਿਕਾ ਪਤਿਤ ਕਰਮ ਕੀਨੇ ॥
ਤੇਊ ਉਤਰਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੀਨੇ ॥ ੨ ॥
ਸੂਕਰ ਕੂਕਰ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮੇ ਤਊ ਲਾਜ ਨ ਆਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਛਾਡਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਹੇ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥ ੩ ॥
ਤਜਿ ਭਰਮ ਕਰਮ ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਲੇਹੀ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਕਰ ਸਨੇਹੀ ॥ ੪ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੨)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦					
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਨੁਧ	ਨੁ	ਸ	—	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮऽ	ਰ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਸਿ	ਮ	ਰ			
ਮ														
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨ	ਬਿ	ਨ			
												ਮ		
ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬੂ	ऽ	ਡ	ਤੇ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ,	ਰਾ	ऽ	ਮ

ਸਿਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—
ਬ	ਨਿ	ਤਾ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ਦੇ	ਹ	ऽ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ऽ
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ
ਸੰ	ऽ	ਪ	ਤ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

ਮ				ਨੁ							
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਇ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਕ	ਛ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ

										———	———	ਮ		
ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਕਾ	ऽ	ਲ	ਅ	ਵ	ਧ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ,	ਰਾ	ऽ	ਮ

ਸਿਮ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੋ ਪਰਨਾ ॥
ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਤੁਮਾਰੈ ਊਪਰਿ ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਓਟ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਸਰਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੁਮਰਾ, ਤੁਮਰਾ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਰਨਾ ॥
ਤੁਮਰੋ ਬਲੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਸੁਹੇਲੇ ਜੋ ਜੋ ਕਹਹੁ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਰਨਾ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਦਇਆ ਮਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਭਉਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥
ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਸਿਰੁ ਡਾਰਿਓ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਚਰਨਾ ॥੨॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਸਂ			ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—	ਧਧ	ਧ	ਨੁ	—	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਜੀ	ऽ	ਉऽ	ਤੁ	ਹਾ	ऽ	ਰੇ	ਪ	ਰ	ਨਾ	ऽ
	ਨੁ						ਗੁ			ਸ			
ਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਮਾ	ਨ	ਮ	ਹ	ऽ	ਤ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ
										ਮ			
ਮ	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮ	—	ਧਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀऽ	ਓ	ऽ	ਟ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	ऽ	ਰੀऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ਸ	ਭऽ	ਰੋ	ऽ	ਸਾ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ
ਸਂ							ਮਂ			ਸਂ			
ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਰਿ	ਦੈ	ऽ	ਲੈ	ਧ	ਰ	ਨਾ	ऽ

ਨ̱										ਮ			
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ̱	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੋ	ਬ	ਲ	ਤੁ	ਮ	ਸੰ	ਗ	ਸੁ	ਹੇ	ऽ	ਲੇ	ऽ
							ਮ			ਸ			
ਨ਼̱	ਨ਼̱	ਧ਼	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗ̱	—	ਮਗ̱	ਰ	ਰ	ਸ	—
ਜੋ	ਜੋ	ऽ	ਕ	ਹਹੁ	ऽ	ਸੋ	ਈ	ऽ	ਸੋਈ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥੧॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ ਸੋ ਭਲ ਮਾਨਿਓ ਏਹ ਸੁਮਤਿ ਸਾਧੂ ਤੇ ਪਾਈ ॥੨॥
ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭ ਏਕੈ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਈ ॥ ੩ ॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਸ		
ਸੰ	ਸੰ	ਨ̱ਧ	ਮ	ਪਧ	ਮਗ̱	—	ਰ	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਰਃ	ऽ	ऽਗ	ਈऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਸ	—	ਨ਼̱ਸ	ਧ਼	ਨ਼̱	ਸ	ਮ	ਮ	—	—
ਤਾ	ऽ	ਤऽ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਗ̱	ਮ	ਧ	—	ਨ̱	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰਰੰ
ਜ	ਬ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਸੰऽ
ਸੰ				ਪ	ਸੰ				
ਨ̱	ਨ̱	ਧ	—	ਧ	ਨ̱	—	ਧ	ਮ	—
ਗ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ̱	ਮ	ਧ	—	ਨ̱ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽऽ	ਬੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ

www.sikhbookclub.com

				ਮਂ					
ਸਂਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—
ਨS	ਹੀ	S	S	ਖਿ	ਆ	S	ਨਾ	S	S
ਨੁ				ਧ	ਸਂ				
ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਮ
ਸ	ਗ	ਲ	S	ਸੈ	S	ਕ	ਹ	S	ਮ
					ਮ				
ਗੁ	—	ਮ	—	ਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	S	ਬ	S	ਨਿS	ਆ	S	ਈ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸਰੂਪ ਤਾਹ
ਬੁੱਧਤਾ ਬਿਭੂਤ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ।
ਰਾਗ ਭੀ ਨ ਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੂਪ ਭੀ ਨ ਰੇਖ ਜਾਹਿ
ਅੰਗ ਭੀ ਸੁਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੰਗ ਕੇ ਸੁਭਾਉ ਹੈ।
ਚਿਤ੍ਰ ਸੋਂ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹੈ ਪਰਮਤਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ
ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ਹੂੰ ਕੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਬਿਭੂਤ ਕੋ ਉਪਾਉ ਹੈ।
ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਨ ਕੋ ਸਾਹੁ ਹੈ
ਕਿ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜੁ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਨ ਕੋ ਰਾਉ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ੪੭ ॥

(ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	—	ਧ
ਦੇ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਦੇ	S	ਵ	ਹੈ	S	ਕਿ
						ਮ					
ਮ	—	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਾ	S	S	ਹ	ਨ	ਕੋ	ਸਾ	S	ਹੁ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਸ									
ਰ	—	ਨੁ.	ਨੁ.	ਧ.	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਰਾ	S	ਜ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਜ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਧ				ਮ					
ਮ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਉ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ											
ਮ	—	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਧਾ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਹ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	—	ਧ
ਸਿੱ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਤਾ	ऽ	ਹ
ਨ			ਮਂ								
ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬੁ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਬਿ	ਭੂ	ऽ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਹ
						ਮ					
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਸਿੱ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਸੁ	ਭਾ	ऽ	ਉ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਦੇਵਨ ਕੋ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਏਕ ਜੋਤਿ ਏਕਾ ਮਿਲੀ ਕਿੰਬਾ ਹੋਇ ਮਹੋਇ ॥
ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਨਾਮੁ ਨ ਊਪਜੈ ਫੂਟਿ ਮਰੈ ਜਨੁ ਸੋਇ ॥
ਸਾਵਲ ਸੁੰਦਰਿ ਰਾਮਈਆ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਤੋਹਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੁ ਮਿਲੈ ਸਿਧਿ ਪਾਈਐ ਕਿ ਏਹੁ ਜੋਗੁ ਕਿ ਭੋਗੁ ॥
ਦੁਹੁ ਮਿਲਿ ਕਾਰਜੁ ਊਪਜੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੰਜੋਗੁ ॥ ੨ ॥
ਲੋਗੁ ਜਾਨੈ ਇਹੁ ਗੀਤੁ ਹੈ ਇਹੁ ਤਉ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰ ॥
ਜਿਉ ਕਾਸੀ ਉਪਦੇਸੁ ਹੋਇ ਮਾਨਸ ਮਰਤੀ ਬਾਰ ॥ ੩ ॥
ਕੋਈ ਗਾਵੈ ਕੋ ਸੁਣੈ ਹਰਿਨਾਮਾ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੰਸਾ ਨਹੀ ਅੰਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਇ ॥ ੪ ॥

(ਗਉੜੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੩੩੫)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸਗੁ	ਰਸ	ਨੁਧ	ਧ	ਧਨੁ	ਸ	ਮ	—	-ਮ	ਧ	ਪਧ
ਸਾ	ਵऽ	ऽਲ	ਸੁੰऽ	ਦ	ਰ,ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽਰਾ	ਮਈ	ਆ,ਮੇ

		ਸਂ									
ਸਂ	-ਸਂਰਂ	ਨੂ	-ਨੂਸਂ	ਧ	—	ਮ	ਧ	ਪਧਨੂ	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਰਾ	S,SS	ਮ	SSS	ਨ	S	ਲਾ	ਗਾ	SSS	ਤੋ	SS	ਹਿS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੂਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋਂ	ਤ	ਏS	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ੍	S	ਪ	ਜੇ	S	S
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੂ	—	ਨੂ	ਧ	ਧ	ਪਧ	ਨੂ	—	—	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕਿ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	Sਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	SS	SS
ਛੂ	ਟ	Sਮ	ਰੇ	S	ਜਨ	ਸੋਂ	S	S	ਇ	SS	SS

ਨੋਟ :—ਬਾਰਤਾਲ ਦੀ ਅਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ			ਨੂ							
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਧੁਂ	ਨੂ	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਸਾ	ਵ	ਲ	ਸ੍ਰੀ	ਦ	ਰ	ਰਾ	S	ਮਈ	ਆ	S	ਮੇ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨੂ	ਸਂ	—	ਨੂ	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਰਾ	ਮ	ਨ	ਲਾ	S	ਗਾ	ਤੋ	S	S	ਹਿ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋਂ	ਤ	ਏ	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਨੂ											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੂ	ਸਂ	ਨੂ	ਧ	—	ਮ
ਕਿ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	ਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ੍	S	ਪ	ਜੇ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਨੂ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮਗ	ਰਸ
ਛੂ	ਟ	ਮ	ਰੇ	ਜ	ਨ	ਸੋਂ	S	S	ਇ	SS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

 www.sikhbookclub.com

੧੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਪਨੈ ਊਭੀ ਭਈ ਗਹਿਓ ਕੀ ਨ ਅੰਚਲਾ ॥
ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਖ ਬਿਰਾਜਿਤ ਪੇਖਿ ਮਨੁ ਬੰਚਲਾ ॥
ਖੋਜਉ ਤਾ ਕੇ ਚਰਣ ਕਹਹੁ ਕਤ ਪਾਈਐ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਸੋਈ ਜਤੰਨੁ ਬਤਾਇ ਸਖੀ ਪ੍ਰਿਉ ਪਾਈਐ ॥ ੧੩ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨੁ					ਪ				ਸ		
ਸ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੁ	ਪ	ਨੈ	ਊ	ऽ	ਭੀ	ਭऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
				ਨੁ.						ਸ	
ਰ	ਸ	—	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗ	ਹਿਓ	ऽ	ਕੀऽ	ऽ	ਨ	ਅੰ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਨੁ.				ਮ							
ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਬਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਤ
									ਸ		
ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਪੇ	ऽ	ਖ	ਮ	ऽ	ਨ	ਬੰऽ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨੁ								
ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
ਖੋ	ऽ	ਜਉ	ਤਾ	ऽ	ਕੇ	ਚ	ਰ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ
ਸਂ											
ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰੰ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—
ਕ	ਹਹੁ	ऽऽ	ਕ	ऽ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ
									ਸਂ		
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰੰ	ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਹਾਂ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਜ	ਤ	ਨ	ਬ	ਤਾ	ਇ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

									ਸ		
ਮ	ਮਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸ	ਖੀ	ऽ	ਪ੍ਰਿਉ	ऽ	ऽ	ਪਾऽ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ, ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਬਾਬੇ ਡਿਠੀ ਪਿਰਥਮੀ ਨਵੈ ਖੰਡਿ ਜਿਥੈ ਤਕਿ ਆਹੀ ॥
ਫਿਰਿ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੁਮੇਰ ਪਰ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਆਈ ॥
ਚਉਰਾਸੀਹ ਸਿਧ ਗੋਰਖਾਦਿ, ਮਨਿ ਅੰਦਰਿ ਗਿਣਤੀ ਵਰਤਾਈ ॥
ਸਿਧ ਪੁਛਣਿ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਕਉਣੁ ਸਕਤਿ ਤੁਹਿ ਏਥੇ ਲਿਆਈ ॥
ਹਉ ਜਪਿਆ ਪਰਮੇਸਰੋ, ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੰਗਿ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥
ਆਖਣਿ ਸਿਧ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਆਪਣਾ ਨਾਉ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ॥
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਨਾਥ ਜੀ, ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਪੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥
ਨੀਚੁ ਕਹਾਇ ਊਚ ਘਰਿ ਆਈ ॥੨੯॥

(ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
	ਸਂ							ਮ					
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਮ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	ਸ	—	—	—
ਨੀ	ऽ	ਚ	ਕ	ਹਾ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
									ਸਂ				
ਨੁ	ਸ	ਪ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	ਧ	—	ਨੁ	—	ਧ	—	—
ਉ	ਚ	ਘ	ਰ	ਆ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

						ਸਂ							
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	—	—	—
ਬਾ	ਬੇ	ਡਿ	ਠੀ	ਪਿਰ	ਥ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—	—	—	—
ਨ	ਵੈ	ਖੰ	ऽ	ਡ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*
	ਮਂ												
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਧ	—
ਜਿ	ਥੈ	ਤ	ਕ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੀਚ...ਅਸਥਾਈ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	—	—	—
ਫਿ	ਰ	ਜਾ	ਇ	ਚ	ੜਿ	S	ਆ	S	S	S	S	S	S
ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਮਂ	—	—	—	—	—
ਸੁ	ਮੇ	S	ਰ	ਪ	ਰ	S	S	S	S	S	*	*	*
	ਮਂ												
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਧ	—
ਸਿ	ਧ	S	S	ਮੰ	ਡ	S	ਲੀ	S	S	S	S	S	S
				ਮ			ਮ						
ਮ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ਦ੍ਰਿ	Sਸ	ਟੀ	SS	ਆ	S	S	ਈ	S	S	S	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਬਰੋਸ਼ੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ ਠੁਮਰੀ ਅੰਗ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਜਾਨ ਸਿਉ ਬਰਜੈ ਲੋਗੁ ਅਜਾਨੁ ॥
ਤਾ ਸਿਉ ਟੂਟੀ ਕਿਉ ਬਨੈ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਨ ॥ ੨੧੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੬)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
				ਸਂ						ਮ			
	ਸਂਨੁ	-ਪ	ਪਧ	ਨੂ	—	ਪ	ਮ	—	ਮਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
	ਲਾਗੀ	Sਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ	S	S	ਨ	S	SSS	ਸਿਉ	S	S	S
													ਮ
—	ਨ਼ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁਮ	ਧ	ਨੁਧ	ਮ	ਪਧ	ਗੁ
S;	ਬਰ	ਜੈ	S	ਲੋ	S	ਗ	ਅ	ਜਾ	S	SS	ਨ	Sਕ	ਬੀ
				ਸਂ									
ਰਸ	ਸਂਨੁ	-ਪ	ਪਧ	ਨੂ									
Sਰ,	ਲਾਗੀ	Sਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ...									

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ	
	ਗੁਮ	-ਪ	-ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	—	ਸਂਰਂ	ਨੁ	—
	ਤਾS	Sਸਿ	Sਉ	ਟੂ	S	S	ਟੀ	S	ਕਿਉ	S	Sਬ	ਨੈ	S

	ਮ								ਸਂ				
ਧ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁਸਂ	ਮੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸਂਸਂ	ਰੰ	ਨੁ	ਸਂ	ਧਨੁਸਂਨੁ	ਧਮਪਧ	ਮਗੁਰਸ
ऽ,	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ਜੋऽ	ਅऽ	ऽ	ऽਪ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ऽऽऽऽ
				ਸਂ									
ਨੁਧਨੁਸ	ਸਂਨ	–ਧ	ਪਧ	ਨੁ	—								
ਨऽऽऽ,	ਲਾਗੀ	ਪ੍ਰੀਤ	ਭਗੁ	ਜਾ...									

੧੬. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਲੋੜਿ ਲਹੁ ਭਾਗਿ ਵਸੈ ਵਡ ਭਾਗਿ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੇਖਾਲਿਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗਿ ॥ ੨ ॥

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨੁ	
										ਸ	ਸ	ਧੰ	ਨੁ
										ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ
													ਪ
ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ	—	ਧ	ਧ
ਸ	ਜ	ऽ	ਣ	ऽ	ਲੋ	ੜ	ਲ	ਹੁ	ऽ;	ਭਾ	ऽ	ਗ	ਵ
ਸਂ					ਪ		ਮ					ਨੁ	
ਨੁ	—	—	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧੰ	ਨੁ
ਸੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਧ							ਸਂ			
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਰੰ	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	ऽਪੂ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਦੇ	ਖਾ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ		ਮ					ਨੁ	
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ऽ	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ, ਧ੍ਰੁਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਯ-ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

—ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਕਾਫੀ

ਵਾਦੀ—ਪ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰ: ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗਾ-ਨੀ, ਦੋਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਗ਼, ਮ, ਪ, ਧ ਨ਼ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨ਼ ਧ ਪ, ਮ ਗ਼ ਰ, ਸ।

ਨਵੀਨ ਠਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਠਾਟ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਂਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਸੁਰ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜਦੋਂ "ਤੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕੀਸ ਮੂਰਛਨਾ" ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁਖ ਠਾਟ ਸੀ। ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜ-ਕਲ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗ-ਦੇਵ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ (੧੩ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਵੀਹ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਰੇ ਮਾ ਧਾ' ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਪੂਰਵੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਂ, ਕਰਨਾਟਕ (ਦੱਖਣ) ਦੇ ਗਾਇਕ ਅਜੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਥੋੜਾ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੀ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ।

ਕਾਫੀ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਜਾਂ ਖੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਮੱਧ-ਰਾਤ) ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਲਗਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਭੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਸ ਰ ਗ਼, ਮ ਪ, ਧ ਨ਼ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਨ਼ ਧਪ, ਮ ਗ

ਮ ਮ

ਮ ਪ, ਗ਼ ਰ, ਸ, ਜਾਂ ਸ ਰ ਗ਼, ਮ ਪ, ਨ਼ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ, ਨ਼ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਗ਼ ਰ, ਨ਼ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਮ ਪ ਧ, ਨ ਨ ਸਂ, ਜਾਂ ਮ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਸਂ, ਨ਼ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਨ਼ ਧ ਪ ਮ ਗ਼ ਰ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਇਹ ਇਕ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਦੇ ਖਯਾਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸਗੋਂ ਟੱਪਾ, ਠੁਮਰੀ, ਗੀਤ, ਗ਼ਜ਼ਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੋਲੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੋਕੀਂ ਅਕਸਰ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਹੋਲੀਆਂ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਰਬ ਕਾਲੀਨ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਜੇਹੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ (ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਸਿੰਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ ਗੁ
੧. ਸ, ਸਨੁਧੁਸ—ਰਸ ਨੁਧੁਨੁਸ—ਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਨੁਧੁਸ—ਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ
੨. ਸ—ਰਗੁ, ਸਰ ਗੁਰ—ਗੁਸ, ਨੁਧੁਨੁਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਮ ਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਪ, ਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ,

ਮ
ਸਰਗੁ, ਸਰਮਪ ਗੁਰ, ਧੁਨੁਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ
੩. ਸਰਗੁਮਪ—ਮਪਗੁਰ, ਸਰਗੁ, ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਮਗੁਰ ਗੁਸ, ਨੁਧੁਨੁਰਗੁਰ, ਗੁ,

ਮ
ਮਗੁਰ, ਸਰਪ, ਮਪਧਪ, ਨੁਧਪ, ਮਗੁਮਪ ਗੁਰ, ਰਗੁਸਰਨੁਸ, ਰਗੁਮਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧ—ਪਮਗੁਰ,
ਮ
ਗੁਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਗੁਮਪ ਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।
੪. ਸਸਰਰ ਗੁਗੁਮਮਪ—ਧਧਪ—ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਨੁਧਪਮਗੁਮ, ਗੁਰ, ਨੁਧਮਪਗੁਮ, ਗੁਰ,
ਮ ਮ
ਨੁਧੁਨੁਰਗੁਰ, ਗੁ, ਮਪ, ਪਧਪਮਗੁਰ, ਮਗੁਰ, ਰਗੁਰਮਗੁਰਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਨੁਨੁਧਪ, ਧਧਪ, ਮਪਧਨੁਸਂ

ਮ
—ਨੁਧਸਂਰਂਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਗੁਮਪ ਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਨ, ਸਂ—ਨੁਧਸਂ, ਨੁਧਸਂਨੁ
ਧਪ, ਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਨੁਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ।
੫. ਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂਸਂਨੁਧਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਸਂਨੁਧਪ, ਮਗੁਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸਰਪਗੁਰ, ਸ, ਮਪਧਨੁਸਂ,
ਮਂ
ਨੁਧਨੁਸਂ—ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨੁਧਨੁਸਂ, ਨੁਧਪਮਪਧਨੁਧਸਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂ, ਮਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਧਨੁਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ.
ਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਗੁਂਗੁਂਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਧਨੁਧ, ਸਂਨੁਰਂਸਂਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸ, ਸਨੁ ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਪਮ, ਧਪ ਨੁਧ
ਮਂ
ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਗੁਂਰਂਮਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਪਂ, ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਮਗੁਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ,
ਸ
ਨੁਧੁਨੁਸ—।

 www.sikhbookclub.com

ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਤੂੰ ਸੰ ਤਾਂ ਕਾ	ऽ ਸੰ ऽ ਤ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੨.	. . . .	ਰਗੁ ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ,	ਪਧ ਨੁਸਂ ਨੁਧ ਪਮ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੩.	ਸਰ ਗੁਗੁ, ਰਗੁ ਮਮ,	ਗੁਮ ਪਪ, ਮਪ ਧਧ,	ਪਧ ਨੁਨੁ, ਧਨੁ ਸਂਸਂ,	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੪.	. . . . ਪਧ ਪਨੁ ਧਸਂ ਨੁਰਂ	. . . . ਸਂਗੁਂ ਰਂਮਂ ਰਂਗੁਂ ਸਂਰਂ	. . . . ਨੁਸਂ ਧਨੁ ਪਧ ਮਪ	ਸਰ ਸਗੁ ਰਮ ਗੁਪ ਗੁਮ ਰਗੁ ਸਰ ਨ਼ਸ
੫.	. . . . ਗੁਰ ਸਨ਼, ਰਪ ਮਧ	. . . . ਧਪ ਗੁਰ, ਪਧ ਪਨੁ	. . ਸਰ ਸਗੁ ਧਪ ਮਗੁ, ਧਨੁ ਧਸਂ	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਰਗੁ ਰਮ ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੬.	. . . . ਪਧ ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ,	. . . . ਨੁਸਂ ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਰ, ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਧ ਪਮ, ਰਗੁ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੭.	ਸਰ ਸਸ, ਰਗੁ ਰਰ. ਰਂਗੁਂ ਰਂਰਂ, ਗੁਂਮਂ ਗੁਂ,ਰਂ	ਗੁਮ ਗੁਗੁ. ਮਪ ਮਮ, ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂ ਸਂ,ਨੁ ਸਂਨੁ.	ਪਧ ਪਪ, ਧਨੁ ਧਧ, ਧਨੁ ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ	ਨੁਸਂ ਨੁਨੁ, ਸਂਰਂ ਸਂਸਂ, ਮ,ਗੁ ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰ,
੮.	. . . . ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨੁਧ, ਰਂਰਂ ਸਂਨੁ. ਸਂਸਂ ਨੁਧ,	. . . . ਧਨੁ ਸਂਨੁ, ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ, ਨੁਨੁ ਧਪ, ਧਧ ਪਮ,	. . ਸਰ ਗੁਰ, ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ, ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ, ਪਪ ਮਗੁ, ਮਮ ਗੁਰ,	ਰਗੁ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਮ, ਮਂਮਂ ਗੁਂਰਂ, ਗੁਂਗੁਂ ਰਂਸਂ, ਗੁਗੁ ਰਸ, ਰਰ ਸਨ਼

ਅੰਤਰਾ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਗਿਆ ऽ ਨ ਧਿ	ਆ ਨ ਕਿ ਛ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੨.	. . ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਰ	ਗੁ,ਰ ਗੁਮ, ਗੁਮ ਪ,ਮ	ਪਧ, ਪਧ ਨੁ,ਧ ਨੁਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ,	ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਮਪ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੪.	. . . . ਮਗੁ ਰਗੁ, ਗੁਰ ਸਰ,	. . . . ਰਸ ਨ਼ਸ, ਸਰ ਗੁਮ,	ਸਂਨੁ ਧਨੁ, ਨੁਧ ਪਧ, ਰਗੁ ਮਪ, ਗੁਮ ਪਧ,	ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗੁਮ, ਮਪ ਧਨੁ, ਪਧ ਨੁਸਂ
੫.	. . . . ਮਗੁ, ਪ ਪਮ ਗੁਰ,	. . . . ਮ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਨ਼	ਸਂ ਸਂਨੁ ਧਪ, ਨੁ ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਪਮ	ਨੁਧ ਪਮ, ਧ ਧਪ ਧਪ ਨੁਧ ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ
੬.	. . . . ਗੁਰ ਸ,ਮ ਗੁਰ, ਪਮ	. . . . ਗੁ,ਧ ਪਮ, ਨੁਧ ਪ,ਸਂ	ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਪਮ, ਨੁਧ, ਰਂਸਂ ਨੁ,ਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਸਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨੁਧ ਪਮ ਪਧ ਨੁਸਂ

www.sikhbookclub.com

੭,	ਮੰ ਗੁੰਮੰ ਗੁੰ,ਰੰ ਗੁੰਰੰ,	ਸੰਰੰ ਸੰ,ਨੁ ਸੰਨੁ, ਧਨੁ	ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ ਮ,ਗੁ	ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰੁ,ਸ ਰਸ,
	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਗੁਰ ਸਰ,	ਮਗੁ ਰਗੁ, ਧਮ ਗੁਮ,	ਧਪ ਮਪ, ਨੁਧ ਪਧ,	ਸੰਨੁ ਧਨੁ, ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ
੮.	. . . .	. . . .	ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ,	ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪਮ,
	ਧਪ ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ,	ਪਮ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,	ਸਰ ਗੁਮ ਗੁਰ, ਰਗੁ	ਮਪ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਧ
	ਪਮ, ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ.	ਪਧ ਨੁਸੰ ਨੁਧ, ਧਨੁ	ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ, ਨੁਸੰ ਰੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ, ਸੰਰੰ ਗੁੰਮੰ ਗੁੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤੂੰ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਦੁਖੁ ਕੈਸਾ ਪਾਵੈ ॥
ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣੈ ਮਾਇਆ ਮਦਿ ਮਾਤਾ ਮਰਣਾ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵੈ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮਰਾਇ ਤੂੰ ਸੰਤਾ ਕਾ ਸੰਤ ਤੇਰੇ ॥
ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਭਉ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਮੁ ਨਹੀ ਆਵੈ ਨੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਤੇਰੈ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਨਾਸਾ ॥
ਤੇਰੀ ਬਖਸ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਦਿਲਾਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਨਿ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਇਨਿ ਆਠ ਪਹਰ ਆਰਾਧਹਿ ॥
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਤੇਰੈ ਭਰਵਾਸੈ ਪੰਚ ਦੁਸਟ ਲੈ ਸਾਧਹਿ ॥੩॥
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਿਛੁ ਕਰਮੁ ਨ ਜਾਣਾ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਤੇ ਵਡਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਾਖੀ ਮੇਰੀ ॥੪॥

(ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ਰੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਤੇ	ਰੇ	ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨੁਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨ਼
ਜ	ਮ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਨੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਜ਼ਿ	ਸ	ਕੇ	ਸਿ	ਰ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਸੌ	ਦੁ	ਖ	ਕੈਂऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ.	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਥੋਂ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣੇ	ਮਾ	ਇਆ	ऽ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਨੁਧ	ਧਮ	ਪਧ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ
ਮ	ਰ	ਣਾਂ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ਨ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕ ਦਮੀ ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਤਿਸੈ ਸਰੇਵਹੁ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਣਾ ॥ ੧ ॥
ਅੰਧੇ ਜੀਵਨਾ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਿ ਕੇਤੇ ਕੇ ਦਿਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਸੁ ਮਾਸੁ ਸਭੁ ਜੀਉ ਤੁਮਾਰਾ ਤੂ ਮੈ ਖਰਾ ਪਿਆਰਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਸਾਇਰ ਏਵ ਕਹਤੁ ਹੈ ਸਚੇ ਪਰਵਦਗਾਰਾ ॥੨॥
ਜੇ ਤੂ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕਿਆ ਕੋ ਕਢੈ ਗਹਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਸੋ ਕਿਛੁ ਪਾਈਐ ਪੁਰਬਿ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਣਾ ॥੩॥
ਨਾਮੁ ਖਸਮ ਕਾ ਚਿਤਿ ਨ ਕੀਆ ਕਪਟੀ ਕਪਟੁ ਕਮਾਣਾ ॥
ਜਮ ਦੁਆਰਿ ਜਾ ਪਕੜਿ ਚਲਾਇਆ ਤਾ ਚਲਨਾ ਪਛੁਤਾਣਾ ॥੪॥
ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ ॥
ਭਾਲਿ ਰਹੇ ਹਮ ਰਹਣੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜੀਵਤਿਆ ਮਰਿ ਰਹੀਐ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
												ਧ			
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰ
												ਧ			
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

													ਸਂ		
—	—	—	—	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪਧ	—	ਧ	—	—	ਨੁ	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਖ	ਕੇऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਦਿ

				ਮ								
ਧ	ਧ	ਪ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ...
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ...

ਅੰਤਰਾ

				ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
				ਹਮ	ਆ	ऽ	ਦ	ਮੀ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ਇ	ਕ	ਦ
ਸਂ	—	—	—	—	ਰਂਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ
ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੂਹ	ਲ	ਤ	ਮੁ	ਹ	ਤ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਧ					ਸਂ		
ਨੁ	ਧ	ਪ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਬਿ	ਨ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਸੈ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਰੇ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ਜੀ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਰ								
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਧ	—		
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ, ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥ ੧ ॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥ ੨ ॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥ ੩ ॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਪ	ਧ
														ਕ	ਲ
ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰਸ	ਪ	ਧ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ'	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰऽ;	ਕ	ਲ
ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ'	,ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ऽ	ਟਹਿ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਕ	ੜਹਿ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
*	ਠ	ਗ	ਣ	ਕੋ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਸਾ'	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਰऽ,	ਕ	ਲ

ਅੰਤਰਾ

	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—
	ਕਾ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਜੋऽ	ऽ	ਗ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਮਪ	—	—	—
ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਸ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਢ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪ														
—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ	ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਹੋ	ऽ	ਏ	ऽ
—	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
ऽ	ਭੂ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਇ	ਵ	ਜ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗऽ	ऽऽ,	ਕ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੪. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥ ੧ ॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥ ੨ ॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਇਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥ ੪ ॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
						ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲਿ
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲਿ
ਪ	—	—	—	—	—	—	—	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ਮਾ	ਲਿ	ਨੀ	ऽ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ
ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਜਿਸ	ਪਾ	ਹਨ	ਕਉ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ
												ਗ			
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਪ
ਸੋ	ਪਾ	ਹਨ	ਨਿਰ	ਜੀ	ਉ	ਭੂ	ਲੀ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ਹੈ	ਏ	ਉ	ਸਤਿ	ਗੁਰ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—			
ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ਹੈ	ਦੇ	ਉ,	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ऽ ..			

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨ	—
									ਬ੍	ਹ	ਮ	ਧਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	ਗੁੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਬਿ	ਸ	ऽ	ਨ	ਡਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ਸੈ	ऽ	ਕ	ਰ
ਨ॒	ਧ	ਨ॒	ਸੰ	ਨ॒	ਧ	ਪ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ॒	ਧ	ਪ	ਪ
ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ਵ	ਪ	ਰ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਤ	ऽ	ऽ	ਖ	ਤੋ	ऽ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ਕ	ਰਹਿ	ऽ	ਕਿ	ਸ	ਕੀ	ऽ
ਨ॒	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ॒	ਰ	ਸਨ॒									
ਸੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ,	ਪਾਤੀ...									

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੀਤ ਹੈ।

੫. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਘਿ ਪੁਨੀਤ ਭਈ ਤੀਰਥੁ ਅੰਤਰਿ ਜਾਨਿਆ ॥
ਸਾਜਨ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇ ਗੁਣ ਗਹਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਨਿਆ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਣ ਅੰਕੇ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਬੰਕੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਾ ਸਰਿ ਨਾਵਾ ॥
ਗੰਗ ਜਮੁਨ ਤਹ ਬੇਣੀ ਸੰਗਮ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ ਸਮਾਵਾ ॥
ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਏਕੋ ਜਾਤਾ ॥
ਨਾਨਕ ਮਾਘਿ ਮਹਾਰਸੁ ਹਰਿ ਜਪਿ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਤਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਧਨ॒ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ॒ਧ	ਪਮ	ਮਪ	ਧ	ਧ
						ਮਾ	ऽ	ਘऽऽ	ऽ	ਪੁ	ਨੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽ	ਭ
ਮ													ਰ		
ਗ॒	—	—	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗ॒	—	ਸ	—	ਰ
ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਰ
ਸ															
ਨ॒	-ਨ॒	ਸ	—	—	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗ॒	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽਨਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ਮਿ

www.sikhbookclub.com

ਧ	—	—	—	—	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	—	ਰੇਂ
ਲੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਣ	ਗ	ਹਿ	ਸ	ਐਂ	ਸ	ਕ	ਸ	ਸ

ਸਂ						ਪ	
ਨ	-ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਐ	ਪ
ਮਾ	ਸਨਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ,	ਆ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

						ਪ									
						ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਧ	—	ਨ	—	—
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਗੁ	ਣ	ਸ	ਐਂ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਸ
					→	ਗੰ	ਸ	ਗ	ਸ	ਜ	ਮੁ	ਨ	ਤਹ	ਸ	ਸ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਧ
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸੁ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸ	ਥੀਂ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਸ
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਥੇ	ਸ	ਣੀ	ਸ	ਸ	ਸੰ	ਸ	ਗ	ਸ	ਸ
ਨ	—	ਸਂ	—	—	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	—	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	—	ਰੇਂ
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਕ੍ਰ	ਧ	ਭਾ	ਸ	ਸ	ਵਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ
ਮ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਤ	ਸ	ਸ	ਮੁੰ	ਸ	ਦ	ਸ	ਸ

ਧੰ						
ਨ	—	ਸਂ	—	—	—	
ਨਾ	ਸ	ਵਾ	ਸ	ਸ	ਸ →	
ਮਾ	ਸ	ਵਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮਾਘ ਪੁਨੀਤ...

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਇੰਜ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ ਦਿਨ ਸਭਿ ਰੈਣਿ ॥
ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ ਸਰਣੀ ਪਵਾਂ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਮਿਠੜੇ ਵੈਣ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਵਿਛੁੜਿਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸਜਣੁ ਸੈਣ ॥
ਜੋ ਜੀਅ ਹਰਿ ਤੇ ਵਿਛੁੜੇ ਸੇ ਸੁਖਿ ਨ ਵਸਨਿ ਭੈਣ ॥
ਹਰਿ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਚੈਨੁ ਨ ਪਾਈਐ ਖੋਜਿ ਡਿਠੇ ਸਭਿ ਗੈਣ ॥
ਆਪ ਕਮਾਣੈ ਵਿਛੁੜੀ ਦੋਸੁ ਨ ਕਾਹੂ ਦੇਣ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕਰਣ ਕਰੇਣ ॥
ਹਰਿ ਤੁਧੁ ਵਿਣੁ ਖਾਕੂ ਰੂਲਣਾ ਕਹੀਐ ਕਿਥੈ ਵੈਣ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀਆ ਹਰਿ ਸੁਰਜਨੁ ਦੇਖਾ ਨੈਣ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਨ			ਸਂ								
ਮਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	—	-ਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਸਸ
ਸੋ	ਵੀ	ऽऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਆऽ	ऽ	ऽਪ	ਣਾऽ	ऽऽ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਧ	ਧਪ
ਸਿਮ	ਰੀ	ऽ	ਦਿਨ	ਸ	ਭ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਣ	ऽ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	—	—
ਸਿਮ	ਰੀ	ऽ	ਦਿਨ	ਸ	ਭऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ਼ਨ	ਸਂ	—	-ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼ਸਂ
ਆ	ऽ	ਪ	ਤ੍ਰਿਆ	ਕ	ਸਰ	ਣੀ	ऽ	ऽਪ	ਵਾਂ	ऽ	ਮੁਖ
	ਮਂ				ਸਂ						
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਨ਼ਧ	ਪ	—
ਬੋ	ਲੀ	ऽ	ਮਿ	ਠ	ੜੇ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਣऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਧੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥
ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਪਾਇਓ ਬਿਰਥਾ ਕਾਹਿ ਗਵਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਤਤਿ ਪੁਨੀਤ ਦੀਨ ਬੰਧ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਆਵਉ ॥
ਗਜ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸੁ ਮਿਟਿਓ ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਤੁਮ ਕਾਹੇ ਬਿਸਰਾਵਉ ॥੧॥
ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਫੁਨਿ ਭਜਨ ਰਾਮੁ ਚਿਤੁ ਲਾਵਉ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਮੁਕਤਿ ਪੰਥ ਇਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਤੁਮ ਪਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੨੧੯)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०			
	ਸਂ				ਰਂ				ਸਂ						
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਸਰ
S	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇS	S	ਗੁS	ਨ	ਗਾS	S	ਵਉ	S	ਸਾS	S	ਧੇS	SS
—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗੁਰ	ਰ	ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—	—	—	—	—
S	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇS	S	ਗੁS	ਨ	ਗਾS	SS	ਵਉ	S	S	S	S	S
													ਮ		
—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰਗੁ	ਰ	—	ਰ	ਰਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	—
S;	ਮਾ	ਨS	ਸ	ਜ	ਨS	ਮ	S	ਅ	ਮੋਂS	ਲ	ਕ	ਪਾ	S	ਇਓ	S
						ਪ									
—	ਪਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
S	ਬਿS	ਰ	ਥਾ	ਕਾS	ਹਿ	S	ਕ	ਵਾS	S	SS	S	ਵਉ	SS	SS	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
	ਪਤ	ਤਿ	ਪੁ	ਨੀ	S	ਤ	S	S	ਦੀS	ਨ	ਬੰ	SS	ਧ	ਹ	ਰਿ
						ਪ									
—	ਨ਼	ਨ਼	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
S	ਸਰ	ਨ	ਤਾ	ਹਿS	S	ਤੁ	ਮ	ਆ	S	SS	S	ਵਉ	SS	SS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾਂ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਮਾਧਉ ਬਿਰਦੁ ਤੇਰਾ ॥
ਧੰਨਿ ਤੇਵੈ ਮੁਨਿ ਜਨ, ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਾਥੈ ਲਾਗੀ ਲੇ ਧੂਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕੀ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਿਨਹੂ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਕਾ ਦਇਆਲੁ ਮਾਧੌ ਗਰਬ ਪਰਹਾਰੀ ॥
ਚਰਨ ਸਰਨ ਨਾਮਾ ਬਲਿ ਤਿਹਾਰੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭ: ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

 www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×	੨	੦	੩	੦	੪	੦
						ਰਗੁ ਸਰ
						ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ
ਪ -ਧ	ਪਧ,ਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ	ਗੁਸ ਰਨ	ਸਸ ਨੁਧ	ਪਮੰ ਪ	
ਲਾ ss	ਗੀss ਲੇs	ਧੂs ਰਗੋ	ਬਿੰਦ ਚਰ	ਨਨ ਬਰ	ਨਨ ਕੀ	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ ਮਮ	ਪਪ ਨਨ	ਸੰਸੰ -ਸੰ	ਗੁੰਰੰਸੰਨ ਸੰ	ਨੁਨੁ ਧ,ਧਨੁ	ਪਧ ਨਸੰ	ਧਨੁ ਧਪ
ਪਤਿ ਤਪਾ	ਵਨ ਮਾਧੋ	ਬਿਰ sਦ	ਤੇsss ਰਾ	ਧੰਨਤੇ ਵੇਮੁਨਿ	ਜਨ ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ	ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ

ਪ — ਧ
ਲਾ s ਗੀ ਲੇ ..

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਦੇ 'ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ' ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾਓਗੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਆਵੇਗੀ, ਬਾਕੀ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੁਗਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੯. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਫਲਗੁਣਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਰਜਨਾ ਹਰਿ ਸਜਣ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ ॥
ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਰਾਮ ਕੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥
ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਸਰਬ ਸੁਖ ਹੁਣਿ ਦੁਖਾ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ॥
ਇਛ ਪੁਨੀ ਵਡਭਾਗਣੀ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
ਮਿਲਿ ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਹੀ ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ ਅਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਜੇਹਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦਿਸਈ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਲਵੈ ਨ ਲਾਇ ॥
ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰਿਓਨੁ ਨਿਹਚਲ ਦਿਤੀਅਨੁ ਜਾਇ ॥
ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੇ ਰਖਿਅਨੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮੈ ਧਾਇ ॥
ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਚਰਣੀ ਪਾਇ ॥
ਫਲਗੁਣਿ ਨਿਤ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਨੋ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ ॥ ੧੩ ॥
(ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮਾਂਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)–

ਅਸਥਾਈ

x			੨				੦			੩			
							ਮ						
			ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
			ਫ	ਲ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਨੈ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਉ
ਧ							ਸਂ						
ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	—	—	—
ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਜ	ਠਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣऽ	ਪੂ	ਗ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਇ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
ऽ	ऽ	ऽ;	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਈਤऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	ਕਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	ਧ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
*	*	*											

ਅੰਤਰਾ

			ਮ	—	ਮ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਵੀ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
*	*	*	ਸ	ਰ	ऽ	ਬ	ਸੁ	ਖ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

			ਨ				ਸਂ					ਨੁ	
ਰੰ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰੰ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਹੁਣ	ਦੁ	ऽ	ਖਾ	ऽऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਪ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਸਂ	ਸਂਰੰ	ਗੁਂ	ਰੰ	ਗੁਂ
*	*	*	ਇ	ऽ	ਛ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੰ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੰ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੰ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	*	ਵ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—				
*	*	*	ਫ	ਲ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ ਉਪਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਘ ਬਤੀਤਿ ਭਈ ਰੁਤ ਫਾਗੁਨ ਆਇ ਗਈਂ ਸਭ ਖੇਲਤ ਹੋਰੀ ॥
ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਬਜਾਵਤ ਤਾਲ ਕਹੈ ਮੁਖ ਤੇ ਭਰੂਆ ਮਿਲਿ ਜੋਰੀ ॥
ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਅਲਤਾ ਬਨਿਤਾ ਛਟਕਾ ਸੰਗ ਮਾਰਤ ਬੇਸਨ ਬੋਰੀ ॥
ਖੇਲਤ ਸਯਾਮ ਧਮਾਰ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਮਿਲ ਸੁੰਦਰ ਸਾਂਵਲ ਗੋਰੀ ॥ ੨੨੫ ॥
(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ:ਅਥ ਗੋਪਾਲ ਸੋ ਹੋਲੀ ਖੇਲਬੋ)

ਅਸਥਾਈ

				ਮ						
ਸ	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
ਆ	ऽ	ਇ	ਗ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਭ

www.sikhbookclub.com

ਧ													
ਧ	—	—	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਖੇ	S	S	S	S	ਲ	ਤ	ਹੌਂ	SS	S	ਰੀ	S	S	S
							ਮ						
ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰਸ	ਸ	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
SS	SS	SSS	ਆ	S	ਇ	ਕ	ਈ	S	S	S	S	ਸ	ਭ
ਧ													
ਧ	—	—	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਖੇ	S	S	ਖੇ	S	ਲ	ਤ	ਹੌਂ	SS	S	ਰੀ	S	S	S
—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	—	—	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
S	S	S	ਮਾ	S	ਖ	ਬS	ਰੀS	S	S	ਤ	S	S	S
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਸ
S	S	S	ਭ	ਈ	ਵ	ਤ	ਕਾ	S	S	ਕ	ਨ	S	S
—	—	—											
S	S	S											

ਅੰਤਰਾ

			ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	—	ਰਂ	—	—	—
			ਗਾ	S	ਵ	ਤ	ਗੀ	S	S	ਤ	S	S	S
—	—	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	—	—	ਸਂ	—	ਗੁਂਰਂ	ਗੁਂਰਂ
S	S	ਬ	ਜਾ	S	ਵ	ਤ	ਭਾS	S	S	ਲ	S	SS	SS
												ਨੁ	
ਗੁਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
SS	S	ਕ	ਹਾ	S	ਮੁ	ਖS	ਤੇS	S	S	S	S	S	S
—	—	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
S	S	ਭਰ	ਵਾ	S	ਮਿ	ਲ	ਜੋਂ	S	S	ਰੀ	S	S	S
ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰਸ											
SS	SS	SSS	ਆਇ ਗਈ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

www.sikhbookclub.com

੧੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਫਾਗੁਨ ਫਾਗ ਬਦਯੋ ਅਨੁਰਾਗ ਸੁਹਾਗਨ ਭਾਗ ਸੁਹਾਗ ਸੁਹਾਈ ।
ਕੇਸਰ ਚੀਰ ਬਨਾਇ ਸਰੀਰ ਗੁਲਾਬ ਅਬੀਰ ਗੁਲਾਲ ਉਡਾਈ ॥
ਸੋ ਛਬਿ ਮੈ ਨ ਲਖੀ ਜਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਸ ਕੀ ਸੋਭਤ ਆਗ ਜਗਾਈ ॥
ਆਸ ਕੋ ਤਯਾਗ ਨਿਰਾਸ ਭਈ ਟਸਕਯੋ ਨ ਹੀਯੋ ਕਸਕਯੋ ਨ ਕਸਾਈ ॥ ੯੨੫ ॥

(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ–ਬਾਰਾਮਾਹ ਸੰਪੂਰਨ)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਧ										
ਨ੍ਹ	ਧ	ਨ੍ਹ	ਪ	—	ਪ	—	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
ਫਾ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਫਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਬ
ਸਂ					ਧ								
ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ੍ਹ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ
ਦਯੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨੁ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਸੁ
ਮ	(ਮ)	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	—	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਸੁ
ਪ	—	—	ਧਨ	ਸਂਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ੍ਹ	ਧ	ਨ੍ਹ	ਪ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗऽ	ऽऽ	ऽ	ਸੁ	ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਨ੍ਹ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਕੇ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ਰ	ਚੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਬ
							ਸਂ						
ਨ	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ੍ਹ	ਧ	ਨ੍ਹ	ਧ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ	ऽ	ਸ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਗੁ
[illegible]	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
[illegible]	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ऽ	ਅ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਗੁ
ਰਂ													
ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ੍ਹ	ਧ	ਨ੍ਹ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ਉ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

 www.sikhbookclub.com

੧੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਗੁਰੁ ਸੇਵਉ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮੰਗਲਚਾਰ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ॥ ਚਿੰਤ ਲਥੀ ਭੇਟੇ ਗੋਬਿੰਦ ॥ ੧ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤ ॥ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਬੇਅੰਤ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਬਨੇ ਫਾਗ ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੀ ਮਿਲਿ ਖੇਲਨ ਲਾਗ ॥
ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵ ॥ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਲਾਲ ਦੇਵ ॥੨॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਮਉਲਿਓ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ॥ ਸੂਕੈ ਨਾਹੀ ਛਾਮ ਧੂਪ ॥
ਸਗਲੀ ਰੂਤੀ ਹਰਿਆ ਹੋਇ ॥ ਸਦ ਬਸੰਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਦੇਵ ॥੩॥
ਬਿਰਖੁ ਜੰਮਿਓ ਹੈ ਪਾਰਜਾਤ ॥ ਫੂਲ ਲਗੇ ਫਲ ਰਤਨ ਭਾਂਤਿ ॥
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਏ ਹਰਿ ਗੁਣਹ ਗਾਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੮੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਰ	—	ਗੁ	ਰ
										ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
							ਮ						
ਗੁ	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	—	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਧ	ਮ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ
ਧ													
ਧ	—	—	—	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਗੁ	ਰ
ਸੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	*	*	*,	ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
	ਰ						ਮ						
ਗੁ	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	—	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਮ	ਪ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹਾਂ	ਜੀ
							ਸਂ			ਪ			
ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧੁ	—	ਪ	–
ਰੰ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਤਿ	ऽ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਗੁ				
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ...			

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

			ਪ ਕੁ	ਪ ਰ	ਪ ਸੇ	ਰੰ S	ਰੰ ਵਉ	— S	— S	ਰੰ ਕ	— S	ਰੰ ਰ	— S
ਸੰਨੁ SS	ਧਪ SS	— S	ਪ ਨ	ਪ ਮ	— S	ਧ ਸ	ਧ ਕਾ	ਸੰ S	— S	ਸੰ ਰ	ਰੰ S	ਸੰਰੰ S	ਗੰ S
ਰੰ S	ਗੁੰਰੰ SS	ਸੰ S	ਸੰ ਆ	ਰੰ S	ਸੰ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— S	— S	ਪ ਰੇ	ਧ S	ਧ S	ਮ S
— S	— S	— S	ਪ ਮੰ	— S	ਪ ਗ	ਧ ਲ	ਨ ਲਾ	— S	— S	ਸੰ ਰ	— S	— S	— S
— S	— S	— S	ਨੁ ਆ	— S	ਨੁ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— S	— S	ਪ ਰੇ	— S	— S	ਧ S
ਨ ਮ	ਨ ਹਾ	— S	ਸੰ S	— S	— S	ਰੰ ਅ	ਸੰ ਨੁ ਨੰ	— S	— S	ਧ ਦ	— S	ਪ ਮ S	ਧ S
ਨ ਚਿੰ	— S	— S	ਸੰ ਤ	— S	— S	ਰੰ ਲ	ਸੰ ਨੁ ਖੀ	— S	— S	ਧ S	— S	ਪ S	ਪ ਝੇ
ਮ ਗ ਟੇ	— S	— S	ਮ S	— S	ਧ S	ਪ ਗੋ	ਮ ਗੁ ਬਿੰ	— S	ਗੁ ਦ,	ਹੱਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ...			

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਚੀਜ਼ ਹੈ ।

—ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗ ਦੇਸ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਖਮਾਜ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗ
ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਮ ਪ, ਨ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਤਾਂ, ਵਖੋ-ਵਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੌਨਪੁਰੀ, ਪੂਰਵੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੋਰਾਸ਼ਟਰ, ਮਾਂਝ, ਬੰਗਾਲ, ਭੈਰਉ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚਰਜੂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ—ਸੋਰਠ ਤੇ ਦੇਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ। ਦੇਸ ਮਾਰਵਾੜ ਤੇ ਜਯਪੁਰ ਦੀ ਤਰਫ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰਵਾੜੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਹੋਜੀ ਮਹਾਰੀ ਬੇਗ ਸੁਧ ਲੀਜੋ, ਜਾਂ—ਮੋਹਾ ਰੇ ਬਨ-ਬਨ ਡਾਰ-ਡਾਰ ਮੁਰਲਾ ਬੋਲੇ"। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦਾ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਗਰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ,ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗਾਉਣ-ਬਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਇਹ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੇਸ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ। ਦੇਸ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ (ਰੇ ਵਾਦੀ) ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਗਾ ਤੇ ਧਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਭਾਵ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਖਭ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਦੇਸ ਅਤੇ ਸੋਰਠ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਗ-ਭਗ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦੇਸ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਨੀ ਪੈਂਦੀ

 www.sikhbookclub.com

ਹੈ। ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਰਠ ਜਾਂ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕੇਵਲ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਸੋਰਠ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਗੁਪਤ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ, ਇਸ ਸੂਖਮ ਭੇਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੋਰਠ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—ਸ, ਮ ਰ, ਮ ਪ, ਨ—ਸਂ. ਰਂ—ਨੁ—ਧ ਪ, ਧ ਮ ਰ, ਰਪ,

ਮ

ਮ—ਰ, ਸ ਮ ਰ। ਪਰ ਦੇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਅਕਸਰ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :—ਸ, ਰ, ਮਗਰ, ਮਪ, ਨੁਧ ਪ, ਮ

ਮ ਮ ਪ ਪ

ਗ ਰ ਗ ਸ, ਰ—ਰ—ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮ ਪ ਨ—ਸਂ, ਨੁਧਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਜਿਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਈਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਵਿਯੋਗ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਰੌਚਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਵੀ ਗਾਇਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਅਤੀ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਗ ਸ ਮ

੧. ਸ—ਰ, ਮਗਰ, ਗ ਨ—ਸ—ਰਸਨੁਧਪ—ਮਪਨ—ਸ—ਰ ਮਗਰ, ਗ ਸ, ਸਰਮਗਰ, ਧ,

SIKHBOOKCLUB.COM

ਮਗਰਗ ਸ—।

ਮ ਮ ਮ ਸ ਗ ਮ ਮ

੨. ਸ—ਰਮਗਰ. ਰ ਰਪ, ਮਗਰ, ਰਮਗਰ, ਗਨ—ਸ; ਰਮਪ, ਰਮਪ, ਰਮਗਰ, ਗ ਸ, ਨਸਰ, ਨੁਧਪ,

ਗ

ਮਪਨੁਧਪ, ਮਪਨ—ਸ, ਰਮਪ, ਧਮਗਰ, ਗਨ—ਸ—।

ਗ ਮ ਪ ਗ ਸ ਮ ਪ ਪ ਧ

੩. ਸ—ਰਮਪਨੁਧਪ, ਰਮਪ, ਧਪ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਰਮਗਰ ਨ—ਸ, ਰ ਮਪ—(ਪ) ਰਮਪ, ਮ ਪ

ਪ ਗ ਮ ਮ ਮ ਪ ਪ ਸ

ਨੁਧਪ, ਧ ਮਗਰ, ਰਮਗਰਪ—ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਧ, ਮਪਨੁਧ—ਪ, ਧਮਗਰਗ ਨ—

ਗ ਪ ਧ ਗ

ਸ—ਰ ਮ ਧ ਨੁਧ, ਧਮਗਰ, ਮਪ, ਨ—ਨੁਧਪਮਗਰ ਗ—ਸ, ਰਮਪਨ—ਸਂ—ਨੁਧਪ ਮਪ

ਸ

ਧ ਮਗਰ, ਨ—ਸ।

ਸਂ ਮ

੪. ਮਧ, ਨ—ਸਂ, ਰਂ ਨੁਧਪ, ਮਗਰ, ਮਪਨ, ਸਂ—(ਸਂ) ਨੁਧਪ, ਮਪਧ ਮਗਰ, ਰਮਪਨ, ਸਂ—ਨੁਧਪ,

ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਰ ਮ ਪ ਧ

ਮਪਨਸਂਰਂ—ਨੁਧਪ, ਮਪਨ—ਸਂ—ਨਸਂ, ਨਸਂਰਂ—ਨੁਧਪਮਗਰ; ਰਪਮਗਰ, ਗ ਸ, ਰ ਮ ਪਨ—

www.sikhbookclub.com

ਧ   ਮ ਮ   ਪ
ਸਂ, ਮਪਨਨ ਸਂ, ਨਸਂ ਨਸਂਰਂ, ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਮਪਨ— ਸਂ, ਧਮਪਨ, ਸਂ—ਪਨਸਂ,

ਗਂ   ਸਂ   ਸਂ   ਪ
ਪਨਸਂਰਂ, ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਨ,ਸਂ— ਰਂਨੁਧਪ ਧਮਗਰ, ਰਂ—ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਗ ਸ।

ਮ   ਮ   ਸਂ   ਗਂ ਗਂ
੫. ਰਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਮਪਨ, ਸਂ—ਰਮਪਨ, ਸਂ—ਰਂਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂ, ਰਂ ਰਂਮਂਗਂਰਂ,

ਰਂ   ਸਂ   ਗਂ   ਮ
ਗਂ ਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ-- ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਪਂ—ਮਂਗਂਰਂ, ਨ, ਸਂ -ਨਸਂਰਂਨਸਂ ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਰਮਗਰ,

ਮਪਨਸਂਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਗ ਸ, ਮਪਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ— ਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਮਪਨਸਂ, ਨਸਂਰਂਨਸਂ

ਮ ਮ
ਨੁਧਪ, ਧਮਪਨ,ਨਸਂ, ਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨ,ਨਸਂ ਰ ਰਮਮਪਪਨਨਸਂ—ਨੁਧਪਧਮਪਨਨਸਂ, ਰਂ—ਰ—

ਗਂ   ਗਂ   ਸ
ਮਪਨਸਂਰਂ, ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਰਂਪਂ, ਮਂਗਂਰਂਗਂਨ,ਸਂਰਂਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਨ਼—ਸ।

ਦੇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
੧.	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਰ	ऽ	ਬਾ	ਹੋ	ਪ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਮਪ	ਨਸਂ	ਰਂਮਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	. ਮਪ	. ਮਗ,	. ਰਮ	. ਪਨੁ	. ਧਪ,	. ਮਪ	. ਨਸਂ	. ਨੁਧ,	. ਪਨ	. ਸਂਰਂ	. ਸਂਨੁ	. ਧਪ	ਨ਼ਸ ਨੁਧ	ਰਮ ਪਮ	ਗਰ, ਗਰ	ਸਤ ਗਸ
੫.	. ਪਨ	. ਸਂ,ਨ	. ਸਂਰਂ,	. ਸਂਰਂ	. ਮਂ,ਗਂ	. ਰਂਸਂ,	. ਰਂਸਂ	. ਨ,ਸਂ	. ਨੁਧ,	. ਨੁਧ	ਨ਼ਸ ਪ,ਧ	ਰ,ਸ ਧਮ,	ਰਮ, ਪਮ	ਰਮ ਗ,ਮ	ਪ,ਮ ਗਰ	ਪਨੁ, ਗਸ
੬.	. ਗਂਗਂ	. ਰਂਸਂ,	. ਰਂਰਂ	. ਸਂਨੁ,	. ਸਂਸਂ	. ਨੁਧ,	ਨ਼ਸ ਨੁਨੁ	ਰਮ ਧਪ,	ਪਨੁ ਧਧ	ਧਪ, ਪਮ,	ਮਪ ਪਪ	ਨਸਂ ਮਗ,	ਰਂਗਂ ਮਮ	ਰਂਸਂ, ਗਰ,	ਮਂਮਂ ਗਗ	ਗਂਰਂ, ਰਸ
੭.	. ਸਂਨੁ	. ਪਧ	ਰਗ ਪਨੁ	ਰਮ ਧਪ,	ਗਰ, ਰਗ	ਪਧ ਰਮ	ਪਨੁ ਗਰ	ਧਪ, ਸ,	ਨਸਂ ਨ਼ਸ	ਨਰਂ ਰਮ	ਸਂਨੁ, ਪਨ	ਰਂਗਂ ਸਂਰਂ	ਰਂਮਂ ਸਂਨੁ	ਗਂਰਂ, ਧਪ	ਨਸਂ ਮਗ	ਨਰਂ ਰਸ
੮.	ਰਰ ਮਂਮਂ	ਸ,ਰ ਗਂ,ਮਂ	ਰਸ ਮਂਗਂ	ਨ਼ਸ, ਰਂਸਂ,	ਮਮ ਰਂਰਂ	ਗ,ਮ ਸਂ,ਰਂ	ਮਗ ਰਂਮਂ	ਰਸ, ਨਸਂ,	ਧਧ ਨੁਨੁ	ਪ,ਧ ਧ,ਨੁ	ਧਪ ਨੁਧ	ਮਪ, ਮਪ,	ਰਂਰਂ ਮਮ	ਸਂ,ਰਂ ਗ,ਮ	ਰਂਸਂ, ਮਗ	ਨਸਂ ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

੧,		ਜਿਨ	ਤੁ	ਮ	ਸਿ	ਰ	ਜੇ	ऽ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂ
੨.	.	.	.	.	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
੩.	ਨਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ,	ਮਪ	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ,	ਰਮ	ਪਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ
	ਪਧ	ਮਪ	ਨਸਂ,	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨਸਂ	ਰਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਧਨ਼	ਪਧ
	ਮਪ	ਗਮ	ਰਗ	ਸਰ	ਸਮ	ਰਪ	ਮਧ	ਪਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਮਂ	ਗਂਪਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਧ	ਮਪ	ਨਸਂ
੬.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਂਰਂ	ਸਂ,ਰਂ	ਰਂਸਂ	ਨਸਂ,	ਨ਼ਨ਼	ਧ,ਨ਼	ਨ਼ਧ	ਪਧ,
	ਮਮ	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਸਰ,	ਮਪ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ,	ਨਸਂ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਨਸਂ
੭.	ਮਂਮਂ	ਗਂਰਂ,	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂਨ,	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਧ,	ਨ਼ਨ਼	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਮ,	ਪਪ	ਮਗ,	ਮਮ	ਗਰ
	ਗਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਂ;	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਂ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ
	★ ਜਿਨ —															
੮.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਂਗਂ	ਰਂਮਂ	ਗਂਰਂ,	ਨਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਨ਼,
	ਧਨ਼	ਧਸਂ	ਨ਼ਧ,	ਪਧ	ਪਨ਼	ਧਪ,	ਮਪ	ਮਧ	ਪਮ,	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ,	ਸਰ	ਸਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ
	ਰਮ,	ਸਰ	ਮਪ,	ਰਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਨਸਂ,	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ,	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ,	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ

SIKHBOOKCLUB.COM

੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਲੋਕ ਗ੍ਰਿਹ ਬਨਿਤਾ ਮਾਇਆ ਸਨਬੰਧੇਹੀ ॥
ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਕੋ ਖਰਾ ਨ ਹੋਸੀ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਅਸਨੇਹੀ ॥ ੧ ॥
ਰੇ ਨਰ ਕਾਹੇ ਪਪੋਰਹੁ ਦੇਹੀ ॥
ਊਡਿ ਜਾਇਗੋ ਧੂਮੁ ਬਾਦਰੋ ਇਕੁ ਭਾਜਹੁ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਸੰਙਿਆ ਕਰਿ ਦੇਹੀ ਕੀਨੀ ਜਲ ਕੂਕਰ ਭਸਮੇਹੀ ॥
ਹੋਇ ਆਮਰੋ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਬੈਠਾ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਬਿਸਰੋਹੀ ॥ ੨ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਮਣੀਏ ਸਾਜੇ ਕਾਚੈ ਤਾਗਿ ਪਰੋਹੀ ॥
ਤੂਟ ਜਾਇਗੋ ਸੂਤੁ ਬਾਪੁਰੇ ਫਿਰਿ ਪਾਛੈ ਪਛੁਤੋਹੀ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨਿ ਤੁਮ ਸਿਰਜੇ ਸਿਰਜਿ ਸਵਾਰੇ ਤਿਸੁ ਧਿਆਵਹੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨੇਹੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਓਟ ਗਹੇਹੀ ॥ ੪ ॥
(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੦੯)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ								ਸਂ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪਧ	ਪੁ	ਧ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਰੇ	S	ਨ	ਰ	S	ਕਾS	ਹੇ	ਪ	ਪੋ	S	ਰਹੁ	S	ਦੇ	S	ਹੀ	S;
						ਰ		ਗ							
*	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਊ	ਡ	ਜਾ	ਇ	S	ਗੋ	S	ਧੂ	S	ਮ	ਬਾ	S	ਦ	ਰੈ	S
ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇਕ	ਭਾ	S	ਜਹੁ	ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਨੇ	S	S	S	ਹੀ	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਪ		ਧ											
	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਪੂ	ਰੂ	S	ਕ	ਲ	ਤ੍ਰ	S	ਲੋ	ਕ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	S
				ਗਂ								ਸਂ			
—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
S	ਮਾ	S	ਇਆ	ਸ	ਨ	ਬੰ	S	ਧੇ	S	S	S	ਹੀ	S	S	S
—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
S	ਅੰ	ਤ	ਕੀ	ਬਾ	ਰ	ਕੋ	S	ਖ	ਰਾ	S	ਨ	ਹੋ	S	ਸੀ	S
ਗ												ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	S	ਅ	ਸ	ਨੇ	S	S	S	ਹੀ	SS	SS	SS

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਰਣਿ ਸਗਲ ਭੈ ਲਾਥੇ ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਆਮੀ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰੋ ਸਾਹਿਬੁ ਦਾਤਾ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ ਗੁਣ ਗਾਵਉ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਕਰਿ ਲੀਨਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥2॥
ਤਾ ਕਉ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਿ ਅਪੁਨੈ ਰਾਖੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਸੇ ਰਿਦ ਅੰਦਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ ਜਿਨਿ ਮਨ ਕੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਿਨਿ ਪੂਰਨ ਪੈਜ ਰਖਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੫)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਪ				ਮ											
ਧ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	-ਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ
ਪ੍ਰ	ਭS	ਜੀS	ਉS	ਤੂ	S	ਮੇ	ਰੌ	ਸਾ	S	ਹਿ	ਬ	ਦਾ	SS	ਤਾS	SS;
				ਰ						ਰ					
ਧਧ	ਧਮ	ਗਰ	ਗਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਸ	ਸ
**	**	**	**	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦੀ	S	ਨ	ਦ
ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	~ਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ
ਇਆ	S	ਲਾ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਵਉ	S	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	SS	ਤਾS	SS

ਅੰਤਰਾ

								ਪ							
								ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
								ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S	ਸ	ਰ	ਣ	ਸ
												ਸਂ		ਰਂ	
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਗ	ਲ	ਭੈ	S	ਲਾ	S	ਥੇ	S	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਨ	ਸੇ	S	ਸੁ	ਖ
ਸਂ				ਨ				ਸਂ							
ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ਼	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ
ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹੋS	ਆ	S	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਸੁ

ਪ					ਮ										
ਮ	—	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	-ਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ
ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਧਿਆ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਦੁਰਤੁ ਗਵਾਇਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਪੇ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ਉਬਾਰਿਆ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਅਪਣਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥
ਹੋਈ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਕੀ ਰਖਵਾਲੀ ॥
ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨਦ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ਸੁਖਾਲੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮੋਹਿ ਤਿਸ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਖਸਿ ਲਏ ਸਭਿ ਸਚੈ ਸਾਹਿਬਿ ਸੁਣਿ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਾ ॥ ੨ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੨੦)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਰ	
												ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
												ਹੋऽ	ਈ	ਰਾ	ਜੇ
ਮ												ਗ			
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਰ	ਖ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ;	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ									ਸਂ			ਪ		ਪ	
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	—	ਮ	—
ਸੂ	ऽ	ਖ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜ	ਆ	ਨੰऽ	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
								ਸਂ							
ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਨੁ	-ਧ	ਪ	ਮ				
ਮ	ਨ	ਤ	ਨ	ਦੇ	ਹ	ऽ	ਸੁऽ	ਖਾ	ऽऽ	ਲੀਂ	ऽ				

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

	ਗ														ਰ
•	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	—	—	ਪਧ	ਧ	ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਸ
•	ਦੂਰ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਇਆ	S	S	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਆ	SS	ਪੇS	S
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	—	ਸਂ	—
S	ਸ	ਭ	ਸੈਂ	ਸਾ	S	ਰ	ਉ	ਬਾ	S	S	S	S	S	ਰਿਆ	S
—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
S	ਧਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹS	ਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਧਾ	S	ਰੀ	S
								ਸਂ						ਰ	
—	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ੍ਹ	-ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
S	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਬਿ	ਰ	ਦ	ਸੁS	ਮਾ	SS	ਰਿਆ	S,	ਹੰS	ਈ	ਰਾ	ਜੇ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਐ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ ॥
ਜਾਗਹਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ॥
ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਹਿ ਅਨਦਿਨੋ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨੁ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਭ ਬਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਇਕੁ ਖਿਨੋ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹੁ ਬਿਕਾਰੁ ਮਨ ਕਾ ਕਲਮਲਾ ਦੁਖ ਜਾਰੇ ॥
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਹਰਿ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧ ॥

(ਆਸਾ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੯)

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
						ਸਂ							ਪ		
						ਨ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ
						ਭਿੰ	S	ਨੀ	S	S	ਰੈS	S	ਨ	S	ੜੀ
	ਗ												ਰ		
ਮ	ਰ	—	—	—	—	ਰਪ	—	ਪ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ
ਐ	S	S	S	S	S	**	*	ਜੀ	S	S	ਚS	ਮ	ਕ	S	ਣ
ਸ								ਗ							
ਨ	—	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
ਤਾ	S	ਰੇ	S	S	S;	ਜਾ	ਗਹਿ	ਸੰ	S	ਤ	ਜ	ਨਾ	S	ਮੇ	ਰੇ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ										
ਰਾ	S	ਮ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਭਿੰਨੀ...									

ਅੰਤਰਾ

						ਪ									
						ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	—
						ਰਾ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ऽ	ਆ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
						ਨ									
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ
													ਨੂ		
ਸਂ	ਰਂ	—	—	—	—	ਨ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧਪ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ
		ਧ				ਸਂ									
ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਨ	—	ਸਂ	—						
ਅਨ	ਦਿ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਭਿੰ	ਨੀ	ऽ……							

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ।

੫. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨਾ ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥
ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਖਿਆ ॥
ਗਾਵਹੁ ਸੁਣਹੁ ਪੜਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਤੂ ਰਾਖਿਆ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਅਮਿਤਿ ਵਡਾਈ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਦਇਆਲਾ ॥
ਸੰਤਾ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਆਦਿ ਬਿਰਦੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਨਿਤ ਭੁੰਚਹੁ ਸਰਬ ਵੇਲਾ ਮੁਖਿ ਪਾਵਹੁ ॥
ਜਰਾ ਮਰਾ ਤਾਪੁ ਸਭੁ ਨਾਠਾ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਤ ਗਾਵਹੁ ॥ ੩ ॥
ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਬਣਿ ਆਈ ॥
ਪਗਟ ਭਈ ਸਗਲੇ ਜੁਗ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੧)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸਂ	—	—	ਪ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	—	—
ਪ੍ਰਗ	ਟ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਗ	ਟ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ

						ਧ					
ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ੍ਹ	ਧਪ	ਪ
ਪ੍ਰਗ	ਟऽ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਗ	ਟ	ऽਭ	ਈऽ	ऽऽ	ਸਗ
						ਗ					
ਧਪ	ਧਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਗਰ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਲੇऽ	ऽऽ	ਜੁਗ	ਅੰऽ	ਤਰ	ਗੁਰ	ਨਾ	ਨ	ऽਕ	ਕੀ	ऽ	ਵਡਿ
ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਸ	ਸ	—	—
ਆऽ	ऽ	ऽ	ਈऽ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਗ	ਟऽ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗ										ਰ	
ਰ	ਰ	-ਰ	ਰ	ਰ	-ਗ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ	—
ਕਰਿ	ਇ	ऽਸ	ਨਾ	ਨ	ऽਸਿ	ਮਰ	ਪ੍ਰ	ਭऽ	ਅਪ	ਨਾ	ऽ
ਮ											
ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	—
ਮਨ	ਤ	ऽਨ	ਭ	ਏ	ਅ	ਰੋऽ	ऽ	ऽ	ਗਾऽ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—
ਕੋ	ਟ	ऽਬਿ	ਘਨ	ऽ	ਲਾ	ਥੇ	ऽ	ਪ੍ਰਭ	ਸਰ	ਨਾ	ऽ
ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪ	—
ਪ੍ਰਗ	ਟੇ	ऽ	ਭ	ਲੇ	ਸੰ	ਜੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਗਾऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੬. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ਜਿੰਦੂ ਤੂੰ ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ॥
ਸਚੇ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਮਿਲਿਆ ਨਿਥਾਵੇ ਥਾਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੋਰਿ ਸਾਦ ਸਭਿ ਫਿਕਿਆ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ ॥
ਵਿਣੁ ਪਰਮੇਸਰ ਜੋ ਕਰੇ ਫਿਟੁ ਸੁ ਜੀਵਣੁ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥
ਅੰਚਲੁ ਗਹਿ ਕੈ ਸਾਧ ਕਾ ਤਰਣਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਆਰਾਧੀਐ ਉਧਰੈ ਸਭ ਪਰਵਾਰੁ ॥ ੨ ॥
ਸਾਜਨੁ ਬੰਧੁ ਸੁਮਿਤ੍ਰੁ ਸੋ ਹਰਿਨਾਮੁ ਹਿਰਦੈ ਦੇਇ ॥
ਅਉਗਣ ਸਭ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਪਰਉਪਕਾਰੁ ਕਰੇਇ ॥ ੩ ॥
ਮਾਲੁ ਖਜਾਨਾ ਥੇਹੁ ਘਰੁ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਣ ਨਿਧਾਨ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਦਰਿ ਤੇਰੈ ਪ੍ਰਭ ਤੁਧ ਨੋ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੧੮)

www.sikhbookclub.com

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
ਨ			ਸਂ								ਰ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ
ਮੀ	ਠੇ	ऽऽ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾऽ	ਉ	ऽਜਿੰ	ਦੂऽ	ऽऽ	ਤੂੰ
ਗ											
ਰ	ਮ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਮੀ	ਠੇ	ऽ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ								
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਸ	ਚੇ	ऽ	ਸੇ	ਤੀਂ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਿ	ਆ	ऽ	ऽ
ਪ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	—
ਮਿਲਿ	ਆ	ऽਨਿ	ਬਾ	ऽ	ਵੇ	ਥਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਅਗੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ।

੭. ਰਾਗ ਦੇਸ਼, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਲ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ ॥
ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜੁ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰੁ ਪਲੋਆ ॥
ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਇ ਨ ਧੀਰ ਧਰੋਆ ॥
ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੇ ਪੂਜਾ ਆਸਣੁ ਥਾਪਣਿ ਸੋਆ ॥
ਸਿਧ ਆਸਣਿ ਸਭਿ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਮਤੇ ਜੇ ਕੋਆ ॥
ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ ॥
ਬਾਬੇ ਤਾਰੇ ਚਾਰਿ ਚਕਿ ਨਉਖੰਡਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਚਾ ਢੋਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਲਿ ਵਿਚਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ ॥ ੨੭ ॥

(ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
														ਸ	ਸ
														ਮਿ	ਟੀ
ਗ								ਸਂ							
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	ਨੁਧ	ਪ
ਧੁੰ	ਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਿऽ	ਟੀ

www.sikhbookclub.com

		ਧ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	—
ऽ	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ	ऽ

														ਰ	
—	ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਗ	ਟਿ	ਆ	ऽ,	ਮਿ	ਟੀ

ਅੰਤਰਾ

								ਸਂ							
	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
	ਜਿਉ	ਕ	ਰ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਜ	ਨਿ	ਕ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ਤਾ	ਰੇ
						ਰਂ		ਸਂ							
—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	ਨੁਧ	ਪ
ऽ	ਛ	ਪੇ	ਅੰ	ਧੇऽ	ऽ	ਰ	ਪ	ਲੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਿऽ	ਟੀ
		ਪ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ऽ	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮਿ	ਟੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

SIKHBOOKCLUB.COM

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਕਉਣ ਤਰਾਜੀ ਕਵਣੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਸਰਾਫੁ ਬੁਲਾਵਾ ॥
ਕਉਣੁ ਗੁਰੂ ਕੈ ਪਹਿ ਦੀਖਿਆ ਲੇਵਾ ਕੈ ਪਹਿ ਮੁਲੁ ਕਰਾਵਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਜੀਉ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਿਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਤੂੰ ਆਪੇ ਸਰਬ ਸਮਾਣਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਨੁ ਤਰਾਜੀ ਚਿਤੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵ ਸਰਾਫੁ ਕਮਾਵਾ ॥
ਘਟ ਹੀ ਭੀਤਰਿ ਸੋ ਸਹੁ ਤੋਲੀ ਇਨ ਬਿਧਿ ਚਿਤੁ ਰਹਾਵਾ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਕੰਡਾ ਤੋਲੁ ਤਰਾਜੀ ਆਪੇ ਤੋਲਣਹਾਰਾ ॥
ਆਪੇ ਦੇਖੈ ਆਪੇ ਬੂਝੈ ਆਪੇ ਹੈ ਵਣਜਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਅੰਧੁਲਾ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਪਰਦੇਸੀ ਖਿਨੁ ਆਵੈ ਤਿਲੁ ਜਾਵੈ ॥
ਤਾ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਨਾਨਕੁ ਰਹਦਾ ਕਿਉਕਰਿ ਮੂੜਾ ਪਾਵੈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०			
														ਸ	ਸ
														ਤੇ	ਰਾ
								ਨ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ
ਕਵ	ਨ	ਸ	ਰਾ	ऽ	ਫ	ऽ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਕ	ਵ	ਣ	ਤੁ	ਲਾਂ	ऽ,	ਤੇ	ਰਾ

ਅੰਤਰਾ

	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
	ਕਉ	ਣ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਕੈ	ਪਹਿ	ਦੀ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ਲੈ	ऽ	ਵਾ	ऽ
—	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ
ऽ	ਕੈ	ऽ	ਪਹਿ	ਮੂ	ਲ	ऽ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ								
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤਰਜ਼ (ਟਿਊਨ) ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੈ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ। ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਤੁਕਾਂ [illegible] ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥ ੩ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਸੰ				ਧ						ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਆS	ਰਾ	S	ਧਿ	ਨ	ਜਾ	S	ਨਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਗ			ਧ										
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	—	—
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ਰੇ	S	S	S
ਸੰ									ਗੰ				
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	-ਨ	ਨਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	SS	ਮ	S	ਪ	ਰਿਓ	ਰਾਮ	ਦਾ	S	S	ਸ

ਅੰਤਰਾ

ਧ			ਧ										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	S	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	S	ਕਾ	S	ਦਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	S	S
							ਸੰ						
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	ਲੈS	S	ਨਿ	ਤ	ਸਾ	ਰਿ	ਸ	ਮਾ	ਲੈ	ਇ	ਕੁ
ਨ			ਸੰ				ਪ						ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਗੁਨ	ਨ	ਹੀS	ਮੂ	S	ਰ	ਖਿ	ਜਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ									
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

www.sikhbookclub.com

੧੦. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਕਲ ਸੁਗੰਧਤਾ ਮਿਲਤ ਅਰਗਜਾ ਹੋਤ, ਕੋਟਿ ਅਰਗਜਾ ਮਿਲ ਬਿਸਮ ਸੁ ਬਾਸ ਕੈ ॥
ਸਕਲ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਕਮਲ ਬਿਖੈ ਸਮਾਤ, ਹੇਰਤ ਹਿਰਾਤ ਕੋਟਿ ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸ ਕੈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਮਿਲ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ਭਏ, ਕੋਟਿਕ ਨਿਧਾਨ ਹੁਇ ਚਕਿਤ ਬਿਲਾਸ ਕੈ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧ ਬੋਧ,ਗੁਰਸਿਖ ਮਧੁਕਰ ਅਨਭੈ ਅਭਜਾਸ ਕੈ।੩੨।੬੬।

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ		ਪ						ਸ	
ਧ	ਧ	ਮ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਨ਼	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਕ	ਮ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਰ
ਗ						ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਹਿ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ਧ	ਬੋ	ऽ	ਧ
					ਨ				
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ऽ	ਖ	ਮ	ਧੁऽ	ਕ	ऽ	ਰ
						ਸਂ			
ਧ	ਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਅ	ਨ	ਭੈऽ	ऽऽ	ਅ	ਭਜਾ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਸਂ							
ਮ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਕ	ਲ	ऽ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਮਿ
ਧ				ਨ			ਸਂ		
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਲ	ਤ	ਅ	ਰ	ਗ	ਜਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਤ
		ਗੁਂ			ਸਂ				
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੋ	ਟਿ	ਅ	ਰ	ਗਾऽ	ਜਾ	ऽ	ਮਿ	ऽ	ਲ
ਨ				ਪ		ਸਂ			
ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧ	ਪਧ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਬਿ	ਸऽ	ਮऽ	ऽऽ	ਸੁ	ਬਾऽ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦਾ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪਾਏ ॥
ਅਸਥਿਰ ਭਏ ਲਾਗਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਗੋਵਿੰਦ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥੧॥
ਭਲੋ ਸਮੂਰਤ ਪੂਰਾ ॥
ਸਾਂਤ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਿਲੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਪੁਨੇ ਘਰ ਮੰਦਰ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ਸਗਲੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੮)

ਅਸਥਾਈ

X		0		2		0		3		4	
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	S	ਲੋ	S	S	ਸ	ਮੂ	S	ਰਤS	S	S	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ਪੂ	S	ਰਾ	S	S	S	S	S	S	S	S	S
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	S	ਲੋ	S	S	ਸ	ਮੂ	S	ਰਤS	S	S	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	—	—	—	—	—
ਪੂ	S	ਰਾ	S	S	S	S	S	S	S	S	S
ਸ	—	ਰ	—	—	—	ਰ	ਰ	ਰ	—	—	ਗ
ਸਾ	S	ਤ	S	S	S	ਸ	ਹ	ਜ	S	S	ਅ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	ਸ	—
ਨੰ	S	ਦ	S	S	ਨਾ	S	ਮ	ਜS	S	ਪ	S
ਗ ਰ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਵਾ	S	ਜੇ	S	S	S	ਅ	ਨ	ਹ	S	S	ਦ
ਰਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਤੂ	S	S	S	S	S	ਰਾ	S	S	S	S	S

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	—
ਭ	S	ਏ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਲ	S	S	S
ਅ	Sਸ	ਬਿ	S	S	ਰ	ਭ	S	ਏ	S	S	S
ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਨ	—	ਸੰ	—	—	—
ਕੁ	S	ਰੂ	S	S	ਕੋ	ਵਿੰ	S	ਦਾ	S	S	S
ਲਾ	S	ਗ	S	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨੀ	S	S	S
ਪ	ਪ	ਨ	—	—	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ
ਸ	ਕ	ਲ	S	S	ਮ	ਨੋ	S	ਰ	S	S	ਥ
ਕੋ	S	ਵਿੰ	S	S	ਦ	ਕੇ	S	S	S	ਗੁ	ਣ
ਰੰ	—	—	—	—	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	—	—
ਪਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S
ਕਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਣਿ ਸਭ ਕਛੁ ਪਾਈਐ ਬਿਰਥੀ ਘਾਲ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਰਾਚਹੁ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਸੰਤ ਗੋਪਾਲਾ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ਘਾਲਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗਲਿ ਲਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੇ ਬਿਸਰਤ ਜਗਤੁ ਜੀਵਨੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੭)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼											
ਸ	—	ਸ	ਗਰ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ
ਹ	S	ਰਿ	ਹ'	S	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	S	ਰਹੁ	S	S
ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	—	—
ਸੰ	S	S	ਤ	S	ਗੋ	ਪਾ	S	S	ਲਾ	S	S:

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਨਾ	ਮ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਵਹੁ
ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ਘਾ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ਸਿਮ	ਰ	ਨ	ਸਭ	ਕ	ਛ	ਪਾ	ऽਈ	ਐ
ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਬਿ	ਰ	ਥੀ	ਘਾ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤਿਸ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ਗ	ਅ	ਵਰ	ਕ	ਤ	ਰਾ	ਚਹੁ	ਜੈ
ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਿਆ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਰੰਗੁਲਾ ਰੰਗੁ ਲਾਏ ਮਨੁ ਲੇਇ ॥
ਜਿਉ ਮਾਜੀਠੈ ਕਪੜੇ ਰੰਗੇ ਭੀ ਪਾਹੇਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਰੰਗੁ ਨ ਉਤਰੈ ਬਿਆ ਨ ਲਗੈ ਕੇਹ ॥੨॥

(ਰਾਗ ਸੋਰਠ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੬੪੪)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ੍	ਗ			ਰ		ਮ					
ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—
ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਾ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ				ਸਂ			ਪ				
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗਸ
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ

੩੬੪

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ								
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਮਾ	ਜੀ	ऽ	ਠੈ	ਕ	ਪ	ੜੇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ				
ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—
ਰੰ	ऽ	ਗੇ	ਭੀ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ਹੇ	ਹਿऽ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਸਂ			
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਨ	ਸਂ	—	—
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਰੰ	ਥ	ਨ	ਉऽ	ऽ	ਤ	ਰੇ	ऽ	ऽ
			ਸਂ								ਰ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ
ਥਿਆ	ऽ	ਨ	ਲ	ऽ	ਗੇ	ਕੇ	ਹ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸਲੋਕ ਦੀ ਦੂਜੀ 'ਸੁਰ ਬੰਦਿਸ਼' ਹੇਠਾਂ ਤਾਲ ਧਮਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

੧੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਗ		ਪ	
										ਰਗ	ਸਰ	ਮ	ਪ
										ਸऽ	ऽऽ	ਜ	ਣ
ਸਂ							ਨ			ਸਂ			
ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ
ਮੇ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ				
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨऽ	ਲੇ	ਇ	ऽऽ				

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ										
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਮਾ	ਜੀ	ऽ	ਠੈ	ऽ	ਕ	ऽ	ਪ	ੜੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨ ਰੰ	— S	ਨ ਗੋ	ਸਂ ਭੀ	— S	— S	ਨ ਸਂ ਧਾ	ਰੰ ਹੋ	— S	— S	ਸਂ ਨ̣ ਹਿ	— S	ਧ S	ਪ S
ਗਂ ਨਾ	ਰਂ ਨ	ਰਂ ਥ	ਗਂ ਰਂ ਰੈ	ਮਂ S	ਗਂ ਗ	ਰਂ ਨ	ਸਂ ਨ ਉ	— S	ਨ ਰ	ਸਂ ਰੈ	— S	— S	— S
ਸਂ ਨ̣ ਬਿਆ	ਧ S	ਧ ਨ	ਧ ਲ	— S	ਪ ਮ ਗੈ	— S	ਗਰ ਕੋS	ਗ ਹ	ਰ ਸ S,	ਸ ਮ ਸ	ਰ S	ਪ ਮ ਜ	ਪ ਣ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਸਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।

—ਦੇਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ :—ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

(ਕਰਤਾ)

SIKHBOOKCLUB.COM